

# *Prisutnost zastupnika na sjednicama*

*U vrijeme četverogodišnjeg djelovanja ranijeg saziva Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora učestali su upiti, pa i prigovori građana zbog slabe prisutnosti zastupnika sjednicama toga doma. Pitali bi: »Kako to da su klupe prazne, a razmatraju se tako bitna pitanja za građane i hrvatsku državu?«. Odgovor da je slično i u drugim europskim parlamentima i da zastupnici djeluju i u odborima nije ih zadovoljavao. Očigledno građani drže da s obzirom na to da smo mlada država i mlada demokracija, društvo bremenito problemima – svi, a osobito izabrani predstavnici naroda, moraju posvećivati puno pozornosti kako bi se prvenstveno redom i radom ostvarila Hrvatska kakvu želimo: država slobode i blagostanja. Valja istaći da su zastupnici Županijskog doma djelovali uvijek u gotovo punom sastavu.*

*Nakon ovogodišnjeg konstituiranja novog Zastupničkog doma Velika vijećnica bila je popunjena i činilo se da su izabrani zastupnici kojima je Sabor preči od ostalih obveza. Tome je pridonijela i odluka Predsjedništva Sabora da se glasuje nakon svake točke dnevnog reda, a ne samo petkom kako je bilo do tada.*

*Međutim, iznimno intenzivan rad Zastupničkog doma, dani sjednica koji bi potrajali i duboko u noć, sve to ukazalo je na tendenciju smanjivanja broja prisutnih u tom domu. Stoga je predsjednik Sabora Tomčić obavio konzultaciju s predsjednicima klubova zastupnika kako bi oni utjecali na zastupnike. Osim toga, dogovoreno je da će se petkom skratiti trajanje stanke, kako bi se rad Doma okončao do 17 sati. Time bi se osigurao kvorum i istodobno olakšao položaj zastupnika.*

*U dugoj saborskoj povijesti, zabilježene su i odluke kojima su se izostanci zastupnika novčano kažnjavali. Interesantan je primjer Parlamenta Velike Britanije. Tamo političke stranke najprije opominju svoje članove koji izostaju s parlamentarnih sjednica, a ako to ne pomogne, tada takvog neposlušnika isključuju iz stranke. On ostaje zastupnikom do konca svoga mandata, međutim, potom nema više nikakve političke budućnosti.*

Ž. S.

– Uvodnik urednika .....	2
– Utvrđivanje dnevnih redova .....	3
– Aktualni sat .....	7
– Prijedlog deklaracije o suradnji Republike s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu; »Zaštita dostojanstva Domovinskog rata« .....	20
– Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora .....	0
– Odgovori na zastupnička pitanja .....	0

## PRIKAZ RADA:

- 40. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 11., 12., 18., 19., 26. i 27. TRAVNJA 2000.
- 3. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 12., 13., 14., 18., 19., 20., 26., 27. i 28. TRAVNJA 2000.

# Utvrđivanje dnevnih redova



Srdačnim pozdravom svim nazočnima, posebno članovima Vlade, dr. **Katica Ivanišević** otvorila je 40. sjednicu Županijskog doma. Na početku, Dom je minutom šutnje odao počast preminulom prvom hrvatskom predsjedniku i svim palim hrvatskim braniteljima i civilnim žrtvama Domovinskog rata.

Prije utvrđivanja dnevnog reda predsjednica Doma je iznijela zaključke donesene na sjednici Časništva Županijskog doma u svezi s navodnom inicijativom o promjeni Ustava, o kojoj se špekulira u javnosti. Prvo je istaknula da je izjava gospodina Mratovića, kao jednog od članova stručnog tima Predsjednika države za promjenu Ustava, u kojima paušalno i neargumentirano ocjenjuje ulogu Županijskog doma, okarakterizirana kao neprihvatljiva i nedopustiva. Druga stvar je, da će Županijski dom temeljito raspraviti svaku predloženu ustavnu promjenu i o njoj nakon rasprave u nadležnim tijelima dati svoje mišljenje u javnosti otvorenoj raspravi na redovitoj sjednici Doma, rekla je dr. Ivanišević.

Za riječ se tada javio **mr. Miroslav Rožić (HSP)**, rekavši da je intencija sastanka Časništva da s ovim zaključcima svakako bude upoznata javnost, iz razloga što je jedan od članova, prije stručnog tima za promjenu Ustava, između ostalog izašao u javnost s nekim izjavama koje granice s pristojnošću.

**Dr. Katica Ivanišević** se nadovezala i rekla da su zaključci predani HINI. Nakon toga je ustvrdila da je na sjednici nazočna natpolovična većina zastupnika i da Dom može donositi pravovrijemne zaključke te da je usvojen zapisnik s prošle sjednice jer nitko na njega nema primjedbe. Pre-

## Prijedlozi dnevnih redova

- Aktualni sat (ŽD/ZD)
- Odluka o vraćanju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu na ponovno odlučivanje Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora – predlagatelj: Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora (ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o zaštiti migratornih divljih životinja (Bonnska konvencija) – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o zaštiti afričko-euroazijskih migratornih ptica močvarica (AEWA) – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o zaštiti šišmiša u Europi (Eurobats) – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlantskom području (Accobams) – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog zakona o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog zakona o Poslovnom registru – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj – predlagatelj: zastupnici HSS-a Ante Markov i Luka Roić (ŽD/ZD);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izbornim jedinicama za izbor članova predstavničkih tijela lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave – predlagatelji: zastupnici HSS-a Ante Markov i Luka Roić (ŽD/ZD);

dsjednica je dalje predložila da ova sjednica bude nastavljena slijedeći tjedan, a ne da završi s radom već idući dan. Nakon toga je izložila prijedloge dopune dnevnog reda.

**Dr. Jure Radić (HDZ)** zamolio je predsjednicu da rasprava o suradnji s Haaškim sudom bude u terminu koji odgovara Hrvatskoj televiziji kako bi na najbolji način bila prezentirana javnosti. Nakon toga iznio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, prijedlog dopune dnevnog reda točkom koja glasi: »Zaštita dostojanstva Domovin-

## Oko aktualnog sata

Nakon utvrđivanja dnevnog reda Županijskog doma, za riječ se javila **Ankica Mamić (LS)** i zamolila da Vlada ubuduće odsjedi barem dva sata u dvorani Županijskog doma, kako bi se time izjednačili uvjeti s »aktualnim satom«  
Zastupničkog doma. Iz istog razloga predložila je također, da se aktualni sat Županijskog doma održi u Velikoj vijećnici Zastupničkog doma da zastupnici ne bi gubili vrijeme na izlazak do mikrofona, jer u njihovoj dvorani nema mikrofona na zastupničkim mjestima.

**Ivan Lacković (HDZ)** smatra da bi knjigu za upis zastupnika trebalo postavljati onda kada je određeno, a ne u pola noći ili u pet sati ujutro. To izgleda kao da stojimo u redu za »šećer«  
i upisujemo se tko kada dođe, zaključio je zastupnik.

Da bismo izbjegli takvu situaciju, međustranački dogovor na Časništvu je bio da knjigu postavimo u ponoć, odgovorila je predsjednica **dr. Katica Ivanišević**. Također je rekla da će zamoliti premijera za održavanje »aktualnog sata«  
u svibnju i lipnju. Predsjednica je izrazila i nezadovoljstvo odazivom i dolaskom Vlade na ovaj »aktualni sat«  
te da će, ako je potrebno, osobno uputiti pismo premijeru kako bi se na jednak način odnosio spram oba

skog rata«. Razlog za to je, kaže, što se proteklih mjeseci, a posebno nakon sramotne presude generalu Blaškiću, u hrvatskoj javnosti želi kriminalizirati Domovinski rat. Svakim danom piše se na neargumentiran i često na klevetnički način o najvažnijim događajima i bitkama u Domovinskom ratu, ne bi li se stvorila javna predodžba kako je Domovinski rat bio planirani zločin s ciljem etničkog čišćenja Srba iz Hrvatske, smatra zastupnik. Nastavio je, kako se Domovinski rat nastoji kriminalizirati iz razloga da se hrvatskom narodu ponovno nametne kolektivna krivnja koju je imao od 1945. do 1990. godine. Krajnje je zabrinut nezainteresiranošću Vlade da brani dostojanstvo Domovinskog rata, napose prema zahtjevima haškog tužiteljstva, kao i s nespre mnošću da reagira na klevetničke tekstove o Domovinskom ratu. Iz tog razloga, pojašnjava g. Burić, zastupnici HDZ-a traže da Hrvatski državni sabor jasno utvrdi da je Domovinski rat bio obrambeni i osloboditeljski rat sveukupnog hrvatskog naroda; nedvojbeno se odredi da su vojno-redarstvene operacije Hrvatskih oružanih snaga, napose »Bljesak« i »Oluja«, potpuno legalne s ciljem oslobađanja okupiranih područja u Republici Hrvatskoj i sprječavanja humanitarne katastrofe u bihačkoj enklavi te da su te vojne operacije uz oslobađanje velikih područja Federacije BiH omogućile postizanje mirovnih Daytonskih sporazuma; zatim da potvrdi odluku Sabora o nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda u Haagu nad operacijama »Bljesak« i »Oluja« i nastavi pred hrvatskim pravosuđem utvrđivati individualnu odgovornost za eventualne počinjene zločine; te, posljednje, utvrditi da Republika Hrvatska nije izvršila agresiju na BiH i da se nije radilo o međunarodnom oružanom sukobu između navedenih zemalja. U prilog tome, g. Burić je predočio i potpise 31 zastupnika koji su podržali ovu inicijativu.

Nekoliko prijedloga imao je **Marinko Liović (HDZ)**. Jedan se odnosio na promjenu naslova točke dnevnog reda, za koju smatra da se tu trebala naći mnogo prije, a to je suradnja Hrvatske s Međunarodnim sudom u Den Haagu, u kojem predlaže izbacivanje riječi »platforma«. Dalje smatra da bi trebalo razgovarati samo o suradnji Vlade s Međunarodnim sudom za ratne zločine počinjene na tlu bivše SFRJ te bi točkom tog naziva

- *Prijedlog zakona o carinskoj tarifi (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);*
- *Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 1998. godinu; Financijsko izvješće Hrvatske narodne banke po godišnjem obračunu za 1998. godinu; Financijski plan Hrvatske narodne banke za 1999. godinu; Polugodišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 1999. godinu; Financijski plan Hrvatske narodne banke za 2000. godinu – predlagatelj: Vlada RH (ZD/ZD);*
- *Prijedlog Deklaracije o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu (ŽD/ZD);*
- *»Zaštita dostojanstva Domovinskog rata« – predlagatelj: zastupnik Vladimir Šeks, u ime Kluba zastupnika HDZ-a (ŽD/ZD);*
- *Izvješće o radu Komisije za vrijednosne papire za 1998. godinu i prvih osam mjeseci 1999. godine (ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada državnih tijela, fondova, javnih poduzeća, Privredne banke Zagreb i drugih tijekom stjecanja i otpuštanja dionica Plave lagune iz Poreča od 1992. 2000. predlagatelji: zastupnici Doma (ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o unutarnjim poslovima – predlagatelj: Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost (ZD/ZD);*
- *Izvješće o radu Vijeća HRT-a tijekom godine 1999.; Izvješće Uprave HRT-a o radu i poslovanju HRT-a u 1999. godini (ZD);*
- *Izvješće o radu pučkog pravobranitelja za 1999. godinu (ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu – predlagatelj: zastupnik Dino Debeljuh u ime Kluba zastupnika IDS-a (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate – predlagatelj: zastupnici Ivan Kolar i Stjepan Živković u ime Kluba zastupnika HSS-a (ZD);*
- *Prijedlog zakona o dopuni Zakona o radu – predlagatelj: zastupnici HSP-a: Anto Đapić, dr. Boris Kandare, Vlado Jukić i dr. Tonči Tadić (ŽD/ZD);*

doma Sabora. Što se tiče prijedloga da aktualni sat traje dva sata, dr. Ivanišević je rekla da to ne može biti jer da tako nije određeno Poslovníkom, no da Dom može imati još dva aktualna sata prije ljeta.

»Predstavnik Vlade odbio je odgovoriti na neke amandmane, na što Vlada uopće nije reagirala«, konstatirao je **Vladimir Katić (HDZ)**. Zanima ga kakve su konzekvence ukoliko do takve situacije dođe te smatra da je to svojevrsni državni udar.

Predstavnik Vlade odbio se očitovati na amandmane zato jer je Vlada smatrala da je Županijski dom odbio Proračun, objasnio je **Zlatko Komadina (SDP)**.

Bilo je zapravo nesporazuma je li to prvo ili drugo čitanje Proračuna, dodala je **dr. Ivanišević**. Bez obzira na to rekla je da će uputiti pismo predsjedniku Vlade i upozoriti ga na potrebu jednakog odnosa prema jednom i drugom saborskom domu.

I **dr. Ivan Valent (HDZ)** osvrnuo se na situaciju neodgovaranja Vlade na zastupnička pitanja. Apelirao je na sve zastupnike kako bi preko svojih klubova utjecali na članove Vlade koji su se, kaže, za vrijeme aktualnog sata ponijeli na jedan bezobrazan način prema ovom Domu, a na koji nitko nije reagirao.

**Emil Soldatić (IDS)** drži da je stvarni uzrok ovakvih pojava položaj Županijskog doma te njegova uloga unutar Hrvatskog državnog sabora. Založio se za to da Dom kaže što se radilo krivo svo ovo vrijeme, ne radi bilo čijeg političkog interesa, nego radi kreiranja kvalitetnijeg budućeg političkog života Hrvatske. Što se tiče aktualnog sata, smatra da je on među zastupnicima Zastupničkog doma više želja za pojavljivanjem na televiziji, nego stvarno produblivanje rasprave i nastojanje da se riješe neki problemi. G. Soldatić predložio je, dalje, modernizaciju aktualnog sata, čime bi oba saborska doma imala na Internetu otvorene stranice na kojima bi zastupnici postavljali pitanja, a Vlada bi bila dužna na njih dati odgovor.

To je vrlo interesantan prijedlog, rekla je predsjednica **dr. Katica Ivanišević**, ali da bi se takvo nešto uvelo potrebna je promjena Poslovníka, koja je, kaže, već u tijeku. Raspravu oko promjene Poslovníka najavila je za slijedeću sjednicu, u okviru koje će svoje mjesto dobiti i prije izrečeni prijedlozi. Ono što smatra nedo-

nadopunio predloženi dnevni red, što je zatražio i na početku prijašnje sjednice. Na taj zahtjev se, kaže, tada oglasio nazočni ministar hrvatskih branitelja kao i Tajništvo ovoga Doma. G. Liović smatra da oni koji nisu sudjelovali u Domovinskom ratu i misle da je to šetnja korzom, govore o zločincima kojih »nema među nama«. No, nažalost, u nastavljanju ovakvog raspoloženja vidi posljedicu da će svi poginuli branitelji biti okarakterizirani kao takvi. Istovremeno prava branitelja se smanjuju, odnosno ne provode se kao što je propisano, te time Ministarstvo hrvatskih branitelja postaje pomalo Ministarstvo protiv hrvatskih branitelja, zaključuje zastupnik. Iz tog razloga zamolio je, u ime ljudi koji su danas kriminalizirani, a imaju pravo na riječ u državi za koju su ratovali, koju su jednim dijelom stvorili i u čiji pravni sustav vjeruju, raspravu o provedbi prava iz Zakona o hrvatskim braniteljima u posljednja tri mjeseca. Napomenuo je da je ta rasprava zadnji put održana u rujnu prošle godine.

**Dr. Katica Ivanišević** odgovorila je prvo na spornu riječ »platforma« i rekla da za svaku raspravu mora postojati materijal na temelju kojeg se raspravlja. Ova točka je, nastavlja, bazirana na materijalu koji je izradila Vlada te on ima naslov, koji ona (predsjednica) ne može mijenjati. Što se tiče zahtjeva za raspravom o provedbi prava iz Zakona o hrvatskim braniteljima, odgovorila je da ga je osobno prosljedila predsjedniku Odbora za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata još 15. ožujka. Odbor bi sada trebao poslati dopis Vladi, koja bi dala izvješće na temelju kojeg bi se mogla otvoriti rasprava, pojasnila je predsjednica i dodala da ukoliko to izvješće dođe sa zadovoljstvom će ga staviti na dnevni red slijedeće sjednice.

U ime Kluba zastupnika HSP-a i KDM-a **mr. Vladimir Mesarić (KDM)** rekao je da Klub u potpunosti podržava inicijativu zastupnika Burića jer također smatra da je došlo do totalne diskriminacije Domovinskog rata u velikom broju hrvatskih medija. Drži da se ne smije dozvoliti nikakva nova kolektivna krivnja, a kamoli nova hrvatska šutnja.

Za riječ se ponovo javio **Marinko Liović (HDZ)** i rekao da želi sudjelovati u radu i postupanju jedne pravne države za koju je ratovao. Svjedoci smo, da povratnici u RH poglavito u obnovi konzumiraju daleko veća pra-

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokim učilištima (ŽD/ZD);*
- *Izvješća o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti nakon 13. listopada 1999. i 17. veljače 2000. godine (ZD);*
- *Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva (ZD);*
- *Prijedlog zakona o izmjenama Kaznenog zakona – predlagateljica: zastupnica Jadranka Kosor (ZD);*
- *Izbori, imenovanja i razrješenja (ZD);*
- *Nacrt prijedloga i Konačnog prijedloga zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove – predlagatelj: zastupnici u Županijskom domu (ŽD);*
- *Prijedlog zakona o Hrvatskoj radio-televiziji – predlagatelj: Jadranka Kosor, zastupnica u Zastupničkom domu HDS-a (ŽD);*
- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate – predlagatelj: Ivan Kolar i Stjepan Živković, zastupnici u Zastupničkom domu HDS-a (ŽD);*
- *Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji (ŽD)*

### Dopune dnevnih redova

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove – predlagatelj: Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o ravnopravnoj službenoj uporabi manjinskih jezika i pisma u Republici Hrvatskoj – predlagatelj: Vlada RH (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (ŽD/ZD);*
- *Prijedlog Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora – predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora (ZD);*
- *Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (ZD);*
- *Izvješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu (ŽD/ZD).*

*pustivim je na temelju nekakvih paušalnih ocjena o radu sadašnjeg saziva Županijskog doma govoriti o projekciji budućih odnosa domova. Mišljenje je dr. Ivanišević da su rasprave oko dvodomnog ili jednodomnog parlamenta neargumentirane te da bi morale imati svoju proceduru i težinu. Uz to, temeljito ćemo raspraviti promjene Ustava te budući položaj Županijskog, gornjeg ili kako god će se taj dom ubuduće zvati, zaključila je dr. Katica Ivanišević.*

M. S.

va nego hrvatski branitelji i invalidi Domovinskog rata, smatra g. Liović. Istaknuo je kako Odbor za hrvatske branitelje Županijskog doma ne može imati velik utjecaj na Vladu te je za svoj prijašnji prijedlog zatražio glasanje, a ukoliko i na taj neće biti uvaženo nagovijestio je skupljanje 20 potpisa na temelju kojih će se opet raspravljati o Zakonu o pravima hrvatskih branitelja.

Na neki način osjećam se odgovornim pred gospodinom Liovićem, rekao je **akademik Ivan Aralica (HDZ)**, budući da mu je na prošloj sjednici obećao kako će ova točka biti danas na dnevnom redu. Iz tog razloga zamolio je prihvaćanje zastupničkog prijedloga koji bi se, kaže, raspravio u nekom narednom terminu.

Na pitanje koji je to naredni termin, akademik Aralica je odgovorio da to podrazumijeva neki dan idući tjedan.

Takav zahtjev morao bi naš Odbor za hrvatske branitelje poslati Ministarstvu za branitelje, rekla je **predsjednica Ivanišević**. Prijedlog je prihvatila i dat će ga na glasanje, ali opet je upozorila da rasprave ne može biti bez adekvatnog materijala koji mora dostaviti Vlada. Shodno tome obvezala je Odbor za hrvatske branitelje da taj materijal i zatraži.

**Mr. Miroslav Rožić (HSP)** drži kako se može ovlastiti navedeni Odbor da zatraži pripremu Izvješća o provedbi prava iz Zakona o hrvatskim braniteljima. Ali smatra da ukoliko Vlada to ne napravi, iako su to dužni po zakonu, Dom ipak provede raspravu i stavi taj prijedlog na dnevni red.

Isto mišljenje imao je i **Ante Džela-lija (HDZ)** te je podržao svog prethodnika.

Ovdje treba razjasniti jednu stvar, rekao je **Srećko Kljunak (HSS)**. Izvješće o pravima hrvatskih branite-

lja Ministarstvo je, kaže, dužno staviti na raspolaganje svakih šest mjeseci, a sada nije prošlo još tri. U potpunosti podržava takvu raspravu, ali istovremeno se založio da se raspravlja o sveukupnom stanju u Ministarstvu hrvatskih branitelja, te da se novoj Vladi da rok od barem još 90 ili sto dana za to izvješće, kako bi rasprava u ovom Domu bila kvalitetnija i ozbiljnija.

**Dr. Katica Ivanišević** dala je na glasovanje predloženi dnevni red dopunjen novim točkama, uključujući prijedloge zastupnika Burića i Liovića, rekavši da se, bez obzira na to ima li Dom izvješće ili ne, rasprava može održati te završiti na idućoj sjednici, kada će izvješće već možda biti dostavljeno.

**Županijski dom velikom većinom glasova prihvatio je dnevni red, dopunjen predloženim točkama.**



Srdačnim pozdravom zastupnicima te članovima Vlade, predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** otvorio je treću sjednicu Zastupničkog doma. Izvijestio je zastupnike kako je dnevni red dopunjen s još tri točke te ih iznio. Za dvanaest zakona zatraženo je da se donesu hitnim postupkom, pa je g. Tomčić dao riječ zastupnicima koji u svezi s tim imaju kakve primjedbe. Napomenuo je da se Odbor za zakonodavstvo već izjasnio glede toga te da se protivi donošenju Zakona o izmjeni Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji po hitnom postupku.

Za riječ se javio **Vladimir Šeks (HDZ)** i rekao kako smatra da bi Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o područjima županija, gradova i općina trebao ići po redovnom postupku jer je vrlo dvojbena s ustavnopravnog stajališta.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a protivi se da hitnim postupkom ide

donošenje i Zakona o visokim učilištima, rekao je u ime Kluba **Tonči Tadić (HSP)**.

Predsjednik Zastupničkog doma **Tomčić** dao je tada na glasovanje zatražene hitne postupke donošenja zakona. Rezultati su pokazali da Zastupnički dom podržava sve podnesene prijedloge.

**Vladimir Šeks (HDZ)** ukazao je na to, da je u dnevni red uvrštena točka Prijedlog deklaracije o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu, a još ne postoji tekst prijedloga te deklaracije.

**Zlatko Tomčić** je tada prekinuo g. Šeksa rekavši da će mu poslije dati riječ te je konstatirao da nitko nema prigovora na predloženi dnevni red, koji je time usvojen. Što se prigovora tiče, naglasio je da se sada može dati samo na točke koje je predložio u konačnom prijedlogu dnevnog reda. Za prigovor g. Šeksa je rekao da je dan na vrijeme i da je točno da nema Vladinog Prijedloga deklaracije o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom u Haagu, ali da je obaviješten kako će taj materijal biti dostavljen tijekom sutrašnjeg dana te da nema razloga da se ta točka ne uvrsti u dnevni red.

**Vladimir Šeks (HDZ)** je upozorio na to da je Klub zastupnika HDZ-a već prije inicirao uvrštavanje te točke u dnevni red, a da unatoč premijerovom obećanju Deklaracija o suradnji Hrvatske s Haaškim sudom nije pristigla u Sabor. Stoga je predložio da se Deklaracija danas ne uvrsti u dnevni red, nego onda kada bude u Zastupničkom domu, kako bi se izbjegla eventualna protuposlovnička situacija da je nešto na dnevnom redu, a tog materijala ustvari u sabornici nema.

Uvažavam sve što ste rekli, no to je već predloženo za dnevni red o kojem će se Dom izjasniti glasovanjem, rekao je **Zlatko Tomčić**.

**Tonči Tadić (HSP)** je upozorio predsjednika na raspored sjednica,

budući da je idući tjedan veliki tjedan.

Predsjednik Sabora **Tomčić** mu je zahvalio na upozorenju i odgovorio da o tome vodi računa.

Vlada je pripremila tekst Deklaracije o suradnji Hrvatske s Haaškim sudom, treba samo da ga formalno utvrdi i uputi u saborsku proceduru, što će učiniti sljedeće jutro, rekao je **mr. Mato Arlović (SDP)** te predložio g. Šeksu da povuče svoj prijedlog.

Budući da nema teksta Deklaracije, **Drago Krpina (HDZ)** je smatrao da bi se trebalo promijeniti naslov te točke dnevnog reda i izbaciti riječ deklaracija, čime bi glasila: »Rasprava o suradnji s Haaškim sudom«.

Projekciju deklaracije sam vidio i ona će biti sutra predmet konačnog razmatranja u Vladi, rekao je **Zlatko Tomčić**. Predlagatelj je taj materijal upravo tako nazvao i nismo ovlašteni mijenjati bilo što glede naslova, zaključio je g. Tomčić i predložio još jednom da se ta točka dnevnog reda prihvati.

Premijer već prije nije održao obećanje dano Klubu zastupnika HDZ-a, a to se isto može desiti i sada, smatra **Vladimir Šeks (HDZ)**. Krajnje bi neuobičajeno bilo da se uvrštava u dnevni red tekst koji još pravno i faktički ne postoji, zaključio je zastupnik i sugerirao da se ipak pričekaju sutrašnji dan i da se prihvati ta točka dnevnog reda čim materijal stigne.

**Zlatko Tomčić** uvažio je sve navedene razloge i predložio da Zastupnički dom o ovoj točki raspravi kada materijal bude na raspolaganju. Naglasio je, također, da će s istim danom ta točka biti uvrštena na dnevni red. Pošto se g. Šeks nije javio više za riječ, predsjednik Sabora je ustvrdio da se slaže s tim prijedlogom.

**Zastupnički dom tada je usvojio dnevni red, zajedno s predloženim dopunama, a sporna deklaracija o odnosu Hrvatske s Haagom bit će uvrštena u dnevni red sljedećih dana.**

M. S.

# AKTUALNI SAT

Na početku 40. sjednice Županijskog i 3. sjednice Zastupničkog doma održan je Aktualni sat. Zbog velikog broja zastupnika koji su željeli postaviti pitanja, taj je dio sjednice trajao znatno duže no inače.

Zastupnike Županijskog doma posebno je zaokupljala suradnja s Međunarodnim sudom u Haagu, kao i zastupnike Zastupničkog doma, koji su postavljali i pitanja vezana uz prava stradalnika Domovinskog rata, povratak izbjeglica i prognanika, cijene Internet usluga, gospodarenje vrijednosnicama, slučaj Istarske banke.

Predsjednik Vlade, potpredsjednici i resorni ministri odgovarali su na postavljena pitanja, a za dio pitanja obvezali su se uputiti pismeni odgovor.



## »Komiteti za smjene«; povećanje cijena u umirovljeničkim domovima

Zvonimir Puljić (HDZ) pitao je dopredsjednika Vlade kada će objaviti imena osoba koje predstavljaju komitete za smjene po gradovima i općinama jer da su do sada »Narodne novine« objavljivale samo imena smijenjenih. Hrvatski građani imaju pravo znati imena ljudi koji su dobili diskreciono pravo da sude i presuđuju o njihovoj stručnoj sposobnosti i njihovim egzistencijama, obrazložio je svoje pitanje zastupnik Puljić.

Drugim upitom zastupnik je prenio pitanje jednog umirovljenika iz doma umirovljenika: ako već nije bilo novca da nam povećate mirovine, kao što ste obećali, zašto ste povećali cijene umirovljeničkih domova.

Dr. Goran Granić, zamjenik predsjednika Vlade Republike Hrvatske odgovorio je da ako slučajno sazna da postoje takvi komiteti, prvi će ih objaviti.

Mi smo problemu umirovljenika pristupili vrlo odgovorno, kao što

smo i najavili, i očekujemo da ćemo u roku od šest mjeseci, kao što je definirano našim programom, izaći s projektom podmirenja obveze hrvatske države prema umirovljenicima, njegov je odgovor na drugo pitanje.

Zvonimir Puljić izrazio je nezadovoljstvo s odgovorom na prvo pitanje jer da su neke naše dnevne novine objavile faksimil uputa za rad tih komiteta ili koordinacija pa prema tome te paradržavne institucije postoje i djeluju, rekao je.

## Što je sa zakonom o reviziji pretvorbe; odgovornost za eventualna neutemeljena uhićenja

Dragutin Bračun (HDZ) pitao je kada će u saborsku proceduru doći zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije odnosno kad će već jednom početi ta revizija.

U predizbornim nastupima obećavali ste da će jedan od prvih zakona upućenih u saborsku proceduru biti upravo taj zakon a prošla su tri mjeseca i od toga ništa, rekao je. Formiraju se povjerenstva za pojedinačne slučajeve koja služe, smatra zastupnik, promociji sabornika vladajuće koalicije i diskreditaciji zastupnika HDZ-a.

Drugo pitanje zastupnik je uputio ministru pravosuđa: hoće li netko snositi odgovornost za uhićenja koja se u kasnijoj fazi dokažu neutemeljena a javnosti su tako pompozno prezentirana. U zadnje vrijeme imamo svakojaka uhićenja i privođenja pravosudnim organima i ako su u cilju suzbijanja i otkrivanja kriminala treba ih pozdraviti no ako su radi stvaranja osjećaja da je pravna država profunkcionirala a da nije bitno da li se uhićeniku u kasnijoj fazi (ne)dokaže krivnja već da je bitno da se to medijski poprati, onda to nije dobro. I to ne samo jer smo ljude pribili na stup sramote prije dokazane krivnje već i time nanesene štete gospodarskim objektima kojima su ti ljudi bili na čelu, upozorio je zastupnik.

Ne bi bilo dobro da se za svaki slučaj osnivaju istražna povjerenstva

već da se to zakonski sankcionira. Očito da su naše procjene potrebnog vremena za pripremu tog zakona bile loše i očekujemo da ćemo do kraja svibnja izaći s tim zakonom, odgovorio je na prvo pitanje dr. Goran Granić, zamjenik predsjednika Vlade.

Odgovarajući na drugo pitanje ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dr. Stjepan Ivanišević rekao je da su uhićenja u svakom sustavu normalna stvar radi pribavljanja dokaza kad postoji osnovana sumnja da je netko napravio kazneno djelo. Nitko nije kriv dok mu se ne dokaže krivnja a samo uhićenje nije dokaz krivnje a jedna takva istražna radnja može se produžiti pod određenim zakonskim uvjetima i o tome odluku donosi sudac. Ako znate primjera gdje bi se eventualno moglo postaviti pitanje odgovornosti pravosudnih organa molim vas da na njih ukazete pa ćemo nešto poduzeti, rekao je ministar.

## Revitalizacija petrokemijskog vinilnog lanca; izručenja Haškom sudu

Dr. Živka Kolegu (HDZ) zanimalo je što Vlada misli poduzeti u odnosu na hrvatske proizvođače vinilnog lanca dok se ne nađe strateški partner odnosno ulagač. Propast jednog segmenta dovest će do propasti cijelog lanca što znači otpuštanje velikog broja radnika i uvoz tih proizvoda, naglasio je zastupnik podsjećajući da se u tom lancu nalazi i zadarski Polikem i da je trenutno u štrajku. Bez odluke Vlade o revitalizaciji tog lanca sami se proizvođači neće moći othrvati napadu velikih svjetskih koncerana.

Hoće li Haškom sudu ako bude tražio biti izručeni i oni za koje ne postoji krivnja pred hrvatskim zakonima odnosno pred hrvatskim sudstvom naročito za zapovjedne odgovornosti u tijeku akcije Oluja, pitanje je zastupnika upućeno ministru pravosuđa.

Suočeni smo sa situacijom da država, Vlada pa i domovi Sabora koji su odlučili o Proračunu nisu predvidjeli nikakva sredstva za sanaciju takvih tvrtki, isplatu plaća posrnulim

tvrtkama, bez obzira o kojoj se grani gospodarstva radi. To je teška odluka, nismo je jednostavno donijeli, ali iskustva i analize pokazuju da tvrtke kojima se na takav način pomagalo ostajale su u istoj situaciji i gotovo da nije bilo nikakvog iskoraka, odgovorio je **dr. Goran Granić**, zamjenik predsjednika Vlade. Zaključili smo da s takvom praksom treba prekinuti i da se mora ići u restrukturiranje koje neće biti jednostavno i bez problema, ali da se odvoji zdravi dio firme od onog dijela koji ne može preživjeti i da se onda razvojni programi tvrtki koje imaju šansu preživjeti, koje nisu izgubile svoj proizvod i tržište podrže. Za sve ostale šansa je u novom investicijskom ciklusu za koji moramo stvoriti uvjete, političku stabilnost, funkcioniranje pravne države, kompletnog sustava izvršne vlasti na svim razinama. Dobro je poznato da imamo niz blokada, neusuglašenih zakona i problema u realizaciji i dobrih investicijskih ideja i programa. Moramo pogledati jedni drugima u oči, realno ocijeniti poziciju Hrvatske da ona može startati u novom pravcu. Taj će proces biti bolan ali moramo ga prihvatiti, naglasio je zamjenik premijera dodajući da će pismeno odgovoriti u vezi s navedenom firmom.

Odgovarajući na drugo pitanje ministar **dr. Stjepan Ivanišević** je rekao da je prema Ustavnom zakonu o suradnji Republike Hrvatske i Međunarodnog kaznenog suda postupak izručenja reguliran tako da o tome odlučuje u prvom stupnju Županijski sud a u drugom stupnju po žalbi Vrhovni sud Republike Hrvatske. Nakon toga moguće je obratiti se i Ustavnom sudu i tada rješenje postaje izvršno a odluku o tome donosi ministar pravosuđa. Takav postupak upravo je proveden u slučaju M. Naletilića Tute. Držat ćemo se ove procedure i tražiti od Tužiteljstva Haškog suda da se naši pravosudni organi na ovaj način angažiraju u slučajevima izručenja onih koji su okrivljeni za ratni zločin, rekao je ministar.

### Poistovječivanje prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba; obnova kuća

**Mato Šimić (HDZ)** podsjetio je na definirane statute prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba te pitao premijera (nije bio nazočan sjednici te zatražio pismeni odgovor) hoće li i

dalje u svojim javnim istupima (isto čine i Predsjednik Republike Hrvatske i ministar vanjskih poslova), protivno zakonskim odredbama, poistovječivati prognanike, izbjeglice i raseljene osobe. Može li se slijedom toga očekivati u bliskoj budućnosti u vašim istupima poistovječivanje hrvatskih branitelja Domovinskog rata s »borcima otadžbinskog rata«, pitao je zastupnik.

Drugo pitanje uputio je ministru za javne radove, obnovu i graditeljstvo Čačiću: koliko će ove godine biti obnovljeno kuća i stanova za prognanike, izbjeglice i koliko za raseljene osobe i da li sukladno Zakonu o obnovi.

**Dr. Goran Granić**, zamjenik premijera ocijenio je da je prvo pitanje političkog karaktera te da mu je odgovornost odgovoriti na njega. Hrvatska država odredila se vrlo jasno da će se graditi kao civilna i demokratska država u kojoj će svaki građanin Republike Hrvatske uživati punu slobodu i punu zaštitu. Naravno da kada se to gleda kroz razdoblje koje su prošli građani Republike Hrvatske, Hrvati stradalnici ovog rata to izgleda ponekad teško, neprihvatljivo i nezamislivo. Usprkos svemu što se dogodilo moramo graditi civilno društvo u koje se svaki građanin Republike Hrvatske, koji želi živjeti u Hrvatskoj pod njenim zakonima može vratiti bez obzira na to koliko je on vremena bio odsutan iz Republike Hrvatske. To nisu jednostavni procesi ali to su naše realnosti koje moramo prihvatiti. To je naša politička obveza u izgradnji jednog demokratskog društva u zajednici europskih naroda i te traume moramo sami skupa svladati i stvarati jednu novu demokratsku Hrvatsku u kojoj ćemo se baviti više budućnošću a manje problemima iz prošlosti, rekao je, među ostalim zamjenik premijera.

**Mato Šimić** odgovorio je da on u svom pitanju nije izrazio nezadovoljstvo što ova Vlada preferira veću skrb o raseljenim osobama i da to nije bio smisao njegovog pitanja. Inzistirao je na svom pitanju premijeru te na odgovoru. Napomenuo je da tražimo još uvijek 1.680 hrvatskih vojnika i da je sudbina 1.680 obitelji vezana uz to. Premijer, Predsjednik države a pogotovo ministar Picula moraju uvažavati područja koja su osjetila što je stvaranje ove hrvatske države, naglasio je zastupnik zamolivši da u svojim istupima vode računa o toj

osjetljivoj kategoriji građana Republike Hrvatske.

**Radimir Čačić**, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo odgovorio je na drugo pitanje: završit će se 2.000 objekata do kraja školske godine za oko 6.400 osoba (3,2 obitelji). Još najmanje 1.500 objekata završit će se u roubau sistemu (zid, krov) a pretpostavlja se i mogućnost da to bude 2.000 objekata, pa bi se ukupno govorilo o 4.000 objekata što je čak nešto više nego prošle godine.

Svi ti objekti su za prognanike koji su dobili rješenja županijskih ureda po listama i zahtjevima i redovima prioriteta. Istovremeno će se ići s plaćanjem, što prošle godine nije bio slučaj, sredstava ljudima koji su sami uložili u obnovu a do danas im to nije nadoknađeno. Ići će se i u obnavljanje objekata od prve do treće kategorije oštećenja i očekuje se da bi se s »pojačanih« 100 milijuna kuna došlo do broja od oko 18.000 do 20.000 prognanika.

Ovih 100 milijuna kuna, odnosno 13 milijuna eura »sortira se otprilike pola-pola« kad govorimo o građanima Hrvatske srpske i hrvatske nacionalnosti. Struktura će također biti uravnotežena i kod 55,6 milijuna dolara koji se očekuju od Pakta stabilnosti i tu se zatvara dodatni krug vezano i uz Republiku Srpsku jer je 2.500 ljudi vezano i uz taj povratak. Dio ljudi se vraća iz Republike Srpske, dio se vraća iz Jugoslavije, a dio je i prognanika u Hrvatskoj i sve je to obuhvaćeno sa tih 55,6 milijuna dolara. Detaljna struktura nije poznata a niti do ovog trenutka napravljena, ali prosjek nije teško izračunati jer je prosječna cijena objekta u obnovi bila 15.000 DEM. Bez obzira na sve strahove i nepoznavanja svih parametara u početku, pa i nas u Vladi jer nismo imali potpunu sliku, intenzitet obnove bit će zadržan a ako bude realizirana dinamika podrške kroz Pakt o stabilnosti, čak i 15-tak posto veći nego prošle godine, rekao je ministar Čačić.

### Teška gospodarsko-financijska situacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji

**Petar Čobanković (HDZ)** pitao je što Vlada namjerava učiniti kako bi se popravila teška gospodarsko-financijska situacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji koja se ogleda u najvišoj stopi nezaposlenosti u Republi-

ci Hrvatskoj, progresivnoj insolventnosti gospodarskih subjekata, prijetnji stečaja velikog broja trgovačkih društava zbog Županijske banke a u nezavidnom položaju bit će i oko 6.000 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava vezanih uz poslovanje tih poduzeća.

Na području Hrvatskog podunavlja nije se proveo postupak privatizacije, obnove i restrukturiranja, a proračunska sredstva za obnovu su reducirana, što će građevinsku operativu dovesti u nezavidan položaj a i općine i gradove u nemogućnost funkcioniranja, a tešku gospodarsku situaciju dodatno su pogoršali događaji vezani uz domicilnu Cibaliae banku, naveo je, među ostalim, zastupnik.

Predložio je opozivanje privremenog upravitelja u Cibaliae banci (isto je učinjeno u Istarskoj banci) i osiguranje sredstava za sanaciju te banke i time stvaranja pretpostavki za nastavak rada i ulazak strateškog partnera.

**Dr. Goran Granić**, zamjenik premijera ocijenio je da navodi zastupnika u vezi s Cibaliae bankom upućuju na to da je kriv guverner i da samo on treba opozvati privremenog upravitelja. Problem Istarske banke rješava ponuđeno rješenje s potencijalnim investitorom. Ključ rješenja nije odluka Vlade nego odluka da se Istarska banka mora u roku 60 dana privatizirati. Isto rješenje ponuđeno i za Cibaliae banku odnosno ponuđeno je Zagrebačkoj banci da preuzme Cibaliae banku. To rješenje je provedivo i omogućava da banka vrlo brzo počne funkcionirati.

Što se tiče drugih problema u Vukovarsko-srijemskoj županiji oni su vjerojatno izraženiji nego na drugim područjima ali ista pitanja moglo bi postaviti i desetak drugih županija, rekao je zamjenik predsjednika Vlade. U mjeri kojoj možemo mi potičemo procese da tvrtke mogu funkcionirati i napravili smo izuzetak na ovom području. Pripremamo i donatorsku gospodarsku konferenciju (lipanj) koja bi obuhvatila i ta područja s mogućnošću investiranja i otvaranja novih radnih mjesta. No prije toga treba stvoriti normalne uvjete za privređivanje a država mora napraviti sama prvi potez i vratiti 9 milijardi kuna duga gospodarstvu za što se traže rješenja (naredni dani). Smatra se da će ta mjera znatno poboljšati ukupnu likvidnost u zemlji, rekao je, među ostalim.

### **Imovina bivših društveno-političkih organizacija; tko upravlja donatorskim sredstvima; Luka Rijeka; prometni čvor Rijeka**

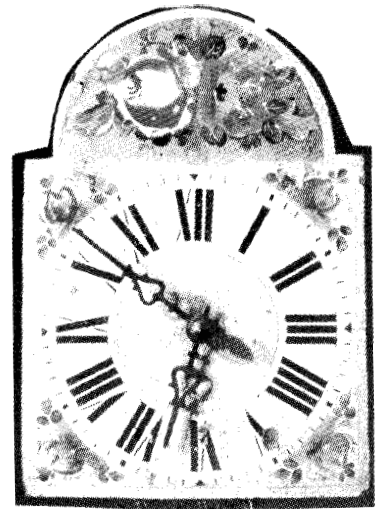
**Mr. Miroslava Rožića (HSP)** zanimalo je »je li moguće da je Vlada plaćala najam SDP-u za korištenje vlastite imovine odnosno kada će Vlada početi provoditi Zakon o raspolaganju imovinom društveno-političkih organizacija iz doba komunističke Jugoslavije«. Tim je Zakonom spomenuta imovina prenesena u vlasništvo Republike Hrvatske a bivša HDZ-ova vlast trebala je raspoređiti tu imovinu što nije učinila odnosno nije više od dvije godine provodila taj Zakon a s druge strane tvrdilo se da Vlada plaća najam za njeno korištenje. Treba prekinuti takvu glupost, podijeliti tu državnu imovinu novim korisnicima, sindikatima, političkim strankama i osigurati da ta sredstva idu državi a ne u korist SDP-a, »koja time postaje najveći tajkun u Republici Hrvatskoj«, rekao je zastupnik (dobit će pismeni odgovor).

Zašto se novci koje je Republika Hrvatska dobila na donatorskoj konferenciji, primjerice i 55 milijuna dolara strogo namjenskih za povratak odbjeglih Srba ne nalaze u državnom proračunu, drugo je pitanje zastupnika. Znači li to da tim sredstvima ne raspolaže hrvatska država već netko drugi koji financira useljavanje Srba u Hrvatsku.

Zamjenik premijera **dr. Goran Granić** odgovorio je na to pitanje. U razradi su prijedlozi za korištenje tih sredstava a jedno od mogućih rješenja je formirati posebni fond kojim će upravljati Vlada Republike Hrvatske i donatori koji će se pojavljivati prema programu i pravilima ravnopravnim za sve građane Republike Hrvatske. Ta sredstva neće se staviti na raspolaganje samo jednom etnikumu. Sredstva koja daju donatori ne mogu biti proračunska sredstva jer je zahtjev svakog donatora da ima nadzor nad njihovim korištenjem i to su međunarodna pravila koja Hrvatska ne može promijeniti, rekao je.

**Zlatko Komadina (SDP)** zatražio je od ministra pomorstva, prometa i veza odgovor je li Rijeka luka u djelovanju Ministarstva prva hrvatska luka, a ako je odgovor potvrđan kako će to kvalitativno i kvantitativno provesti.

U prometnoj strategiji utvrđeni su prioriteti među kojima i autocesta



Zagreb – Karlovac te Jadranska magistrala pa je i stjecište tih prioriteta, čvor Rijeka, prioritet prioriteta i hoće li tu početi gradnja, zanimalo je zastupnika.

Ministar pomorstva, prometa i veza **mr. Alojz Tušek** odgovorio je (dat će i pismeni odgovor) da je Rijeka luka prva hrvatska luka koja je privatizirana. Njen problem je nastao kad aktualna uprava nije prihvatila prijedlog oko primarne, prioritetne koncesije i to do danas nije riješeno. Rijeka luka je u ovom trenutku izgubila pravo na primarnu koncesiju, no bit će raspisan natječaj i moći će se ravnopravno natjecati.

Što se tiče procjene koja je prva luka u Hrvatskoj s pozicije Ministarstva prva luka je ona koja ima ili koja će imati najviše tereta.

U prometnoj strategiji jasno su zacrtani prioritetni pravci i dok je Sabor ne promijeni važi što u njoj stoji a prema usvojenom Proračunu nema značajnijih sredstava za izgradnju novih cesta. Autoput Zagreb – Rijeka gradi se i dalje, Jadranska će se magistrala »peglati« a treba se nadati da će se dogodine zaustaviti negativni trendovi i da će biti za ovu svrhu više novca. Nerealno je očekivati da se u prvoj godini nove vlasti riješi sve, odgovorio je ministar.

**Zlatko Komadina** zamolio je da u pismenom odgovoru bude odgovor na njegovo pitanje što u usmenom nije bilo.

### **Kooperativnost s Haškim sudom; riješiti status Hrvata naseljenih iz BiH**

Hoće li hrvatska Vlada u sljedećoj fazi suradnje sa Haškim sudom sama



predlagati i nuditi svoje političke neistomišljenike, hrvatske branitelje Haškom sudu u sveopćoj političkoj čistki koja se danas provodi u Hrvatskoj, pitao je **Velimir Kvesić (HSP)**. Pitanju je prethodila njegova konstatacija da ni današnja Vlada, kao niti prijašnja, ne poduzima ništa u vezi sa zločinima tzv. osloboditelja nakon završetka Drugoga svjetskog rata a s druge su strane prijetnje Vlade i izjava kako se ratni zločinci neće šetati Hrvatskom. To nije točno, komentirao je zastupnik, jer se šeću ovi iz Drugoga svjetskog rata a i oni koji su tijekom Domovinskog rata Hrvatsku razarali i ubijali a sve se više vraćaju na poziv hrvatske Vlade. Ne čuje se da hrvatska Vlada čini nešto ili vrši političke pritiske na svjetske čimbenike kako bi se kaznio zločin učinjen Hrvatima u Hrvatskoj, rekao je zastupnik dodajući kako je danas prevelika kooperativnost s Haškim sudom i »Vlada se uključila u kriminalizaciju svih vrijednosti Domovinskog rata«.

Drugo pitanje zastupnika glasilo je: što će Vlada učiniti kako bi se konačno riješio status Hrvata naseljenih iz BiH u Hrvatsku. Hrvati protjerani iz BiH a naseljeni u Hrvatskoj žive u nesigurnosti s neriješenim statusom i svakim danom težim sve većim povratkom Srba. Mislilo sam da su prošla vremena kada je Srbin u Hrvatskoj bilo zanimanje od kojeg se dobro na štetu Hrvata živi, rekao je, među ostalim zastupnik.

**Dr. Goran Granić**, zamjenik predsjednika Vlade najprije je konstatirao da to nije bilo pitanje već optužba hrvatskoj Vladi. Ova Vlada nije niti predložila niti je sadašnja vladajuća koalicija izglasala u Saboru Ustavni zakon, već je bivša Vlada to prihvatila i obvezala se na suradnju s Haškim sudom. Ne možemo pobjeći od univerzalnih vrijednosti za koje se kao društvo zalažemo. To znači da ne možemo prikrivati niti jedan ratni zločin bez obzira na to tko ga je napravio. To nisu optužbe za Hrvate, to su optužbe za ljude koji su počinili zločin. U cilju očuvanja digniteta Domovinskog rata i budućnosti ovog naroda i ove zemlje moramo se jasno odrediti prema zločinu i s time ne možemo trgovati. Tražili smo od Međunarodnog suda da poštuje hrvatske zakone i da surađuje na principima hrvatskih zakona poštujući proceduru kompletnog hrvatskoga pravosuđa i tu smo suglasnost dobili, naglasio je dr. Granić. Pozvali su nas

da im pomognemo u otkrivanju zločina počinjenim nad Hrvatima, da im damo dokumentaciju. Hrvatska država imala je tu dokumentaciju ali je nije dala Međunarodnom sudu. Odričem pravo da je i jedan zločin nad civilima napravljen u ime hrvatske države i u ime hrvatskoga naroda i spreman sam dati ostavku ali ne prihvaćam takvu trgovinu, rekao je.

**Velimir Kvesić** objasnio je da smatra da suradnja s Haškim sudom ne znači bespogovorno izručenje svih hrvatskih branitelja. Hrvatski branitelji nisu trgovali niti 1991. godine, niti do kraja Domovinskog rata i znali su što im je činiti kako bi imali hrvatsku nezavisnu državu u odnosu na neke druge koji su u to vrijeme trgovali i činili to što jesu.

### Zaštita od tuče; dugovi zdravstva

**Mario Včelik (HDZ)** pitao je što Vlada namjerava učiniti za obnovu sustava zaštite od tuče i povećanje njegove učinkovitosti. Dolazi iz Slavonije pa postavlja pitanje ministru poljoprivrede i šumarstva mr. Pankreću jer su problem i poljoprivredi veliki no vjerujemo, rekao je, da ih ministar razumije i da će ih riješiti pa »prema tome nema potrebe da proglašavamo autonomiju«. Objasnio je da je sustav obrane od tuče zastario i manjkav, pogođen i ratnim zbivanjima a za njegovu obnovu nedostaje financijskih sredstava.

Što Vlada namjerava učiniti s problemom dugovanja države velikim tvrtkama koje još nisu privatizirane a tišti ih problem nelikvidnosti, drugo je pitanje zastupnika. Pogotovo su velika dugovanja Fonda zdravstva a poznato je da nekima nisu isplaćena refundirana bolovanja od srpnja prošle godine.

Ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankreć** odgovorio je kako vjeruje da će ove godine zaštita usjeva od tuče biti puno bolja nego prošle godine i da će žetva biti bolja. Naime, iz državnog proračuna odobreno je 10 milijuna kuna za nabavku raketa, 5 milijuna su sredstva Ministarstva a tome treba dodati i dio novca jedinica lokalne uprave i samouprave.

**Dr. Goran Granić**, zamjenik premijera je zastupnika u vezi s drugim pitanjem uputio na svoj prethodni odgovor: Vlada će donijeti odluku o ispunjenju obveza hrvatske države

prema pravnim osobama u iznosu od 9 milijardi kuna.

### Smjena u upravnim vijećima kliničkih bolnica; o izjavi ministra Jakovčića

**Dr. Jure Burić (HDZ)** pitao je ministra zdravstva je li pri smjeni članova upravnih vijeća kliničkih bolnica bio kriterij stručnosti ili podobnosti. Užasnut je činjenicom da je više od 95 posto upravnih vijeća kliničkih bolnica ciljem Hrvatske smijenjeno što je, rekao je, stopostotna čistka. Među onima koji ne mogu više biti članovi tih vijeća su i imena poput akademika Padovana, koji je zagrebačku Kliničku bolnicu Sestara milosrdnica proslavio diljem svijeta, prof. Hebrang i drugi.

Drugo pitanje zastupnik je uputio ministru europskih integracija Jakovčiću. Nakon izjave i prijetnje da ćete zatražiti autonomiju Istre što uopće radite u hrvatskoj Vladi ili su možda vaši programi europskih integracija bazirani na dezintegraciji Hrvatske, pitao je.

**Dr. Goran Granić**, zamjenik premijera odgovorio je da se zastupniku potkrala greška u postocima jer da je 100 posto promijenjen stav upravnih vijeća. Kriterij je bio stručnost i Vlada je procijenila da treba osvježiti upravna vijeća kako bi mogli izvršiti reformu cijelog zdravstvenog sustava.

**Ivan Jakovčić**, ministar za europske integracije izvijestio je zastupnika da će dobiti detaljan pismeni odgovor.

### Još o Haškom sudu; koliko novih radnih mjesta

**Dr. Ivan Marijanović (HDZ)** pozvao je na izjavu premijera Račana nakon susreta s tužiteljicom Haškog suda da će Vlada Republike Hrvatske sve učiniti da svaki zločinac dođe u Haag te pitao znači li to »kako vi znate koji su to zločinci ili je to uvođenje političkog suda u pravosudni sustav«. Ili se namjerava u Haag izručiti ponovno na suđenje osuđenik na izvršenje kazne zatvora nakon pravomoćne presude suda Republike Hrvatske.

Ministra rada i socijalne skrbi pitao je koliko je otvoreno novih radnih mjesta za 100 dana nove Vlade Republike Hrvatske. Podsjetio je da je u predizbornim kampanjama obećano da će se svake godine otvarati nekoliko desetaka tisuća radnih mjesta.

Ministar prasovuđa **dr. Stjepan Ivanišević** podsjetio je da je postupak izručenja reguliran Zakonom i da će se Vlada toga Zakona držati.

Ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović** odgovorio je da sto dana ove Vlade još nije prošlo a da u ovom trenutku ne može reći koliko je radnih mjesta otvoreno. Naveo je da je u siječnju i veljeći ove godine u mandatu bivše Vlade zatvoreno gotovo 40.000 ranih mjesta.

### Obustavljeni programi zapošljavanja na područja od posebne državne skrbi; uvoz trošnih autobusa

Zašto se prekinulo s programom zapošljavanja na područjima od posebne državne skrbi kad je u prošloj godini polučio goleme rezultate u rješavanju komunalnih problema i angažiranje nezaposlenih, pitao je **Miroslav Prpić (HDZ)**.

Zanimalo ga je i kada će se izmijeniti zakon kako bi se spriječio uvoz starih autobusa jer za njih ne postoji starosno ograničenje. Svakođnevno smo svjedoci, posebno u unutrašnjosti zemlje, da su nam prometnice preplavljene putujućim reklamama i da »te ocvale dame« prevoze naše građane i školsku djecu i dovode u pitanje njihovu sigurnost. Netko je omogućio Europi da zbrine svoj otpad i to im se još plaća, rekao je zastupnik.

Ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović** potvrdio je da je zaustavljen program aktivnih mjera zapošljavanja jer postoje ozbiljne naznake da suviše košta a ima dvojbene rezultate. Izračuni pokazuju da bi bilo dobro kritičko preispitivanje cjelokupnog programa i da se na razini Vlade međuresorske skupine utvrdi nova strategija uvažavajući sve aspekte dosadašnjeg nacionalnog programa zapošljavanja, odgovorio je ministar. Zastupnik će dobiti pismeni odgovor s podacima koliko je utrošeno sredstava na taj program tijekom prošle godine i koliko je otvoreno radnih mjesta.

Pomoćnik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** odgovorio je da se ne razumije u estetiku ali da MUP odnosno policijske postaje vrše registraciju autobusa s valjanom tehničkom dokumentacijom. Za propise koji reguliraju uvoz takvih autobusa nadležno je Ministarstvo financija. Ubrzo će se izraditi propis kojim će se ograničiti starost autobusa ali i

automobila jer razina sigurnosti prometa na cestama ne zadovoljava, rekao je.

Time je aktualni sat u Županijskom domu bio završen a zastupnici koji nisu uspjeli postaviti svoja pitanja to će učiniti na sljedećoj sjednici.

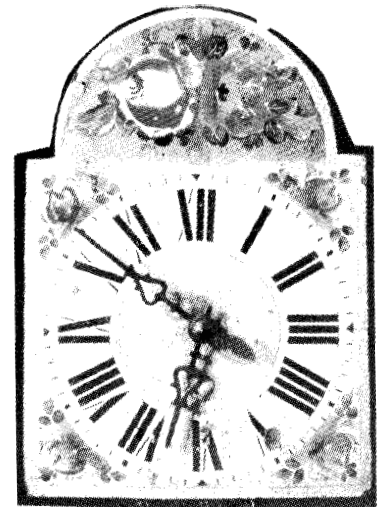


### Suradnja sa Sudom u Haagu

Aktualni je sat u Zastupničkom domu započeo pitanjem koje je **Boris Kandare (HSP)** postavio predsjedniku Vlade, **Ivici Račanu**. Zastupnika je zanimalo, budući da stajališta u vanjskoj politici kreiraju tri ustavna stupa vlasti, odnosno Hrvatski državni sabor, Vlada Republike Hrvatske i Predsjednik Republike, te da je predsjednik Mesić za njemački list »Der Spiegel« izjavio kako se zalaže za ukidanje sankcija SR Jugoslaviji, podudara li se i stajalište Vlade s Mesićevim izjavama o toj temi. Podsjetio je na činjenicu da je SAD protestirao zbog odluke australskih vlasti da njihovo veleposlanstvo u Beogradu nastavi s radom. Drugo je pitanje postavio ministru Ivaniševiću, od kojeg je zatražio da navede imena hrvatskih časnika protiv kojih će biti podignute optužnice u Haagu, pozivajući se na izjavu glavne tužiteljice haaškog tribunala, Carle Del Ponte, koja je javno izjavila da su ministru Ivaniševiću poznata ta imena. »Budući da je Vlada Republike Hrvatske odgovorna Zastupničkom domu Sabora, njihov odnos ne bi smio biti opterećen tajnama«, ustvrdio je Kandare.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio kako su stavovi Vlade u odnosu na Miloševićev režim poznati i da su oni identični stavovima koje je zauzeo i Hrvatski sabor. Republika Hrvatska se obvezala da će svoj odnos prema tom režimu uskladiti s Međunarodnom zajednicom. Dodao je da će Vlada, i on osobno, biti zadovoljan kad vidi nositelja tog režima na klupi u Haagu.

Ministar **Ivanišević** je kazao kako nije točno da je Carla Del Ponte izjavila da on zna sve o tajnim optužnicama, već da zna sve što treba znati, što nije isto. Napomenuo je da je upitao tužiteljicu postoje li tajne optužnice za hrvatske časnike, što je



ona negirala, a za što postoji desetak svjedoka.

### Smjene kadrova; cijene Internet usluga

**Vlado Jukić (HSP)** upitao je premijera Račana zašto Vlada nije predložila propis ili donošenje zakona kojim bi se reguliralo pitanje smjene kadrova nakon promjene vlasti i kojim se utvrđuje odnos struke i politike, po uzoru na praksu demokratskih zemalja. »Unatoč uvjeravanjima Vlade kako neće biti političkih obračuna, taj je proces, započeo preuzimanjem vlasti nakon izbora u siječnju, poprimio razmjere općih čistki na svim razinama. Javnosti je predočen sporazum stranaka vladajuće koalicije kojima se utvrđuje ključ podjele funkcija od najnižih do najviših razina«, rekao je Jukić.

Ministru gospodarstva Goranku Fižuliću je uputio pitanje o Internet uslugama, koje su, po zastupnikovom mišljenju, preopterećene naknadama, porezima i koncesijama, iako bi trebale biti pokretači gospodarskog razvitka, jer to nije u skladu s ciljevima Zakona o telekomunikacijama i zašto se internet uslugama ne omogućuje jednaki uvjeti rada kao svim ostalim granama gospodarstva. Upitao je i namjerava li Vlada poduzeti korake u svezi s tim problemom.

**Račan** je odgovorio kako je Vlada spremna suočiti se i intervenirati na eventualne slučajeve »čistki«, ali da ona ima pravo postaviti na čelne pozicije ljude koje želi. U sporazumu stranaka koalicije definirane su obveze glede kandidiranja, ali ne i izbora na ključne pozicije. Stajalište ko-

alicije je i dalje takvo da je odlučujući kriterij u izboru kadrova stručnost, a o svom djelovanju Vlada će podnijeti izvještaj o radu nakon isteka 100 dana. Premijer je podržao Jukićev prijedlog da se aktom definira koje se pozicije mijenjaju, a koje ne nakon promjene vlasti.

### **Povratak izbjeglih; povratak ilegalno iznesenog kapitala**

U ime Udruga prognanih i izbjeglih iz sjeverozapadne Bosne, Banja Luke i Bosanske posavine, **dr. Anto Kovačević (HKDU)** je postavio pitanje o tome što Vlada čini da se ukinu ratni zakoni koji su na snazi u Republici Srpskoj i da se izbjeglicima omogući povratak. Zastupnik je naglasio razliku među uvjetima u kojima se Srbi vraćaju u Hrvatsku i u kojima se Hrvati pokušavaju vratiti na područje Republike Srpske, a podržao je i stajalište Vlade o kantonizaciji BiH. Osudio je, međutim, odluku Vlade da prestane s isplaćivanjem mirovina zarađenih u BiH i upitao kako će se riješiti to pitanje. Ministra Lučina je upitao zna li način na koji će biti moguće vratiti u zemlju ilegalno izneseni kapital, što je jedan od velikih zadataka koji stoje pred Vladom. Vlada i Sabor poštuju obveze koje je Hrvatska potpisala, pa tako i Daytonski sporazum, kojim je regulirano postojanje Bosanskohercegovačke federacije i Republike Srpske, rekao je **premijer Račan** i dodao kako nije produktivno i perspektivno konfrontirati daytonsko uređenje s mogućnošću kantonizacije. Međutim, o inicijativi da se BiH kantonizira i dalje će se razgovarati kako bi se ublažili negativni učinci podjele na dva entiteta.

**Potpredsjednica Vlade, Željka Antunović**, također je željela dopuniti odgovor na postavljeno pitanje. Kazala je kako nije riječ o povratku i o pravima samo Hrvata izbjeglih iz Bosne i Hercegovine, već i Hrvata izbjeglih iz SR Jugoslavije, koji se nalaze u teškoj situaciji. Radi se o ljudima koji su morali napustiti svoje domove i koji su bili politički izmanipulirani, budući da su im davana obećanja čija je realizacija u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske. Oni su, naime smješteni u tuđe nekretnine, a obećavano im je da će tu moći ostati, što ih je dovelo u veliku zabludu. Hrvatska će Vlada štiti njihovo pravo da odaberu žele li ostati u Republici Hrvatskoj ili se žele vratiti na svoja ognjišta, a takvo

stajalište podupire i Međunarodna zajednica. Nitko neće biti izbačen na ulicu jer će Vlada pokušati naći alternativni smještaj onima koji sada žive u tuđoj nekretnini, a onima koji se žele vratiti u svoje kuće pomoći će, u suradnji s Međunarodnom zajednicom, u obnovi kuća. Postoje, međutim i oni koji zloupotrebljavaju situaciju zauzimajući dvije ili tri kuće, pa će Vlada u kratkom roku ispitati takve slučajeve.

Činjenica je da su i ljudska i materijalna prava svih stanovnika, i državljana i izbjeglica, ugrožena zbog situacije u kojoj se zemlja nalazi, ali se čini sve kako bi se poboljšala situacija i u razumnom roku pronašla odgovarajuća rješenja, kazala je potpredsjednica Vlade.

**Ministar Vidović** je također želio pridonijeti razjašnjenju ovog pitanja, pa je kazao kako je za isplaćivanje mirovina osiguranicima iz BiH u proteklih 8 godina utrošeno 400 milijuna njemačkih maraka. Pregovori o rješavanju pitanja isplata mirovina su pri kraju, a očekuje se da će sporazum biti potpisan za petnaestak dana. Riješeno je oko petnaest tisuća slučajeva, a o pet tisuća i petsto spornih osiguranika još traju pregovori. Ti ljudi sasvim sigurno neće ostati bez mirovina, a problem je isključivo u tome što će one u BiH biti tri puta niže nego u Hrvatskoj, ali postoji i mogućnost ostvarivanja prava na razne oblike socijalne pomoći.

**Anto Kovačević** je kazao kako se uglavnom slaže s izlaganjem potpredsjednice, ali je naglasio kako su Srbi uvijek bili privilegirani, te da se i sada vraćaju u Hrvatsku pod specijalnim uvjetima. Tisuću i trinaest Hrvata ne želi se vratiti u Republiku Srpsku sve dok su tamo na snazi ratni zakoni. Pozdravio je namjeru Republike Hrvatske da se »otvori« povratak svih prognanih i izbjeglih i dodao kako se nikada nije slagao s HDZ-ovom politikom u rješavanju hrvatskog pitanja u BiH.

**Predsjednik Zastupničkog doma** je upozorio Kovačevića kako ima pravo na dopunsko pitanje, a ne na dopunsku raspravu.

**Kovačević** je odgovorio kako će dopunsko pitanje postaviti tek nakon što ministar Lučin odgovori na drugo pitanje.

**Joško Kontić** je uputio poslovničku primjedbu, jer u Poslovniku stoji da uz dopunsko pitanje zastupnik ima pravo iznijeti i svoje mišljenje o odgovoru.

**Ministar Lučin** je kazao da više zna o metodama pranja novca, nego o kanalima kojima se to činilo i njegovom krajnjem odredištu. Novac je puno lakše oprati nego mu kasnije ući u trag. Postoji, međutim, ekspertna skupina koja se bavi ovim pitanjem i koja je već angažirala dio stranih stručnjaka, a Ministarstvo unutarnjih poslova odgovorno obavlja svoj dio posla.

**Kovačević** se javio za ispravak netočnog navoda jer drži da izlaganja Željke Antunović nije razvidna razlika između žrtve i agresora u Domovinskom ratu.

### **Slučaj Istarske banke**

**Jadranka Katarinčić-Škrlj, (HSL)** postavila je pitanje ministru Jakovčiću i potpredsjedniku Vlade Slavku Liniću u vezi s Istarskom bankom. Upitala je zašto se Jakovčić ispričao Vladi zbog svojih izjava o autonomiji Istre, (kad je nedugo zatim izjavio kako se ispričao jer je to bio preduvjet za rješavanje situacije s Istarskom bankom), te smatra li za nastalu situaciju odgovornom Vladu, odnosno neke njene članove ili upravu i Nadzorni odbor Istarske banke. Zastupnica je ustvrdila kako je uvjerena da danas nema elemenata hrvatskog nacionalizma kakvih je bilo početkom devedesetih godina, a ipak, građanima Istre se sugerira da im se ne želi pomoći, da ih se drugačije tretira i da se moraju braniti.

Od Slavka Linića je zatražila odgovor na pitanje hoće li vlasnička transformacija provedena preko komunalnih poduzeća koja su otkupila dionice Istarske banke biti poništena dobivenim kreditima za likvidnost, budući da se ne radi o stvarnoj dokapitalizaciji prema odredbama Zakona o bankama. Upitala je i ne radi li se opet o sanaciji banaka sredstvima građana, ali na lokalnoj razini, budući da se sanacije mogu vršiti samo sredstvima iz proračuna, odnosno novcem poreznih obveznika. Na taj način građani dva puta plaćaju za sanaciju Istarske banke — prvi puta kroz komunalne usluge, jer su tim novcem kupljene dionice, te drugi put kroz proračun Istarske županije za koju je najavljeno da će se uključiti u konzorcij za dokapitalizaciju Istarske banke.

**Ministar Jakovčić** je kazao kako je on ministar za europske integracije, a ne za Istru i da se nada da je time razjasnio spornu izjavu. Dodao je tome i činjenicu da je Vlada Repub-

like Hrvatske u ovom sastavu dobila povjerenje. Sigurno je da je diskutirao o problemima u Istri, budući da dolazi iz tog kraja i da je upoznat s problemima, pa tako i sa slučajem Istarske banke. Što se tiče izjave objavljene u Glasu Istre kako se Jakovčić ispričao jer je to bio preduvjet za rješavanje situacije s Istarskom bankom, ministar je obavijestio zastupnicu da će njegov odgovor na taj članak biti objavljen sutradan.

Priznao je da je pogriješio izjavivši da će predsjednik Vlade morati objasniti Europi da je Jakovčić novi Martić po pitanju autonomije Istre. Ispričao se kolegama u Vladi zbog te izjave i istaknuo kako želi nastaviti svoj rad u Vladi. U Hrvatskoj postoji regionalna samouprava, koja iznosi svega 1 posto jer se županijama transferira svega 1 posto ukupnih prihoda, kazao je Jakovčić, a budući da se Vlada zalaže za regionalizam i povećanje prihoda lokalne samouprave, te da posjeduje iskustvo potpredsjednika Skupštine europskih regija, smatra da može pomoći u izradi i realizaciji regionalnog ustroja u Hrvatskoj, što bi bilo kompatibilno s ustrojem drugih zemalja Europske unije.

Štedište Istarske banke reagirale su na najbolji mogući način, jer nisu »navalili i ispraznili banku, već su poslušali apel Komisije za razrješenje pitanja Istarske i Cibale banke«. Jakovčić je kazao i kako očekuje pomoć Zagrebačke banke u rješavanju problema Cibale banke, te da će učiniti sve da Vladine odluke koje se odnose na te dvije banke budu što prije provedene.

**Slavko Linić** je kazao kako Vlada nije odlučivala o sanaciji predmetnih banaka, već je pokušavala raščistiti probleme oko velikih obveznica izdanih bankarskom sustavu, a koje nisu bile usklađene ni s tekstom zakona, ni s tekstom samih obveznica.

Činjenica da je taj problem Vlada uvrstila na listu prioriteta samo pokazuje da promptno reagira na događaje u zemlji. Rješavanjem problema oko izdavanja velikih obveznica i problema s upravom u Istarskoj i Cibale banke Vlada je učinila napore kako bi se bankarskom sustavu omogućilo da samostalno rješava svoje probleme. Problemi i jedne i druge banke pokušat će se riješiti u okviru bankarskog sustava i to na način da uprave trgovačkih društava pokušaju provesti rješenja Hrvatske narodne

banke koja kontrolira njihove bilančne pozicije i rezultate poslovanja.

Odluke jedinica lokalne samouprave pokazuju volju građana koji su ih izabrali i koji su im dali svoje povjerenje, pa je pitanje financijske pomoći toj banci na teret tamošnjeg stanovništva zapravo pitanje dogovora s čelništvom koje su građani izabrali. Jedinice lokalne samouprave mogu sudjelovati u osnivanju trgovačkih društava i ulagati sredstva.

**Vladimir Šeks (HDZ)** javio se za riječ, jer drži da je došlo do povrede Poslovnika, budući da ministar Jakovčić nije odgovorio na postavljeno pitanje, te da bi, osim isprike Vladi, trebao Saboru ponuditi objašnjenje za mijenjanje svojih stajališta vezano uz autonomiju Istre.

**Predsjednik** Zastupničkog doma upozorio je zastupnika Šeksa da se, prema njegovoj ocjeni, ne radi o povredi Poslovnika, jer zastupnica Katarinčić-Škrlić ima pravo na komentar i dopunsko pitanje.

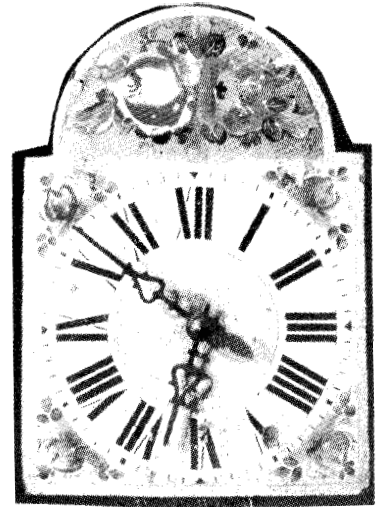
**Jadranka Katarinčić-Škrlić** se složila s predsjednikom da se ne radi o povredi Poslovnika. Ustrajala je, međutim, u svojoj namjeri da dobije odgovor na pitanje smatra li ministar Jakovčić Vladu odgovornom za stanje u Istarskoj banci i jesu li odgovorni upravni i nadzorni odbor banke, te slaže li se s napisima prema kojima se Istarsku županiju neravnopravno tretira u odnosu na druge županije.

Od potpredsjednika Linića je zatražila da odgovori na pitanje o vlasničkoj transformaciji Istarske banke koja je dokapitalizirana kreditima za likvidnost.

**Jakovčić** je kazao kako sebe smatra najodgovornijim jer nije na vrijeme nešto poduzeo, ali i najzaslužnijim za razrješenje problema, kao i ostale članove Komisije.

Upravni je odbor dijelom odgovoran za stanje u banci, dok je, po njegovom mišljenju, Nadzorni odbor u posljednjih devet mjeseci pomogao u iznalaženju rješenja. Naglasio je i kako se ne želi miješati u ulogu i rad tih tijela, jer je potrebno spriječiti državne intervencije u gospodarstvu. Vladimiru Šeksu je najavio pismeni odgovor.

**Slavko Linić** je odgovorio kako će se problem dioničkog kapitala rješavati na tržištu vrijednosnica, prema nalogu Hrvatske narodne banke. Kreditima koji su odobreni jedinicama lokalne samouprave kupljene su dionice, koje se sada nalaze u portfe-



lju banke i koje će morati biti, prema nalogu HNB-a, ponuđene na prodaju.

**Predsjednik Vlade, Ivica Račan**, je, nakon rasprave o Istarskoj banci, želio reći da je za demokratski život Hrvatske dobro voditi ovako bogate rasprave. Različita stajališta zastupnika, pa čak i unutar koalicije šest stranaka neće oslabiti Vladu. Takve rasprave, međutim, obvezuju, na izostavljanje političkih pritisaka, ultimatumu i ucjena.

**Predsjednik Tomčić** upozorio je zastupnike da pitanja moraju biti kratka i jasno formulirana, na koja bi se trebalo moći odgovoriti bez pripreme. Zamolio je i zastupnike da se drže tog pravila kako bi što više zastupnika moglo doći na red i postaviti pitanje, a članove Vlade je zamolio da na pitanje odgovara samo jedna osoba.

## Stanje u brodogradnji; Internet

**Tonči Tadić (HSP)** upitao je kada će Vlada Republike Hrvatske predočiti snimku stanja u brodogradnji i popis osoba odgovornih za takvo stanje. Zastupnik drži da bi ona trebala biti predočena prije donošenja strateških odluka Vlade o hrvatskoj brodogradnji.

Ministra Tušeka je upitao tko i kako nadzire cijenu hrvatskih trajnih veza za priključenje na Internet, budući da su, po njegovom mišljenju tarife, 3 900 kuna za priključak i 160 tisuća kuna mjesečno previsoke. Tadić je kazao kako bi za isti novac poduzetnik u SAD-u mogao zakupiti vezu iste brzine na Internetu, kuću,

poslovni prostor i tehničku opremu za pružanje Internet usluga.

Potpredsjednik **Linić** je odgovorio kako je Vlada obvezala Ministarstvo pomorstva, prometa i veza da tijekom ovog mjeseca pripremi kompletnu snimku stanja u brodogradnji, koju će biti moguće uputiti u saborsku proceduru zajedno s odlukama Vlade o problemima u brodogradnji. **Linić** je kazao kako će, na Tadićevu inicijativu, predočiti i popis odgovornih osoba.

**Ministar Tušek** se obvezao da će pismeno odgovoriti na pitanje o trajnim vezama za priključenje na Internet, to više što ovo nije prvi put da se potiče ovaj problem.

### Zaštititi dignitet saborskih zastupnika

**Anto Đapić (HSP)** je protestirao zbog izjava povjerenika za Grad Zagreb gospodina Kregara, i novinskih napisa o tome kako on iznajmljuje stan koji je dobio na čuvanje. Zastupnik je objasnio kako je on to pravo ostvario kao predsjednik Odbora Zastupničkog doma za predstavljanje i pritužbe u tri saborska mandata. U razdoblju od 1992. do 1994. godine nitko nije reagirao na njegove zahtjeve, pa je **Đapić** zahvalan Gradu što mu je omogućio da dobije stan na čuvanje.

Odgovarajući na Kregorove navode, **Đapić** je napisao otvoreno pismo koje je ocijenjeno kao uvredljivo, iako mu to nije bila namjera. Zastupnik je kazao kako očekuje punu zaštitu njegovog digniteta, budući da se radi o neprovjerenim informacijama i neistinama, pa je pozvao predsjednika Vlade da provjeri stanje li on u tome stanu ili ga iznajmljuje. **Đapić** je kazao i da će se povući iz politike utvrdi li se da iznajmljuje stan koji je dobio na čuvanje. Zatražio je od Vlade da poduzme korake kako bi se razriješila neugodna situacija, a od predsjednika Sabora da zaštiti dignitet svakog saborskog zastupnika.

**Zlatko Tomčić** je odgovorio kako je on osobno uvijek spreman štiti dignitet zastupnika.

**Ivica Račan** je kazao kako bi trebalo utvrditi u kojoj je mjeri korištenje stana u skladu sa zakonskim odredbama i pravilnikom koji važe i za saborske zastupnike. Nije želio prihvatiti ocjene o radu povjerenika za Grad Zagreb, budući da njegova dužnost prestaje nakon što se održe

izbori za Gradsku skupštinu. Tada će se moći raščistiti i ovo pitanje.

### Upravljanje vrijednosnicama; državne granice

**Željka Pavlica (HSL)** zanimalo je hoće li Vlada prihvatiti odluku Skupštine Međimurske županije da se odluke Vlade o dijelu državne granice s Republikom Slovenijom na području Međimurske županije, prije upućivanja u saborsku proceduru, upute na davanje mišljenja Skupštini te županije, odnosno hoće li o promjenama državnih granica pravodobno informirati i konzultirati jedinice lokalne uprave i samouprave. Drugo Pavlicovo pitanje bilo je upućeno potpredsjedniku **Liniću**. Zastupnika je zanimalo što se namjerava poduzeti kako bi se smanjio utjecaj privatizacijsko-investicijskih fondova na rad Hrvatskog fonda za privatizaciju i spriječilo obezvređivanje trgovačkih društava poglavito u tekstilnoj industriji, čiji su većinski vlasnici investicijski fondovi, a što šteti malim dioničarima. Nakon takvih neracionalnih postupaka obezvređene dionice se vraćaju Hrvatskom fondu za privatizaciju, za što je naveo primjer čakovečkog MTC-a, gdje radnici dobivaju plaćen status od 2,5 njemačke marke za konzalting usluge, a na ime istog poduzeća naplaćuje se 100 njemačkih maraka po satu. Tako je u rujnu prošle godine za takve usluge samo dvjema osobama isplaćena 81 tisuća kuna, a za izradu informativnog memoranduma isplaćeno je u listopadu 99 tisuća kuna.

**Predsjednik Vlade** je odgovorio kako je Vlada zainteresirana da se otvorena pitanja u odnosima sa susjednim državama što prije riješe, pa tako i pitanje državne granice s Republikom Slovenijom. Vlada će odgovorno pristupiti njihovom rješavanju, u Saboru će se provesti rasprava, a prije donošenja konačne odluke Vlada će rado konzultirati jedinice lokalne uprave i samouprave. Premijer je napomenuo i da svi oni koji na neki način svojim djelovanjem zadiru u međudržavne odnose snose odgovornost za svoje izjave.

»Najveći problem hrvatskog gospodarstva je neodgovorno ponašanje vlasničke strukture, kako privatnih osoba, tako i državnih institucija. Zakonska je inicijativa vezana za investicijske fondove bila usmjerena na to da privatizacijski fondovi pokažu

veću odgovornost prema vlasništvu i fleksibilnost u gospodarenju vrijednosnicama, što međutim, nije polučilo očekivane rezultate. To je moje osobno mišljenje i mišljenje ljudi koji se bave tim problemima. Ozbiljno se radi na tome da se pronađu bolja zakonska rješenja, koja bi dovela do odgovornijeg odnosa prema vlasništvu, vođenju portfelja i ubrzanom privatizaciji. Zakon nije loš, provedba je loša« – kazao je **Linić** odgovarajući na pitanje zastupnika Pavlica.

### Naknade za oduzetu imovinu; isplata naknada za popravak stambenih objekata

**Marijan Maršić (HSS)** je upoznao zastupnike i članove Vlade sa situacijom oko primjene Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Tijekom 1998. i 1999. godine Državno pravobraniteljstvo Vukovarsko-srijemske županije zaprimilo je 1.322 predmeta, od kojih je pravomoćno odlučeno o njih 20. Većinom se radi o odbijenim zahtjevima za naknadu podnositeljima, tako da ni nakon tri godine od stupanja na snagu ovog Zakona nije izvršen povrat gotovo ni u jednom slučaju, a radi se uglavnom o poljoprivrednim zemljištima. **Maršić** je upitao ministra pravosuđa hoće li se i kada poduzeti potrebne mjere kako bi Zakon u praksi našao svoju primjenu.

Zastupnikovo drugo pitanje postavljeno je ministru javnih radova, obnove i graditeljstva: hoće li i kada biti isplaćene naknade za popravak stambenih objekata od oštećenja uslijed ratnih djelovanja, a koje je odobrio Odsjek za obnovu i razvitak Ureda za prostorno planiranje i stambeno-komunalne poslove Brodsko-posavske županije. Radi se o 600 korisnika čije naknade ukupno iznose oko 9 milijuna kuna, a većina njih plaća nepovoljne kamate na posuđena sredstva.

**Ministar Ivanišević** je zamolio **Maršića** da prihvati odgovor u pisanom obliku, budući da ovog trenutka nije u stanju dati odgovor.

**Maršić** je napomenuo da se radi o Izvješću o radu državnog pravobraniteljstva Vukovarsko-srijemske županije za 1999. godinu.

**Ministar Čačić** je ocijenio vrlo nekorektnim to da oni koji su sami obnovili kuće zadnji dolaze na red za isplatu naknade, međutim u ovogo-

dišnjem su proračunu predviđena sredstva za to, a manji dio isplatit će se u prvom tromjesečju iduće godine.

### Procesuiranje počinjenih ratnih zločina

**Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je svoja pitanja uputila ministru pravosuđa. Zamolila je ministra da u pozna hrvatsku javnost je li i u kojoj mjeri ustrajao kod glavne tužiteljice Del Ponte na procesuiranju počinjenih zločina nad Hrvatima za vrijeme agresije na Republiku Hrvatsku, te je li Ministarstvo pravosuđa bespogovorno podržalo dopuštenje koje je Vlada dala predstavnicima Haaškog suda za tajno prekopavanje zemlje na području Ličko-senjske županije, bez pristanka tijela lokalne samouprave i bez obzira na postojanje Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom.

**Ministar Ivanišević** odgovorio je kako je s glavnom tužiteljicom dogovarao modalitete suradnje i dodatnu istragu u vezi s ratnim zločinima počinjenima na području Vukovara i Dubrovnika. Tužiteljica je u tom smislu obećala neposredan angažman, a reorganiziran je i tim istražitelja koji će se baviti tim pitanjima. Ministar je kazao kako vrlo skoro očekuje značajne rezultate, a objasnio je i da se ne radi ni o kakvom prekopavanju na području Ličko-senjske županije, već o dozvoli da se provede ekshumacija navodne masovne grobnice u okolici Gospića, o čemu je obaviještena hrvatska javnost i o čemu je odlučila hrvatska Vlada u skladu o odredbama Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, na koju se Hrvatska i obvezala.

**Zastupnica Babić-Petričević** je kazala da joj nije bila namjera smanjiti ingerencije Vlade i Ministarstva, već osigurati transparentnost u postupcima na temelju koje je koalicija šest stranaka dobila izbore.

**Ministar** je podsjetio kako je ekshumacija javna i kako je Vlada čekala rezultate rasprave o suradnji s Haaškim sudom, da bi se eventualno odlučilo da se ona ne smije provesti. Vlada je svoje odluke donosila na temelju Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, a o istrazi će konačnu odluku donijeti istražni sudac. Svo će vrijeme biti prisutan predstavnik državnog odvjetništva, naši forenzičari i predstavnici Komisije za nestale tijekom Domovinskog rata.

**Dr. Juraj Njavro (HDZ)** je kazao kako misli da je istraga o zločinima počinjenima na području Vukovara završena, a brojni su Vukovarci svjedočili na Međunarodnom sudu u Haagu. Njavro je upitao što se čeka s procesuiranjem zločina počinjenih u Vukovaru i što je ministar Ivanišević poduzeo s tim u vezi.

**Nikica Valentić (HDZ)** se javio za ispravak netočnog navoda jer drži da nije prikladno upotrebljavati termin »zločinci«, budući da je, prema zakonu, optuženik nevin, dok se ne dokaže suprotno ili bar dok se ne provede istražni postupak.

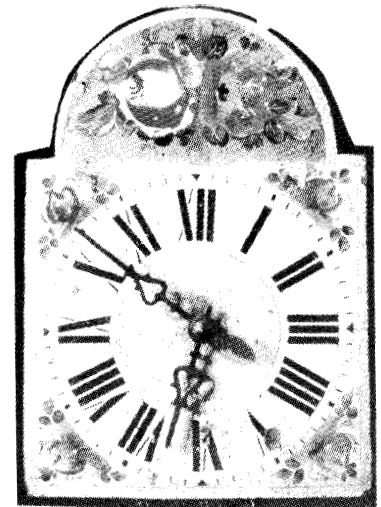
Zamjenik premijera, **dr. Goran Granić**, je ustvrdio da se Vlada Republike Hrvatske obvezala da će dostaviti Hrvatskom državnom saboru materijale za raspravu o suradnji s Haaškim sudom, pa će na sjednici Vlade utvrditi Prijedlog deklaracije o suradnji s Haaškim sudom, nakon čega će se moći održati rasprava o tome.

### Dio područnih ureda zatvoren, a dio nastavio s radom

**Božidar Kalmeta (HDZ)** komentirao je HRT-ov prilog o aktualnom satu u Županijskom domu, koji po njegovom mišljenju nije bio korektan, budući da su prikazani samo odgovori ministara, a ignorirana zastupnička pitanja. »Temeljem kojeg kriterija je upravni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju na sjednici održanoj 31. ožujka 2000. godine donio odluku o ukidanju 14 područnih ureda, između ostalih i onaj u Zadru, dok je pet ureda, koji su i po broju predmeta i po gospodarskoj snazi županije lošiji od zadarskog ureda, nastavilo s radom. Ima li nada da će se ta nerazumna i neutemeljena odluka izmijeniti u korist Grada Zadra, to više što su petnaestak poduzeća s područja od posebne državne skrbi u stopostotnom državnom vlasništvu i kojima predstoji privatizacija, spadaju pod zadarski ured« – upitao je Kalmeta i dodao kako je Fond većinski vlasnik 66 poduzeća iz Zadarske županije, čija je nominalna vrijednost kapitala oko 700 milijuna njemačkih maraka.

**Predsjednik** je upozorio Božidara Kalmetu kako HRT nije pod Vladinom ingerencijom, pa nitko ne može odgovoriti na izneseni komentar.

**Slavko Linić** je pojasnio kako su uredi služili za prikupljanje i pro-



vjeravanje dokumentacije pomoću koje se obavljala pretvorba društvenih poduzeća. S obzirom na to da je taj proces završen, nestalo je i svrhe djelovanja područnih ureda Hrvatskog fonda za privatizaciju. Preostalih pet ureda zasad je nastavilo s radom, jer je potrebno izvršiti kompletiranje uprava i nadzornih odbora, a i oni će uskoro biti zatvoreni. Ne postoji razlog za daljnje postojanje područnih ureda jer upravljanje portfeljem treba prijeći u nadležnost upravnih i nadzornih odbora, a postupak i poslove vezane uz privatizaciju državnog portfelja može obavljati Fond sa sjedištem u Zagrebu.

### Podmirivanje državnih dugovanja i otkup dionica

**Damir Kajin (IDS)** postavio je pitanje ministrici turizma Pavi Župan-Rusković koje se odnosi na turističko poduzeće Plava Laguna iz Novigrada. Radnici tog poduzeća izdvojili su sredstva kako bi kupili dionice vlastitog poduzeća, ali im to nije omogućeno. Mirovinski je fond 25. kolovoza 1999. godine posjedovao 7,93 posto dionica tog poduzeća, koje sada treba preuzeti investicijski fond Dejana Košutića. Zastupnik je stoga upitao mogu li Agencija za sanaciju banaka (koja je vlasnik 35 posto dionica Plave Lagune) i fondovi, prije prodaje dionice ponuditi zaposlenicima, iako to nije izričito na taj način Zakonom propisano. Zastupnik drži da bi to bio logičan postupak, sve dok se ne revidira privatizacija.

Ministre Čačića i Radoša Kajin je upitao o dugovanju u iznosu od 3,5

milijuna kuna njihovih ministarstava pulskom poduzeću »Tekup«, koje zapošljava invalidne osobe koje 6 mjeseci nisu dobile plaću. **Ministrica Župan-Rusković** kazala je kako je slična situacija u većini turističkih poduzeća, te je zamolila zastupnika da prihvati pismeni odgovor.

Budući da ministar Čačić nije bio prisutan, na pitanje je odgovorio **ministar Radoš**. Iznio je da bi gospodarske odnose ministarstva trebalo uklopiti u širu socijalnu politiku Vlade, te da niti jedno ministarstvo, a tako ni Ministarstvo obrane ne bi trebalo imati zasebnu politiku o tome. Radoš je kazao i kako se nada da će se, u sklopu napora koje Vlada poduzima, vratiti i dug pulskom »Tekupu«, posebice stoga što za to postoje osobito opravdani razlozi.

Ministar financija, dr. **Mato Crkvenac**, dopunski je obrazložio kako je ove godine predviđeno vratiti dugove u iznosu 3,6 milijardi kuna i kako je to dijelom već izvršeno. Dio će biti pokriven mjenicama, a dio gotovinskim isplatama u travnju i svibnju. Također je kazao kako Vlada pokušava pronaći rješenja za namirenje svih starih dugovanja.

**Damir Kajin** je zamolio za razumijevanje, budući da se radi o poduzeću koje zapošljava invalidne osobe.

### Postoji li veza između samoubojstava i uvjeta u vojarnama

**Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** je upitala ministra Radoša je li upoznat s teškom situacijom i uvjetima u kojima služe vojnici ročnici vojarne u Sinju, te što se planira učiniti kako bi situacija i uvjeti bili primjereni za služenje vojnog roka, budući da se ne radi o specijalcima odnosno specijalnoj obuci. Zastupnica je iznijela i slučaj mladića koji je na putu kući počinio samoubojstvo primivši se rukama za strujne vodove. Ožalošćeni roditelji su pokušali razgovarati sa sinovljevim prijateljem iz vojarne, koji se sakrio jer nije smio svjedočiti o situaciji u sinjskoj vojarni.

**Ministar obrane Jozo Radoš** složio se s time da uvjeti u kojima se služi vojni rok nisu na osobito visokoj razini, te je kazao kako je Vlada uvrstila taj problem i preustroj Ministarstva obrane u svoj program. Međutim, sve više samoubojstava je širi problem od samih uvjeta života i rada vojnika ročnika.

Obvezao se kako će učiniti sve da bi se ušlo u trag razlozima za tu pojavu i umanjio broj samoubojstava. Radoš je upoznat sa slučajem koji je iznijela zastupnica Antičević. Ni u jednom slučaju, pa ni u ovom, nije se mogla ustanoviti neposredna odgovornost djelatnika Ministarstva obrane.

### Neodgovorno izdavanja jamstva; primjena Zakona o konvalidaciji

**Branislav Tušek (SDP)** zatražio je od potpredsjednika Linića da javnost upozna s imenima onih kojima je država, na temelju neodgovornih kriterija, izdavala jamstva za kredite u visini oko 4 milijarde njemačkih maraka. Financijski stručnjaci tvrde da će najveći dio tih dugovanja koja nisu bila podmirivana doći tijekom ove godine na naplatu državi, odnosno hrvatskim građanima, pa je zato zastupnik mišljenja da bi bilo dobro makar obavijestiti javnost čije će to dugove morati podmirivati.

Zastupnik je, u ime zastupnika Vukovarsko-srijemske županije, zahvalio Ivanu Jakovčiću na njegovom doprinosu u rješavanju problema u Cibalae banci.

»Izdana jamstva, u visini od oko 15 milijardi kuna, trebala su pomoći pojedinim trgovačkim društvima da osiguraju bolje uvjete kreditiranja, a u nekim slučajevima i sanaciju financijskih poteškoća. Prilikom izdavanja tih dokumenata bilo je puno slučajeva samovolje i zadovoljavanja osobnih interesa. Još je prerano govoriti o opterećenju poreznih obveznika, budući da jamstva još nisu dospjela, a kad se to dogodi raspravljat će se o onima koji su izdali jamstva, kao i o njihovim korisnicima. Do tada nije uputno iznositi podatke jer bi strani investitori mogli steći dojam o pravnoj nesigurnosti u Republici Hrvatskoj, a i poduzeća bi mogla pretrpjeti velike štete« – odgovorio je **Linić**.

### Primjena Zakona o konvalidaciji

**Milana Đukića (SNS)** je zanimalo kad će se početi s kvalitetnom primjenom Zakona o konvalidaciji, budući da njegovo neprovođenje predstavlja kršenje ljudskih prava, a onemogućeno je i ostvarivanje prava na mirovinsku i invalidsku zaštitu

vojnih i civilnih invalida rata, te otežava prijavu radno sposobnih na burzu rada. Zastupnik je upitao i kad će Vlada donijeti propis kojim će se urediti odgovornost za štetu koju su prouzročili pripadnici vojnih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata, odnosno predložiti tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima, s naglaskom na dio koji regulira terorističke radnje.

**Ministar Ivanišević** je odgovorio kako se ne može govoriti o nekvalitetnoj primjeni Zakona o konvalidaciji. Uputit će odgovor pismenim putem, nakon što istraži problematiku. Također je kazao kako je u pripremi Prijedlog zakona o obveznim odnosima, koji će u lipnju biti upućen u saborsku proceduru.

### Pomoć poduzeću u državnom vlasništvu; program za suzbijanje trihineloze i bjesnoće

**Berislav Rončević (HDZ)** je upitao namjerava li Vlada pomoći dioničkom društvu »Belje«, koje je u državnom vlasništvu i kojim upravlja Hrvatski fond za privatizaciju, te ako namjerava u kojem roku i kojim mjerama.

»Belje« zapošljava 2,5 tisuće radnika i 8 tisuća kooperanata, a njegovo je poslovanje odlučujuće za cijelu Baranju i sve povratnike. Poduzeće je pretrpjelo velike štete za vrijeme privremene okupacije, pa zastupnik drži da bi Vlada trebala osigurati nužnu novčanu potporu i uključiti ministarstva u traženje investitora, kako bi se izbjegle nepotrebne rasprave o transparentnosti i zakonitosti provedenog procesa, koje mogu odbiti eventualne investitore. Ministra poljoprivrede i šumarstva, Božidara Pankrećića je upitao kada se može očekivati program Ministarstva za suzbijanje trihineloze i bjesnoće u Slavoniji. Sporadične akcije jedinica lokalne samouprave, veterinarskih stanica i lovačkih društava do sada nisu polučile očekivane rezultate.

**Slavko Linić** je objasnio kako je osnovni problem »Belja« prevelik broj zaposlenika u odnosu na obradivu površinu i mogućnosti ostalih aktivnosti, čemu je uzrok problem minskih polja i razminiranje. Vlada je dala sredstva i garancije za obnovu gospodarskih objekata koji su pretrpjeli ratna razaranja, kako bi ponovno zaživjela gospodarska aktiv-

nost na tim područjima. Na tome će raditi upravni i nadzorni odbor »Belja«, a na Vladi je da razriješi financijske probleme koji su nastali zbog neaktivnosti bivšeg menadžmenta i bivše Vlade. Proračunski se novac treba trošiti efikasno, a poduzeće valja financijski konsolidirati. Zadaća uprave bit će osigurati proizvodnju i aktivnost zaposlenih, a moguće je i smanjenje zaposlenih. O tome će odlučivati ljudi koji će dobiti povjerenje da vode to trgovačko poduzeće, a ne Vlada. Problem su i neisplaćene plaće iz 1998. godine, što Vlada mora riješiti, budući da se radi o državnom poduzeću.

**Ministar Pankrećić** je odgovorio kako su mjere za suzbijanje trihineloze pripremljene i kako je provedena rasprava o njihovoj primjeni u četiri županije koje su direktno pogođene. Evidentirano je gotovo tisuću obiteljskih domaćinstava, a 11 tisuća grla bit će otpremljeno u klanicu, čime bi se trebala suzbiti trihineloza. Predviđena su i sredstva u iznosu od 5,5 milijuna kuna.

Dodatno treba razraditi plan suzbijanja bjesnoće, kazao je Pankrećić, što će Ministarstvo uskoro učiniti.

**Zastupnik Rončević** komentirao je dobiveni odgovor i kazao kako obradiva površina Belja nije minimirana i da se minska polja nalaze izvan njihovih oraničnih površina.

Zahvalio je potpredsjedniku Liniću na obećanoj pomoći tom poduzeću i zamolio da o mjerama koje Vlada namjerava poduzeti izvijesti i upravu »Belja«.

Predsjednik je predložio kako može zatražiti pismeni odgovor, pa ga sam prosljediti.

## Dubrovački festival

**Dubravka Šuica (HDZ)** postavila je pitanje ministru kulture, Antunu Vujiću. Pozivajući se na njegovu izjavu na tiskovnoj konferenciji o Dubrovačkom festivalu da od lokalnog festivala želi napraviti svjetski, zastupnica je upitala po kojim to obilježjima Dubrovački festival ima lokalni karakter. Šuica je navela da na tom festivalu godinama gostuju mnogi svjetski i hrvatski umjetnici, a o njemu priloge objavljuju mnoge ugledne svjetske televizijske postaje. Prošle je godine, povodom 50. obljetnice Dubrovačkog festivala, održana skupština Europske udruge festivala, kojoj su nazočili direktori svih većih festivala. Upitala je i drži li ministar

Paljetka, Gundulića, Držića i Vojnovića lokalnim umjetnicima.

Drugo je pitanje postavila ministru Pankrećiću. Dubravku Šuicu je zanimalo zašto, s obzirom na otočnu orijentaciju Vlade, izmjenama Zakona o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi i ribarstvu nije predviđeno povećanje poticaja za vinovu lozu i masline, a za uljanu repicu, soju i suncokret je predviđeno povećanje od 35 posto.

Zakonom o novčanim poticajima bila je predviđena i pomoć vinogradarima u iznosu od 2600 kuna po hektaru, a predloženim izmjenama se ona smanjuje na 2000 kuna.

Zastupnica drži kako bi se ta nepravda trebala ispraviti i dati poticaj vinogradarima i maslinarima na jugu Hrvatske.

**Ministar Vujić** drži da nema proturječnosti između njegove ocjene i onoga što Dubrovački festival stvarno predstavlja. Dubrovački festival ima svjetski karakter, pa će tako ove godine gostovati i grčki teatar. U Dubrovnik treba dovesti svijet, a ne samo svjetske umjetnike. Vodstvo festivala i njegovo vođenje bit će još kompetentnije.

**Božidar Pankrećić** je zahvalio na prilici da govori o onome što je Vlada učinila na području gospodarske politike, poglavito u dijelu poticaja i subvencija, koje su ove godine povećane za 80 posto i čime je zadovoljna većina poljoprivrednih proizvođača. Zakonska regulativa u određenim segmentima nije još do kraja razrađena, pa je svaka sugestija i mišljenje dobrodošlo.

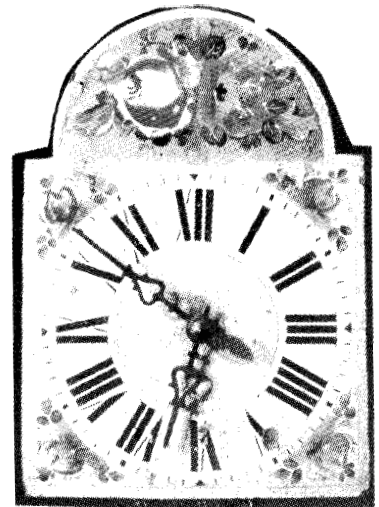
**Dubravka Šuica** je postavila dopunsko pitanje ministru Vujiću. Zanimalo ju je jesu li promjene u vodstvu festivala dio sveopćih »čistki« i po čemu će to festival biti još »svjetskiji«.

**Vujić** je kazao da će festival biti još svjetskiji, ako po ničemu drugome, onda po tome što će oni koji će festival voditi znati jedan strani jezik.

**Zastupnica Šuica** je odgovorila kako aktualni ravnatelj Dubrovačkog festivala izvanredno govori engleski jezik.

## Dvosmjerni povratak prognanika; zbrinjavanje prognanih koji žele ostati

**Krunoslav Kordić (HDZ)** je upitao ima li Vlada program prema kojem je



moguće trajno zbrinuti ljude koji se ne žele vratiti na područja s kojih su izbjegli, budući da je oko 240 tisuća ljudi iz BiH i SR Jugoslavije doselilo u Hrvatsku i to na područja u koja se Srbi žele vratiti i što Vlada podržava. Zastupnika, naime ne zadovoljavaju izjave dužnosnika da oni neće završiti na ulici, već da će se pronaći rješenje.

**Potpredsjednica Vlade, Željka Antunović**, naglasila je kako se Vlada ne brine isključivo o povratku Srba, već da želi preuzeti odgovornost za zbrinjavanje svih stradalnika Domovinskog rata, bez obzira na njihovu vjersku ili nacionalnu pripadnost. Programima, za koje su donirana sredstva na nedavno završenoj donatorskoj konferenciji, nije predviđen jednostrani povratak Srba u Hrvatsku, već svih onih koji se žele vratiti u Hrvatsku ili u Bosnu i Hercegovinu. Ima i ljudi koj se iz različitih razloga ne žele vratiti u BiH, za čiji alternativni smještaj postoje projekti i programi. Teško je reći koliko će dugo trajati taj proces zbrinjavanja, jer je riječ o velikom broju stambenih objekata, a financijska je situacija vrlo teška, prvenstveno zato što bi se ti projekti trebali financirati proračunskim novcem. Antunović je ocijenila da je najočitija razlika u politici bivše i sadašnje Vlade u tome što sadašnja Vlada želi preuzeti skrb i odgovornost o svim stradalnicima Domovinskog rata, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, u čemu joj Međunarodna zajednica treba dati podršku i osigurati sredstva.

Do sada je proces povratka Srba financirala Međunarodna zajednica,



a povratak Hrvata Republika Hrvatska. Novo stajalište Vlade o tom pitanju otvorilo je mogućnost financiranja zbrinjavanja prognanika od različitih financijskih institucija, a izgledne su i investicije kojima bi se osiguralo zapošljavanje povratnika, kao i donacijska sredstva.

**Krunoslav Kordić** javio se za riječ jer ga je zanimala definicija kategorije stradalnika Domovinskog rata. Njegovo je mišljenje da se radi o dvjema kategorijama stradalnika – onima koji su protjerani silom i oružjem i onima koji su dobrovoljno napustili Hrvatsku i koji su zajedno s JNA započeli agresiju. Zatražio je pojašnjenje jer smatra da se radi o dvjema kategorijama stradalnika i dvjema kategorijama smještaja.

**Željka Antunović** je odgovorila kako će se morati pronaći alternativni smještaj koji zapravo predstavlja trajni smještaj za ljude koji sada žive u tuđoj kući, budući da država poštuje i štiti pravo na privatno vlasništvo. Tim će se ljudima ili sagraditi druga kuća ili donirati zemlje i građevni materijal ili odobriti zajam za izgradnju kuće. Vlada inzistira na tome da se dokine diskriminacija stradalnika Domovinskog rata. Zločinci spadaju u drugu kategoriju i njima je mjesto na sudu gdje će odgovarati za počinjena djela. Vlada Republike Hrvatske neće davati obećanja koja ne može održati i neće obećavati da će izgraditi sve kuće u roku od godinu dana, ali svi imaju pravo na imovinu i to im garantira Ustav Republike Hrvatske.

**Dr. Jure Radić (HDZ)** je želio ispraviti dva netočna navoda. Zastupnik drži da je i dosadašnja Vlada vodila brigu o svim stradalnicima Domovinskog rata, a u prilog tome je naveo činjenicu da ni u jednom Zakonu koji je donio Sabor, a koje je provodila Vlada nisu diferencirane kategorije stradalnika. Zastupnik je ustvrdio i kako se u Programu povratka ne spominje alternativni, već isključivo trajni smještaj, za obitelji koje trenutno žive u tuđim kućama. Te kuće neće biti vraćene vlasnicima, sve dok se tim obiteljima ne osigura trajni smještaj.

**Zastupnik Drago Krpina (HDZ)** je također želio ispraviti dva netočna navoda potpredsjednice Vlade. Prvi je to da su Srbi, koji su tijekom i nakon »Bljeska« i »Oluje« napustili Hrvatsku, hrvatski prognanici, što je netočno, budući da je Zakonom o sta-

tusu prognanika precizno navedeno tko ima pravo na prognanički status. Predsjednik Tuđman je preko Hrvatskog radija svakih 15 minuta pozivao Srbe da ostanu u Hrvatskoj, ali je Milan Martić potpisao zapovjed da se moraju iseliti. Oni ni po Zakonu ni po činjenicama nisu i ne mogu biti prognanici, jer su imali izbor. Zakon o statusu prognanika ne pravi razliku među prognanicima na nacionalnoj osnovi, jer su i Česi, Slovaci, Mađari, Talijani i Srbi napuštali okupirana područja i bježali na slobodna područja u Hrvatskoj. Zato je drugi netočan navod da sadašnja Vlada želi ukinuti diskriminaciju među prognanicima u procesu povratka i obnove.

### Definiranje stradalnika Domovinskog rata

**Vladimir Šeks (HDZ)** se javio da bi ispravio netočan navod. Stradalnici Domovinskog rata definirani su slovom Zakona. Oni koji su sudjelovali u oružanoj pobuni i koji su pritom stradali, koji su odgovorni za ratne zločine, stradalnici su u najširem smislu te riječi, ali nisu stradalnici Domovinskog rata.

**Dr. Vesna Pusić (HNS)** je, ispravljajući netočan navod, kazala kako su pozivi pokojnog predsjednika da Srbi ostanu u Hrvatskoj bili prijeteće intonirani i da se tim pozivima naravno nije moglo nagovoriti ljude da ostanu. Sukobi s Haaškim sudom proizlaze upravo iz toga što se dio počinjenih djela nad onima koji su ostali mogu okarakterizirati kao ratni zločini. Za ratne zločine treba individualizirati krivnju, a ne suditi nacijama. Vesna Pusić je kazala kako je sretna što se prvi put hrvatski građani tretiraju kao građani, a ne kao pripadnici etničkih plemena. Netočan je navod da je dosadašnja Vlada jednako tretirala ljude, bez obzira na nacionalnu pripadnost.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak** se javila da bi ispravila netočan navod potpredsjednice Vlade, ali budući je to učinio zastupnik Šeks, zastupnica je željela ispraviti netočan navod Vesne Pusić, koja je kazala kako su pozivi predsjednika Tuđmana za vrijeme »Bljeska« i »Oluje« bili zastrašujući. To nije točno, kazala je Mintas-Hodak, a zastrašujućima je ocijenila političke stavove zastupnice Pusić.

Sljedeći po redu za ispravak netočnog navoda bio je ponovno **Drago Krpina**, koji se složio s ocjenom da su riječi zastupnice Pusić zastrašujuće. Čak su i zastupnici Hrvatskoga državnog sabora, odnosno članovi Odbora za mirnu reintegraciju, pa i Krpina osobno, odlazili na oslobođena područja i nagovarali Srbe da ostanu. Činjenica je, međutim, ta da je golema većina vojno sposobnih Srba sudjelovala u ratu protiv Republike Hrvatske, pa je Krpina upitao mogu li imati pravo na to da hrvatski porezni obveznici obnavljaju kuće onima koji su sudjelovali u ratu protiv Hrvatske, bez obzira na nacionalnu pripadnost.

**Predsjednik Tomčić** je zamolio zastupnike da ne iznose osobne impresije pod ispravicima netočnih navoda.

**Vladimir Šeks** se složio s izlaganjem svojih stranačkih kolega, **Drage Krpina** i **Ljerke Mintas-Hodak**, a neistinitom je ocijenio izjavu zastupnice Pusić da se sada prvi put građani Republike Hrvatske tretiraju kao građani, a ne kao pripadnici etničkih plemena.

**Ivo Sanader (HDZ)** zahvalio je predsjedniku Tomčiću na njegovoj toleranciji u vođenju ovog dijela rasprave i kazao kako je potpredsjednica Antunović izrekla netočan navod kad je ocijenila da će aktualna Vlada bolje brinuti o stradalnicima Domovinskog rata nego što je to činila bivša Vlada. To nije tako i neće moći biti tako, jer je proračun za obnovu i zbrinjavanje hrvatskih branitelja smanjen za 50 posto u odnosu na prošlu godinu, a prema Zakonu o braniteljima njihova prava (rješavanje stambenog pitanja) treba ispuniti do 2001. godine. Ako će hrvatski branitelji biti zakinuti, na koji će se način Vlada pobrinuti za ostale stradalnike Domovinskog rata.

**Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** je netočnim ocijenio navod Željke Antunović kojim izjednačuje Srbe i Hrvate u statusu stradalnika Domovinskog rata, jer je u ratu smrtno stradalo 20 tisuća ljudi, a 35 tisuća ljudi su invalidi. »Oni su agresori i tako treba postaviti stvari« – kazao je Česić-Rojs.

**Damir Kajin (IDS)** je ispravio netočan navod, jer je provjerena informacija da se, zbog ometanja stanica Hrvatskog radija, dalje od 10 kilo-

metara od Brinja nisu čuli pozivi pokojnog predsjednika Tuđmana, a generali Hrvatske vojske bi trebali biti toga svjesni. Također, te pozive nije ni imao tko čuti, budući da je evakuacija izvršena ranije.

**Vesna Pusić** se ponovno obratila kolegama zastupnicima i kazala kako se ljudi mogu dijeliti samo na one koji su počinili ratne zločine i one koji ih nisu počinili, a ne na etničke skupine.

**Drago Krpina** je kazao kako nije istina da je prijašnja Vlada određivala prava na temelju etničke pripadnosti, jer su i mnogim građanima druge nacionalnosti obnovljene kuće, pa tako i pripadnicima srpske nacionalne manjine.

Sada se diskutira o onim Srbima koji su dobrovoljno napustili Hrvatsku i o tome hoće li im hrvatski porezni obveznici obnoviti kuće i izjednačiti njihova prava s pravima pravih stradalnika Domovinskog rata.

**Ljerka Mintas-Hodak** ponovno je željela ispraviti netočan navod Vesne Pusić, jer drži da ovdje nije riječ o onima koji su počinili zločine i onima koji nisu počinili zločine, već se radi o tome ima li neka osoba status prognanika ili status raseljene osobe prema zakonu koji je donio Hrvatski državni sabor, a to je željela prigovoriti i potpredsjednici Vlade.

**Božidar Kalmeta (HDZ)** se javio za riječ kako bi mogao ispraviti netočan navod zastupnice Pusić koja je ocijenila zastrašujućim pozive predsjednika Tuđmana Srbima da ostanu. Zastupnik drži da se ne radi samo o impresiji koju je stekla Vesna Pusić, već i o odnosu prema hrvatskoj državi i borbi za njenu samostalnost.

**Potpredsjednica Vlade Željka Antunović** je kazala kako neće odgovarati na provedenu političku raspravu, već samo na pitanja postavljena u okviru Aktualnog sata. Brojni su zastupnici reagirali na navode koje ona uopće nije iznijela. Potpredsjednica nije svrstala sve one kojima država treba osigurati elementarna prava u istu kategoriju, jer se radi o prognanicima, povratnicima i raseljenim osobama. Nije pokušala izjednačiti agresora i žrtvu, zločince i stradalnike, a to je izgovoreno u svrhu političke manipulacije hrvatske javnosti.

Nije kazala ni da će se sadašnja Vlada bolje brinuti o stradalnicima u

okviru politike njihovog zbrinjavanja, već na drugačiji način, što zapravo znači da im neće obećavati ono što neće moći izvršiti. Istina je da je u ovogodišnjem proračunu predviđeno manje sredstava za saniranje ratnih šteta prognanicima, a o tome je obaviještena i Međunarodna zajednica, koja je takvo stanje prihvatila. Antunović je govorila i o dodatnim sredstvima financiranja za stambeno zbrinjavanje, u okviru kojega nema govora o privremenom, nego o alternativnom smještaju za izbjeglice iz Bosne i Hercegovine, koji su zauzeli tuđe kuće.

Povrat vlasništva stvarnim vlasnicima takvih objekata zajamčen je zaštitom građanskih prava koju jamči hrvatska država i Ustav. Osudila je slučajeve rušenja srpskih kuća koje nisu stradale u ratu i upitala tko ima pravo uništavati tuđu imovinu.

**Predsjednik Zastupničkog doma** je pojasnio kako nikome ne smije oduzeti pravo na ispravak netočnog navoda u trajanju od dvije minute, ali da članovi Vlade nemaju pravo na to, već na vremenski neograničen odgovor.

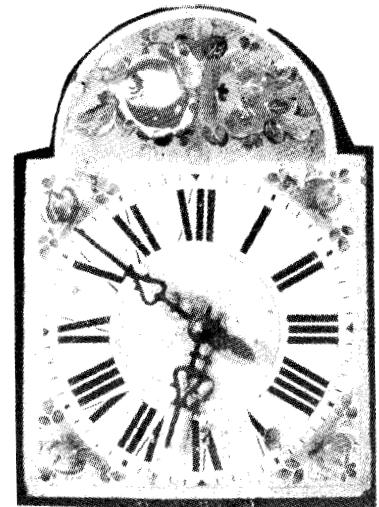
**Dr. Ljerka Mintas-Hodak** javila se zbog poslovničke primjedbe, jer je potpredsjednica Vlade upravo postavila pitanje zastupnicima, na što nije imala pravo. Također je željela ispraviti netočan navod potpredsjednice koja je ocijenila političkim manipuliranjem ispravljanje netočnih navoda koje je izrekla u nekoliko navrata vezano uz stradalnike Domovinskog rata.

**Predsjednik** je upozorio zastupnike da se ne upuštaju u raspravu jer je Željka Antunović postavila retoričko pitanje.

**Dr. Ivo Sanader** je ponovno želio ispraviti netočan navod potpredsjednice Vlade jer ga je zanimalo što je ona mislila pod pojmom »drugačije« kad je govorila o načinu na koji će se sadašnja Vlada brinuti o stradalnicima, je li mislila bolje ili lošije, budući da je proračunom predviđeno znatno manje sredstava nego prošle godine za tu namjenu.

**Zlatko Tomčić** je oduzeo riječ zastupniku Sanaderu jer nije poštovao poslovničke odredbe.

**Dino Debeljuh (IDS)** je kazao kako Ivo Sanader stalno krši Poslovnik i da bi se trebao malo ranije ujutro dići ako želi postavljati pitanja, a ne



na ovaj način koristiti Aktualni sat, na što ga je predsjednik upozorio da ne iznosi ovakva upozorenja.

**Drago Krpina** je reagirao na izjavu o političkoj manipulaciji hrvatske javnosti i dodao kako je problem u tome što potpredsjednica Vlade ne poznaje pozitivne hrvatske zakone, jer oni nisu diskriminirajući kako ih je ocijenila.

**Vladimir Šeks** je također ocijenio netočnim navode o političkoj manipulaciji, a **mr. Zdravka Bušić (HDZ)** je ispravila netočan navod – bosanske prognanike treba nazivati onim što oni i jesu, Hrvati iz BiH.

**Dr. Jure Radić** je kazao kako je netočan navod da će Vlada u okviru Programa povratka ljude, koji trenutno žive u tuđim kućama, zbrinuti u alternativni smještaj, budući da u Programu stoji da će oni biti zbrinuti u trajni smještaj, a u alternativnom će smještaju biti zbrinuti pravi vlasnici dok se njihova kuća ne oslobodi.

Zastupnik drži da je netočan i navod da je dosadašnja Vlada davala lažna obećanja, jer je od 600 tisuća prognanika zbrinuto 550 tisuća. Potrebno je zbrinuti još svega 48 tisuća ljudi koji se trenutno nalaze u prognaničkim kućama. Dodao je i da je osobno uručio popis Srba koji su se vratili uz potporu hrvatske Vlade State Departmentu.

Na kraju aktualnog sata predsjednik **Tomčić** je pozdravio posjetitelje koji su došli pratiti rad Sabora i kazao kako se na taj način želi demonstrirati otvorenost Hrvatskoga državnog sabora prema javnosti.

Đ. K.; I. K.

PRIJEDLOG DEKLARACIJE O SURADNJI REPUBLIKE HRVATSKE S MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOM U DEN HAAGU; »ZAŠTITA DOSTOJANSTVA DOMOVINSKOG RATA«

## Deklaracijom bliže individualizaciji zločina

Iako su se prvotno pred zastupnicima našla dva prijedloga dokumenta koji govore o odnosu Hrvatske prema Haaškom sudu – Vladina Deklaracija i HDZ-ova »Zaštita dostojanstva Domovinskog rata« – raspravljalo se samo o dokumentu koji je predložila Vlada. Bio je to kompromisni prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a kojeg su prihvatili klubovi zastupnika vladajuće koalicije, iako je prvobitni zahtjev najjače oporbene stranke bio čak da se odgodi rasprava o Prijedlogu deklaracije. Tom dogovoru prethodilo je, nakon što je prijedlog Deklaracije uvršten u dnevni red i sjednica prekinuta, višesatno dogovaranje, zasjedanje klubova zastupnika, ali i međuklupsko dogovaranje kojima se uporno nastojalo pronaći kompromis i konsenzus o Deklaraciji kojom se jasno definira odnos Hrvatske prema Haaškom sudu u okviru Ustavnog zakona o suradnji s tim Sudom.

Tijekom rasprave klubovi zastupnika vladajuće šestorke obrazlagali su zašto Deklaraciju treba donijeti čim prije, čemu su se usprotivili klubovi zastupnika HSP-a i HDZ-a.

Nakon okončanja dugotrajne i na trenutke polemične rasprave, zastupnici Zastupničkog doma glasovali su o predloženom zakonskom tekstu. Za predloženi tekst Deklaracije glasovalo je 77, a protiv 5 zastupnika, uz napomenu da su zastupnici HDZ-a, napustili vijećnicu neposredno uoči izjašnjavanja.

### O Prijedlogu deklaracije

Prijedlog deklaracije o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu koji je Vlada uputila Hrvatskom državnom saboru sadrži 11 načelnih stavova, a prvi je da RH smatra da svi počinitelji ratnih zločina, koje su počinili na području bivše Jugoslavije, trebaju biti kažnjeni, bez obzira na to koje su nacionalnosti, u kojim su postrojbama djelovali i koje su dužnosti obavljali. Republika Hrvatska se obvezuje da će njezini pravosudni organi poduzeti sve zakonom predviđene mjere

da bi počinitelji ratnih zločina bili otkriveni i primjereno kažnjeni. Ističe se također da Hrvatska ne dovodi u pitanje pravo Suda da pokreće postupke utvrđivanja odgovornosti za zločine počinjene za vrijeme i neposredno nakon završetka Domovinskog rata, te da će se u razvoju suradnje sa Sudom zalagati za odgovarajući suradnički odnos u kaznenom progonu i suđenju optuženima za ratne zločine i suđenju ratnim zločincima. Ovom deklaracijom Sabor poziva Vladu RH da nastavi suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u okvirima Ustavnog zakona, u skladu s međunarodno preuzetim obvezama i zaključcima ove Deklaracije, vodeći pritom uvijek računa o zaštiti nacionalnih interesa i dostojanstva hrvatskih ljudi i hrvatske države.

Kao konkretne mjere navode se: intenziviranje aktivnosti hrvatskih pravosudnih tijela u procesuiranju otkrivenih ratnih zločina, ubrzanje rada na otkrivanju ratnih zločina i njihovih počinitelja te na prikupljanju dokaza, ne čekajući za to poticaj od Međunarodnog kaznenog suda. Navodi se zatim i početak razgovora s Tužiteljstvom Međunarodnog kaznenog suda i dogovaranje modela po kojem će se razmjenjivati informacije o ratnim zločinima i njihovim počiniteljima. Uz to, udovoljilo bi se zahtjevima Međunarodnog suda i branitelja okrivljenika za dostavom kopija dokumenata koje mogu biti relevantni dokaz za provođenje postupka za utvrđivanje ratnog zločina, a čuvaju se u arhivima državnih tijela RH. Svi dokumenti trebaju istodobno biti dostupni Tužiteljstvu i obrani.

Hrvatska će ponuditi Tužiteljstvu Suda provođenje zajedničkih istraga, odnosno istražnih radnji u kojima bi sudjelovali hrvatski istražni organi i organi Tužiteljstva. Ujedno se predlaže Međunarodnom kaznenom sudu zaključenje sporazuma po kojem bi taj Sud ustupio određene kaznene postupke domaćim sudovima, i po kojem bi hrvatski državljani osuđeni za ratne zločine izdržavali kaznu za-

tvora u kaznenim tijelima Republike Hrvatske, a inzistiralo bi se na tome da Sud u svom postupanju osigura učinkovitost u procesuiranju svih počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije. Deklaracijom se inzistira na tome da se svi postupci pred Međunarodnim kaznenim sudom ubrzaju, te upozorava na propuste i nedosljednosti Suda. Na kraju se još kaže kako će se preispitati dosadašnja praksa plaćanja obrane pred Međunarodnim kaznenim sudom iz sredstava državnog proračuna, te učiniti transparentnim eventualna buduća plaćanja.

### O »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«

Klub zastupnika HDZ-a obaju domova Sabora zatražio je da se u dnevni red sjednice domova hitnim postupkom uvrsti točka pod nazivom: »Zaštita dostojanstva Domovinskog rata«.

Obrazlaže to konstatacijom da se proteklih mjeseci, a osobito nakon sramotne presude generalu Blaškiću, u hrvatskoj javnosti želi kriminalizirati slika Domovinskog rata. Svakim danom se piše na neargumentiran i počesto klevetnički način o najvažnijim događajima i bitkama u Domovinskom ratu, sotonizira se brojne hrvatske branitelje te želi stvoriti javna predodžba kao da je Domovinski rat bio planirani zločin s ciljem etničkog čišćenja Srba iz Hrvatske, a da su onda hrvatski vojnici, dočasnici, časnici i generali zločinci – puki izvršitelji.

Nastoji se Domovinski rat kriminalizirati kako bi se sveukupnom hrvatskom narodu ponovno nametnula kolektivna krivnja, na isti način na koji je bila nametnuta od 1945. do 1990. Tome u prilog govore, kaže se dalje, brojne zastrašujuće izjave i najave, od Međunarodnog kaznenog suda i tužiteljstva ali i od nekih hrvatskih političara, o istragama i optužnicama protiv najistaknutijih hrvatskih generala. U Haaškom tužiteljstvu otvoreno ističu da je pod istragom bio i jeste utemeljitelj hrvatske države i

prvi predsjednik Republike Hrvatske pokojni dr. Franjo Tuđman.

Zabrinuti krajnje nezainteresiranim stavom Vlade da brani dostojanstvo Domovinskog rata, napose u odnosu na zahtjeve i namjere Haaškog tužiteljstva, kao i potpunom nespremnošću da reagira na klevetničke napise o Domovinskom ratu, zastupnici HDZ-a zatražili su o tome žurnu raspravu. Zatraženo je da Hrvatski državni sabor, polazeći od svoje Odluke od 8. listopada 1991. kojom je utvrdio da je na Republiku Hrvatsku izvršena oružana agresija Srbije, Crne Gore i tzv. Jugoslavenske armije, nakon rasprave konsenzusom donese deklaraciju kojom bi se ponovno nedvojbeno i odlučno izjasnio o ovim prevažnim i sudbonosnim događajima i pitanjima:

1. Jasno utvrditi da je Domovinski rat bio obrambeni i osloboditeljski rat sveukupnoga hrvatskoga naroda.

2. Nedvojbeno se odrediti da su vojno-redarstvene operacije hrvatskih oružanih snaga, napose akcije »Bljesak« i »Oluja« potpuno legalne s ciljem oslobađanja okupiranih područja u Republici Hrvatskoj i sprječavanju humanitarne katastrofe u bihačkoj enklavi. Te su vojne operacije, uz oslobađanje velikih područja Federacije BiH, omogućile postizanje mirovnih Daytonskih sporazuma.

Uz to, valja potvrditi odluku Hrvatskoga državnog sabora o nenadležnosti Međunarodnog kaznenog suda u Haagu nad operacijama »Bljesak« i »Oluja« i nastaviti pred hrvatskim pravosuđem utvrđivati individualnu odgovornost za eventualne počinjene zločine. Najzad, treba utvrditi da Republika Hrvatska nije izvršila agresiju na BiH i da se nije radilo o međunarodnom oružanom sukobu između RH i BiH.

## RADNA TIJELA

**Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku** podržao je donošenje Deklaracije o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu uz četiri amandmana. Zatražio je brisanje stavka 6. u preambuli teksta Deklaracije držeći da navodi u toj točki ne odgovaraju stvarnim činjenicama i ne mogu se činjenično dokazati nego su proizvod slobodnih procjena. A u točki A) Načelnih stavova valja izmijeniti tekst točke 3. tako da glasi: »S obzirom na nedvojbeni legitimitet svih vojno-redarstvenih akcija, Hrvatski državni sabor smatra da su even-

tualna pojedinačna kaznena djela počinjena s tim u svezi isključivo u nadležnosti hrvatskog pravosuđa«. Predloženi tekst, smatra Odbor, puno bolje i određenije štiti nacionalne interese hrvatske države. Iz istih razloga ovo je radno tijelo zatražilo brisanje točke 4, a u točki B) Konkretna mjere i brisanje točke 10. (plaćanje obrane optuženih pred Međunarodnim kaznenim sudom) budući da je to plaćanje tehničko pitanje, pa ga nije potrebno posebno navoditi u Deklaraciji.

Iako je o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom donesen Ustavni zakon kojim je utvrđen način te suradnje, **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** smatra da je ova Deklaracija nužna kao očitovanje nove Vlade o daljnjem određenju suradnje RH s Međunarodnim kaznenim sudom, ali bi možda bilo uputno da se u tom tekstu nova Vlada očituje i o svojim stajalištima prema Domovinskom ratu i ratu u BiH, kao i o pravom agresoru na RH.

Odbor je podržao tekst predložene Deklaracije, no, u cilju jasnijeg definiranja nekih stajališta, a prvenstveno u pogledu naglašavanja individualne krivnje za počinjene ratne zločine, odlučio je predložiti određene izmjene u tekstu Deklaracije.

Drži da bi već u preambuli predložene Deklaracije, u stavku 1. alineja 2. iza riječi »zločine« trebalo staviti točku, a ostatak rečenice brisati. Odbor je, naime, ocijenio da je tijekom Domovinskog obrambenog rata RH bila žrtva agresije, što nije isključilo mogućnost da se počine individualni ratni zločini za koje svakako počinitelji trebaju snositi odgovornost. Ostatak rečenice koji se predlaže brisati, na neki način, po ocjeni Odbora, ako ostane u tekstu Deklaracije, može kod nedovoljno upućenih čimbenika uključenih u ove sudske procese, stvoriti pretpostavke za kolektivnu odgovornost čitavog hrvatskog naroda za počinjene zločine, a što Odbor smatra netočnim i stoga nedopustivim.

U dijelu Deklaracije koji se odnosi na načelne stavove, pod točkom 4. ukazano je i na neodgovarajuću formulaciju kraja rečenice koja glasi: »i suđenju ratnim zločincima« jer osobe protiv kojih će se voditi, ili se već vode, kazneni postupci su, dok se to ne utvrdi, samo okrivljene za ratne zločine, a na ovaj način se odmah proglašavaju ratnim zločincima. Stoga Odbor smatra da sporni dio završetka te rečenice treba glisiti:

»suđenju okrivljenima za ratne zločine«.

Odbor je dao snažnu podršku posebno točkama 7. i 8. u razdjelku konkretnih mjera teksta Deklaracije, time da je istaknuo i činjenicu da je u osiguranju učinkovitosti u procesuiranju svih počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije trebalo više i puno ranije uključiti i naše odgovarajuće sigurnosne službe i pravosudne organe, te procesuirati veći broj počinitelja ratnih zločina što bi, vjerojatno, olakšalo i rad Međunarodnom kaznenom sudu, a i dokazalo riješenost RH da se za svaki počinjeni zločin počinitelj kazni.

Na kraju Odbor je izrazio uvjerenost u daljnji korektan rad Suda u Den Haagu i uspješnu suradnju s pravosuđnim organima RH, ali je istovremeno izrazio i određeno iznenađenje nekim dosad donijetim presudama toga Suda. Odbor je podržao donošenje Deklaracije, uz sugestiju da predlagatelj razmotri mogućnost unošenja u konačni tekst Deklaracije i prijedloge ovoga Odbora.

Na zajedničkoj sjednici **Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav**, te **Odbora za zakonodavstvo** razmotren je Vladin Prijedlog deklaracije kao i prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a. Većinom glasova odbori su objedinili raspravu o oba predložena akta, iako nije bilo poznato mišljenje Vlade RH o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«.

U raspravi je naglašena potreba donošenja Deklaracije s naglaskom na Ustavom utvrđena načela vladavine prava i nedvojbenosti individualizacije krivnje.

U odnosu na tekst Prijedloga deklaracije izneseno je nekoliko primjedaba od kojih izdvajamo tek neke.

**• Potrebno je potvrditi odluku Sabora o nenadležnosti suda u Haagu nad operacijama »Bljesak« i »Oluja« i nastaviti pred hrvatskim pravosuđem utvrđivati individualnu odgovornost za eventualno počinjene zločine.**

Predloženo je npr. da se prvo načelo sadržano u preambuli Deklaracije dopuni dijelom sadržaja iz odredbe članka 20. Ustava i pozivom na Ustavni zakon o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom, a drugo načelo preambule jasnije odre-

di. U točki A) pod rednim brojem 4. valja preispitati izričaje kao što su: »afirmacija partnerskog odnosa« i »podjela odgovornosti«, a riječi »ratnim zločincima« izmijeniti jer se radi o kaznenom progonu, a ne o osobama koje su osuđene za ratni zločin. U točki B) pod rednim brojem 9. u odredbi naglasiti da će RH i nadalje upozoravati na propuste i nedosljednosti u radu Suda. Najзад, u svim odredbama deklaracije nužno je voditi brigu da se radi o možebitnim počiniteljima možebitnih ratnih zločina.

Glede prijedloga zastupnika HDZ-a odbori ukazuju da uz pitanja za raspravu nije podnesen prijedlog deklaracije, te na taj način nisu stvorene pretpostavke utvrđene Poslovníkom Zastupničkog doma na temelju kojih bi se donijela deklaracija. Uz to, sadržaji svih pitanja mogu se procijeniti i kao dvojbeni, a posebno se to odnosi na drugu rečenicu u točki 2.

Na kraju rasprave odbori su poduprli donošenje Deklaracije koju je podnijela Vlada RH, i ne protive se da se o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata« provede rasprava te predložili da se o tome provede objedinjena rasprava, a nakon toga konsenzusom donese deklaracija.

Prigodom glasovanja o Zaključcima u svezi sa HDZ-ovim prijedlogom, svoje su mišljenje izdvojili HDZ-ovi zastupnici Jadranka Kosor i Luka Bebić, smatrajući da treba odgoditi tu raspravu za sljedeći tjedan, a sve radi bolje i kvalitetnije pripreme zastupnika. Većinom glasova članova svakog odbora taj prijedlog nije prihvaćen.

O ovim je aktima svoje mišljenje dao i **Odbor za pravosuđe**. Glede Vladinog Prijedloga deklaracije prevladala je ocjena o potrebi redefinicije i jačanja suradnje kako bi se individualizirala moguća krivnja, utvrdila odgovornost pojedinaca te izbjegla uspostava kolektivne odgovornosti. Nužno je zaštititi moralne i ljudske vrijednosti Domovinskog rata i njegove ciljeve, a o cjelokupnoj problematici provesti široku i sveobuhvatnu raspravu u Zastupničkom domu kako bi se prihvatila najbolja rješenja, mišljenje je Odbora. Na kraju većinom je glasova ovo radno tijelo predložilo Domu prihvaćanje Deklaracije o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu.

Glede predmetnog poticaja zastupnika HDZ-a isti Odbor upozorava da ga je razmatrao u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U kraćoj raspravi u kojoj je dvojbenim ocijenjena

politička nužnost podnijete inicijative kao i pojedine ocjene i tvrdnje iz teksta obrazloženja ipak je prevladao stav o nužnosti raspravljanja o pokrenutim pitanjima te potrebe postizanja konsenzusa o ovim vrlo značajnim i važnim događajima i pitanjima.

Odbor se ne protivi upućivanju predmetnog poticaja u raspravu pred Zastupnički dom i predlaže da se ona objedini s raspravom o Vladinom Prijedlogu deklaracije.

Što se tiče Prijedloga deklaracije **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** ocjenjuje da je u tekstu Deklaracije potrebno u točki 4. načelnih stavova (A) iza riječi: »suđenju« dodati riječi: »okrivljenima za ratne zločine«, te brisati riječi »ratnim zločincima«. Naime, polazi se od pretpostavke da je svaki okrivljeni nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Stoga se okrivljene za ratne zločine u procesu progona i suđenja ne može kvalificirati ratnim zločincima, smatra Odbor i predlaže Domu da donese Deklaraciju.

U raspravi o aktu »Zaštita dostojanstva Domovinskog rata« isti je Odbor ocijenio da obrazloženje ne sadrži potrebne činjenice koje bi omogućile meritornu raspravu o predloženom prijedlogu pa je uz osam glasova »za« ovo radno tijelo predložilo Zastupničkom domu da ne usvoji predloženi dokument.

### Mišljenje Vlade

O »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata« svoje je mišljenje dostavila Vlada. S tim u svezi Vlada podsjeća na Prijedlog deklaracije koji je sada uputila Saboru, a kojim se, kaže, postavlja čvrsta osnova za odnos RH prema Međunarodnom kaznenom sudu u Den Haagu, a napose prema Domovinskom ratu. Polazeći od međunarodnih obveza RH, te Ustavnog zakona i drugih relevantnih propisa, Prijedlogom se štiti suverenitet RH i sam Domovinski rat.

Neosporno je da je Domovinski rat bio obrambeni i osloboditeljski rat sveukupnog hrvatskoga naroda i svih građana RH, koji su Republiku Hrvatsku priznali kao svoju domovinu. Stoga Vlada polazeći upravo od značaja Domovinskog rata koji on ima u povijesti RH, smatra da će otkrivanje pravih počinitelja eventualnih zločina na najbolji način dokazati i pokazati da oružane snage RH nisu počinile zločine te da eventualno počinjeni zločini nisu bili dio državne politike, već pojedinačni incidenti. Time će se na najbolji način

otkloniti eventualni pokušaji nametanja kolektivne krivnje.

Vlada smatra da je upravo dosadašnja politika prikrivanja i neprocesuiranja ratnih zločina pridonijela dovođenju u pitanje vrijednosti Domovinskog rata, te dodaje kako nitko od relevantnih čimbenika niti u svijetu, niti u Hrvatskoj, ne dovodi u pitanje legalnost i opravdanost tih akcija, te stoga nije potrebno posebno očitovanje o ovom problemu.

Glede nadležnosti Suda u Den Haagu za operacije »Bljesak« i »Oluja« valja imati na umu činjenicu da je Statut Međunarodnog suda donijelo Vijeće sigurnosti UN postupajući u skladu s poglavljem VII. Povelje Ujedinjenih naroda i to ga čini obvezujućim za sve države članice UN, pa tako i za Republiku Hrvatsku. Sukladno Statutu, Sud u Den Haagu ima nadležnost za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjenog na području bivše SFRJ od 1991. godine. A ta se nadležnost, ovisno o kvalifikaciji »teških kršenja međunarodnog prava« (»Teška kršenja Ženevskih konvencija – članak 2. Statuta; Kršenje zakona i običaja rata – članak 3. Statuta; Genocid – članak 4. Statuta; Zločini protiv čovječnosti – članak 5. Statuta) odnosi i na unutarnje i na međunarodne oružane sukobe.

Dakle, da bi se porekla nadležnost Suda za operacije »Bljesak« i »Oluja« trebalo bi dokazati da se nije radilo o oružanom sukobu. Više je razloga zbog kojih Vlada smatra da je to ne samo pravno nemoguće, nego da bi bilo i politički štetno, te da bi upravo takvo stajalište obezvrijedilo cijeli Domovinski rat, a posebice oslobodilačke akcije »Bljesak« i »Oluja«.

U svom aktu Klub zastupnika HDZ-a navodi da se radilo o »vojno-redarstvenim operacijama hrvatskih oružanih snaga... s ciljem oslobađanja okupiranih područja u RH«. Ukoliko se radi o oslobađanju okupiranih područja, onda to podrazumijeva da je netko ta područja okupirao i to oružanom silom, dakle, nemoguće je tvrditi da se nije radilo o oružanom sukobu, smatra Vlada.

Nadalje, predlagatelj se poziva na Odluku Sabora od 8. listopada 1991. godine, kojom je utvrđena oružana agresija Srbije, Crne Gore i JNA na RH. Posljedica te agresije je okupacija određenih područja RH. Operacijama kojima je taj prostor oslobođen nikako se ne može zanijekati ne samo karakter oružanog sukoba, već postojanje agresije i okupacije državnog područja od drugih

država, što podrazumijeva i postojanje oružanog sukoba.

Tome treba pridodati i teško izborne Rezoluciju UN o stanju na okupiranim područjima RH, čime je dodatno potvrđeno navedeno.

Čak kada i ne bi postojali svi ti elementi, odricanje karaktera oružanog sukoba, što je uvjet za poricanje nadležnosti Međunarodnom kaznenom sudu, značilo bi da su operacije »Bljesak« i »Oluja« izvedene protiv civilnog stanovništva (to je jedini način da se ospori postojanje oružanog sukoba), što bi moglo dovesti u pitanje njihovu opravdanost i legalnost i poslužiti kao dokaz na Sudu, kojim bi se dodatno teretili eventualno optuženi.

Vlada je mišljenja da sve ovo treba promatrati u svjetlu činjenice da se u suvremenom međunarodnom pravu postepeno gubi razlika između međunarodnih i unutarnjih oružanih sukoba.

Dosadašnje iskustvo govori da odricanje nadležnosti Sudu u Den Haagu, nema gotovo nikakav učinak, već da upravo dovodi do suprotnog rezultata. SR Jugoslavija ne samo da poriče nadležnost Međunarodnom sudu, nego i odbija sve kontakte, pa su svejedno podignute optužnice za najviše rukovodstvo i to upravo za operaciju (Kosovo) za koju je dvojbe na nadležnost tog Suda.

Vlada drži da se prijedlogom Kluba zastupnika HDZ-a ne bi na odgovarajući način moglo zanimati da RH nije izvršila agresiju na BiH te da se nije radilo o međunarodnom oružanom sukobu između RH i BiH. Ove tvrdnje se trebaju argumentirano pobijati i upravo usvajanjem Deklaracije o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom, stvorit će se osnova za pobijanje takvih tvrdnji.

Slijedom svega iznesenog Vlada smatra da bi usvajanjem predmetnog prijedloga moglo polučiti upravo suprotne učinke od onih na koje se poziva predlagatelj. Pored toga, ti stavovi mogli bi dodatno otežati međunarodni položaj RH, a ne bi pridonijeli zaštiti Domovinskog rata. Usvajanje predmetnog Prijedloga također, nije opravdano, već i iz razloga što bi moglo prouzročiti štetne posljedice, kako na vanjskom tako i na unutarnjepolitičkom planu. Stoga, Vlada ocjenjuje neprihvatljivim stajališta i ocjene predlagatelja iznesene u obrazloženju pa predlaže Zastupničkom domu da ne prihvati predmetni Prijedlog, već da usvoji Deklaraciju o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu.

## AMANDMANI

S više amandmanskih zahtjeva na predloženi tekst Deklaracije javio se **Klub zastupnika Zastupničkog doma HDZ-a**. Zatraženo je tako da se u preambuli Deklaracije briše stavak drugi koji glasi: »štiteći političke, vojne i moralne vrijednosti ostvarene Domovinskim ratom, te vojničko i ljudsko dostojanstvo hrvatskih branitelja«, te cijeli stavci četiri i sedam. U preambuli Deklaracije u stavku trećem iza riječi »za počinjene ratne zločine« valja staviti zarez i brisati tekst iza zareza. A u poglavlju Načelni stavovi, nužno je brisati točku treću i zamijeniti tekstom koji glasi: »S obzirom na nedvojbenu legitimitet vojno-redarstvenih akcija »Bljesak« i »Oluja«, Hrvatski državni sabor smatra da eventualna pojedinačna kaznena djela počinjena s tim u svezi, isključivo su u nadležnosti hrvatskoga pravosuđa.

Nadalje, u točki četvrtoj Načelnih stavova, riječi »suđenje ratnim zločincima« potrebno je zamijeniti riječima »suđenju osumnjičenima za počinjene ratne zločine«. Klub predlaže da se točka pet Načelnih stavova briše i zamijeni tekstom koji glasi: »Hrvatski državni sabor poziva Vladu RH da nastavi suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu u okvirima Ustavnog zakona o suradnji kojeg je ovaj Dom Hrvatskoga sabora donio 19. travnja 1996. godine, u skladu s međunarodno preuzetim obvezama i zaključcima ove Deklaracije, vodeći pritom uvijek računa o zaštiti nacionalnih interesa i dostojanstva hrvatskih ljudi i hrvatske države«.

Posljednjim amandmanom Klub predlaže da se u Konkretnim mjerama teksta Deklaracije u točki četvrtoj iza riječi »tijela Republike Hrvatske« umjesto točke stavi zarez i dodaju riječi: »vodeći pritom računa o zaštiti nacionalnih interesa i interesa nacionalne sigurnosti«.

## RASPRAVA



Na početku rasprave predsjednik Doma, **Zlatko Tomčić** upozorio je da

se glede postupka za donošenje deklaracije primjenjuje odredba članka 175. o postupku za raspravu o konačnom prijedlogu zakona. Klub zastupnika HDZ-a protivi se, kaže, da se provede rasprava o Vladinom Prijedlogu deklaracije opravdavajući to kratkoćom roka u kojem su zastupnici primili materijal pa samim time i nedovoljnim vremenom za pripremu te rasprave. I dok je Klub zastupnika HDZ-a čvrsto stao na stajalištu da nema uvjeta za odvijanje te rasprave, klubovi zastupnika ostalih parlamentarnih stranaka bili su suprotnog mišljenja, čak štoviše bili su za objedinjenu raspravu o ova dva prijedloga. Zato je predsjednik **Tomčić** zamolio predstavnike parlamentarnih stranaka da iznesu svoje argumente, no prije toga riječ je zatražio **Đuro Dečak (HDZ)** s jednom poslovničkom primjedbom. Nastupajući u svojstvu predsjednika Odbora za ratne veterane rekao je kako će se ovo radno tijelo očitovati o Prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a tek kada dobije Vladino mišljenje, pa moli da se to uzme u obzir. Uz to, kaže, sazvaio je sjednicu Odbora za slijedeći tjedan misleći da će se rasprava o tome voditi slijedeći tjedan. Predsjednik **Tomčić** podsjetio ga je da je o tome dao vrlo preciznu obavijest dopodne nakon što je Prijedlog deklaracije uvršten u dnevni red sjednice te odredio stanku kako bi klubovi zastupnika održali svoje sjednice.

U ponovnom istupu zastupnik **Dečak** je upozorio kako smatra da se radi o vrlo ozbiljnoj materiji koja ne bi smjela biti samo stvar zastupnika nego najšire hrvatske javnosti, poglavito aktivnih sudionika Domovinskog rata. To je i bio razlog, kaže što je pozvao predsjednike udruga proisteklih iz Domovinskog rata na već spomenutu zakazanu sjednicu Odbora (slijedeći tjedan), ne znajući tada da će ova točka hitnim postupkom biti uvrštena u dnevni red sjednice.

*• Deklaracija o suradnji RH sa Sudom u Haagu istinski je otklon od dosadašnje politike izolacionizma i želje da se u Hrvatskoj ne tolerira praksa šticećenja bilo kakvog zločina.*

Nakon toga u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks**. Podsjetio je da je Deklaracija rezultat obveze koju je prije nekoliko tjedana

preuzela Vlada. Klub zastupnika HDZ-a je u ožujku ove godine zatražio da Sabor hitno raspravi suradnju Hrvatske s Haaškim sudom, a četiri dana kasnije održao se sastanak s predsjednicima oba saborska odbora za nacionalnu sigurnost, predsjednika političkih stranaka, premijera i ministara Vlade, te predsjednika saborskih odbora. Tada se, kaže, premijer obvezao da će Vlada u roku od tri tjedna Saboru dostaviti platformu o suradnji s Haaškim sudom. Suočen s »demonizacijom i sotonizacijom Domovinskog rata«, i željom da se on prikaže kao planirani zločin s ciljem etničkog čišćenja Srba iz Hrvatske, a hrvatskom narodu nametne kolektivna krivnja«, Klub zastupnika HDZ-a je u međuvremenu predložio da se hitnim postupkom u dnevni red uvrsti rasprava o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«. Braneci zahtjev da se rasprava o predloženoj deklaraciji odgodi za slijedeći tjedan, točnije za srijedu 19. travnja, ustvrdio je kako se radi o preozbiljnom pitanju koje zahtijeva ozbiljnu pripremu. U tom je smislu pokušano postizanje dogovora s ostalim predsjednicima klubova zastupnika. Nužna je temeljita priprema rasprave o Vladinom i HDZ-ovom prijedlogu uz uključivanje svih udruga proisteklih iz Domovinskog rata. HDZ-u je neprihvatljivo što se Deklaracijom predlaže da Sabor utvrdi da je do međunarodne izolacije Hrvatske došlo stoga što se nije provodio Ustavni zakon o suradnji sa Sudom u Haagu te namjera da se prizna neupitna nadležnost Suda u odnosu na ratne zločine počinjene za vrijeme i neposredno nakon završetka Domovinskog rata. Time se Hrvatskoj izbija iz ruku oruđe da se proceduralno bori pred Haaškim tribunalom oko te jurisdikcije. U Vladinom mišljenju o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a jednostavno se prihvaća teza da se glede »Bljeska« i »Oluje« radilo o oružanom sukobu i time priznaje jurisdikcija Haaškog Tribunala. Ipak, najteže pada Vladin stav da se prijedlogom Kluba zastupnika HDZ-a ne bi na odgovarajući način moglo zanijekati da RH nije izvršila agresiju na BiH te da se nije radilo o međunarodnom oružanom sukobu između RH i BiH. Zaključujući svoj istup rekao je kako ovo ozbiljno pitanje zahtijeva više vremena za raspravu i uključivanje udruga proisteklih iz Domovinskog rata, te odgađanje rasprave o predloženoj deklaraciji za slijedeći tjedan, i ne manje važno razdvajanje rasprave o spomenutim dvjema točkama.

U nastavku sjednice predsjednik **Tomčić** objasnio je nazočnima da nema proceduralnih propusta te da na temelju članka 193. Poslovnika Doma na prijedlog najmanje deset zastupnika Zastupnički dom može odlučiti da se kod donošenja pojedinih akata skrate rokovi predviđeni Poslovníkom. A HDZ-ov prijedlog, kaže, bilježi potpise više od deset zastupnika. Riječ je potom dobio **mr. Mato Arlović**. Istupajući u ime Kluba zastupnika SDP-a ustvrdio je da su Predsjedništvo Sabora i sam predsjednik Sabora bili jako benevolentni kada su uvrstili HDZ-ov prijedlog za raspravu, iako on nije sadržavao sve ono što jedan prijedlog koji ide u proceduru mora imati. Ali prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a sadrži neka pitanja koja valja ozbiljno razmotriti i nema nikakvih razloga da se to ne učini. Vlada je deklaraciju mogla donijeti sama, ali ju je na zahtjev HDZ-a uputila u saborsku proceduru koji je tražio političku raspravu o ovom pitanju pa i zauzimanje stajališta. Drži da se predloženom deklaracijom osnažuje položaj Hrvatske u odnosu na Međunarodni kazneni sud, a tu je i obveza Hrvatske po Ustavnom zakonu i Rezoluciji 827. da omogućiti istraživanje Haaškog tribunala na području RH. Na kraju predložio je objedinjenu raspravu o Vladinom i HDZ-ovom prijedlogu procijenivši da bi bilo značajno postići konsenzus svih stranaka i prilikom glasovanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić** rekao je da bi prihvaćanjem Deklaracije suradnja s Međunarodnim sudom u Haagu postala onakva kakva bi trebala biti po Ustavnom zakonu, te da bi time splasnule tenzije stvorene u javnosti. Ne vidi razlog za odgodu rasprave na slijedeći tjedan i drži da bi tu trebala biti obostrana volja. Klub zastupnika HSS-a smatra da treba nastaviti raspravu i donijeti predloženu deklaraciju, zaključio je zastupnik Trconić.

### Istinski otklon od dosadašnje politike izolacionizma

**Anto Đapić (HSP)** se u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a usprotivio hitnoj raspravi istaknuvši da se treba bolje pripremiti za raspravu, s obzirom na to »da je svaka rečenica u Deklaraciji dijametralno suprotna stavu kojeg zagovaraju HSP-a i HKDU o tom pitanju«. Drži kako ne treba očekivati konsenzus oko dokumenata ako se pristaje apsolutno na sve što Međunarodni sud traži. Posebno ga je zasmatalo spominjanje individualne

krivnje u Deklaraciji zapitavši se što to konkretno znači i odnosi li se to na 20.000 dragovoljaca Domovinskog rata i 100.000 ostalih ljudi? Zastupnik Đapić zalaže se za prolongiranje ove rasprave, no Vladi se žuri jer dolaze haaški istražitelji na područje Gospića. Glede individualiziranja krivnje postavio je još jedno hipotetičko pitanje. Ako se već spominje individualiziranje krivnje to hipotetski znači da na red mogu doći i svi oni koji su čistili Medački džep kao pripremu za akciju »Maslenica«.

Prije nekoliko mjeseci HDZ-ova većina usvojila je u Saboru odluku o nesuradnji s Haaškim sudom, a ova je Vladina deklaracija istinski otklon od dosadašnje politike izolacionizma i želje da se u Hrvatskoj ne tolerira praksa šticećenja bilo kakvog zločina, rekao je **Damir Kajin**, pojašnjavajući pritom da misli na ratni zločin i zločin protiv čovječnosti. Istupajući u ime Kluba zastupnika IDS-a ovaj zastupnik drži da je Vladina deklaracija civilizacijski čin zaštite Domovinskog rata jer ga nekažnjeni zločini kompromitiraju. Građani RH nisu 3. siječnja 2000. dali mandat saborskoj većini za nastavak politike izolacionizma, i bilo kakvog avanturizma, a tu se sada valja opredijeliti između dviju mogućnosti – skinuti tu hipoteku ili pak nastaviti voditi dosadašnju politiku. Stoga o deklaraciji treba što prije voditi raspravu i za to je da se objedini rasprava o ponuđenim prijedlozima te vjeruje da, iako teško, ipak ima prostora za pronalaženje modusa kako usuglasiti stavove.

Ispravljajući krivi navod **Drago Krpina (HDZ)** ocijenio je apsolutno netočnim Kajinovu izjavu da je HDZ-ova većina prije stanovitog vremena donijela odluku o nesuradnji s Haaškim sudom. Podsjetio je s tim u svezi na ožujak 1999. kada je Zastupnički dom donio Rezoluciju o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom gdje u točki 8. Hrvatski državni sabor poziva Vladu RH da nastavi suradnju sa Sudom u okvirima Ustavnog zakona kojega je Sabor donio u travnju 1996. godine u skladu s međunarodno preuzetim obvezama, i zaključcima Rezolucije vodeći pritom računa, dakako, o zaštiti nacionalnih interesa o dostojanstvu hrvatskih ljudi i hrvatske države.

»Od zastupnika Krpine bilo bi točno da je interpretirao čitavu Rezoluciju od članka do članka«, kratko je odgovorio zastupnik **Kajin**.

**Vladimir Gotovac (LS)** podsjetio je da su od početka HDZ i šestorica različito procjenjivali političke aspek-

te Domovinskog rata, ali nekada oporbene, a danas vladajuća stranka nikada nisu dovodile u pitanje njegov obrambeni karakter. Rekao je zatim kako nas Ustav obvezuje na individualizaciju svakog zločina, a to je ono što smeta zastupnika Đapića. Rekao je da ratni zločin nije dopušten ni kada je domovina u pitanju. Predloženoj deklaraciji ne radi se ništa drugo nego se konzekventno pokazuje da je naš Ustavni zakon posve u skladu s Ustavom. Nema, dakle, riječi da se ovim dokumentom Hrvatska sada adaptira i prilagođava odnosno prima diktat kako se ponašati u odnosu prema Sudu. Primijetio je da se do sada provedbom obveza prema Haagu neprekidno manipuliralo u unutarnje političke svrhe i nastojalo iz toga izvući političku korist. A postojali su tu i elementi ometanja ispunjavanja obveza prema Sudu. Ovdje se, pak, radi o Prijedlogu deklaracije kojom se naprosto utvrđuje da će nova Vlada surađivati s Haaškim sudom u ispunjavanju okvira koje je prihvatila, a u skladu su s Ustavom, i ništa više ili ništa manje, podvukao je Gotovac.

Zanimalo ga je koji su to razlozi ponukali Klub zastupnika HDZ-a da predloži raspravu o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«. Ako je povod za to suradnja s Haaškim sudom onda je ovo prilika da se i o tome povede rasprava, a ukoliko to nije slučaj tada se ta rasprava može voditi, kako je rekao, sada i za 20 godina. Procjene povijesnih vrijednosti su nešto od čega se gotovo nikada ne odustaje, primijetio je zastupnik Gotovac, prisjetivši se »HDZ-ovog rješavanja pitanja pomirbe hrvatskog naroda 50 godina od završetka II. svjetskog rata. U svakom slučaju ovaj zastupnik smatra da je ta rasprava potrebna jer bi time prestale manipulacije i obmanjivanja hrvatskoga naroda, pred kojim bi se napokon našle činjenice.

Njegovo izlaganje ponukalo je nekoliko zastupnika da se jave radi ispravka krivog navoda.

Netočno je da sam protiv individualiziranja odgovornosti za počinjeni zločin, rekao je **Anto Đapić (HSP)**, naglasivši da je on samo protiv manipuliranja takvom odgovornošću i situacije kao primjerice u slučaju presude generalu Blaškiću.

### Odvojena ili objedinjena rasprava?

**Ante Beljo (HDZ)** primijetio je kako je zastupnik Gotovac rekao da je HDZ protiv kažnjavanja ratnih

zločina i individualiziranja zločina. Zastupnik Beljo to je odlučno zaniijekao ustvrdivši da je njegova stranka samo bila za to da Haaški sud nema one nadležnosti koje trebaju imati hrvatski sudovi. S obzirom na najnoviju zamjenu teza o žrtvama i agresiji rata odnosno mišljenju međunarodne zajednice o uzrocima i posljedicama rata na ovom području naše je pravo tražiti solidnu raspravu o tome, zaključio je zastupnik Beljo glede prijedloga Kluba zastupnika svoje stranke.

*• Bivša je Vlada samo zauzela stav o nenadležnosti Suda u Haagu za suđenje u akcijama »Bljesak« i »Oluja«, argumentirala takav svoj stav i čekala pravorijek, a to je najmanje što jedna država može sebi dopustiti pred takvim sudom.*

U ponovnom istupu **Vladimir Gotovac** zaniijekao je da je rekao kako je HDZ protiv individualiziranja krivnje već je samo rekao da je to bio kontekst izlaganja zastupnika Đapića kada se upitao hoće li u Haag ići i 20.000 hrvatskih dragovoljaca. Čak štoviše, Gotovac kaže da je pohvalio HDZ što je donio Ustavni zakon i omogućio punu suradnju s Haagom, ali je ujedno podsjetio da »LS nikoga nije odvodio na aerodrom i u Haag«.

Glede razloga zbog kojih je Klub zastupnika HDZ-a predložio raspravu o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata« javio se dr. **Ivo Sanader (HDZ)**. Budući da se još proceduralno raspravlja o tome hoće li se o Vladinom i prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a voditi objedinjena rasprava ili će se rasprava o ovoj drugoj točki odgoditi, zastupnik Sanader prigovorio je predsjedniku Tomčiću što mu nije dao mogućnost odgovora, a tu je mogućnost pružio zastupniku Gotovcu. Tako je, drži Sanader, predsjednik Tomčić povrijedio Poslovnik.

»Gospodin Gotovac je ispravio netočan navod«, odgovorio je predsjednik **Tomčić** te podsjetio na dogovor s početka rasprave da svoje mišljenje iznesu predstavnici klubova zastupnika, a u ime HDZ-a to je već učinio zastupnik Šeks.

**Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** usprotivila se navodu zastupnika Gotovca da je bivša Vlada namjerno

ometala suradnju s Haaškim sudom. Bivša je Vlada, kaže zastupnica, samo zauzela stav o nenadležnosti Haaškog suda za suđenje u akcijama »Bljesak« i »Oluja«, argumentirala takav svoj stav i čekala pravorijek spomenutog suda, a to je najmanje što jedna suverena država može sebi dopustiti pred takvim sudom. Dodala je još kako suradnja s Haaškim sudom nije do kraja i točno definirana jer se nismo Ustavom niti Ustavnim zakonom obvezali da ćemo surađivati s Haaškim sudom na način da donese presudu kojom se utvrđuje da je RH izvršila agresiju na BiH i da je postojao međunarodni oružani sukob između RH i BiH.

Reagirao je zastupnik **Gotovac** riječima da nije govorio o namjeri ometanja suradnje sa Sudom u Haagu, već o tome da je stvorena situacija ometanja i ona objektivno postoji. I sada se umjesto jasne političke i mirne rasprave lupa po klupama i opet stvara atmosfera podjele oko ovog pitanja.

U ponovnom istupu **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** pozvala je zastupnika Gotovca da ipak pogleda fonogram svog izlaganja i uvjeri se da je govorio o namjernom ometanju suradnje. Sada joj je drago ako zastupnik Gotovac mijenja svoju izjavu te govori kako se radilo o stvaranju takve atmosfere, a ne o ometanju suradnje.

U nastavku sjednice riječ je dobio **Tonči Tadić (HSP)**. Primijetio je da se u raspravi govori da je suradnja s Međunarodnim sudom u Haagu normalna stvar, i da je riječ o jednom normalnom sudu, a zastupnik Tadić drži da je taj Sud sve drugo samo ne normalan sud, i osnovan je samo za područje bivše Jugoslavije i Ruande.

Predsjednik **Tomčić** upozorio je zastupnika Tadića da nema pravo vrijeđati Haaški sud i izrekao mu opomenu, a ovaj mu se zastupnik na tome zahvalio.

U ime Kluba zastupnika HSL-a istupila je **Đurđa Adlešić**. Primijetila je da se već više od sat vremena raspravlja o proceduri umjesto o sadržaju ponuđenih akata pitajući se kome to treba, i izbjegava li se na taj način rasprava o ozbiljnim pitanjima. Ustvrdila je da je Vlada dostavom Prijedloga deklaracije izvršila svoju obvezu preuzetu na zajedničkoj sjednici Odbora Zastupničkog doma za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i Odbora Županijskog doma za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku da dostavi Saboru Platformu suradnje RH s Međunarodnim kazne-



nim sudom. S obzirom na osjetljivost pitanja red je da se nova Vlada očituje o suradnji sa Sudom ne samo pred Saborom već i pred javnošću, a ovo je prilika za to. Prije rasprave, kaže, preko radija se moglo čuti kako je Klub zastupnika HDZ-a donio odluku o tome da neće sudjelovati u raspravi, pa ako je to tako onda je sva ova rasprava prilično nepotrebna, drži ova zastupnica. Predložila je stoga da se provede rasprava o objema temama, a ova rasprava riješi glasovanjem.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks** je ustvrdio kako je zastupnica možda krivo shvatila informaciju s radija. Klub, naime, nije zauzeo stav da neće sudjelovati u raspravi o deklaraciji, već stajalište po kojem će pokušati u dogovoru s predsjednicima ostalih klubova zastupnika ishoditi odgodu rasprave za srijedu 19. travnja te odvajanje rasprave o Vladinom i HDZ-ovom prijedlogu.

Rekapitulirajući dosadašnji tijek rasprave predsjednik **Tomčić** je ustvrdio kako su razlike još uvijek uočljive i nisu smanjene pa je opet odredio polsatnu stanku za nove konzultacije.

### Kompromisni prijedlog

Nakon kratke stanke zastupnik **Vladimir Šeks** ponudio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a kompromisni prijedlog po kojem bi se dan kasnije 14. travnja raspravljalo o Vladinom Prijedlogu deklaracije, a mr. **Mato Arlović** se u ime vladajuće koalicije i u dogovoru s Vladom složio s prijedlogom da ta rasprava otpočne sutra, ali je zatražio objedinjenu raspravu o Vladinom i prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a. Reagirao je zastupnik **Šeks** konstatacijom da će se njegova stranka o potonjem prijedlogu očitovati dan kasnije, a kada je predsjednik **Tomčić** rekao kako će staviti na glasovanje prijedlog o objedinjavanju rasprave **Šeks** je primijetio da za to po članku 131. Poslovnika moraju postojati razlozi. Predsjednik **Tomčić** se pozvao na sadržaj dotadašnje rasprave koja upućuje da je po svemu riječ o vrlo srodnim i međusobno povezanim točkama, i to je razlog zašto predlaže objedinjavanje rasprave.

Na to je reagirao **Drago Krpina (HDZ)** citirajući sadržaj stavka 2. članka 131., ali ga je predsjednik **Tomčić** upozorio da nije ispravno interpretirao Poslovnik, jer tu se radi o objedinjavanju dva zakonska prijedloga. Na to je zastupnik **Krpina** pročitao sadržaj članka 175. Poslovnika tvrdeći i dalje da nema

poslovničke odredbe na temelju koje bi gosp. **Tomčić** kao predsjednik Doma mogao samostalno donijeti odluku o vođenju objedinjene rasprave. Zastupnički dom može, dakako, odlučiti i drugačije nego što propisuje članak 175, rekao je **Krpina**, te poručio predsjedniku **Tomčiću** da je uvrštavajući ove dvije točke u dnevni red sjednice rekao kako će se primjenjivati odredbe Poslovnika kao u slučaju rasprave o konačnom prijedlogu zakona što je propisano već spomenutim člankom 175. Poslovnika.

Opet je istupio zastupnik **Arlović** pozivajući zastupnike HDZ-a da jasno kažu ako ne žele da se vodi objedinjena rasprava o dvjema točkama. Upozorio ih je još da njihov prijedlog nije deklaracija već samo prijedlog s nekoliko točaka pa ga treba pripremiti ili jednostavno, ako HDZ to želi, povući prijedlog Kluba. Istodobno je zamolio da se provede rasprava o Vladinom Prijedlogu deklaracije u kojoj će sudjelovati i HDZ kako bi Dom donio Deklaraciju od interesa za sve nas i našu državu, dakako.

**Vladimir Šeks** ostao je kod prijedloga da se rasprava o Vladinom deklaraciji provede dan kasnije, ali je povukao prijedlog Kluba zastupnika svoje stranke da se raspravi o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«. Razlog – ta dva prijedloga nisu povezana, iako imaju dodirnih točaka. HDZ će, kaže, u saborsku proceduru uputiti ponovno taj materijal, ali nakon temeljite dorade i konzultacije s udrugama branitelja i stradalnika Domovinskog rata, najavio je **Vladimir Šeks**.

Na kraju mr. **Mato Arlović** prihvatio je takav prijedlog najjače oporbenne stranke, a predsjedniku **Tomčiću** ostalo je samo da za sutra najavi raspravu o Vladinom Prijedlogu deklaracije o suradnji s Haaškim sudom.

### Strategija opstrukcije i izolacije

U nastavku sjednice (14. travnja) najprije je riječ dobio Vladin predstavnik. »Nikada nisam osjećao takav teret odgovornosti kao u ovom trenutku, kada moram obrazložiti stav Vlade o ovom vrlo teškom i zahtjevnom pitanju suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom«, istaknuo je dr. **Goran Granić**, zamjenik premijera, obrazlažući Vladin Prijedlog deklaracije. Pitanje suradnje sa Sudom ne može biti dnevno političko pitanje, rekao je u nastavku, te ocijenio lošim svaki pokušaj da se to pitanje stavi u

taj kontekst »jer tada u dnevno političkoj borbi svi gubimo i nitko ne može dobiti na tom pitanju«. Podsjetio je kako je Hrvatskoj nametnut rat, i nije mogla izboriti svoju neovisnost civilizirano poput Češke i Slovačke. Neovisnost smo platili visokom cijenom s tisućama žrtava, razrušenih domova, izgubljenog djetinjstva, vremena i zdravlja za mnoge, i zato je Domovinski rat za sve nas svetinja te osnov naše neovisnosti i slobode, a Vlada polazi od toga, rekao je dr. **Goran Granić**. Nažalost, trenutačno pred Haaškim sudom ne sudi se niti za jedan zločin počinjen nad Hrvatima u Hrvatskoj, te će Vlada ustrajati na tome da se ne stane u progonu zločina. Osobno će, kaže, predložiti Vladi RH osnivanje posebne ustanove koja bi se trajno bavila prikupljanjem dokaza, istraživanjem zločina, povijesnom obradom i publiciranjem zločina počinjenih nad hrvatskim narodom u Hrvatskoj. Sve akcije u Domovinskom ratu, uključujući »Bljesak« i »Oluju«, bile su legitimni izraz borbe hrvatskog naroda za neovisnost, rekao je i u nastavku zamjenik premijera, te priznao kako on osobno nikada nije osjećao takav ponos i radost kao završetkom Oluje i oslobođanjem hrvatskoga teritorija. Misli da bi se dovođenjem u pitanje legitimiteta ovih akcija moglo dovesti u pitanje i temelje ove države što nitko nema pravo. Izrazio je, kaže, nezadovoljstvo tužiteljici Carli del Ponte što se ne sudi nikome u Haagu za počinjene zločine nad Hrvatima u Hrvatskoj, a odgovoreno mu je da zločinci nisu dostupni jer su u Srbiji. Presuda generalu **Blaškiću** iznenadila nas je, ali istodobno i razočarala, rekao je, te ustvrdio da je Sud prekoračio svoje ovlasti u izricanju političkog karaktera presude. Nažalost, toj je presudi kumovao izostanak dokumentacije koja nije u cijelosti predana obrani, a iz dokumentacije bi bila poznata imena onih koji su počinili stvarne zločine. On osobno, kaže, srami se zločina koje su učinili predstavnici Hrvata u Ahmićima, te podvukao kako se pojedinačni zločini moraju kazniti ali ne vjeruje da se može naći i jedan dokaz da su hrvatski časnici zapovjedili takve zločine. Napomenuo je da radi budućnosti hrvatske države i svih njezinih građana, a prvenstveno hrvatskoga naroda valja raščistiti i tu tamnu stranu Domovinskog rata, a on vjeruje u vlastiti narod, vlastito vodstvo i vlastiti pravosudni sustav.

*• Presudu generalu Blaškiću sve nas je iznenadila i razočarala, a Sud je prekorao svoje ovlasti u izricanju političkog karaktera presude, ali je toj presudi kumovao i izostanak dokumentacije koja nije u cijelosti predana obrani.*

Prijašnja je vlast odredila svoju strategiju spram Suda, a on osobno prosuđuje da je to bila strategija opstrukcije i izolacije, a ona nije u obrani hrvatskih interesa niti u obrani Domovinskog rata i budućnosti građana RH. Vjeruje da niti jedan građanin Hrvatske ne može prihvatiti da je ijedan zločin nad civilima, starcima, ženama i djecom, bilo ubojstvo bilo silovanje, netko mogao raditi u ime RH ili hrvatskoga naroda. Tu se svi skupa moramo jasno odrediti, što je teška odluka, ali je to odluka budućnosti i jasnoće prema problemu. Naglasio je da nema ni teoretske šanse da će Haaški sud procesuirati sve zločine. »Nema nikakvu iluziju da će suradnja s Haagom biti bez problema, pa i sporova pravne naravi, ali je to realnost, a dimenzija naše suradnje odredit će i pitanje nacionalne sigurnosti preko koje mi ne možemo prijeći.« Tražili smo da se do kraja poštuje hrvatski pravosudni sustav, da istražni suci donose odluke po kojima istragama trebaju aktivno nazočiti istražitelji iz Hrvatske, prostor istraživanja čuva hrvatska policija, ali i drugi organi koji se bave tim poslom«.

Kaže kako će se nastojati potaknuti s jednakom pozornošću i bez politizacije provoditi istraga za svaki zločin i nad svakom potencijalnom lokacijom, bez obzira na nacionalnost žrtava. Isto tako vjeruje da se kroz definiranje novih odnosa o suradnji Hrvatske s Haagom naša država može potvrditi kao zemlja koja poštuje vlastiti Ustav i vladavinu prava, te najviše vrijednosti slobode i prava čovjeka koje proizlaze iz Ustava. Na kraju predložio je zastupnicima da u tom kontekstu razmotre i prihvate deklaraciju i pruže Vladi podršku u njenim nastojanjima da se napravi ključni iskorak u suradnji s Haaškim sudom, ali i iskorak u civilizacijskom smislu u odgovornosti za ono što se događalo na području Hrvatske.

Mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbora za zakonodavstvo prenijela je Ingrid Antičević-Marinović (SDP). Odbor se, ponovila je ova zastupnica, nije usprotivio prijedlogu da se o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata« Kluba zastupnika HDZ-a provede zajednička rasprava s Vladinim prijedlogom, ali je nakon jučerašnje rasprave predstavnik Kluba povukao taj prijedlog dok se ne riješe neke manjkavosti uočene na odborima.

Ispravljajući netočan navod Vladimira Šeks (HDZ) je rekao kako je Klub zastupnika HDZ-a samo povukao prijedlog ne zbog manjkavosti nego zato što se usprotivio objedinjavanju rasprave s Vladinom deklaracijom ali i zato da bi se materijal kvalitetnije pripremio u suradnji s udrugama proisteklim iz Domovinskog rata.

U nastavku sjednice Luka Trconić (HSS) prenio je stajalište Odbora za pravosuđe, Đurđa Adlešić (HSL) pak Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, dok je dr. Furio Radin (nezavisni zastupnik, predstavnik talijanske nacionalne manjine) govorio o mišljenju Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

U nastavku sjednice istupio je mr. Mato Arlović. On je u ime Kluba zastupnika SDP-a podržao deklaraciju kao političku potrebu da se nova Vlada izjasni glede suradnje sa Sudom, i taj svoj prijedlog da na potvrdu Zastupničkom domu. Objasnio je da se Klub raduje ovom prijedlogu iz nekoliko razloga. Ponajprije, Klub zastupnika SDP-a odriče pravo bilo kome da optuži cijelu Hrvatsku kao državu u političko-pravnom smislu zbog mogućih počinjenih kaznenih djela, pa i onih najtežih zločina koji su se mogli dogoditi i na našem prostoru. Također odriče se pravo počiniteljima takvih djela da se pozivaju na to da su to učinili u ime Republike Hrvatske, hrvatskog naroda i građana. Zbog našega ustavnopravnog poretka svi oni koji su možda počinili zločine moraju biti procesuirani, i da bi se u isto vrijeme upozorilo sve i svakoga da nikada ne bi trebali činiti takve zločine, a ponajmanje da bi iza bilo koga stajala država, vlast i narod.

Drži neophodnim procesuiranje mogućih osumnjičenih osoba dajući pritom poglavito šansu da se brane svima koji su možda nepravredno i nepošteno osumnjičeni i optuženi, i dokažu da nisu počinili takva djela. Nedvojbeno i jasno treba reći da

nema kolektivne odgovornosti i da se ne može Hrvatska pozivati na odgovornost za pojedine akcije koje su trebale omogućiti uspostavu pravnog poretka i punu suverenost na njezinom međunarodno priznatom teritoriju. Klub pozdravlja točku 4. deklaracije po kojoj treba udovoljiti zahtjevima Suda i branitelja okrivljenika za dostavom dokumenata što mogu biti relevantni dokaz za provođenje postupka za eventualno počinjeni ratni zločin.

Po mišljenju Kluba zastupnika SDP-a generalu Blaškiću izrečena je previsoka kazna i rezultat je ne samo njegove možebitne subjektivne i objektivne odgovornosti već je jednim svojim dijelom ona rezultat stajališta Suda da kao otegotnu okolnost uzme u obzir i političke prilike na prostoru njegova zapovijedanja u BiH. To je, kaže, zastupnik Arlović nedopustivo.

U Deklaraciji se nedvojbeno i jasno naglašava da nema odgovornosti za vojno-redarstvene akcije »Bljesak«, »Oluju«, i druge akcije koje su uspostavljale pravni poredak RH, ali isto tako za počinjene ratne zločine u tim akcijama moraju odgovarati osobe koje su to učinile.

Rekao je također kako Klub ima neke primjedbe nomotehničke i tekstualne naravi, te predložio da se prije glasovanja o Prijedlogu deklaracije sastanu predstavnici klubova zastupnika i zajedno s predstavnikom predlagatelja poprave tekst deklaracije razmotrivši u tom kontekstu i primjedbe pojedinih odbora. Tek na temelju tako uređenog i utvrđenog teksta deklaracije moglo bi se pristupiti glasovanju i izglasavanju deklaracije.

Đuro Dečak (HDZ) javio se radi ispravka netočnog navoda (u vezi kolektivne odgovornosti koju je spominjao, kako je rekao, M. Arlović u ime Kluba zastupnika) rekavši da nema saznanja tko nameće Hrvatskoj kolektivnu odgovornost a nametnuti obrambeni rat isključuje mogućnost kolektivne odgovornosti.

I Jadranka Kosor imala je ispravak netočnog navoda M. Arlovića. Navela je da je zastupnik rekao da bi bilo bolje da je Hrvatska procesuirala osobe za koje se sumnja da su počinile zločine a iz toga bi se moglo zaključiti da Republika Hrvatska nije procesuirala takve osobe. Republika Hrvatska je nakon operacija »Bljesak« i »Oluja« podnijela gotovo 4.000 kaznenih prijava protiv počinitelja različitih kaznenih djela i do sada je na temelju toga

osuđeno oko 2.000 osoba, 27 za ubojstvo, a 13 osoba se nalazi na izvršavanju teških zatvorskih kazni.

Mr. **Mato Arlović** je odgovorio zastupnici da je rekao »i prije početka postupanja pred Haaškim sudom« a zastupnik Dečak je polemizirao s onim što sam ja rekao, naveo je.

### Nadležni hrvatski sudovi

**Vladimir Šeks** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Taj je Klub zastupnika zatražio da se na dnevni red Sabora stavi suradnja RH s Haaškim sudom a Vlada je u sklopu toga predočila Prijedlog deklaracije. Zastupnici HDZ-a zatražili su tu raspravu zbog najave i obrazloženja premijera i ministra vanjskih poslova, povodom šokantne presude generalu Blaškiću, da nova Vlada odstupa od ranije utvrđenog zaključka i stajališta Hrvatskoga državnog sabora i priznaje nadležnost i jurisdikciju Haaškog suda nad mogućim pojedinačnim zločinima u operacijama »Bljesak« i »Oluja«. Zatražili smo tu raspravu da se ustanovi u kojoj se mjeri odvija suradnja s Haaškim sudom a u odnosu na Ustav RH, Ustavni zakon, Statut i pravila Međunarodnog suda.

Prema Statutu Haaški sud može voditi postupke i suditi samo za teška kršenja ženevskih konvencija, zakona i oblića rata, genocid i zločine prema čovječnosti i to u međunarodnim ili unutrašnjim oružanim sukobima. Međutim, optužnice i presude Haaškog suda, poglavito ona generalu Blaškiću, pokazuju da Tužiteljstvo ali i Haaški tribunal izlazi izvan okvira vlastitog Statuta ali i onog UN-a, upozorio je zastupnik potkrepljujući to primjerima kao što su nalog za pretragu Ministarstva obrane u Mostaru te optužnica protiv Naletilića Tute u kojoj se utvrđuje da je HV okupirala dijelove BiH i izvršila agresiju. I u presudi gen. Blaškiću (i obrazloženju presude) utvrđuje se međunarodni oružani sukob te da je u tom okviru RH izvršila agresiju i okupaciju dijela BiH.

To nije djelokrug Haaškog suda niti njegovog Tužiteljstva i zbog toga je ogromna ogorčenost i to ne samo zbog drakonske kazne gen. Blaškiću već i zbog odstupanja od načela osobne kaznene odgovornosti. Ne može se ni u istragama, optužnicama niti presudama statuirati kolektivna odgovornost i odgovornost pojedinih država kao što je učinjeno u ovim slučajevima gdje se RH u istragama, optužnicama i presudama označava kao agresor i okupator prema drugoj državi. Kada bi ti sastavni dijelovi

presude bili pravomoćni ostali bi kao čvrsto uporište za svjetsku ocjenu što se zbivalo na području Hrvatske, BiH, na području bivše Jugoslavije.

**• Ne može se ni u istragama, optužnicama niti presudama statuirati kolektivna odgovornost i odgovornost pojedinih država kao što je učinjeno u ovim slučajevima gdje se RH u istragama, optužnicama i presudama označava kao agresor i okupator prema drugoj državi.**

Zastupnici HDZ-a ne slažu se niti s tvrdnjom iz predložene Deklaracije da Republika Hrvatska nije surađivala s Međunarodnim kaznenim sudom, da nije provodila odredbe Ustavnog zakona i da je time zemlja dovedena u međunarodnu izolaciju. Cijeli spor između Republike Hrvatske i Haaškog tužiteljstva i predsjednice Tribunala je nastao na pravnoj osnovi jer je Tužiteljstvo inzistiralo da su Bljesak i Oluja u jurisdikciji Haaškog suda jer da je to interni oružani sukob prema kojem djelokrug ima Haaški tribunal. Vlada Republike Hrvatske imala je drugačije stajalište i tražila, kao u slučaju subpoene, da se to raspravi i utvrdi pred Vijećem Haaškog suda a da ne ovisi o osobnom stajalištu tužiteljice. Tražila se i arbitraža Vijeća sigurnosti koje je odlučilo da to riješi Međunarodni kazneni sud no do danas to se nije našlo na raspravi Vijeća Međunarodnog suda. Vrh i Tužiteljstvo Suda odbijaju to staviti na raspravu pribojavajući se da ne dođe isti pravorijek kao i u slučaju subpoene.

Napomenuo je da ženevskim konvencijama nije jasno riješeno je li svaka uporaba vojne sile u okviru jedne države oružani unutarnji sukob koji podliježe pravilima međunarodnog prava a mnoge zemlje takva tumačenja odbijaju prihvatiti (uzor demokracije Velika Britanija u slučaju sukoba u Sjevernoj Irskoj itd.)

Umjesto da se naša Vlada u Prijedlogu deklaracije bori i traži da Haaški sud o tome raspravi i utvrdi spada li to ili ne u njegov djelokrug odmah prihvaća i priznaje djelokrug Tribunala i nad pojedinačnim možebitnim zločinima u Bljesku i Oluji. Dokumenti o Bljesku i Oluji traže se

samo zato da bi se dobili podaci o planovima, akcijama, izdanim zapovjedima i da bi se uspostavila linija objektivne zapovjedne odgovornosti i za možebitne zločine koji su izvršeni u tim akcijama ili neposredno nakon njih.

Nećemo prihvatiti ove prijedloge i iz Deklaracije zatražit ćemo izostavljanje djelokruga Haaškog suda dok se to pitanje jurisdikcije ne riješi na zakonit način na Haaškom sudu. Jesmo za kažnjavanje zločina ali neka to učine hrvatski sudovi. Isto tako želimo da u dopuni Deklaracije navede da Hrvatski državni sabor ne prihvaća odgovornost Republike Hrvatske ni za kakvu oružanu agresiju niti da se Republika Hrvatska nalazila u odnosu prema BiH u oružanom sukobu niti da se radilo o međunarodnom sukobu. Puko prihvaćanje Deklaracije znači kapitulaciju Hrvatske pred onim neutemeljenim zahtjevima Tužiteljstva Haaga koji nastoji preokrotiti povijest na ovom području, rekao je zastupnik.

**Milan Đukić (SNS)** govorio je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina koji podržava Deklaraciju zato što je u skladu s hrvatskim Ustavom, Ustavnim zakonom, politikom i njenim preuzetim obvezama. Deklaracija je u skladu sa zaštitom ljudskih prava i sloboda a njome Vlada jasno želi pokazati da ne prihvaća deklarativni način preuzetih obveza već istinski i odgovorno poštivati sve međunarodne standarde postavljene Hrvatskoj pa i suradnju s Haaškim sudom.

Deklaracija stavlja i ulogu našeg sudstva u kontekst europskih vrijednosti i neovisnosti i depolitizacije i od njega se očekuje što veći doprinos u otkrivanju zločina koji se identificiraju ne po nacionalnom predznaku već po djelu. Nitko i nikad nije postavljao pitanje Bljeska i Oluje kao akcije već pitanje o stvarima koje su se dogodile suprotno i Ustavu i međunarodnim konvencijama odnosno međunarodnom ratnom pravu.

**Jadranka Kosor** rekla je da je predgovornik opet ponovio da Republika Hrvatska nije nikoga procesuirala za zločine. Nakon akcija Bljesak i Oluja protiv počinitelja kaznenih djela podignuto 4.000 kaznenih prijava, naglasila je. **Milan Đukić** je odgovorio da zastupnica nije ispravila njegovo obrazloženje a »ovo je za pionire«.

### Narod ne može biti odgovoran

U ime Kluba zastupnika IDS-a javio se **Damir Kajin (IDS)** najprije

naglasivši da su zastupnici starog saziva Sabora bili više nego svjesni okolnosti pod kojima se usvajao Ustavni zakon i Rezolucija u 1999. godini. Hrvatska je 1996. godine bila primorana napustiti ustavno načelo da će se hrvatskim građanima suditi jedino pred domaćim sudovima jer nije bila pripravna niti po okončanju rata sankcionirati zločine koji su se događali za vrijeme rata, prije svega ratne zločine i zločine protiv čovječnosti.

Svi mi veoma dobro znamo za Pakračku Poljanu, valjda se stidimo događaja koji su obilježili nestanak više desetina građana srpske nacionalnosti u Gospiću 1991., 1992. a da nismo imali hrabrosti suočiti se i s tom stranicom naše povijesti. U raspravi su svi rekli da zločin nema opravdanja. Najteži oblici ovih kaznenih djela ne mogu biti zaboravljeni ali to ne umanjuje doseg našeg Domovinskog rata niti ti pojedinačni slučajevi ne umanjuju karakter rata niti mijenjaju odnos između žrtve i agresora na Republiku Hrvatsku. Kažnjavanjem zločina brani se dignitet Domovinskog rata i obrnuto, i s tim se nema prava nitko poigravati, niti bivša niti sadašnja Vlada.

Jasno je da narod ne može biti odgovoran i spomen o bilo kakvoj kolektivnoj odgovornosti treba otkloniti i zato treba maknuti preambule iz članka 3. Deklaracije. No jasno je da vođe naroda, ratne vođe mogu odgovarati za ratne zločine, nastavio je zastupnik dodajući da on neće tvrditi da je itko u tome sudjelovao ali da se mnogo toga nije smjelo dogoditi: Gospić, Pakračka Poljana, tisuće uništenih kuća nakon Oluje, stradanje staraca. Nije smio biti započet rat protiv Republike Hrvatske, nije smjelo doći do agresije, do Vukovara, Čelija, onoga što se dogodilo u Voćinu, Petrinji, Saborskom, nije smjelo doći do kulturogenocida nad Dubrovnikom. Mnogo toga nije se smjelo dogoditi niti na području BiH u što su bili involvirani neki pojedinci iz ove države.

Jasno je da je obrana zemlje legitimna ali nitko nema prava kompromitirati stotine i stotine tisuća časnih ljudi koji su stali u obranu ove zemlje. Ovom Deklaracijom Hrvatska prolazi svojevrsnu katarzu koja će biti bolna ali nužna da bi deklarirala svoja demokratska načela i inkorporirala se u Europu, da bi se zaštitio Domovinski rat i učinio otklon od onih pojedinaca koji su iskompromitirali ovu zemlju, počinili najteže oblike kaznenih djela. Ovo je hrabar

čin Vlade, najhrabriji akt ove Vlade u prvih sto dana, osobno je mišljenje zastupnika. Naime, jasno je da će ova Deklaracija obilježiti buduće razdoblje odnosa Hrvatske i svijeta.

**• Ovom Deklaracijom Hrvatska prolazi svojevrsnu katarzu, koja će biti bolna, ali nužna da bi deklarirala svoja demokratska načela i inkorporirala se u Europu, da bi se zaštitio Domovinski rat i učinio otklon od onih pojedinaca koji su iskompromitirali ovu zemlju, počinili najteže oblike kaznenih djela.**

Naglasio je da je dobro što su na red u Haagu došli i sami nalogodavci, inspiratori rata (Krajišnik) koji su se često sretali sa svjetskim vođama i nema više nedodirljivih. Zamjerio je bivšoj vlasti što je Hrvatsku dovela u ovu situaciju da mora usvajati Deklaraciju jer trebalo je samo poštovati Ustav pa bi bio izbjegnut i Ustavni zakon jer Haag nije nadležan ni za Hrvatske operacije već shodno članku 8. Statuta za individualne zločine. Ova Vlada, nažalost, nema prostora i mora sebe jasno legitimirati pred svijetom a na izborima građani nisu dali mandat ni za kakav avanturizam niti izolacionizam. Vlada je dobila mandat da skine hipoteke s ove zemlje, da obrani vrijednosti Domovinskog rata, čije su posljedice za Hrvatsku enormne s više od 13.000 stradalih, 30.000 invalida, stotina tisuća prognanih, 60 milijardi kuna ratnih šteta itd., no istina se mora znati, rekao je među ostalim.

**Anto Đapić** se javio radi ispravka netočnog navoda predgovornika »da znamo što se događalo u Gospiću i Pakracu«. Znamo da se i u Pakracu i u Gospiću vršila agresija na Republiku Hrvatsku na najprljaviji i najgori mogući način. Medijski napisi ne mogu biti dovoljna podloga za konstataciju »da je tamo sigurno nešto učinjeno« u kontekstu ratnog zločina počinjenog od strane pojedinih hrvatskih postrojbi.

I **Vladimir Šeks** imao je ispravke na izlaganje zastupnika Kajina te rekao da je netočno da ova Vlada nije dobila mandat da postupa drugačije od prijedloga Deklaracije, odnosno da je dobila mandat da prihvati jurisdikciju Haaškog suda nad mogućim

pojedinačnim zločinima u Bljesku i Oluji, što znači da je dobila i mandat za prihvaćanje izručenja hrvatskih generala i časnika. Vlada je to trebala tražiti u izbornoj kampanji i vidjelo bi se kakvi bi bili rezultati. Naglasio je da u svom izlaganju nije spominjao nikakve velesile u kontekstu zločina o čemu je govorio zastupnik Kajin. Nisam spomenuo ni neke nagrade dobivene za streljanje (britanske trupe) zarobljenih argentinskih vojnika, zločin spaljivanja vijetnamskog sela i djece i žena, rekao je, među ostalim.

**Damir Kajin** je rekao da predgovornik nije konkretno spomenuo događaje ali se to podrazumijevalo.

### Građane zanima budućnost, a ne prošlost

**Damir Jurić (SBHS)** u ime Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a rekao je da ovi klubovi podržavaju prijedlog Deklaracije zato što vjeruju da će pomoći razrješavanju svih okolnosti suradnje Republike Hrvatske s Haaškim sudom i što se stoga nadaju da je ovo zadnja prigoda za bavljenje prošlošću na ovaj način i da kompleks odnosa s Haaškim sudom ostavimo iza nas.

Mišljenje ovih klubova zastupnika je da ovo nije vrlo važan problem već marginalna tema jer su građani na izborima pokazali da ih zanima budućnost, a ne prošlost. Međutim, zastupnik se ipak osvrnuo na prigovor iz rasprave da Haag sudi po nacionalnoj osnovi, da je antihrvatski orijentiran. Doista nitko iz redova srpskog naroda koji je sudjelovao u agresiji na Republiku Hrvatsku još nije odgovorio pred tim Sudom i to je veliki problem, rekao je no ujedno zamjerio našim obavještajnim službama što nisu pratile kretanja osumnjčenih i bavile se bitnim problemima a ne prisluškivanjem novinara i opozicije.

Mi želimo surađivati s Haaškim sudom jer smo vodili oslobodilački rat i nemamo se čega sramiti niti što kriti, rekao je, među ostalim.

**Ivan Jarnjak** ispravio je predgovornika rekavši da je tisuće i tisuće kaznenih prijava podneseno protiv počinitelja raznih kaznenih djela za cijelo vrijeme Domovinskog rata pa i protiv ljudi koji su izvršili agresiju na Hrvatsku no, nažalost, najveći dio njih aboliran je prema Zakonu o oprost i izbjegnulo procesuiranje. MUP je još 1991. godine formirao odjel za ratne zločine i vjerojatno se može vidjeti koliko je prijava podneseno.

Klubovi zastupnika HNS-a i LS-a glasovat će za Deklaraciju, rekao je

**Vlado Gotovac (LS)** govoreći u ime tih klubova. Neizbježno je ograničiti okvir u kojem se vodi rasprava o ovoj temi. Ako se raspravlja u općem okviru rasprava neće nikada završiti jer je to onda i rasprava o sudbini jednog naroda, njegove borbe za samostalnost i svega onoga što to podrazumijeva. Povijest nije ništa drugo nego neprekidna i sveobuhvatna rasprava jedne zajednice o njezinoj sudbini.

### Spoznaja ratnog zločina, najviše što je učinila naša civilizacija

Dati su primjeri da postoje nekažnjeni zločini ali isto tako bilo je vrijeme kad to uopće nisu bili zločini pa znači li to da više o tome ne treba raspravljati, pitao je zastupnik Gotovac rekavši da spoznaju da postoji ratni zločin smatra najvišim što je naša civilizacija učinila. Ona još nije sposobna doći do činjenice da kaže da je rat zločin ali, nada se zastupnik, da će i to jednog dana biti prihvaćeno jer ne postoji niti jedan interes na zemlji koji je iznad vrijednosti čovjekovog života. Gospodin Putin svojom intervencijom u Čečeniji očigledno i drsko krši zakone ali nije zaustavio međunarodnu javnost da zahtijeva da se stvori sud i da na tom sudu bude proglašen ratnim zločincem. Naša savjest je definitivno probuđena i nećemo dopustiti da se zločin vrati kao nekažnjiv proces u svijet, rekao je zastupnik.

Trenutkom svjesti i savjesti smatra odnos nas i Haaškog suda u kom Hrvatska sudjeluje u definitivnom oblikovanju pravopolitičkog okvira za provođenje ove ideje o nedodirljivosti čovjeka i njegove vrijednosti. Ponosan je, veli, što smo do sada nastojali odgovoriti na zadaće koje iz toga proizlaze ali neke su se stvari na tom putu mogle izbjeći no on nije ovdje, rekao je, da ponavlja presude nad nekim kolegama a niti da revidira njihovu politiku.

Deklaracija prihvaća te činjenice i potvrđuje da smo spremni izbjegavati sve ono što bi ometalo svaki pravni proces u zemlji ili pred Haaškim sudom u skladu s našim Ustavom, konstatirao je. U pogledu navoda o krivnji pitao je ako ne postoji krivnja što uopće rade naši ljudi u Haagu i je li ona podijeljena tako da se kaže da krivnja postoji izvan Oluje i Bljeska a u Oluji i Bljesku ne. Mi ne štitimo operacije niti njihove sudionike nego samo one koji su u tim operacijama nanijeli štetu i tim operacijama i naciji ali ne u smislu kolektivne krivnje.

Iako, smatra zastupnik, lakoća kojom govorimo o kolektivnoj krivnji nije posve odgovarajuća vremenu koje smo prošli. U svijetu još mnogi misle da bi trebalo raspraviti i mogućnost kolektivne krivnje kad je na primjer u pitanju ideološko prihvaćanje, primjerice Trećeg Reicha.

To treba ostaviti po strani i prihvatiti jedinstven kriterij ratnog zločina i odijeliti ga od zlodjela u ratu (što nije isto), s punopravnom senzibilnošću primiti svoje obveze. Prihvaćanje suradnje s Haagom ne znači prihvaćanje svake presude i odustajanje od obrane i argumenata, naglasio je upozoravajući da to nije tema Hrvatskog sabora niti hrvatske Vlade.

U vezi s navodima o procesuiranju u Hrvatskoj pitao je tko je procesuiran kao ratni zločinac (ime) to upozorio da abolicija za ratne zločine ne postoji a ako je Hrvatska to prihvatila onda je prekršila međunarodno pravo i treba snositi odgovornost (onaj tko je to učinio).

Zatražio je prihvaćanje Deklaracije (uz određene ispravke – učiniti je preciznijom i isključiti moguće ambivalentnosti) kako bi se time prekinulo s uvlačenjem hrvatske javnosti u nedefinirane i do kraja ispitane slučajeve. Nedopustivim je ocijenio i ponašanje u raspravi o ratnim zločinima prema kojem kao da iza te teme postoji nešto u čemu se može politički profitirati. Kao da postoje stranke u Hrvatskoj koje žele naše borbe odbaciti ili osuditi, koje ne misle da Hrvatska treba biti samostalna i slobodna i da je pravo na obranu domovine normalno pravo modernog svijeta, rekao je, upozorivši da se s time ne treba igrati.

Pozvao je na jedinstvo hrvatske politike u pitanjima našeg udjela u modernom svijetu kao nacionalnog odnosa a ne stranačkih anketa. Hrvatski narod je nacija i kao nacija nastupa, brani i dokazuje svoju međunarodnu vrijednost i treba znati vrijednost zajedništva, rekao je dodajući kako se on ne boji Suda u Haagu jer postoji obrana i mogućnost da se prekoračenje ovlasti Suda dokaže. Budite uvjereni da ni jedan od sudaca Haaškog suda neće odlučiti o sudbini hrvatske države, rekao je ponovivši da će ovi klubovi zastupnika glasovati za Deklaraciju.

### Ispravci

**Tonči Tadić** upozorio je na povredu Poslovnika: on je »zaradio« opomenu radi navodno uvrede Haaškog tribunala a zastupnik Gotovac je govorio o

predsjedniku prijateljske Ruske Federacije kao o ratnom zločincu pa mu treba izreći opomenu. Jednako treba postupati prema oporbi i vladajućoj koaliciji, naglasio je. **Vlado Gotovac** je objasnio da je rekao da protiv Putina postoji zahtjev da ga se proglašati ratnim zločincem i to je samo informacija a ne tvrdnja.

**Vladimir Šeks** u vezi s pitanjem zastupnika Gotovca tko je to osuđen u Hrvatskoj za ratne zločine odgovorio da je nekoliko stotina osoba osuđeno, od V. Kadijevića, G. Hadžića, M. Martića i drugih a 20-tak ih izdržava kazne u Lepoglavi. »Vi ste vjerojatno mislili na Hrvate koji nisu osuđeni za ratne zločine ali tada biste trebali reći zašto bi neki Hrvat trebao biti osumnjičen i optužen za ratne zločine«. Druga je netočna tvrdnja predgovornika da je svaki rat zločin pa ispada da je i Domovinski rat zločin i da su obrambeni i osloboditeljski ratovi zločini i to on treba razjasniti, rekao je.

**Drago Krpina** rekao je kako smatra da nije točan navod zastupnika Gotovca da će doći vrijeme kada će se i obrambeni rat smatrati zločinom jer da bi to bilo zapravo prihvaćanje zločina.

### Potrebna sloga

Ako je povijest učiteljica života onda izgleda da mi Hrvati nismo shvatili kolika je velika cijena naše nesloge i koliko plaćamo i danas ako ne nađemo zajednički jezik, rekao je uvodno **Luka Trconić (HSS)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a. Govori u ime stranke koja je kroz povijest borbe za hrvatsku opstojnost bila upravo na takvim iskustvenjima i 1918. i 1941. itd., i dobro je na svojoj koži osjetila cijenu hrvatske nesloge. Sada kad imamo svoju samostalnu državu koju smo krvavo stekli naša je sloga potrebna više nego ikada i ako hoćemo imati budućnost jedino je rješenje da ne gledamo prošlost i naći zajedničku sintezu prema budućnosti. Treba se složiti u prioritetima državnih i nacionalnih interesa, a HSS je spreman u ime budućnosti ovog trenutka ostaviti po strani zablude i promašaje hrvatske politike u ovih deset godina.

*• Ako je povijest učiteljica života onda izgleda da mi Hrvati nismo shvatili kolika je velika cijena naše nesloge i koliko plaćamo i danas ako ne nađemo zajednički jezik.*

Ako se stvari ne raščiste hrvatska država nosit će moralnu hipoteku i zato je u najvišem državnom i nacionalnom interesu da se to učini. Retorički smo svi na istom tragu kad kažemo da Hrvatska nema budućnosti bez integracija ali kad to pokušamo realizirati pojavljuju se razlike a jedan takav segment je i različit pristup prema suradnji s Haaškim sudom.

Podsjetio je da je upravo Hrvatska s pozicije žrtve i vjerujući u pravdu inicirala osnivanje Međunarodnog suda, vjerovala da je naša obrambena domovinska bitka moralno čista i donijela Ustavni zakon a naša dvojba i razlika je kako primjenjivati ovaj potonji. Treba li se upuštati u teorijske bitke (Šeks) koje su unaprijed izgubljene ili primjenjivati postojeći Zakon na pravi način bit je stvari, naglasio je zastupnik. Da je bilo više odlučnosti pri donošenju Ustavnog zakona pitanje je bi li se usvojile njegove odredbe o procesuiranju po anglosaksonskom pravu i o anuliranju prava zemlje gdje se zlodjelo dogodilo. Kada se nije učinilo da naše pravosuđe djeluje po našem krivičnom pravu logično je da smo se našli u teškoj i neugodnoj poziciji i ova Deklaracija nije ništa drugo nego pokušaj osmišljavanja kako izaći iz toga.

I više je nego poželjno da Deklaracija naglašava da naše pravosuđe profunkcionira na pravi način. Ako postoje djela na koja treba primijeniti naš Kazneni zakon o pojedinom ratnom zločinu u analitici ponuđenih dokaza moramo biti rigorozni. I onda u oblicima suradnje s Haaškim sudom za određen slučaj možemo uzdignuta čela reći da ono što oni nude i traže nije utemeljeno. Dodao je da smo svi povrijeđeni rigoroznom kaznom gen. Blaškiću ali da je ne bi dobio da smo inzistirali na primjeni našeg zakona.

No to se može popraviti a ima i čitav niz elemenata u kojima možemo bitno poboljšati našu situaciju a ne se međusobno svaditi. Ako ne nađemo zajednički jezik i ne prihvatimo ovakvu Deklaraciju (ustupanje određenih predmeta, izražavanje kazna u Hrvatskoj itd.) koja je razborita i realna sami sjećemo granu na kojoj sjedimo, rekao je, među ostalim, zastupnik.

**Vladimir Šeks** je netočnim ocijenio navod predgovornika da je u Ustavnom zakonu o suradnji s Haaškim sudom u Saboru moglo biti nešto drugačije riješeno. Rezolucija 827 s izvješćem i Statutom Suda

prihvaćena je 25. 5. 1993. u Vijeću sigurnosti i na temelju toga je Haaški sud usvojio pravila o postupanju i nadležnosti (uključuje cijeli teritorij bivše SFRJ). **Jadranka Kosor** osporila je pak navod o moralnim dvojabama te rekla da hrvatska država počiva na moralu hrvatskih branitelja za koje nije bilo dvojbe.

**Anto Kovačević** je rekao da je netočan navod zastupnika Trconića da gen. Blaškić ne zaslužuje toliku kaznu. General Blaškić je nevin i na montiranom procesu osuđen je na 45 godina a činjenica je da se danas u Haagu nikome ne suđi za zločine nad Hrvatima i hrvatskim narodom i u tome moramo biti rigorozni.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak** osporila je navod zastupnika Trconića da su pojedine točke Deklaracije (da hrvatski državljani osuđeni za ratne zločine mogu izdržavati kazne u Hrvatskoj, kazneni postupci pred domaćim sudovima) novina jer je to nastavak onoga što je tražila i bivša Vlada. Nažalost, ta Vlada nije imala takvu naklonost međunarodne zajednice kakvu ima sadašnja Vlada pa tim zahtjevima nije udovoljeno. **Luka Trconić** opovrgnuo je da je o tim rješenjima govorio kao o novinama već kao o konkretnim mjerama da se osmisli novi odnos s Haagom. Je li bivša Vlada imala takav pristup ne zna ali se u javnosti primijetilo kakva je bila praksa u toj suradnji. **Dr. Mintas-Hodak** odgovorila je da su u postupku suradnje s Haaškim sudom bila upućena Saboru brojna izvješća a rezultata nije bilo jer nismo bili miljenici međunarodne zajednice iz nekih drugih razloga, rekla je.

### Vlada ne radi pod pritiskom

**Dražen Budiša** podržao je u ime Kluba zastupnika HSLS-a u cijelosti izlaganje zamjenika predsjednika Vlade dr. Granića koji je ujedno i iznio sve bitne stavove HSLS-a o ovoj temi: o Domovinskom ratu, dostojanstvu hrvatskih branitelja, stvaranju hrvatske države i njenoj obrani, karakteru rata u BiH, odnosu RH prema BiH, o radu Suda u Haagu i presudi generalu Blaškiću. Da su kolege iz HDZ-a slušali pozornije mnoge bi rasprave nakon uvodnog izlaganja bile bespredmetne, rekao je zastupnik.

Iznio je i svoje osobne stavove smatrajući da je politički štetan stav »mi smo stvorili državu, mi smo nositelji kontinuiteta državnosti, mi čuvamo dostojanstvo hrvatskih branitelja, nezavisnost i vrijednost Domovinskog rata a ovi drugi sve to

dovode u pitanje«, te da od toga nema gore optužbe i štetnije političke podjele u hrvatskom narodu.

To se godinama ponavlja, mijenjaju se okolnosti i hrvatski birači drugačije biraju ali to političko uvjerenje perzistira vrlo žilavo i čini se kao da nema pomoći i da se želi da ta politička podjela živi i u 21. stoljeću. Pridružio se apelu zastupnika Trconića i onome što je tražio mr. Arlović u ime Kluba zastupnika SDP-a, da se pronađe zajednički jezik i zajednički usvoji Deklaracija (»Hrvatska će bolje proći«).

Deklaracija je pažljivo rađena i nema niti riječi o bivšoj Vladi ali se ovoj Vladi spočitava da izlazi iz kruga svoje nadležnosti no je li postavljano pitanje nadležnosti kad je viteška skupina sa splitskog aerodroma otišla u Haag. To je izgledalo samo po sebi razumljivo i prikazano u nacionalnom interesu a zapravo je učinjeno pod silnim političkim pritiskom. Ova Vlada ne radi pod pritiskom da izađe s političkom platformom nego je ovo učinjeno zbog toga jer je pokrenuta rasprava o kazni generalu Blaškiću i ovaj je dokument izraz političke orijentacije Vlade koja želi otkloniti nedostatke koji su Hrvatsku doveli u nezavidnu situaciju, rekao je, među ostalim zastupnik.

*• Deklaracija je pažljivo rađena i nema ni riječi o bivšoj Vladi, ali se ovoj Vladi spočitava da izlazi iz kruga svoje nadležnosti. No, je li postavljano pitanje nadležnosti kad je viteška skupina sa splitskog aerodroma otišla u Haag. To je izgledalo samo po sebi razumljivo i prikazano u nacionalnom interesu, a zapravo je učinjeno pod silnim političkim pritiskom.*

Predložio je u ime Kluba zastupnika HSLS-a brisanje stavaka 2. i 3. preambule uvodnog dijela (dokazivanje moralnih vrijednosti Domovinskog rata) posebno stoga što je Klub zastupnika HDZ-a obećao da će za jednu od idućih sjednica pripremiti takvu točku dnevnog reda. Bilo bi dobro da Hrvatski državni sabor donese jednu deklaraciju u kojoj će ocijeniti zajedno proces stvaranja hrvatske države, njene obrane od ve-

likosrpske agresije i karakter Domovinskog rata. U točki 9. u kojoj se govori o potrebi intenziviranja rada Međunarodnog suda trebalo bi dodati jasnu odredbu da hrvatska Vlada pridržava pravo da ukazuje na sve nedostatke i nedosljednosti u radu Haaškog suda. Uz podupiranje stavova odbora za Ustav i poslovnik te za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost (ne govoriti o ratnim zločincima već okrivljenima za ratne zločine) ovaj Klub će glasovati za Deklaraciju, rekao je, među ostalim.

### Reagirana na netočne navode

**Vladimir Šeks** imao je ispravak navoda predgovornika da u Deklaraciji nema ništa o bivšoj Vladi. U Deklaraciji stoji da se nisu provodile odredbe Ustavnog zakona i da se otežavala suradnja s Međunarodnim sudom a suradnju je ostvarivala Vlada, rekao je, među ostalim. **Drago Krpina** smatrao je netočnim navod zastupnika Budiše da Vijeće sigurnosti nije procesuiralo prijavu Haaškog suda protiv Republike Hrvatske zbog toga što je hrvatski narod izabrao ovu Vladu. Takvu izjavu nije dao nitko od službenih predstavnika Vijeća sigurnosti niti drugih nadležnih a ako bi to bilo točno bio bi to dokaz da je netko izvan Hrvatske prijetnjama i ucjenama nastojao izvršiti pritisak na hrvatski narod u glasovanju na izborima. Ako je to točno i ako se zastupnik Budiša s tim slaže to bi bio dokaz da je njemu prihvatljivo da netko izvan Hrvatske odlučuje tko će biti u Hrvatskoj vlasti, a to bi bilo tragično.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak** rekla je zastupniku Budiši da je, nažalost, činjenica da je bivša vlast pod političkim pritiskom prihvatila i Ustavni zakon a vjerujući u pravdu i poštenje tog Suda pripomogla da Blaškić i ostali Hrvati odu u Haag i dokažu svoju nevinost a pokazalo se kako je to dokazano. No ova je Vlada dvostruko pod političkim pritiskom i to zbog toga što je Sabor izglasao Deklaraciju u kojoj se jasno ne priznaje nadležnost Haaškog suda za suđenje u akcijama »Bljesak« i »Oluja« i što je već dostavila Haaškom sudu određene dokumente u suprotnosti s tom Deklaracijom. Drugi razlog što ste vi pod političkim pritiskom, rekla je zastupniku Budiši, dobili potporu međunarodne zajednice upravo zato jer ste prihvatili bezrezervno suradnju s Haaškim sudom. Podsjetila je zastupnika Budišu da je u prošlogodišnjoj raspravi o suradnji s

Haaškim sudom rekao da će biti prvi protiv bilo kakve suradnje sa Sudom ako bi se podizale optužnice protiv hrvatskih generala a da danas govori suprotno.

**Dražen Budiša** prigovorio je predsjedatelju što nije reagirao na navode predgovornice jer da su to »uvrede hrvatskom narodu i hrvatskom biračkom tijelu koje se ovdje proglašava nezrelim i podložnim međunarodnom utjecaju kad bira suvereno svoju vlast na demokratskim izborima.«

### Politički sud

**Anto Đapić (HSP)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a da je ova rasprava post festum jer je Vlada Republike Hrvatske već poduzela brojne određene radnje, poput davanja dokumenata vezanih uz »Bljesak« i »Oluju« i pristanak na dolazak haaških istražitelja u Gospić, u suprotnosti s Rezolucijom usvojenom u Saboru u prošlom sazivu i otuda ovakva žurnost.

Podsjećajući da za Ustavni zakon jedino nisu glasovali zastupnici HSP-a i HKDU-a (cjelokupna tadašnja opozicija je glasovala za) naglasio je da je to bila pogrešna politička procjena, naivna u povjerenju da će se Međunarodni sud ponašati prema načelu pravde.

Osvrnuo se na dijelove rasprave o pragmatici i vrijednosti čovjeka iznad svih drugih vrijednosti rekavši da se radi ipak o politici a ne pravu, kako naglašavaju pojedini klubovi zastupnika koji podupiru koalicijsku Vladu.

Haaški tribunal za područje bivše Jugoslavije i Ruande je ad hoc (osnovan) politički sud koji je u svom dosadašnjem djelovanju isključivo pratio logiku politike a ne logiku zločina, rekao je zastupnik. O početku suđenja, podizanja optužnice odlučivala je politika ovisno o prilikama i potrebama na terenu (područje Hrvatske i BiH).

Nitko ne želi zaštititi zločin, naglasio je zastupnik tražeći da se one koji kritički promatraju suradnju s Haaškim sudom ne tretira kao da bi zataškavali zločine i bili protiv procesuiranja i sankcioniranja istinskih ratnih zločinaca, pojedinaca, pa makar bili i sa strane hrvatskog naroda. No što je sa svim onim zločinima koji su počinjeni nad hrvatskim narodom 1991. godine, pitao je.

Dokaz da se radi o političkom Sudu vidi i u tome što je Hrvatska usprkos procesuiranju velikog broja ratnih

zločinaca za zločine u Hrvatskoj pustila međunarodnim pritiscima i donijela Zakon o oprostima i time abolirala one koji su počinili zločin nad hrvatskim narodom te da se sada zastupnici u Saboru dijele oko načina suradnje s Haaškim sudom.

Međunarodni kazneni sud posljednje je vrijeme educirao 11 vrhunski obrazovanih timova za otkrivanje ratnih zločina i 8 ih je namijenjeno Hrvatskoj a 3 za ostalo područje pa ispada da je hrvatski narod na ovim prostorima bio onaj koji ima u sebi najviše potencijalnih ratnih zločinaca. Možemo govoriti nemojmo gledati tuđe zločine ali živimo u okrutnom svijetu u kojem se moraju braniti nacionalni interesi. Ako se kaže da zbog nekoliko pojedinaca nećemo opteretiti cijeli hrvatski narod zašto onda nova hrvatska Vlada, ako stara nije radila kako treba, ne potiče procesuiranje i ne kazni tih nekoliko ljudi nego je potrebno da dolazi Haaški tribunal i da ih on kupi, naglasio je zastupnik.

Također smatra da je pitanje što znači individualna krivnja i koliki je to broj a 1991. godine Hrvatsku je obranilo ne više od 20.000 ljudi pa je potencijalno moguće da svaki od njih završi na Haaškom tribunalu, ovisno o političkim ciljevima.

Deklaracija sadrži apsolutno neprihvatljivo bezrezervno prihvaćanje ingerencije Međunarodnog kaznenog suda nad Domovinskim ratom što je ovom Klubu zastupnika apsolutno neprihvatljivo.

Republika Hrvatska i njezin pravosudni sustav stavljaju se u potpunosti u funkciju tog Suda i time Vlada praktički s ovakvom Deklaracijom postaje servis Međunarodnog kaznenog suda, prigovorio je zastupnik citirajući odredbe predložene Deklaracije. Zamjerio je i što Deklaracija nema niti jedne odredbe o zaštiti suvereniteta Republike Hrvatske, državnog sudstva niti bilo kakve ograde ili pravne manevre u korist Republike Hrvatske.

Vlada nije odgovorila zašto se nije pričekalo s ishodom zahtjeva bivše Vlade o utvrđivanju nadležnosti Haaškog suda nad »Bljeskom« i »Olujom«, a posebno smeta što se nije očitovale o kvalifikaciji Republike Hrvatske u dosadašnjim presudama kao agresora, rekao je, među ostalim naglašavajući da Vlada suverene države nigdje u svijetu ne bi mogla predložiti ovakav dokument jer Vlada je izvršna vlast a ne Haaški sud.

*• Neprihvatljivo je i to da se kaže ako se ne prihvati Deklaracija da će hrvatski narod imati hipoteku. Koju hipoteku i tko je nameće, zar oni koji su 1991. promatrali mirno, sa coca colom u ruci, eventualno marihuanom, pred televizijskim ekranima CNN o tome što se radi u Vukovaru, razaranje Dubrovnika, genocid, kulturocid i ekocid u Hrvatskoj.*

U Deklaraciji nema niti jedne riječi po kojoj bi se moglo zaključiti da se ona odnosi ustvari na Hrvatsku i da su je pisali Hrvati (kao da je tekst naručen) i to je apsolutno neprihvatljivo. Neprihvatljivo je i to da se kaže ako se ne prihvati Deklaracija da će hrvatski narod imati hipoteku. Koju hipoteku i tko je nameće, zar oni koji su 1991. promatrali mirno, sa coca colom u ruci, eventualno marihuanom, pred televizijskim ekranima CNN o tome što se radi u Vukovaru, razaranje Dubrovnika, genocid, kulturocid i ekocid u Hrvatskoj, pitao je zastupnik. Za te zločine nitko nije odgovarao.

Predlažemo izmjenu teksta Deklaracije poglavito dio o nadležnosti Haaškog suda za Domovinski rat te da se utvrde pravni lijekovi za zaštitu suvereniteta i interesa Republike Hrvatske. Statut Haaškog suda nije Sve-to pismo, to nije niti Ustav (koji će se mijenjati), pa se može mijenjati i treba pokrenuti inicijative za to, rekao je, među ostalim.

**Ante Beljo** u ispravku netočnog navoda predgovornika rekao je da donošenje Ustavnog zakona nije bila kriva procjena no da bivša vlast nije kriva što se Haaški sud pokazao kao prijevara. **Anto Đapić** je odgovorio da upravo to potvrđuje da se radilo o krivoj procjeni. **Nenad Stazić (SDP)** objasnio je da se u presudi Haaškog suda gen. Blaškiću samo u općem okviru konstatira da se radilo o međunarodnom oružanom sukobu a taj je Sud uistinu nadležan samo za suđenje pojedincima. Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** je u vezi s tim rekla da je zastupnik Stazić čitao skraćeni govor suca Giorda i uputila ga na cijelu presudu. **Mladen Godek** je naglasio da je netočno da je Međunarodni sud u

Haagu donio takvu presudu o agresiji Hrvatske u BiH i da takve presude nema.

**Vladimir Šeks (HDZ)** rekao je kako je svaka presuda cjelina te da ne može visjeti u zraku kao da je obrazloženje neobvezatno, kao »literarni prilog presudi«. Mr. **Mato Arlović** zamolio je zastupnike-pravnike da Dom poštede rasprave o tome što je presuda, odnosno da to rasprave u stručnim krugovima. **Ljerka Mintas-Hodak** izjavila je kako će odustati od svojih prigovora ako zastupnik Godek odustane od »te pravne diskusije«.

### Što je Hrvatska dosad dobila za kooperativnost osim pritisaka?

**Luka Bebić (HDZ)** započeo je izlaganje napomenom kako je za razumijevanje prijedloga Vlade očito potreban širi kontekst. Na potrebu objašnjenja šireg konteksta ukazuje, dometnuo je, i jedna od najznačajnijih političkih izjava u posljednje vrijeme – izjava Dražena Budiše da nije aktivirana prijava Haaškom sudu protiv Hrvatske zato što je izabrana nova Vlada.

Podsjetio je da su predstavnici nekih zapadnih velesila davali jamstva Blaškiću da će suđenje biti pošteno. To pokazuje, rekao je, otkud vjetar puše (što imaju vlade jamčiti pred nekim sudom). Uvjeravanja kako će se suradnja s Haaškim sudom odvijati na relaciji dobrih međudodosa s Vladom Hrvatske nisu, po ocjeni Luke Bebića, dovoljno uvjerljiva. S jedne strane tvrdi se da božan sudionika Domovinskog rata nije opravdana, a s druge se ukazuje – čak i u ime klubova – na to kako su mediji puni naznaka ratnih zlodjela u »Olujci« i »Bljesku«. Nakon Srebrenice, Goražda i Bihaća međunarodna zajednica spasila je obraz snagom i viteštvom hrvatskog oružja – podsjetio je zastupnik, uz upit što je Hrvatska dobila za tu kooperativnost osim pohvala i novih zahtjeva te pritiska prema Hrvatskoj. Svaka zemlja ima svoje posebne interese, svoju čast, oružje, ustavne institucije i svoje pravo da postoji pa tako i Hrvatska. Okrivljenih za ratne zločine prije integriranja hrvatskog Podunavlja bilo je nekoliko tisuća, podsjetio je, a onda se spisak pod pritiskom međunarodne zajednice smanjio na svega 26 okrivljenika.

Naglasivši kako ne spori pravo međunarodnoj zajednici, svakoj državi i svakom čovjeku da zahtijeva kažnjavanje onih koji su činili zlodjela,

zastupnik Bebić ustvrdio je da mu se problematičnim čini to što se, iz ovih ili onih razloga, preskaču tisuće i tisuće žrtava – »kako bi se eto mi prikazali kao jedini koji smo spremni stvar dovesti dokraja«.

Zastupnik je izlaganje završio apelom za korjenitom izmjenom Prijedloga zaključaka te napomenuo kako je Hrvatska »na tapetu« zato što je srušila miljenicu Zapada – Jugoslaviju.

**Milan Kovač (HDZ)** započeo je izlaganje upitom zamjeniku premijera Goranu Graniću zašto su on i Vlada inzistirali da se na brzinu, u roku nekoliko sati, održi rasprava i donese Deklaracija te zašto su HDZ-u osporavali zahtjev za odgodom rasprave.

Kako bezrezervno vjerovati međunarodnoj zajednici – nastavio je – kada je ona uvela embargo da se hrvatski narod ne bi mogao braniti od prijetnje Gazimestana i Slobodana Miloševića. Kako vjerovati Haaškom sudu nakon osude Blaškića od 45 godina, i to unatoč tome što mu nije dokazano da je nekoga ubio, silovao, izdao naređenje da se netko ubije, očisti neki teren.

U svezi s predbacivanjem HDZ-ovoj Vladi što je ispratila ljude Haaškom sudu, zastupnik je rekao da ne mora nova vlada biti naivna ako je bila prethodna (Blaškić je, napomenuo je, u dobroj vjeri otišao i prije no što je donesen Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom).

### Autori Prijedloga deklaracije ne poznaju noviju hrvatsku povijest

**Milan Kovač** izjavio je kako onaj tko je pisao Deklaraciju očito ne poznaje hrvatsku noviju povijest te opet svoje mišljenje izrazio upitom – kako je moguće da i po donošenju (1999.) odluke kako Haški sud nema nadležnosti nad »Bljeskom« i »Olujom« »naoružani pripadnici ne znam kojih snaga kaubojski hodaju po Gospiću«. Nejasna mu je točka 10. Deklaracije, kojom je utvrđeno kako će se suradnjom Vlade i Haškog suda ispuniti ciljevi i pomoći radu Sudu. Valja precizirati o kojim je ciljevima riječ.

Iz izlaganja zastupnika HDZ-a još izdvajamo: njegovo citiranje zahtjeva dragovoljaca Domovinskog rata iz Pule, koji zahtijevaju da se ne progone branitelji-dobrovoljci; zahtjev da se, po principu individualne odgovornosti, procesuiraju svi koji ne poznaju noviju hrvatsku povijest te tvrdnju kako Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti Deklaraciju koja bian-



ko izručuje hrvatsku suverenost i slobodu Međunarodnom sudu koji je politička sudnica naroda.

**• Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti Deklaraciju koja bianco izručuje hrvatsku suverenost i slobodu Međunarodnom sudu, koji je politička sudnica naroda.**

Predsjedavajući, mr. **Mato Arlović**, upozorio je zastupnika da nije dobra demokratska navada – utjecati na pravo drugih zastupnika na vlastito mišljenje, a baš to je učinio ocjenom kako Deklaraciju mogu prihvatiti ljudi koji ne poznaju ili ne žele poznavati noviju hrvatsku povijest.

Zastupnik **Kovač** pojasnio je da je to rekao zato što pretpostavlja da Deklaraciju nije pisao »nitko tko sjedi u sabornici«.

Radi ispravka krivog navoda, za riječ se zatim javio **Ivan Ninić (SDP)** ocjenom kako je Kovač uvrijedio sve zastupnike, a posebno Vladu sugerirajući kako Deklaraciju nije pisala hrvatska Vlada već da je to učinio netko drugi a Vlada pod pritiskom prihvatila. **Milan Kovač** izjavio je da i dalje ostaje kod svoje ocjene kako Deklaraciju nije pisala Vlada. Potpredsjednik Doma, mr. **Arlović** rekao je kako Kovač ima pravo izjaviti što hoće, ali da nema pravo vjerovati takve tvrdnje.

**Ante Beljo (HDZ)** osvrnuo se na izjavu potpredsjednika Vlade Granića o potrebi osnivanja institucija koja će skupiti dokaze o zločinima nad Hrvatima u Hrvatskoj. Kako reče, udruga je već dosta, skupljene su na tisuće dokumenata s tisućama onih koji su počinili zločine, čak i sa slikama porušenih crkava, s podacima od koga su porušene u BiH. Sve to ima i Haaški sud, ali ništa nije poduzeo. Dosad se, ustvrdio je, uglavnom ne sudi nikome za zločine počinjene nad Hrvatima, a Hrvatima se sudi za zločine i nad Srbima i nad Muslimanima.

Zastupnik Beljo izjavio je zatim kako se u Haaškom tribunalu sudi Hrvatima koji su rušili Jugoslaviju, prije svega predsjedniku Tuđmanu te hrvatskim braniteljima koji su stvarali hrvatsku državu. Sudi se, naglasio je, i samoj ideji hrvatske države. I Miloševiću se, dometnuo je, sudi za to što nije uspio sačuvati Jugoslaviju.

Zastupnik se u nastavku izlaganja osvrnuo na stanje u Brčkom. Po

njegovim riječima, stvara se scenarij da tu Hrvati, Muslimani i Srbi mogu živjeti skupa kao Bošnjaci, i to se želi proširiti na čitavu BiH. Hrvatsku »koja ima kooperativnu vlast« stavilo bi se pod protektorat, a smjenom Miloševića isto bi se učinilo sa Srbijom, pa bi se ideju proširilo na čitav Zapadni Balkan, a na to Hrvatska ne smije pristati – naglasio je.

**• Haaški sud već je donio presudu u kojoj se Hrvatsku optužuje za agresiju.**

Iz izlaganja ovog zastupnika još izdvajamo: njegovu tvrdnju kako je Haaški sud već donio presudu u kojoj se Hrvatska optužuje za agresiju; upozorenje kako se ne smije dozvoliti pisanje takve povijesti u kojoj će se uvijek nabijati na nos »košara srpskih očiju kod Pavelića« ili monstruoza tvrdnja kako su Hrvati u Domovinskom ratu ubijali Srbe zato da bi mogli prodati njihove organe, a onda ih bacali u visoke peći u Sisku da iz gore; podsjećanje na to kako primjerice Kanada strogo štiti svoje državljane (da bi se izručili optuženi za ratne zločine njezinom se sudstvu moraju podnijeti nepobitno jaki dokazi, a i tada odlučuje parlament); upit zašto prihvatiti status plemena i demokraciju koja se nameće izvana.

### Nije točno...

Nije točno da u Haagu nitko nije procesuiran za zločine protiv Hrvata – rekao je **Mladen Godek (HSL)**. Podsjetio je prethodnika na optužnice protiv Mršića, Radića i Šljivančanina u Vukovaru. Druga je stvar, dometnuo je što oni nisu dostupni ruci pravde.

On je, zatim, rekao kako mu nije poznato da je i jedan Hrvat optužen zbog zločina počinjenog u Domovinskom ratu ili uopće na teritoriju Republike Hrvatske.

**Nenad Stazić (SDP)** dopunio je kolegu, podsjetivši zastupnike na suđenje Dokmanoviću za zločin u Vukovaru (izvršio je, međutim, suicid dva dana prije izricanja presude). Tu su i Radoslav Brđanin i Momir Talić (fizičko zlostavljanje bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata), zatim Damir Kolundžija, Dragan Kolundžija i Damir Došen (protupravno izdvojili, odveli i zatočili više od 7000 bosanskih Muslimana, Hrvata i drugih neraba s područja Prijedora).

**Drago Krpina (HDZ)** izjavio je kako nije točno da protiv nijednog

Hrvata nije vođena istraga odnosno da nije optužen. Tužiteljica Haaškog suda je prilikom zadnjeg boravka potvrdila kako je vođena istraga i da se posredno nastavlja voditi protiv pokojnog predsjednika Republike, dr. Franje Tuđmana.

**Ante Beljo** pojasnio je kako je rekao da ni protiv koga nije podnijeta optužba za počinjene zločine nad Hrvatima, kako nitko nije pritvoren za zločine nad Hrvatima na području Republike Hrvatske te da ne želi da Hrvati idu nevinu u Haag. **Mladen Godek** je, pak, objasnio da je govorio isključivo o optužnicama. Optužnice protiv dr. Tuđmana zacijelo neće biti, rekao je, jer se optužnice ne podižu protiv mrtvih ljudi, a sasvim je nešto drugo hoće li posredno biti optužena njegova politika, politika Vlade. **Nenad Stazić** je opet imao ispravak netočnog navoda – ponovio je da je uhićen i suđen Dokmanović.

Netočno je da kolega Stazić nije mogao znati da se vodi istraga protiv predsjednika Tuđmana, kada je to izričekom izjavila gospođa Del Ponte za nedavna boravka u Hrvatskoj – izjavio je **Drago Krpina**. Još je dometnuo kako je teško prognozirati da li bi bila podignuta protiv predsjednika Tuđmana – to što nije razlog je u njegovoj smrti, a »u protivnom je teško predvidjeti što bi se dogodilo s obzirom na brojne znakove koje možemo čitati.«

### Nitko nije siguran

Objašnjavajući zašto HDZ-u nije, kao Vladi, neupitan djelokrug Haaškog tribunala za eventualne pojedinačne zločine počinjene u Domovinskom ratu, **Vladimir Šeks** najprije je napomenuo da su »Bljesak« i »Oluja« sastavni dio toga rata, a zatim podsjetio kako je predstavnik Europske zajednice Per Winter priznao da Hrvatska nije ušla u PHARE program zato što je otpočela i provela akciju »Oluja«. Upravo zato zastupnici HDZ-a zahtijevaju da se to ostavi u domeni hrvatskog pravosuđa.

**• Priče, glasine, informacije i dezinformacije posljednjih godina stvorile su među hrvatskim braniteljima vrlo visoku tenziju u svih koji su na bilo koji način – u vojnoj ili političkoj strukturi – imali veze s Domovinskim ratom.**

Priče, glasine, informacije i dezinformacije posljednjih godina (uz osta-

lo i o podizanju tajnih optužnica) stvorile su među hrvatskim braniteljima vrlo visoku tenziju – nitko nije siguran i kako se po osnovi zapovjedne, objektivne, odgovornosti svakoga može pozvati na kaznenu odgovornost za ratni zločin – rekao je zastupnik. On je, zatim, ustvrdio kako zadnje izjave tužiteljice Del Ponte i njezina zamjenika govore da se i mnogi politički lideri hrvatskoga naroda dovode u kontekst kaznene odgovornosti. Govori se da se nastavlja istraga protiv pokojnog predsjednika, dr. Tuđmana – ispitivanje njegove odgovornosti u kontekstu drugih slučajeva, što je stvorilo ogromnu napetost u svih koji su na bilo koji način – u vojnoj ili političkoj strukturi – imali veze s Domovinskim ratom. Upravo zato se – naglasio je Vladimir Šeks – i bivša Vlada žestoko borila za to da za moguće pojedinačne zločine sudi hrvatsko pravosuđe. Francuska je odbila dati dopuštenje svojim generalima da svjedoče u Haaškom sudu, a SAD su odbile dati tražene dokumente i nikom ništa. Hrvatski ministar obrane, pokojni Gojko Šušak pozvan je na svjedočenje pod prijetnjom zatvorske kazne i hrvatska je Vlada nakon žestoke borbe uspjela osporiti Sudu to pravo, podsjetio je zastupnik.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: upit zašto Hrvatska ne iskoristi sredstva kojima su se koristile druge zemlje i tvrdnju da time ne bi bila ugrožena kooperativnost Hrvatske ni njene Vlade; upit zašto haaški tužitelji nikad nisu tražili dokaze o nekom konkretnom zločinu već izdane zapovijedi u »Bljesku« i »Olujki« od generala, časnika o akcijama, ratnim planovima i ocjenu kako to neeminovno vodi do uspostavljanja odgovornosti najviših vojnih i političkih predstavnika: zahtjev da Vlada odustane od bezrezervnog pristajanja na to da Haag ima ingerenciju za svaki mogući pojedinačni zločin u »Bljesku« i »Olujki«.

**Ivo Fabijanić (SDP)** netočnim je nazvao navod Vladimira Šeksa proizašao, kako reče, iz nespretnosti generalizacije pojma o tenziji među hrvatskim braniteljima. Rekao je da kao hrvatski branitelj spomenutu tenziju uopće ne osjeća, kao što je ne osjećaju ni mnogi njegovi prijatelji koji su časno odradili dug domovini s puškom u ruci.

### Uspostavlja se partnerski odnos sa Sudom

**Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** rekla je da Deklaracija nije samo ser-

vis opsluživanja Haaškog suda već da je riječ o uspostavljanju partnerskog odnosa sa Sudom – da bude što manje njegove nadležnosti i da za eventualne zločine sude hrvatski sudovi. Dakako, da bi Sud mogao skupljati dokaznu građu on se mora oslanjati na nacionalne vlasti. Statut Haaškom sudu ne daje nikakvu ekskluzivnu nadležnost, što znači da njegova nadležnost ne konkurira s nadležnostima nacionalnih država – one su i dalje ovlaštene suditi i za ratne zločine te za zločine protiv čovječnosti. Ovaj sud ipak ima primat nad nacionalnim sudovima i oni mu moraju prepustiti nadležnost ako taj sud nekoga optuži ili zatraži njegovu prodaju.

**• Nadležnost Haaškog suda ne konkurira s nadležnostima nacionalnih država – one su i dalje ovlaštene suditi i za ratne zločine te za zločine protiv čovječnosti. On ima primat nad nacionalnim sudovima i oni mu moraju prepustiti nadležnost ako taj sud nekoga optuži ili zatraži njegovu prodaju.**

Zastupnica Antičević-Marinović upozorila je, nadalje, da se Međunarodnom sudu optužene ne izručuje već predaje optužene. S tim u svezi bilo je, napomenula je, različitog tumačenja (iz čistog volontarizma govorilo se o Štelinoj »predaji« i Tutinom »izručenju«) – kakvo ne dopušta hrvatsko zakonodavstvo. Haaški sud – naglasila je, nadalje, zastupnica osvrnuvši se na upućene mu prigovore zbog odsustva nekih optuženih – ne prihvaća mogućnost suđenja u odsutnosti ali optužnice se objavljuju i tjeralice šalju u sve zemlje svijeta.

Povodom prigovora da je Međunarodni sud sredstvo politike rekla je kako je točno da se suci ne bi smjeli baviti politikom, ali da se ipak taj sud ne bavi »razbojstvom ili ubojstvom u nekom selu« već zločinima u uskoj vezi s mržnjom i ratom te da on u političkom pogledu ima ulogu u pomaganju mirovnim procesima. Sud inzistira na individualnoj odgovornosti, dometnula je, ocijenivši da je to (odnosno izbjegavanje kolektivne odgovornosti) glavni doprinos ovog suda trajnom miru na ovom području.

### Sudu nisu dostavljeni traženi dokumenti

Iz izlaganja ove zastupnice još izdvajamo: njene riječi kako ne dopušta da se govori kako je hrvatski narod osuđenik jer se suditi može samo pojedincu (naglasio je to, upozorila je, i zagrebački nadbiskup Bozanić); tvrdnju kako Sud kasni i zato što mu nisu dostavljeni traženi dokumenti (počesto s izlikom da je riječ o državnoj tajni).

Da optužnice ipak nisu samo javne već da ima i tajnih (koje netko može dobiti u trenutku izručenja) – ustvrdio je **Vladimir Šeks**, podsjetivši da za to postoji uporište i u pravilu 53 Haaškog suda.

**Ljerka Mintas - Hodak (HDZ)** netočnom je nazvala tvrdnju Ingrid Antičević-Martinović u svezi s Tutom i Štelom, podsjetivši kako se kod donošenja Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom preciziralo da se radi o predaji, a ne izručenju. Netočna je, rekla je, i tvrdnja kako Hrvatska nije predavala dokumente. Odbila ih je predati, pojasnila je, samo ako se radilo o dokumentima za koje se mislilo da su od nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku. Tim su se argumentom služile i druge države radi zaštite nacionalnog interesa.

**Dr. Ivo Sanader (HDZ)** izlaganje je započeo komentarom izjave zastupnika PGS-a kako hrvatski narod želi govoriti o budućnosti, a ne o prošlosti. Teško narodu koji zaboravlja svoju prošlost, koji je ne poznaje, jer tada ponavlja svoje tragedije – rekao je i zatim se osvrnuo na ključne prijeporne točke između Vlade, HDZ-a i Haaškog tribunala. Prijepor seže u početke devedesetih godina – tada je Hrvatska kao žrtva agresije među prvima predložila osnivanje Međunarodnoga kaznenog suda, a sada je s njim u najvećem prijeporu. U Hrvatskoj je život izgubilo 10 tisuća ljudi, u BiH još 4 tisuće, a za sve te zločine postoje samo četiri optužnice, a još nitko nije u Haagu.

HDZ će i dalje podržati suradnju s Haagom, ali ima pravo postavljati pitanje zašto je tako. Otud i prijedlog – objasnio je – u ime Kluba zastupnika HDZ-a da se raspravi o temi »Zaštita digniteta Domovinskog rata«.

Zastupnik Sanader podsjetio je kako je svojevremeno ministar SAD-a William Perry nekadašnjeg ministra obrane, pokojnog Gojka Šuška i izaslanstvo vodio po skupovima u Americi, predstavljajući ih kao ministra i

generale pobjedničke vojske (i »Bljesak« i »Oluja« pomogli su deblokadi Bihaća), a danas se časnici Hrvatske vojske, kako reče, gotovo srame izaći u vojničkoj odori.

Budući da Tužiteljstvo ne smatra stajalište ondašnje hrvatske Vlade u pogledu »Bljeska« i »Oluje« točnim postoji Međunarodni sud pravde, spremnost – koju je očitovala bivša hrvatska Vlada – da se to riješi i pred panelom sudaca Kaznenog suda i ako treba i pred Vijećem sigurnosti – rekao je Ivo Sanader, uz napomenu da ti prijedlozi ne prejudiciraju nikakvu konačnu odluku.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo napomenu kako u međunarodnoj praksi još nije riješeno dokle sežu kompetencije Međunarodnog suda te gdje se sudaraju s nacionalnom sigurnošću zemalja i prijedloga da se inzistira na ravnopravnosti Hrvatske s drugim članicama međunarodne zajednice te nakon rasprave pokuša postići konsenzus o Deklaraciji.

*• U međunarodnoj praksi još nije riješeno dokle sežu kompetencije Međunarodnog suda.*

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) netočnim je nazvao Sanaderove podatke o broju poginulih i naveo druge – u hrvatskom korpusu je oko 20 tisuća ukupno poginulih i nestalih, vojnih invalida je oko 35 tisuća, a u BiH je poginulih 7341.

### Jedan od najhrabrijih poteza nove Vlade

Po ocjeni dr. Zlatka Kramarića (LS), Deklaracija je jedan od najhrabrijih poteza nove Vlade, bitan iskorak u odnosu na praksu bivše Vlade koja, očito, nije imala najadekvatnije odgovore u odnosu na ovu delikatnu temu. Deklaracija će, smatra, pripomoći da se uspostavi ravnoteža između vanjske, nacionalne i unutrašnje građanske slobode.

Ustvrdivši kako nije bilo lako proći kraj ljudi koji su protestirali zbog donošenja Deklaracije, »možda manipulirani, možda instrumentalizirani«, zastupnik je opasnim nazvao njihove izjave kako će »sjeći ruku koja se digne za Deklaraciju«.

Moraju se – naglasio je – ukloniti hipoteke, moramo se suočiti s našim lošim stranama i ne smijemo se početi ponašati kao i naš neprijatelj jer ćemo izgubiti svu vjerodostojnost.

Jer, svako zataškavanje i nijekanje zla rađa novo zlo. Nitko – nastavio je – ne može dovesti u pitanje legitimitet »Bljeska« i »Oluje«, ali moramo biti svjesni – rekao je Zlatko Kramarić – da se poslije tih akcija događalo nešto što nam ne služi na čast. Podsjetivši da je javnost dala glas Predsjedniku Republike – svjedoku iz Haaga – zastupnik je zatim ustvrdio kako nitko iz vladajuće koalicije ni na koji način ne želi umanjiti dignitet Domovinskog rata i hrvatskih branitelja. Zastupnici moraju pripomoći da Deklaracija doista služi na čast i Hrvatskoj i hrvatskoj Vladi.

*• Nitko ne može dovesti u pitanje legitimitet »Bljeska« i »Oluje«, ali moraju se ukloniti hipoteke, moramo se suočiti s našim lošim stranama i ne smijemo se početi ponašati kao i naš neprijatelj. Jer, svako zataškavanje i nijekanje zla rađa novo zlo.*

Dorica Nikolić (HSL) objasnila je zašto je predložila brisanje stavka 2. u Preambuli – zato da se od Kaznenog suda u Haagu ne pravi moralni arbitar. Deklaracijom ne treba štiti Domovinski rat, niti njegove moralne ili vojne vrijednosti.

Dosadašnja suradnja s Haaškim sudom nije bila adekvatna, ali za to, po ocjeni zastupnice, nije kriva samo Republika Hrvatska. I sud je počinio dosta pogrešaka – bilo je propusta i nedosljednosti pa je bilo opravdano što ga se kritiziralo. Deklaracijom se želi uspostaviti partnerski odnos sa Sudom.

Zastupnica je rekla kako nema niti jednog razloga da Hrvatska pred bilo kime izvana ide pognute glave ili se i zbog čega opravdava. Donošenjem Deklaracije Republika Hrvatska izražava svoju ocjenu da svi počinitelji ratnih zločina počinjenih na području bivše Jugoslavije treba da budu kažnjeni.

### Procesuirati zločince

Snježana Biga-Friganović (SDP) uvodno je naglasila kako ovo pitanje ne smije biti korišteno u dnevno-političke svrhe, jer je ono od nacionalnog interesa. One koji su Vladi prigovarali da je prekasno dostavila Prijedlog deklaracije odnosno da nije htjela ozbiljnu raspravu podsjetila je da su u najkritičnijim godinama za

hrvatsku državu donošene brojne rezolucije Vijeća sigurnosti, potpisivani brojni dokumenti od strane Vlade o kojima parlament nije raspravljao.

Zastupnica je podsjetila da je Hrvatska, u studenome 1991., tražila osnivanje stalnog međunarodnog suda za ratne zločine, da je obvezu suradnje sa sudom Hrvatska preuzela kao potpisnica Daytonskog sporazuma te da su to potvrdili Predsjednik Republike i predsjednik Sabora potpisivanjem 21 obveze prigodom zahtjeva za punopravno članstvo u Vijeće Europe.

Komentirajući ocjenu iz rasprave kako nije uspjeh vanjske politike potpisivati sve što se traži rekla je kako uspjeh nije ni to kada se obveze preuzimaju a onda ne ispunjavaju. Dostojanstvo države i Domovinskog rata najbolje se brani ispunjavanjem preuzetih obveza, poštovanjem dogovorenog. Samo transparentnošću i vjerodostojnošću možemo se suprotstaviti neodmjerenim pritiscima i ne-realnim očekivanjima – rekla je zastupnica Biga-Friganović, a zatim naglasila kako nijedna parlamentarna stranka nije dovela u pitanje Domovinski rat. I u novoj Vladi su učesnici Domovinskog rata s prvih linija, dometnula je.

Svaki rat, međutim, ima svoje kriminalce (dok su jedni branili domovinu drugi su rat shvatili kao El Dorado za svoje kriminalne radnje) i svoje zločince pa i obrambeni, ali naš je zadatak da zločince procesuiramo – rekla je zastupnica SDP-a. Iz njezina izlaganja još izdvajamo napomenu kako su i predsjednik sadašnje Vlade, ona osobno i mnogi drugi potpisali peticiju kojom se od Međunarodnog kaznenog suda tražilo da podigne optužnicu protiv Slobodana Miloševića, ali da među potpisnicima nije vidjela nijedno ime predstavnika tada vladajuće Hrvatske demokratske zajednice.

*• Jedno je prihvaćati obveze, a drugo – prihvaćati ih bezrezervno i udovoljavati procjenama drugih.*

Da nije točno kako Hrvatska nije izvršila preuzete obveze – rekao je Vladimir Šeks. Jedno je, dometnuo je, prihvaćati obveze, a drugo prihvaćati ih bezrezervno i udovoljavati procjenama drugih. Još je napomenuo kako nema Hrvatski državni sabor što raspravljati o stotinama rezolucija Vijeća sigurnosti.

Kad je riječ o peticiji za kazneni progon Slobodana Miloševića, zastupnik je podsjetio da je u to vrijeme Hrvatska išla prema reintegraciji hrvatskog Podunavlja, prema uspostavi diplomatskih odnosa sa Srbijom pa je pitanje koliko je bilo uputno u to vrijeme tražiti njegov progon kao ratnog zločinca.

**Snježana Biga-Friganović** uzvratila je Vladimiru Šeksu kako je Hrvatska još u procesu monitoringa u Vijeću Europe upravo zašto što nije ispunila obveze što su ih potpisali bivši Predsjednik Republike i predsjednik Sabora te da je spomenuvši rezoluciji Vijeća sigurnosti mislila na one koje su se odnosile na Hrvatsku u vrijeme najtežeg rata u Hrvatskoj (koje zastupnici nisu mogli dobiti, kao niti druge dokumente koje je u to vrijeme potpisivala Vlada).

**Vladimir Šeks** je ponovio da je Hrvatska suverenom voljom potpisala različite obveze i da ih je odgovorno izvršavala. Monitoring nije nikakav dokaz.

Notorna je neistina da na popisu onih koji su potpisivali zahtjev za izručenje Miloševića Haagu nema i pripadnika HDZ-a – rekao je **Ivan Penić**, dok je **Snježana Biga-Friganović** uzvratila da je notorna neistina tvrdnja da je itko od HDZ-a potpisao tu peticiju. Klubu zastupnika HDZ-a peticija je bila ponuđena, ali je nitko nije htio potpisati. **Ivan Penić** rekao je na to kako članovi HDZ-a nisu samo u Hrvatskom državnom saboru te da su peticiju mnogi od njih potpisali.

### Prosvjednici ne znaju ni osnovne elemente iz Prijedloga deklaracije

Osvrnuvši se na »neodgovornu a i destruktivnu kritiku – iz rasprave i od strane hrvatskih branitelja, koji su u vrijeme rasprave protestirali pred zgradom Sabora protiv donošenja Deklaracije, odnosno na poruke tipa »mi smo danas naoružani, pazite što radite«, »nova vlast je spremna na veleizdaju«, »riječ je o sotonizaciji Domovinskog rata«, **Branislav Tušek (SDP)** izjavio je da bi oni koji u tome sudjeluju i na taj način manipuliraju morali snositi odgovornost. Nije čuo – naglasio je – nikakve argumente koji bi potkrijepili takva mišljenja, a i ima osjećaj da mnogi nisu ni pročitali Prijedlog deklaracije. Osobno se uvjerio da jedan od prosvjednika ne zna ni njezine osnovne elemente – rekao je.

Zastupnik je rekao da je Deklaracija proizvod politike novoga smjera i svojevrsna kritika bivšoj vlasti koja nije provela ono što je preuzela kao obvezu. Ona ne odgovara onima koji bi Hrvatsku htjeli vratiti u neko svoje vrijeme te onima koji čak i kažnjavanje Hrvata u Haagu žele iskoristiti za svoje interese. Nova Vlada Deklaracijom brani i pred međunarodnom zajednicom svu veličinu Domovinskog rata i tko to ne razumije i dalje će, po njegovim riječima, ostati zarobljenik vlastitih zabluda i pogrešaka. Deklaracijom se definitivno odvaja pravedna i legitimna borba hrvatskog naroda od učinjenih pojedinačnih zločina.

*• Deklaracijom se definitivno odvaja pravedna i legitimna borba hrvatskog naroda od učinjenih pojedinačnih zločina.*

### Nacionalni interesi štite se i neizvršavanjem obveza prema Međunarodnoj zajednici

**Milan Kovač** prigovorio je što Prijedlog deklaracije nije pročitan na početku rasprave i ustvrdio da se neizvršavanjem nekih obveza prema međunarodnoj zajednici baš štitilo nacionalne interese. Po njegovoj ocjeni, tek prihvaćanjem članka 3., koji govori o tome da Hrvatska neupitnom smatra nadležnost Međunarodnog kaznenog suda u odnosu na ratne zločine počinjene za vrijeme i neposredno po završetku Domovinskog rata, štetilo bi se nacionalnim interesima.

Ispravljajući navod Milana Kovača, **Branislav Tušek** rekao je kako ljudi nisu informirani, na što je **Milan Kovač** uzvratio – trebalo je pročitati Prijedlog deklaracije, a ne predbacivati HDZ-ovcima da nisu informirani.

**Jadranka Kosor (HDZ)** izjavila je kako nitko ne dovodi, kako se tvrdi, ljude pred Sabor već da oni prate zasjedanje i sami dolaze iskazati mišljenje.

Grupa ispred Sabora i predstavnici udruga iz Domovinskog rata dobro znaju o čemu je riječ u Deklaraciji i što joj je cilj – izjavio je dr. **Juraj Njavro**.

Da Deklaracija nije nepoznata te da je objavljena u današnjim novinama – upozorio je **Nenad Stazić**.

Akademik **Ivan Šlaus (SDP)** rekao je da je Haaški sud osnovan kao civilizacijski odgovor na činjenicu da je u 20. stoljeću 200-250 milijuna ljudi ubijeno od njihovih vlastitih vlada. Njegovo osnivanje temelji se na Ustavu, a ojačano je i donošenjem Ustavnog zakona. Osvrnuvši se na upit iz rasprave čiji se rukopis može prepoznati u Prijedlogu deklaracije, akademik Šlaus rekao je da prvenstveno vidi rukopis hrvatskih humanista, Marulića i drugih. Čude ga tvrdnje kako je Hrvatska bila »prisiljena« prihvatiti Haaški sud. Njega bi osobno, kako reče, trebalo prisiljavati da ga ne prihvati. Haaški sud nije nadležan za države (takav sud i ne postoji) već za pojedince.

Osvrnuvši se na izlaganje Ante Đapića, zastupnik je rekao kako je posve moguće da i članovi Vlade počine zločin i budu za to procesuirani. To je suđenje ljudima koji su možda napravili zločin. Svaki sud griješi, pa tako i Haaški, ali iz te činjenice ne izvodi se zaključak kako ne želimo živjeti u sistemu bez sudstva.

Spomenuvši upit zastupnika Milana Kovača (njemu osobno) – bi li Amerika pristala naći se pod jurisdikcijom bilo kojeg međunarodnog suda, rekao je da se Amerika brani tvrdnjom kako njihovi sudovi sude dobro i pošteno.

*• Greška je napravljena onda kada nisu procesuirani pojedini zločini koji su se dogodili.*

Naglasivši kako je »Oluja« epopeja, svijetla točka u povijesti Hrvatske te da svi branitelji zaslužuju čast i divljenje, zastupnik je ustvrdio da je greška napravljena onda kada nisu procesuirani pojedini zločini koji su se dogodili. Uz napomenu kako bi puno više trebalo voditi računa o interesima Hrvatske, a puno manje o stranačkim interesima, predložio je zatim da se osnuje radna grupa predstavnika stranaka koja će, u manjim aspektima, doraditi ono o čemu je ovdje bilo govora.

### Međunarodno pravo primjenjuje se na slabije

**Vladimir Šeks** izjavio je kako se međunarodno pravo primjenjuje na slabije te kako nitko nikada u »velikim silama« nije izveden pred sud ni za jedan ratni zločin (a slike vjet-

namskog sela, spaljenog fosforom bombama bile su, kao i u Ahmićima, slike spaljenih ljudskih bića).

**Anto Đapić** netočnim je nazvao navod zastupnika Šlausa da se Amerika brani samo poštenim presudama i svojom demokracijom. Ona se, kako reče, brani prije svega svojim nosačima aviona i snažnom vojnom silom. Dokaz tom je i činjenica što je zbog smrti nevinih civila u kineskoj ambasadi u Beogradu samo smijenjen jedan djelatnik CIA-e.

Mr. **Mato Arlović** apelirao je na zastupnike da ne generaliziraju te da izbjegavaju »elemente« koji bi mogli povrijediti drugu državu.

Na izlaganje akademika Šlausa reagirala je dr. **Ljerka Mintas - Hodak**. Netočnom je nazvala njegovu tvrdnju kako je Sud u Haagu civilizacijski odgovor na milijunske žrtve u 20. stoljeću. Jer, on ne sudi ni žrtvama u Dresdenu ni onima u Hirošimi i Nagasakiju. Netočna je – rekla je – i tvrdnja kako bi tog zastupnika trebalo prisiliti da ne prihvati Haaški sud. Kako reče, da je on kojim slučajem general Hrvatske vojske i da je netko na terenu počinio ratni zločin malo bi drukčije mislio.

Dr. **Ante Kovačević** pojasnio je da je zastupnika Šlausa samo upitao kakav je to sud kojega se odriču vlade zemalja koje su ga osnovale. Osobno, napomenuo je, ne želi vjerovati – iako pojedinci u Vladi »vire iz američkog šinjela i popili su cisterne američkog burbona« da bi itko u njoj bio protiv samostalne države Hrvatske, protiv Domovinskog rata, »Bljeska« i »Oluje«. U tom smislu, dometnuo je, podržava raspravu Dražena Budiše kada govori o moralnoj kategoriji, koju treba izbaciti iz točaka 2. i 3.

## Zločine nije trebalo prikrivati

Akademik **Ivo Šlaus (SDP)** je negirao da je bilo koga prisiljavao, da Ameriku ne smatra Bogom niti ikog prisutnog, usprotivivši se takvom stavljanju u koncept. S tim u svezi je rekao da su američki časnici, radi počinjenog masakra bili osuđeni, ali, naglašava, sada se govori o nama. Smatra, naime, da radi sebe trebamo usvojiti Deklaraciju što će biti dokaz da Hrvatska ide novim smjerom.

Rečenica koju je zatim izgovorio izazvala je niz protivljenja, a rekao je da je on bio general ne bi se dogodili zločini a da jesu odmah bi bili proce-suirani.

Dodao je da se Deklaracijom otvara nov put, a budući da u Hrvatskoj nije bilo puno zločina nije ih trebalo prikrivati.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je zamolio zastupnike da si međusobno ne dobacuju te upozorio da se zadrže na ispravljanju netočnog navoda.

**Damir Jurić (SBHS)** je dodao da se sudi državama jer je upravo utemeljen narodni sud koji će suditi SAD-u i zemljama NATO-a. Sjedište je u Beogradu.

Predsjedavajući je uzvratilo »cinizam je dobar ali mu nije mjesto u ozbiljnim temama«.

Dr. **Juraj Njavro (HDZ)** je konstatirao da Deklaracija nije za branitelje nego je protiv njih.

**Krunoslav Gašparić (HDZ)** je na prije navedenu izjavu odgovorio da zastupnik preudicira odgovornost hrvatskih generala podsjetivši da se ne može govoriti o ratnom zločinu dok se ne dokaže.

**Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** nije bio general, kako reče, nego dragovoljac, kad je krenuo, od agresije braniti gorluki hrvatski narod. To što se traže izmjene teksta nije strepnja pred Haaškim sudom (nisu se bojali ni četničkog metka) niti protivljenje Deklaraciji. Smatra da počinitelj zločina treba stati pred Sud pa je i osobno spreman patiti u Haagu kao što je 1990. i 1991. godine bio spreman dati život.

Poslovničku je mogućnost iskoristio **Željko Krapljan (HDZ)** da kao visoki časnik Hrvatske vojske i zapovjednik u »Oluji« zapita o kakvim se to krivičnim djelima radi. Pounje je, po njegovom sjećanju, već bilo porušeno i zapušteno te je bilo moguće da u grmljavini izgori koja kuća. Povratnike kojih ima o tome se sada ne pita.

Predsjedavajući je upozorio na formu ispravka netočnog navoda te dodao da obrazloženja koja se daju baš i nisu na mjestu.

*• Dostojanstvo Domovinskog rata ugroženo je i samim time što nije bilo istrage temeljem sumnji da su s hrvatske strane pojedinci počinili zločin.*

**Nenad Stazić (SDP)** je ustvrdio da je dostojanstvo Domovinskog rata ugroženo i samim time što nije bilo

istrage temeljem sumnji da su s hrvatske strane pojedinci počinili zločin.

Prema izvješću Amnesty Internationala za 1998. godinu kaže se da je u akciji »Oluja« stradalo 450 civila, u Bijeloj knjizi predanoj Haaškom sudu, vezano uz »Bljesak« i »Oluju« navodi se 27 ubojstava, 62 razbojstva, 15 silovanja i 27 paleža. Iako je pred sudovima nakon toga pokrenuto 2849 slučajeva ni za jedan nije podignuta optužnica za ratni zločin. Osim ovih izvora postoje i novinarski tekstovi o masovnim grobnicama srpskih civila ubijenih kod Okučana, ali državni odvjetnici nisu smatrali potrebnim provjeriti istinitost i eventualno pokrenuti kazneni postupak.

## Deklaracijom će se najbolje obraniti dostojanstvo Domovinskog rata

Podsjetivši zastupnike na položenu prisegu da će se držati Ustava i zakona, pri čemu je citirao ustavnu odredbu u kojoj stoji da niti u slučaju neposredne ratne opasnosti ne može biti ograničena primjena odredbi Ustava o pravu na život, zabrani mučenja, surovog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Ukazao je na obvezu da je osobno odgovoran onaj tko se ogriješio i ne može se opravdati višim nalogom.

Izrekavši nevjericu u suprotne namjere zastupnika HDZ-a smatra da će se usvajanjem Deklaracije najbolje obraniti dostojanstvo Domovinskog rata i održati prisega.

Podsjetio je na svojevremenu izjavu bivšeg ministra pravosuđa Zvonimira Šeparovića koji je izjavio »Ne damo svoje generale!« upitavši znači li to da se netko može sakriti iza položaja i je li taj čin nadustavna kategorija, ili mu je obveza biti častan čovjek. Takvih generala koji poštuju pravila i običaje rata Hrvatska ima i jedan je od njih načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske.

Naglasivši da je Domovinski rat bio pravedan i obrambeni, smatra da individualizacija krivnje nije kriminalizacija nego dekriminalizacija. Radi se o skidanju kolektivne odgovornosti, a dotle će »krvlju nevine žrtve biti poprskani svi«. To jednako vrijedi i za sugrađane srpske nacionalnosti, pri čemu misli na krivce za zločine počinjene nad Hrvatima u Nadinu i Škabrnji i tolikim drugim mjestima.

Do sada za zločine počinjene u Hrvatskoj, od Hrvata nije optužen nitko, rekao je ali su optuženi Mrkšić, Radić, Šljivančanin, Martić a uhićen je i osuđen Slavko Dokmanović.

Zločin u Vukovaru je pred Međunarodnim kaznenim sudom temeljito dokazan pa nije točno, kazao je da je osnovan samo radi toga da se sudi Hrvatskoj i Hrvatima.

Novine spominju imena četvorice generala Hrvatske vojske a treba znati da je u Domovinskom ratu sudjelovalo 250 tisuća hrvatskih vojnika. Četvorica predstavljaju 0,001 posto od ukupnog broja hrvatskih vojnika. Ako treba štiti dostojanstvo Domovinskog rata pita se što je s dostojanstvom onih 99,999 posto hrvatskih vojnika koji su iz rata izašli čista obraza.

Usvajanjem Deklaracije otvara se prilika da se popravi ugled zemlje i otkloni prezir i izolacija zbog loše suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom.

Vjeruje da nikome nije stalo do toga da se ne poštuje Ustav, ne kazne zločinci, ne zaštiti ugled i čast 99,999 posto vojnika, časnika i dočasnika i ne stvori ugled u svijetu.

**Anto Đapić (HSP)** smatra da je strašno čuti u Hrvatskom državnom saboru da su četiri hrvatska generala označena postotkom od 0,001 posto hrvatskih boraca Domovinskog rata.

**Vladimir Šeks (HDZ)** drži da spomenuti izvori nisu dokaz postojanja osnovane sumnje u ratni zločin, te je o tome nemoguće ozbiljno govoriti ukoliko se točno ne ukaže na obilježje ratnog zločina.

Na upozorenje o prisegi upućenoj zastupnicima HDZ-a odgovara drugom odredbom prema kojoj se nitko ne može smatrati krivim dok se pravomoćnom presudom ne dokaže suprotno. Ujedno je podsjetio na opeptovanu izreku da će braniti Ustav, suverenitet i zakone.

### Još uvijek se ne sudi za zločine počinjene nad Hrvatima

**Dr. Anto Kovačević (HKDU)** je prigovorio da se u Haagu još uvijek ne sudi za zločine počinjene nad Hrvatima, izrekavši ocjenu po kojoj je presudom Blaškiću potpuno ponižena Hrvatska, te ocjenjuje da je Sud time izgubio svoju vjerodostojnost. Bit će najobičnija farsa, rekao je, sve dok se na optuženičkoj klupi ne nađu Milošević, Kelečević, Talić, Mladić, Šljivčanin i Mrkšić.

**Dr. Ivić Pašalić (HDZ)** je upozorio da su generali simboli Domovinskog rata a ne neka beznačajna brojka za koje se predmijeva da iz rata nisu izašli čista obraza.

**Božidar Kalmeta (HDZ)** ne misli da će se Deklaracijom obraniti dostojanstvo Domovinskog rata nego baš suprotno, djelomično će se ograničiti suverenitet hrvatske države, pri čemu hrvatski narod neće samostalno odlučivati o svojoj sudbini.

Zločine, ako ih je i bilo, treba suditi sud suverene i međunarodno priznate Hrvatske, rekao je.

**Ante Beljo (HDZ)** se osvrnuo na onaj dio izlaganja zastupnika Stazića u kojem je »optužio prošlu hrvatsku Vladu za nesuradnju s Haagom«. Na to odgovara da su jedino Hrvati otišli u Haag dobrovoljno da bi dokazali nevinost i pri tome je pomogla hrvatska Vlada.

Što se tiče posljedica, one bi nakon prihvaćanja Deklaracije, bile takve da bi svaki Hrvat bio potencijalni zločinac, dok mu se to ne dokaže, kao što je svojevremeno bilo u Staljinovoj Rusiji.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** smatra da nije ugroženo dostojanstvo Domovinskog rata ako se po svaku cijenu ne utvrđuju ratni zločini. Izvješće HHO-a upućuje na neke zločine i Vlada ga je razmatrala, te se o njima očitovala jednako kao i o netočnim i neprovjerenim navodima. Ujedno je zamolila zastupnika da razmisli o tome kakav je to rat koji vode generali koje smatra ratnim zločincima.

**Željko Krapljan (HDZ)** reče da zastupnik Stazić proziva i omalovažava četvoricu hrvatskih generala, a zaboravlja da su zapovijedali zbornim područjem od dvadesetak i više tisuća ljudi.

Ako se smatra da je Deklaracija od nacionalnog interesa, podsjeća na 1945. godinu kada se »sudilo osamnaestorici naših generala u Beogradu. Isto se tako sada daju naši generali u Haag«, rekavši da onima koji su nešto skrivili treba suditi u Hrvatskoj. Na to je upitao zastupnika Stazića za njegov doprinos u Domovinskom ratu.

Ovakva si pitanja mogu postavljati u pauzama sjednice – upozorio je predsjedavajući mr. **Mato Arlović**.

**Jadranka Kosor (HDZ)** je upozorila zastupnika Stazića da zločin u Vukovaru nije temeljito dokazan podsjetivši ga na nekažnjavanje odgovornih za smrt 938 žrtava iz najveće masovne grobnice nakon Drugog svjetskog rata u Europi. Nije čula da spominje žrtve u Lovasu, te znade za činjenicu da su Hrvati na kraju ovoga stoljeća nosili bijelu traku oko rukuva. Podsjetila je na pobijene u Tovar-

niku te na zločin nad 640 Hrvata i ostalih nesrba na području UNPA zone u vrijeme Domovinskog rata.

Pozivom na prisjećanje na prisegu, smatra da je zastupnik zaslužio opomeni.

Na sve ispravke njegovih navoda odgovorio je **Nenad Stazić**. Kaže – nije spominjao imena generala. Ona su često spominjana u tisku i odbacuje da je htio biti zlurad. Zastupnika Šeksa podsjeća na dužnost državnog odvjetnika da reagira na glas o počinjenom kaznenom djelu.

### Teško će se postići konsenzus

**Anto Đapić** u raspravi vidi dva međusobno nepomirljiva stava. Jedan koji zastupa predlagatelj, prema kojem se čuva dostojanstvo Domovinskog rata, individualizira se ratni zločin, stremi prema najvišem civilizacijskom doseg, i jedinom mogućem putu za Hrvatsku u euroatlantske integracije.

S druge su strane argumentacije, kaže zastupnik, i dobronamjerna upozorenja radi posljedica dosadašnje suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom koji bi potezao optužnice onda kada je u tome vidio određeni politički interes.

*• Ne može se zaobići odgovornost za počinjene zločine nad stotinama i tisućama Hrvata 1991. godine, te za masovne grobnice. Ne samo da za njih nitko do sada nije odgovarao, nego su počinitelji temeljem Zakona o općem oprost i pristankom Vlade, dobili pravo na bezuvjetan jednostran povratak.*

Radi takvih razlika zastupnik smatra da će u ovim pitanjima biti teško postići konsenzus, a nažalost mogu biti opterećeni i unutarnji odnosi.

I on se dotaknuo navedene izjave zastupnika Stazića, rekavši da su hrvatski generali simboli stvaranja Hrvatske vojske. Odbacujući tvrdnje zastupnika, smatra da ne može zaobići odgovornost za počinjene zločine nad stotinama i tisućama Hrvata 1991. godine, te za masovne grobnice. Ne samo da za njih nitko do sada nije odgovarao nego su štoviše počinitelji temeljem zakona o općem oprost i

pristankom Vlade, dobili pravo na bezuvjetan jednostran povratak.

Radi svega što je rekao, Klub zastupnika njegove stranke ne može podržati Deklaraciju. Ona je protivna hrvatskom nacionalnom interesu, a isticanjem individualne krivnje, prikriva se zapravo istina o tome što donosi stvarnost. Štoviše, o tome već postoje spoznaje, a sva dosadašnja iskustva ukazuju na to da za Hrvate neće biti dobro.

Odbacuje sve izrečene primjedbe da su skeptička izjašnjenja o suradnji s Haaškim sudom prikrivanja zločina, smatrajući kako bi bilo vrijeme napustiti retoriku koja govori o hipoteci hrvatskog naroda. Mišljenje je da Domovinski rat ne treba predati u ruke haškim istražiteljima, te time dovesti u pitanje i njegove temelje. U protivnom, u drugačijem sustavu odnosa, postoji mogućnost da svaki sudionik Domovinskog rata dođe pred Haaški sud, te se može očekivati da kao u BiH posluži kao sredstvo kadrovanja Hrvatske vojske ili politike.

Zastupnik je na prijašnju reakciju predsjedavajućeg da će davati opomene ako se bude vrijeđalo, rekao da u Saboru ima pravo reći da američki ratni zločinci nisu odgovarali te da svoju moć (SAD) crpi iz svoje snažne vojne sile, i pritom se osobno ne sušteže reći istinu.

Kada je riječ o civilizacijskom dosegu smatra da je Domovinski rat to bio – spriječena je humanitarna katastrofa u Bihacu, odbijen je srpski fašistički napad, spriječen je genocid, i sve to u skladu s ratnim pravom.

Pristajanje na svako traženje Haaškog suda umanjuje hrvatski suverenitet, ustrajao je zastupnik Đapić, zaključivši – izgubi li se i jedna grana suvereniteta, a to je u ovom slučaju sudstvo, bit će izgubljene i ostale.

Na kraju je pozvao da se promijeni dio teksta Deklaracije o kojem se govori o nadležnosti Haaškog suda za Domovinski rat, u protivnom drži upitnim daljnji razvoj događaja.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je odgovorio na primjedbu rekavši da je već jedanput zamolio da se ne dovede u pitanje pojedine države i njihove institucije, pogotovo ako za to nema dokaza. Usporedbe su moguće ali nisu tvrdnje poput »američki ratni zločinci«, rekao je.

**Anto Đapić** je odgovorio da je želio upozoriti na nepravednost prema našim generalima, te na američki rat u Vijetnamu. Zastupniku Gotovcu se obratio odgovorivši na njegovo sadaš-

nje viđenje rata, povukavši usporedbu da je u tom slučaju i njegov govor pred Petom armijskom oblasti bio ratnohušački, a poziv na obranu, poziv na zločin.

Mr. **Mato Arlović** je kao predsjedatelj upozorio zastupnika Đapića da ne smije iznositi tvrdnje nego upotrijebiti izraz »postoje sumnje ili indicije da je negdje počinjen zločin«.

**Drago Krpina (HDZ)** ga je nato upozorio da za tu intervenciju nema uporište u Poslovniku, ukazavši na točku 4. Deklaracije u kojoj se izričito kaže da se radi o kaznenom progonu i suđenju ratnim zločincima.

To je predsjedavajući **M. Arlović** odbacio odgovorivši da na upit može dati pojašnjenje. Ponovio je da ne mogu biti izricane tvrdnje o ratnim zločincima dok sud to ne dosudi. U ovom se slučaju radi o Prijedlogu na čiji je tekst moguće dati primjedbe ili amandmane.

### Nedostatak zaštite hrvatskog suvereniteta

Podršku diskusiji Ante Đapića dao je dr. **Anto Kovačević** citiravši američkog katoličkog biskupa koji je u tijeku akcije »Pustinjska lisica« rekao da u njegovoj vladi sjede ratni zločinci.

Sumnjati se može ali postoji pravo i takve se izjave daju nakon sudske presude, rekao je predsjedavajući mr. **Mato Arlović**.

Prema konstataciji dr. **Ivice Kostovića (HDZ)**, koji je bio slijedeći prijavljeni govornik, postoji suglasje o obvezatnoj suradnji s Međunarodnim sudom i osudi ratnog zločina. Međutim, postoji duboko neslaganje o načinu suradnje. Prvi je problem u ovoj Deklaraciji, smatra, nedostatak zaštite hrvatskog suvereniteta, time što se bezrezervno prihvaćaju svi zahtjevi. Ocjenjuje to početkom kraja suvereniteta, jer u ovom trenutku nitko ne može reći gdje je kraj takvim zahtjevima.

Drugi veliki problem vidi u postavljanju nadležnosti nad »Bljeskom« i »Olujom«, iako su predstavnici predlagatelja pojasnili da se misli na pojedinačnu nadležnost, a ne na samu akciju. Međutim, u svezi s time postavlja pitanje – zašto Vlada nije prvo iscrpila pravne mogućnosti nego sama unaprijed govori o neupitnoj nadležnosti nad svim dijelovima Domovinskog rata. U tom smislu valja precizirati što spada u redarstvenovojnu akciju. Također veliki problem vidi u činjenici da je Sud zapravo politički mehanizam (to misli većina hrvatske javnosti) i da je nepravedan.

Ove je tvrdnje zastupnik Kostović u svom daljnjem izlaganju želio dokazati pa je rekao – da je bio osnovan radi kažnjavanja zločina i sprječavanja budućih, bio bi osnovan 1991. godine, nakon što je zaključeno da su djelovanjem agresora prekršene sve konvencije.

Pritom je podsjetio na prve koncentracijske logore, prvo sistematsko etničko čišćenje hrvatskih sela, na kulturocid i druge elemente genocida, te na prve masovne ezgekucije, od kojih je na području Hrvatske Ovčara najveća.

### Hrvatska je dala podatke o svojim žrtvama

Hrvatski narod neće oprostiti, rekao je, ako naši predstavnici ne zatraže Martića koji je, kao što se zna naredio bombardiranje Zagreba prve metropole nakon Drugog svjetskog rata, a za posljedicu je imalo pet smrtno stradalih mladih ljudi i stotinu ranjenih.

Niz procjena upućuje na to da se radi o političkom mehanizmu te je na njih upozorio – od toga da je hrvatska Vlada još 1992. godine na poziv UN rezolucije prikupila svu dokumentaciju, potkrijepljenu sa 1100 svjedočanstava, te raznih obavještajnih zajednica još 650 vjerodostojnih svjedočanstava o etničkom čišćenju i drugim zločinima. Istovremeno su europski promatrači svojim vladama odaslali podatke o događajima u Hrvatskoj još 1991. godine, a one su ih bile obvezne proslijediti Vijeću sigurnosti. I »Bijela knjiga« sadrži relevantne podatke nevladinih udruga, pa stoga smatra zastupnik, ne treba se dati »preveslati« naivnim pitanjem gospođe Carle Del Ponte – zašto Hrvatska nije dala podatke.

*• Pojedinci koji su kršili norme međunarodnog ratnog prava te osnovna ljudska prava i slobode nanijeli su neoprostivu nepravdu iskrenim domoljubima i veteranima Domovinskog rata.*

Na sve dokaze bilo je postavljano pitanje – tko je bio prisutan ekshumacijama više od tisuća ubijenih civila, da bi sami započeli s istim, rekao je zastupnik Kostović, upitavši – zar nakon pronalazanja tijela, uz prisutnost promatrača Suda, još treba neki veći dokaz o hrvatskim žrtvama.

Uz već postojeće podatke, istražitelji tek sada traže dokaze, a da do sada nisu pokrenuli nijedan sudski postupak, iako je, naglašava, hrvatska Vlada davala podatke o stradanju civila, progonima, odvođenju u zatvore, uništavanju hrvatskih sela i crkvi.

U svom nastojanju da uspostave mir na ovim prostorima, Sud bira slučajeve. Argument je u konstataciji da su prije procesa za učinjeno 1991. godine, došli na red procesi Hrvatima u Bosni i Hercegovini pri čemu se namjerno biralo one koji bi bili zapreka za ostvarenje Daytonu. U prilog tom zaključku je izjava stranog predstavnika za njegova boravka u Zagrebu da mu je glavni zadatak dovesti u Haag one koji su planirali situaciju koja je dovela do razbijanja multi-etničke zajednice. Izražen je i stav da ne treba procesuirati zločin u Podunavlju radi uspostave mirne integracije. Po svemu što je naveo proizlazi, rekao je, da je Sud politički mehanizam, u kojem nema pravednosti. Protiv toga se i Sabor i Vlada moraju boriti, osnovna je sugestija zastupnika Kostovića, jer smatra da je pravednost temelj mira i tolerancije na ovim prostorima.

**Marija Bajt (HDZ)** je prenijela raspoloženje prema kojemu veliki dio hrvatskog naroda smatra da je Haaški sud nedjelotvoran, selektivan i nepravedan prema hrvatskim ratnim žrtvama.

Izrazivši dakle, nedvosmisleno nezadovoljstvo radom Haaškog suda upozorila je Vladu i Sabor da vode računa o granici dostojanstva ispod koje se ne smije ići.

Svjesna činjenice da je Hrvatska od uspostave međunarodnog priznanja pod neprekidnom provjerom, zbog čega je morala postupati taktički i kad za nju nije bilo povoljno, smatra da nikad nije dovela u pitanje dostojanstvo i suverenitet hrvatske države.

Stoga, smatra da stavak 3. preambule i točku 3. načelnih stavova treba ispustiti ili potpuno preoblikovati. Pogotovo treba imati u vidu činjenicu da Republika Hrvatska, kao jedan od inicijatora osnivanja Haaškog suda ne može biti zadovoljna njegovom pristranošću, sporošću i politizacijom. Ona je već donošenjem Zakona o aboliciji pokazala visoki stupanj političke kooperativnosti.

Stav potkrepljuje primjerom preoračivanja ovlasti u privođenju, konstruiranju optužnice, te izrečenoj presudi generalu Blaškiću.

## Tribunal izjednačava agresora i žrtvu

Unaprijed se izjasnivši protiv svakog zločina, rekla je, ipak ne može predvidjeti da Tribunal izjednačava agresora i žrtvu, te ne ulijeva povjerenje da mu je cilj sankcionirati zločin.

Iz toga zapravo proizlazi nevjerica u to da je predložena Deklaracija kojom se proširuju ovlasti Haaškom tribunalu, za Hrvatsku dobro rješenje.

Zapitavši – što je sa 125 verificiranih masovnih grobnica u Hrvatskoj, sa 1637 nestalih tijekom Domovinskog rata, te osim Ovcare, stotinu drugih mjesta za koje je Hrvatska predala dokumentaciju istražiteljima Haaškog suda, zaključuje da teško može razumjeti postojanje tolike nepravde da se nakon počinjenog genocida, teških povreda Ženevskih i Haaških konvencija ne čini ništa učinkovito. Zbog toga sve postupke shvaća kao traženje političke ravnoteže i izjednačavanja žrtve i agresora.

Pozivu Vladi da prihvati izmjene koje predlažu zastupnici jer su odraz raspoloženja udruga proisteklih iz Domovinskog rata, iznosi svoj jasan stav kako ne treba prekinuti suradnju s Haaškim sudom. Zatražila je još da se jasno i nedvosmisleno izrazi nezadovoljstvo sporim, neučinkovitim, selektivnim i tendencioznim radom Suda, te zatraži od haškog tužiteljstva poštivanje načela pravde i istine radi kojih je utemeljen.

Mišljenja je kako Sabor i Vlada ne smiju dopustiti kontrolne mehanizme međunarodnog suda nad hrvatskim pravosuđem, kojima se osporava suverenitet Republike Hrvatske, niti nad legitimitetom vojno-redarstvene akcije »Bljesak« i »Oluja«, to više što je njima spriječeno nasilje nad stanovnicima Cazinske krajine i Bihaća.

Dr. **Anto Kovačević** se uvodno založio za princip prema kojem treba procesuirati sve zločine i zločince, te je spomenuvši Papu prigovorio što nije zatražen oprost za zločin počinjen na Bleiburgu.

Suglasivši se sa svime što je usmeno izgovorio dr. Goran Granić, nije mogao prihvatiti predloženu Deklaraciju, jer je smatra jednakom planu Z4. Njome se smatra treba sotonizirati i kriminalizirati »Bljesak« i »Oluju« koje drži najsvetijim, najčistijim i najmoralnijim bitkama hrvatskog naroda, jer je iz njih nastala samostalna hrvatska država.

S obzirom na to da je već rekao kako osuđuje svaki zločin, smatra da opravdano postavlja pitanje – hoće li

ikada odgovarati oni koji su činili zlodjela nad Hrvatima, kao i međunarodna zajednica. Nije odviše podsjetiti se rujna 1991. godine kada se pale hrvatske bogomolje, ruše katedrale, škole, bolnice, te onoga vremena kada je Hrvatska bila sva u plamenu, rekao je. Upozorava stoga na opasnost da Hrvatska ne završi u koloniji svjetskih moćnika bez lica i identiteta.

Hrvate ponižava činjenica, rekao je, što glavni kreatori zločina nisu uhićeni, i smatra da Hrvatima nema povratka u Bosansku posavinu sve dok ne budu ukinuti rasni zakoni. U osnovi, treba procesuirati genocidne projekte, i pritom misli na Republiku Srpsku nastalu, kako reče, na etničkom čišćenju Bošnjaka, Muslimana i Hrvata.

Ne prihvativši politiku koja je ispratila vitešku skupinu u Haag, ne prihvaća ni dijelove Deklaracije, prvenstveno dio preambule – spominjanje ratnih zločina, kolektivnu odgovornost, ocjenu da je Republika Hrvatska faktor međunarodne nestabilnosti u regiji, da se ne provode odredbe Ustavnog zakona o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom, da pravni sustav nije vjerodostojan, da je Republika Hrvatska međunarodno izolirana, te da će suradnjom afirmirati vladavinu prava.

## Raspisati referendum o načinu suradnje

Budući da se radi o vrlo ozbiljnim temama, sugerira zastupnik Kovačević da se razmisli o raspisivanju referenduma u svezi s načinom suradnje s Haaškim sudom, jer ovakvu preambulu i Deklaraciju ne može prihvatiti.

Zastupnica **Jadranka Kosor** je informirala da je prekinut televizijski prijenos te zatražila da se do uspostave, načini stanke. Prijedlog je prihvaćen. Isto je u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražila **Marija Bajt** smatrajući da su oštećeni oni zastupnici čije izlaganje nije prenošeno.

Predsjedatelj mr. **Mato Arlović** je dao uputu televizije da će emitirati snimku izostavljene diskusije.

Nakon 45 minuta stanke zastupnicima se obratio mr. **Mato Arlović** informirajući o rasporedu televizijskog prijenosa.

Svoje je vrijeme u raspravi iskoristio **Vladimir Šepčić (SDP)** da kaže kako je primanje Hrvatske u Ujedinjene nacije izazvalo radost, no da ono donosi i obveze. Tako je Rezolucijom 827, podsjeća, uspostavljen



međunarodni sud koji je nadređen državnoj nadležnosti.

Zastupnik je radi tih poznatih činjenica izrazio čuđenje sporenjima koja se čuju oko Deklaracije, a ona zapravo skida sumnju s Domovinskog rata.

**• Hrvatski branitelji ne boje se suda i otkrivanja istine (to je u njihovom interesu), ali traže da ih se oslobodi lažnih domoljuba i stvarnih kriminalaca ako ih ima, jer oni nemaju s njima ništa zajedničko.**

Citatom odredbe (Ustavnog zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na području bivše Jugoslavije od 1991. godine), upozorio je na te obveze. One proizlaze iz Rezolucije Vijeća sigurnosti, i za njih se znalo.

Rekavši da je Domovinski rat iznuđen agresijom na Republiku Hrvatsku i okupacijom dijela prostora, te činjenicom da su operacijama »Bljesak« i »Oluja« hrvatski branitelji oslobodili okupirana područja – vojne i moralne vrijednosti smatra neupitnima, ali da treba imati u vidu činjenicu da u ratu pojedincima ovladaju najmračniji i najniži porivi. Ustav Republike Hrvatske jasno se odredio prema teškom kršenju međunarodnog humanitarnog prava. Takvi pojedinci ne bi smjeli kompromitirati Domovinski rat i one hrvatske branitelje koji su položili život za slobodu Hrvatske. Stoga, kaže zastupnik, nema razloga smatrati da se čini šteta »Bljesku« i »Oluji«, nego se dokazuje kako ne postoji strah od istrage, pogotovo jer postoji uvjerenje da je Hrvatska dostojanstveno oslobođena.

Mr. **Mato Arlović** je prenio informaciju da klubovi zastupnika rade na poboljšanju teksta Deklaracije, međusobno se približavaju, te je moguće usuglašavanje.

### Protuusluga moralnim standardima Zapada

Mr. **Zdravka Bušić (HDZ)** je započela izlaganje citatom riječi uvodnika u časopisu »The Wall Street Journal« od ožujka ove godine u kojem se kaže da Međunarodni sud donosi odluke koristeći se raznim vještinama koje

ne bi mogle proći na ispitu većine razvijenih demokracija. Nadalje, metode Haaga su u suprotnosti s njegovim namjerama, bez obzira koliko časne bile, pa takvi procesi ponekad čine protuuslugu moralnim standardima zapada. Kaže se još da ustvari Haaški tribunal najviše služi kao melem duši griješnoj savjesti država koje su gledale sa strane dok se događao zločin u Bosni i Hercegovini.

Ovi su citati bili uvod u razradu teme pri čemu se nameće niz pitanja – čemu razgovor, a nije rečena bit; što je ustvari ovaj Sud; na koji način radi; kakvi su njegovi rezultati; jesmo li njima zadovoljni.

Ova pitanja upućuje Vladi i zastupnicima i nastavlja pozivati da razmisle – gdje su izvješća; analize; je li netko razgovarao s odvjetnicima optuženih; je li tko nazočio Haagu i razgovarao sa zatočenicima; tko je razgovarao sa šestoricom Hrvata puštenih iz zatvora radi nedostatka dokaza; posjećuju li se obitelji optuženih.

Prema tome, zastupnica smatra da sve učinjeno nije dostatno, upotrijebivši termin »neodgovorno«.

Drži da su svi napisi o Haaškom sudu površni i neprihvatljivi te da nema mjesta žurbi, prije nego se preispitaju stajališta o pitanjima koja imaju povijesnu dimenziju. U tome – smatra – treba potražiti savjet stručnjaka.

Uz stav da se zločin treba osuditi očekuje od Suda pravednost, jer, dodaje – nepravda proizvodi nove nepravde.

Valja uzeti u obzir, rekla je, da su sredstva nedostatna dajući do znanja da Međunarodni sud za ovu godinu svoja sredstva udvostručuje.

**Drago Krpina (HDZ)** je u raspravi prepoznao postojeću dvojbu o tome koliko je u djelovanju Haaškog suda politike a koliko etike. Hrvatska Vlada pristupa ovom pitanju s pretpostavkom etike, a HDZ sumnja u postojanje isključivo etičkih razloga te se pribijava prikrivenih, a konačnih političkih namjera. Iskustvo Hrvatima govori da nisu rijetki slučajevi da politika stavlja sudove u svoju funkciju, odnosno u svrhu obračuna s političkim neistomišljenicima. U svakom slučaju valja znati, smatra zastupnik, da je svaka politika nastojala ciljeve opravdati najvišim razlozima. S takvim su ciljem, u ime raznih ideologija, počinjeni najteži zločini, nad cijelim narodima ili političkim neistomišljenicima unutar jednog naroda.

Posljedice takvih ideologija, s velikim brojem žrtava osjetili su i Hrvati, a da, nažalost komunistički zločinci nisu položili račune. Sada se ponavlja, u slučaju Domovinskog rata.

Podsjećanjem na ona vremena kada je Hrvatska težila svojoj nezavisnosti, a međunarodna zajednica odgovarala pritiscima, te na osnivanje Međunarodnog kaznenog suda, (očekivalo se da će ratni zločin biti kažnjen ako već međunarodna zajednica nije a mogla je zaustaviti agresiju), na donošenje Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, zastupnik ističe da ni nakon 7 godina nije kažnjen zločin počinjen nad hrvatskim narodom. Radi toga smatra legitimnim pravom sumnjati u etičke razloge osnivanja Haaškog suda.

Mišljenja je da etički razlozi svakoga moraju obvezivati, a budući da mnogi znakovi ukazuju na postojanje političkih razloga – vrijedi znati što ovakvim svojim radom Sud zapravo želi postići.

Osnova je sadržana u saznanju da se vodi tajna istraga protiv predsjednika Tuđmana, a iznesena je i tvrdnja (u presudi generalu Blaškiću) da je Hrvatska izvršila agresiju na BiH. Pokreću se medijske pripreme za podizanje optužnice protiv hrvatskih generala, te koketira s balkanskim okupljanjima (potvrda u izjavi premijera Račana da je Hrvatska i balkanska država), medijski i politički relativizira hrvatska državnost, izjednačava predsjednika Tuđmana i Miloševića, te izjavljuje da je Hrvatska 10 godina išla krivim smjerom.

### S odlukom ne treba brzati

I slučaj s Hrvatskom govori da interesi imaju neusporedivi veći utjecaj nego etika, a vlast to ne prepoznaje nego se u odnosu na zahtjeve Suda ponaša kao da, time što je spremna udovoljavanju svakom zahtjevu čini nešto visoko etično. Pritom ne treba zaboraviti rekao je da se od onoga tko mnogo daje više i traži. Uslijedit će, predmijeva, takvi zahtjevi koje Vlada više neće htjeti, moći ili smjeti izvršiti.

Izrazivši suglasnost s neizbježnom suradnjom s haaškim sudom, smatra da se ne smije naštetiti hrvatskim nacionalnim interesima. Mišljenja je da u slučaju sumnje u postojanje zločina u »Bljesku« i »Oluji« ili nakon nje, treba reagirati, ali ne brzati u donošenju odluka prije samoga Sudskog vijeća Haaškog suda.

**Miroslav Korenika (SDP)** misli da premijeru Račanu ne treba imputirati

da želi balkanske integracije, a mora se znati da je Hrvatska dijelom i balkanska zemlja.

Dr. **Ivan Čehok (HSL)** je odbacio navod da socijalnoliberalna stranka kokretira s Balkanom, upozorivši zastupnika Krpinu da Balkan nije zemljopisni nego moralni pojam. Podrazumijeva »korupciju i pajdaške veze«. U tome je na Balkanu bila bivša vlast.

**Vladimir Šepčić (SDP)** je na ocjenu Drage Krpine da Vlada olako daje pristanke, podsjetio na obvezu izvršenja koja je navedena u Ustavnom zakonu, ili je on – pita za potpisivanje a neizvršavanje.

**Drago Krpina** je odgovorio da je točno citirao premijera Račana, i odgovorio da pod Balkanom podrazumijeva kulturni milje a ne zemljopis. Drugom je zastupniku odgovorio da je Ustavni zakon donijet radi suradnje s Haaškim sudom što ne odbacuje, ali postavlja pitanje – čemu davati sudu ono što je još uvijek sporno.

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** je podsjetila da je Ustavni zakon donijet većinom glasova (osim HSP koji je bio protiv).

**Branislav Tušek (SDP)** se usprotivio rečenome (Drago Krpina) da »smo zaljubljenici i miljenici zapada« nego je ponovio ocjenu gospodina Blaira da smo sve više zemlja partner i Schredera da postajemo jedna normalna demokratska zemlja.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je upozorio da se treba zadržati na ispravku neutočnog navoda.

Dr. **Ivan Čehok** se u slučaju da je zastupnika Krpinu uvrijedio (to mu je on spočitnuo) bio spreman ispričati.

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** se drži principa da usvojeni zakon treba provoditi ali upozorava da postoji razlika u tome kako ga provoditi.

**Drago Krpina** smatra da je navedeni pojam često upotrebljavan u medijima, te kako je nova vlast miljenica ne treba biti uvredljiv.

### Neće se stati na sadašnjoj formi optužbe

Dr. **Ivić Pašalić (HDZ)** je pitanje uputio predlagateljima Deklaracije – što ako umjesto pojedinačnih optužnica formulacija glasi »za smišljenu akciju etničkog čišćenja za područje oslobođeno u ljeto 1995. godine«. Pitanje krivnje za pojedini zločin za HDZ nije sporan, rekao je i podsjetio da je Hrvatska zapravo bila natjerana da donese zakon kojim se

oprašta pobunjenicima a sada se događa da trebaju odgovarati branitelji svoga doma. Mišljenja je da se neće stati na sadašnjoj formi optužbe, te HDZ želi spriječiti da Hrvatska bude optužena za etničko čišćenje. O tome se odlučuje sada, rekao je i sugerirao da se o tome dobro razmisli.

Inače, smatra da Deklaracija ima niz prihvatljivih točaka osim u točki 3. gdje se kaže da Republika Hrvatska smatra neupitnim nadležnost Suda u odnosu na ratne zločine počinjene za vrijeme neposredno i nakon završetka Domovinskog rata.

U tom smislu valja imati na umu negativna iskustva s Haaškim sudom koji je zapravo politička sudnica u kojem rade nestručni ljudi.

Da nije tako ne bi trebalo postavljati pitanje zašto nije podignuta optužnica za zločine počinjene nad Hrvatima u Vukovaru, Borovu Naselju, Voćinu, Humu, Četekovcu, Petrinji.

Premda i ova Deklaracija proizlazi iz datih obećanja o suradnji, ona je većini iz HDZ-a neprihvatljiva i radi političkog stava da su nacionalne vođe posvatile narode i da ih treba eliminirati.

**Romano Meštrović (SDP)** smatra da treba glasno reći da je nad hrvatskim narodom počinjen zločin i razumjeti emocije branitelja koji su pokazali iznimno junaštvo braneći svoje gradove. Da njih nije bilo Hrvati bi bili nečiji robovi, te smatra da radi takvih ljudi i očišćenja Domovinskog rata treba kazniti pojedini zločin, prihvaćajući Deklaraciju.

Onima koji su se obogatili dok su drugi bili na prvoj crti, a sada im šalju poruke o gubitku nacionalnog identiteta, poručuju da nije loše biti »miljenikom svijeta« jer to donosi goste u takvu zemlju i turistički novac.

U svezi s navedenim događanjem u Gospiću upozorio je novinare na to nove kojim ih prate, kako se ne bi stanovnike Gospića poistovjećivalo sa zločinom nego da zločin treba osuditi u oba naroda i pomoći tome kraju da se gospodarski dignu.

**Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** je zatražila da se ne žuri s donošenjem dokumenta i prije toga i u Županijskom domu provede rasprava. Zbog »kapitulantskog« stava predlagatelja treba omogućiti narodu da izrazi svoje mišljenje.

Ocijenivši članak 3. neprihvatljivim rekla je da je uvodni tekst u kojem se poziva na Ustav RH i dostojanstvo hrvatskih branitelja te individualnu odgovornost, farsa prema onome što tek slijedi.

**• Hrvatski branitelji su za suradnju s Haaškim sudom, ali upozoravaju na to da u svakom trenutku valja voditi računa o tome da ne dođe u pitanje hrvatska samobitnost.**

Također smatra neprihvatljivom ocjenu kako je dobra suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom od vitalnog interesa za Republiku Hrvatsku, naglašavajući – to je očuvanje suvereniteta i nacionalnog interesa, pogotovo radi toga što se to tijelo pokazalo nepravednim i pristranim.

### Bezuvjetna suradnja je kapitulacija

Samo je fraza, rekla je zastupnica Petričević da se suradnjom doprinosi stabilnosti u regiji, i upitala o pravnoj osnovi za »haranje« istražitelja po hrvatskoj zemlji.

Na primjedbu u dokumentu da je neprovođenjem odredbi Ustavnog zakona i otežavanjem suradnje, došlo do međunarodne izolacije zemlje, zastupnica je odgovorila da je prijašnja Vlada postupila selektivno – razumno čuvajući »naše svetinje, Domovinski rat i suverenitet Republike Hrvatske«.

Bezuvjetnu suradnju smatra kapitulacijom pred stranim silnicima i njihovim interesima, a na štetu hrvatske države i cijelog hrvatskog naroda.

Istaknula je da oni koji zahtijevaju ovakve oblike suradnje »hoće kriminalizirati naše svetinje i opravdati povratak Srba«, izjednačiti krivnju svih u sukobu, zaboravljajući pritom da se radilo o agresiji odnosno razaranju hrvatske države.

Upozorila je da bezuvjetna suradnja znači dostaviti kopije dokumenata koji su od nacionalnog interesa i sigurnosti zemlje.

Dosadašnji rad Suda treba preispitati i stoga što su davana obećanja da će ubrzati proces generalu Blaškiću, a čekao je 4 godine. Smatra da treba zatražiti da se procesuiraju svi zločini počinjeni na području bivše Jugoslavije, ali staviti naglasak na procesuiranje zločina počinjenih nad Hrvatima u Vukovaru, Škabrnji, Voćinu, Dubrovniku i drugdje.

Odgovornima je poručila da je slijedom dokumenta upitna sigurnost svakog pojedinca, te upozorila da snose odgovornost za budućnost generacije. Apelirala je stoga da se ponovi

glasovanje, razumno, po mjeri srca, prava i pravednosti u interesu Hrvatske i suvereniteta.

**Jadranka Kosor** je izrazila razumijevanje za priznanje potpredsjednika Vlade da se radi o njemu jednoj od najtežih odluka.

Pozdravila je ideju o formiranju tijela koje će trajno prikupljati podatke o zločinima počinjenim nad Hrvatima i riječi potpredsjednika Vlade da nije zadovoljan radom Međunarodnog kaznenog suda.

Ukazala je na dojam da se Deklaracija donosi pod pritiskom proizašlim iz izjavne ministra Ivaniševića da ekshumaciju kod Gospića mora potvrditi, odnosno odobriti Sabor (pretpostavlja donošenjem Deklaracije).

Zbog izjave gospođe Del Ponte da ima tajnih optužnica i predstavnika ministarstva da ih nema, uznemireno je 250 tisuća sudionika Domovinskog rata, rekla je, i zatražila od Vlade da umiri javnost. Rigorozna presuda generalu Blaškiću ostavila je mučan dojam da se Hrvatima sudi bez milosti, te ukazala da gospođa Del Ponte nije spomnula neke od zločina počinjenih nad Hrvatima – masovnu grobnicu na Ovčari, na još oko 140 masovnih grobnica, mučenja i neljudska ponašanja, nezakonito protjerivanje, zatočenja civila, na kršenja zakona i običaja ratovanja, uništavanje gradova i sela, te bombardiranje grada Zagreba.

Zastupnica smatra nedopustivim da se implicira odgovornost naroda te je zatražila da se izrazi kritičnost u odnosu na dosadašnji rad Suda, ne prejudicira nadležnost dok ga ne riješi sudsko vijeće, te navedu zločini nad Hrvatima koji nisu procesuirani. Sukladno traženjima, predložila je da se preuzmu neke točke koje je Sabor donio nakon prošlogodišnje rasprave.

Spočitnula je jednom od govornika kako se ne može govoriti o manipulacijama, time što se prenose stavovi duboko uznemirenih ljudi.

**Vladimir Šepčić** je odbacio ocjenu da je kao bivši branitelj bilo radi čega uznemiren jer je časno obavio svoju dužnost, izrazivši bojazan da postoji nešto o čemu on možda ne zna, pa i od takve vrste diskusije.

**Jadranka Kosor** je odgovorila da je samo govorila o spoznajama koje dolaze od javnosti.

### Upozoriti Sud na propuste i nedosljednosti

**Joško Kontić (HSL)** je uvodno konstatirao da se Hrvatska polarizira-

la u trenutku kada treba biti zadovoljna, i izrazio strahovanje od mogućnosti da se pristalice Deklaracije proglase manje vrijednim Hrvatima.

Radi otklanjanja takvih mogućnosti svima je poručio neka umire tenzije i zajednički donesu predloženi dokument.

U tome može pomoći dopuna u tekstu koja bi obvezivala Vladu da je dužna upozoriti Sud na njegove propuste i nedosljednosti.

Da to misli ozbiljno potvrdio je svojim kritičkim odnosom prema djelovanju Haaškog suda, pri čemu je spomenuo odugovlačenje s optužbom protiv generala Blaškića, a izričito u Statutu stoji da neće biti nepotrebnog odugovlačenja. Takve primjedbe Hrvatska mora reći Haaškom sudu bez emocija, kao partner i upozoriti ih na odredbu o odmjeravanju kazne prema kojoj se uzima u obzir najveća kazna u sudskoj praksi u bivšoj Jugoslaviji. Propust haških istražitelja je i u tome što su podigli samo četiri optužnice za zločine počinjene na području Republike Hrvatske, te bi dolaskom u Gospić trebali otići u Kijevo, Drniš, Vrliku, Šibenik i raspitati se u javnosti je li Mladić trebao biti optužen samo za zločine počinjene u Bosni i Hercegovini.

Istaknuo je da Hrvatska samo suradnjom može postati ravnopravni partner i pozvao kolege da se okane manipuliranja javnim mišljenjem zbog uskih stranačkih ili ideoloških interesa, a u raspravi koriste više toleranciju, kako ne bi upali u besperspektivnu izolaciju.

### Hrvatski branitelji ne boje se istine

Potaknut riječima **Jadranke Kosor** kako u javnosti vlada strah, odnosno nemir, **Franjo Kučar (SDP)**, roditelj dragovoljca Domovinskog rata napomenuo je da je u tom ratu izravno i neizravno sudjelovalo stotine tisuća hrvatskih građana koji su pretrpjeli mnoga odricanja i žrtve. Tim iskrenim domoljubima i veteranima Domovinskog rata pojedinci koji su kršili norme međunarodnog ratnog prava te osnovna ljudska prava i slobode nanijeli su neoprostivu nepravdu. Po riječima zastupnika Domovinski rat nije imao karakter agresije nego izrazito domoljubna obilježja. To više je svim veteranima i građanima stalo da pojedini ekscesi budu tako i tretirani jer ne žele ni u čemu biti izjednačeni s agresorom na Hrvatsku. Problem je u tome – kaže zastupnik,

da zbog određenih interesa i odnosa ti ekscesi dosad nisu bili sankcionirani.

*• **Tobožnje pravo ili nekakav Ustavni zakon ne mogu se nametati zajedničkom nacionalnom interesu.***

Svi sudionici Domovinskog rata s kojima je razgovarao zahtijevaju – kaže – da se do kraja raščisti sa svima koji su se na bilo koji način ogriješili o međunarodne pravne norme, zakone Republike Hrvatske i opće ljudsko dostojanstvo jer smatraju da je time nanesena ljaga Domovinskom ratu. Hrvatski branitelji ne boje se suda i otkrivanja istine (to je u njihovom interesu), ali traže da ih se oslobodi lažnih domoljuba i stvarnih kriminalaca ako ih ima, jer oni nemaju s njima ništa zajedničko. U interesu je svih nas da ti malobrojni pojedinci stvarno budu privedeni pred lice pravde i da odgovaraju kao osobe, a ne kao pripadnici hrvatskog naroda, zaključio je.

*• **Nijedan se zločin ne može opravdati, ali ako već univerzalizam legaliteta mora pobijediti nacionalni ponos i dostojanstvo da Hrvati sami o sebi odlučuju, onda neka to bude u Hrvatskoj.***

U svom ponovnom javljanju **Jadranka Kosor** je pojasnila da nije spominjala riječ strah nego da je rekla kako u javnosti vlada uznemirenost. Primijetila je da bi možda bilo dobro upitati branitelje koji su se danas okupili pred Saborom ili predstavnike udruga iz Domovinskog rata koji su pratili sjednicu kako se osjećaju.

U raspravu se uključio **Vladimir Šepčić (SDP)** napomenom da se zastupnica ne treba bojati za branitelje koji su časno i pošteno odradili svoj posao u Domovinskom ratu. A onih koji se nisu tako ponašali ima jako malo.

**Đuro Dečak (HDZ)** izjavio je na početku svog javljanja da je žestoko povrijeđen i razočaran činjenicom da se ovako ozbiljnoj temi pristupa s aspekta stranačkih interesa. Boli ga, kaže, da se preko Domovinskog rata vrši političko prepucavanje i obračun

s HDZ-om. Izrazio je mišljenje da se u ovoj raspravi ne vodi dovoljno računa o posljedicama jer preko ove Deklaracije ipak dajemo ocjenu odnosno određujemo se prema Domovinskom ratu. Zbog toga je, kaže s prijedlogom tog dokumenta upoznao predsjednike udruga iz Domovinskog rata koji su iznijeli brojne primjedbe. Zamjeraju, ponajprije, da već u preambuli Deklaracije Vlada tvrdi da je za počinjene ratne zločine hrvatski narod kolektivno odgovoran, zatim da je Republika Hrvatska faktor međunarodne nestabilnosti u regiji, da se ne provode odredbe Ustavnog zakona o njejoj suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom, itd. U načelnim stavovima Deklaracije navodi se da naši pravosudni organi ne izvršavaju svoje ustavne obveze i ne rade svoj posao na otkrivanju ratnih zločina i njihovih počinitelja (isto se tvrdi i za resorna ministarstva), zatim da je Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom iznad Ustava RH, da je rad Međunarodnog kaznenog suda neučinkovit i spor, itd.

### Deklaracija izjednačuje obrambeni rat sa zločinačkom agresijom

Po riječima zastupnika predstavnici udruga iz Domovinskog rata sugeriraju zastupnicima da ne prihvate kobnu Deklaraciju Vlade RH o suradnji s Haagom jer ona vodi hrvatski narod i državu u novi povijesni brodolom. Naime, taj dokument izjednačuje obrambeni Domovinski rat sa zločinačkom agresijom Srbije i Crne Gore a hrvatsku vojsku s četničkim zločincima. Po njihovu mišljenju donošenje Deklaracije bilo bi jednako veleizdaji nacionalnih interesa. Ne trebaju nam takvi »poboljšani« odnosi s Haaškim sudom ni takve »euroatlantske integracije«, poručuju.

**• Haaški sud nije stvoren radi toga da bi pravedno sudio, već iz političkih razloga, da bi se Hrvatsku natjeralo da bude poslušnija.**

Osnovna je zamjerka zastupnika da taj dokument ne sadrži sigurnosni mehanizam protiv manipuliranja, kako bi se spriječilo da se ustavni poredak Republike Hrvatske podredi nekome tko je sudio ovako kako je sudio generalu Blaškiću (to je licitira-

nje s hrvatskim domoljubima). Napomenuo je, nadalje, da su hrvatski branitelji za suradnju s Haaškim sudom ali upozoravaju na to da u svakom trenutku valja voditi računa o tome da ne dođe u pitanje hrvatska samobitnost. Naglasio je, također, da obrambeni rat apsolutno isključuje kolektivnu odgovornost naroda te da se on osobno, kao i svi časni i poštenu hrvatski domoljubi, odriču onih koji su vodili neke svoje privatne ratove.

Predsjedatelj **mr. Mato Arlović** je primijetio da je tekst što ga je pročitao zastupnik neki posve novi dokument koji se bitno razlikuje od predložene Deklaracije. **Đuro Dečak** je pojasnio da je pročitao analizu, odnosno osvrt Koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata na Prijedlog deklaracije.

Uključivši se u raspravu **dr. Goran Granić**, zamjenik premijera, rekao je da nije očekivao tako jeftin demagoški pristup Prijedlogu deklaracije. Konstatirao je da dosadašnje diskusije nisu pomogle razjašnjenju problema nego da su vodile konfrontaciju, te da su optužbe o posljedicama donošenja Deklaracije te o generalima koji će biti optuženi za protjerivanje srpskog stanovništva, nažalost, došle iz redova zastupnika HDZ-a. Izrazivši žaljenje što se takve stvari javno iznose i pripisuju namjerama Vlade, apelirao je na zastupnike da ne iznose neistine i ono što u ovoj Deklaraciji ne piše.

Potaknut time **dr. Ivić Pašalić** izjavio je da je svojim istupom htio upozoriti na to da bi donošenje ovog dokumenta, bez obzira na možebitne dobre namjere Vlade, moglo rezultirati vrlo opasnim posljedicama za Hrvatsku (»nemojte kasnije reći da niste za to znali). Jedna od njih moglo bi biti i optuživanje generala za etničko čišćenje. Kako reče, spomenuo je to kao mogućnost, ne optužujući Vladu da će biti kriva za to.

Reagirajući na riječi **dr. Ivo Sanader** je ustvrdio da je ova tema jedna od najvažnijih političkih tema i za HDZ, te da nitko od zastupnika te stranke nije govorio demagoški niti jeftino politikantski kupujući nekakve poene. Njihova se rasprava temeljila na činjenici da u Prijedlogu deklaracije postoji nekoliko potpuno neprihvatljivih tvrdnji za članove HDZ-a, a vjerojatno i za mnoge druge ljude.

### Protivimo se bezuvjetnoj suradnji

Kroz cijelu ovu diskusiju provlači se pitanje – na koji način Hrvatska, kao suverena država, štiti svoje

građane da ne budu optuženi pred Haaškim sudom, primijetio je **Ante Beljo (HDZ)**. Naime, prihvati li se predložena Deklaracija, svi su unaprijed optuženi za zločine i Haaški sud može zahtijevati od bilo koga da dokazuje svoju nevinost. Mi nismo protiv suradnje s tim sudom, nego protiv bezuvjetne suradnje, zaključio je zastupnik.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak** opovrgnula je tvrdnju zamjenika premijera da optužbe za ratne zločine protiv hrvatskih generala dolaze iz redova HDZ-a. Ujedno je upozorila da se ne bismo smjeli poigravati praveći se nevjesticama da ne znamo što se sprema u Haagu hrvatskim generalima. O tome, kaže, postoje pisani dokazi iz vremena bivše Vlade, nova vlada također raspolaže brojnim informacijama a i gospođa Del Ponte je u nedavnoj posjeti spomenula da postoje tajne optužnice, iako je ministar pravosuđa na aktualnom satu to zanijekao.

Po riječima **dr. Jure Radića** nije točna, a i nedopustiva je izjava potpredsjednika Vlade da su zastupnici jeftino i demagoški išli na prijedlog Vlade. Vlada ne bi trebala prozivati zastupnike donoseći sudove o njihovim stavovima na takav način, zaključio je.

### Ni jedan zločin nema opravdanja

**Zlatko Canjuga** obrazložio je zbog čega ne može prihvatiti Prijedlog deklaracije u ponuđenom tekstu. Podsjetio je na to da su hrvatski narod i Republika Hrvatska kao država, bili suočeni s pobunom i agresijom protiv temeljnog prava naroda i čovjeka na svoju državu (protjerivanjem i ubijanjem ljudi, oduzimanjem teritorija, itd.). Moglo se dogoditi, kaže, da su zločin i agresija rezultirali nekim novim pojedinačnim zločinom kao odgovorom ili možda provokacijom da se izazove novi pokolj. Međutim, niti jedan zločin nema opravdanja, kao što se niti jedna osuda ne može opravdati novom osudom.

**• Da bi pravni sustav uistinu bio pravedan treba privesti sve koji su pod sumnjom za zločine, a ne samo građane ove države.**

Hrvatska država stanište je hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske, napominje zastupnik.

U agresiji, a bez države kao čvrstog staništa, zajednica, narod ili čovjek osuđeni su da se brane kako znaju za svoju slobodu, ljudski život ili egzistenciju i nema tu univerzalnog prava koje bi utvrđivalo neku odgovornost, a ponajmanje kolektivnu. Naglasio je, također, da Prijedlog deklaracije izaziva duboke podjele među hrvatskim građanima (neke političke stranke ga podržavaju a neke ne) i narušava temelje pomirbe na čijim smo spoznajama svi zajedno, bez obzira na političke razlike, stvarali jedan uređeni sustav – hrvatsku državu.

Tobožnje pravo ili nekakav Ustavni zakon ne mogu se nametati zajedničkom nacionalnom interesu, upozorava dalje zastupnik. Donošenjem ovakve deklaracije – kaže – danas odnosi pobjedu tobožnji univerzalizam legaliteta utemeljen na tobožnjem pravu, a zapravo na političkoj uobrazilji ili predrasudama pojedinih političara, koji misle da su Hrvati i Srbi primjer za dokazivanje da ljudi različite nacionalnosti ne mogu zajedno živjeti u hrvatskoj državi, ako ih se ne osudi izvan države. Po njegovom mišljenju Haaški sud je zakašniji civilizacijski odgovor na zločine u kojima je živjela Europa i svijet 20. stoljeća (nacisti, fašisti, boljševici, komunistička diktatura, i dr.). Međutim, u prirodi hrvatskog nacionalnog bića je – kaže – da oprašta i ljubi. To znači da Hrvati i Srbi mogu živjeti zajedno u hrvatskoj državi a da to ne mora biti nekakva Jugoslavija, Balkan ili jugoistočna Europa, kako si to politički i povijesno predočavaju pojedinci koji misle da su oni Europa a mi etnička plemena u sukobu. Hrvati i Srbi mogu živjeti zajedno u hrvatskoj državi ne zbog toga što to želi nekakav međunarodni čimbenik, nego zbog toga što je to načelo hrvatskoga naroda da tako gradi svoju državu.

### **Hrvatska mora sama raščistiti s počiniteljima zločina**

Svaki rat je zločin u svom osnovnom filozofskom značenju, napominje Canjuga. Podsjetio je na to da su 1991. godine Hrvati, u svojoj državi i na svojem teritoriju, molili milost priznanja te sprječavanja sukoba i agresije, dok su pojedini europski i svjetski moćnici snivali kako sačuvati Jugoslaviju i učvrstiti svoj utjecaj na ovom geopolitičkom prostoru. Hrvatsku se, kaže, primoralo da donese ovakvu deklaraciju da bi, tobože, prikazali svoju europeiziranost ili ula-

zak u euroatlantske integracije. Međutim, nijedan se zločin ne može opravdati i ako već univerzalnim legalitetom mora pobijediti nacionalni ponos i dostojanstvo da Hrvati sami o sebi odlučuju, onda neka to bude u Hrvatskoj. Hrvatska država mora imati snage sama raščistiti, unutar sebe, s ljudima koji su se ogriješili o čovjeka i na zločin odgovorili zločinom. Čemu u Deklaraciji upotrebljavati formulaciju »počinitelji ratnih zločina koji su počinjeni na području bivše Jugoslavije, kao sintagmu koja izjednačava sve političke i vojne događaje na ovom geopolitičkom prostoru, čemu izravnavanje događaja iz Domovinskog rata s onima iz BiH, ili na Kosovu – pita zastupnik.

*• Izbjegavanje suradnje sa Sudom u Haagu rezultiralo bi agresivnijim pristupom Haaškog tribunala i haške tužiteljice, uz dodatne političke pritiske.*

Po njegovu mišljenju ovakva deklaracija razdora među Hrvatima predložena je, svjesno ili nesvjesno, s namjerom da se, dok se mi bavimo sami sa sobom i međusobno osuđujemo, nametne nova vrsta međunarodnog protektorata ili prosudbe da smo mi, kao narod, nesposobni sami uređivati svoju hrvatsku državu i njome vladati. Ako je Haagu do pravde ona se može objektivno sagledavati i na hrvatskim sudovima, a ne da se traži izručivanje Hrvata u Haag. Nema sumnje, kaže, da zločin treba najprije dokazati, a potom osuditi. Međutim, kao što Amerika ima snage suditi svojim narednicima na svom teritoriju, tako i Hrvatska, kao moderna država, mora imati snage suočiti se sa svojom poviješću u Zagrebu i u Hrvatskoj. To je, kaže, presudno nacionalno pitanje a ne stav pripadnika pojedine stranke. Ne želim sumnjati u hrvatstvo ili nametati odgovornost vladajućoj koaliciji za buduće poteze, ali bih bio zadovoljniji da je HDZ danas izašao sa svojim prijedlogom deklaracije ili promjenom nekih odredbi Ustavnog zakona – tvrdi Canjuga. Uostalom, zbog čega Vlada ne zatraži Sudsko vijeće u Haagu da najprije razmotri ovaj predmet, kako je to naložilo Vijeće sigurnosti, pa tek onda da Hrvatski sabor o tome raspravlja.

### **Hrvatskom narodu nameće se kolektivna krivnja**

Po mišljenju dr. Juraja Njavre (HDZ) Haaški sud nije stvoren radi toga da bi pravедno sudio već iz političkih razloga, da bi se Hrvatsku natjeralo da bude poslušnija. To zaključuje na temelju činjenice da dosad nije realizirana niti jedna optužnica protiv onih koji su počinili masovne zločine u Vukovaru (međunarodni čimbenici bili su svjedoci tih stradanja), Erdutu, Dalju, Čelijama, Lovasu, Tovarniku, Petrinji, Iloku, Škabrnji, Kijevu, Dubrovniku i drugim mjestima diljem Hrvatske. Brojni hrvatski građani žrtvovali su svoje zdravlje i živote da bi Hrvatska bila slobodna i nezavisna suverena država, a Deklaracijom se upravo to gubi, naglašava zastupnik. Nema sumnje, kaže, da svaki zločin treba procesuirati i da svatko pojedinačno mora odgovarati za zločin koji je počinio (zastupnici zacijelo dijele to mišljenje). Međutim, predloženom Deklaracijom hrvatskom narodu nameće se kolektivna krivnja. Nikakav Haaški sud nema pravo biti iznad HDS-a i hrvatskog Ustava, naglašava zastupnik. Napomenuo je još da će se uvijek zalagati za to da se svi koji su počinili zločine procesuiraju, ali u Hrvatskoj. Zbog svega navedenog, kaže, ne može podržati Deklaraciju u ponuđenom tekstu.

*• Suradnja s Haaškim sudom ne smije se svesti na bespogovorno udovoljavanje svakom zahtjevu te institucije, već mora podrazumijevati i obranu osnovnih državnih i nacionalnih interesa.*

Nije u redu da o Deklaraciji odlučuju oni koji su dali najmanji doprinos Domovinskom ratu, a da prijedlog tog dokumenta nisu razmotrile sve udruge proizašle iz Domovinskog rata, obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja, invalidi Domovinskog rata, dragovoljci, branitelji te časnici i dočasnici Hrvatske vojske, primijetio je Željko Krapljan (HDZ). Predlagatelj ga je najprije opomenuo da ne vrijeda zastupnike, uz napomenu da je svatko dao svoj doprinos u stvaranju hrvatske države. Međutim, nakon njegove opaske da se neki ovdje zalažu za one koji su popalili

naša sela i gradove, oduzeo mu je riječ.

Velika je vrijednost ove rasprave, kaže **dr. Ivan Cehok (HSLs)** što smo napokon svrnuli pogled na sebe, odnosno političku zajednicu kojoj pripadamo, i počeli govoriti o sebi kao o osobama i o narodu. Kako reče, nadao se da će upravo zbog toga diskurs zastupnika biti manje politički, a više osobni, odnosno građanski. Slaže se, inače, s tim da uopće nije upitno da je Domovinski rat bio pravedan jer je vođen s namjerom da se obrane, zaštite i sačuvaju ljudski životi koji su bili neopravdano napadnuti. Zbog toga, po mišljenju Kluba zastupnika HSLs-a, iz preambule ponuđenog dokumenta treba izbaciti dio teksta u kojem se govori o potrebi zaštite dostojanstva Domovinskog rata (to se dostojanstvo potvrdilo u praksi). Kao zajednica koja je vodila pravedan rat danas možemo reći da Haaški sud nije ni političko, ni etičko ni pukom semantičko okruženje kojem trebamo dokazivati dostojanstvo ovoga naroda, napominje zastupnik. To više što je ta ista Europa dvije ili tri godine, dok smo se gotovo goloruki branili, nezainteresirano gledala, javljajući se ponekad samo kao moralni arbitar.

### Zalagati se za individualizaciju mogućeg zločina

Naglasio je, nadalje, da se treba zalagati za individualizaciju mogućeg zločina ili onoga što je barem pravno suspektno kao zločin. Sugerirao je, također, da se od Haaškog tribunala zahtijeva (ugraditi posebnu odredbu u Deklaraciju) da nepotrebno ne odugovlači s procesuiranjem onih koji su se sami javili ili su privedeni tom sudu. Pozdravlja izjavu gospođe Del Ponte da će se nastojati sve krivce ili sumnjivce dovesti pred lice pravde. Naime, da bi pravni sustav uistinu bio pravedan treba privedi sve koji su pod sumnjom za zločine, a ne samo građane ove države.

**• Veliki istočni grijeh HDZ-ove Vlade bilo je njeno odupiranje politizaciji Haaškog suda, odnosno osporavanje njegove nadležnosti za suđenje u vezi sa zločinima počinjenim u vojno-redarstvenim akcijama »Bljesak« i »Oluja«.**

Upravo zbog osobnog dostojanstva, kaže zastupnik, naša Vlada mora ponuditi Haaškom sudu građane koji su bili svjedoci četničkih zločina koji su ovdje spomenuti (u Vukovaru, Kijevu, Škabrnji, i dr.). Naime, baveći se nepotrebim stvarima, poput političko-povijesnih presudaba, Haaški sud bi mogao izgubiti iz vida sve četničke odnosno zločine srpske vojske na ovom području. Po mišljenju zastupnika ovu Deklaraciju valja prihvatiti bez suvišnog politiziranja, kao uvod u buduće partnerske odnose. Naime, mi moramo pokazati da znamo čuvati svoje vlastito dostojanstvo, ali i da smo spremni rasvijetliti svaki zločin, ma gdje bio počinjen, pokrećući postupke i pred svojim vlastitim sudovima.

Na početku svog javljanja **dr. Mate Granić (DC)** je napomenuo da na ovoj temi od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku nitko u Hrvatskom državnom saboru ne bi smio skupljati poene. Potom je najavio da će raspravljati o dva aspekta suradnje sa sudom u Haagu – međunarodno-pravnom i vanjskopolitičkom.

Najprije je podsjetio na to da je prošlog ljeta tužiteljica Haaškog tribunala prijavila Hrvatsku Vijeću sigurnosti UN-a zbog nesuradnje. Razlozi neizrucivanja Mladena Naletilića Tute (zbog toga su nam visjele nad glavom i gospodarske i političke sankcije SAD-a) te odbijanje predaje dokumenata iz vojnih akcija »Bljesak« i »Oluja«, odnosno odricanje nadležnosti Haaškom tribunalu nad tim operacijama. Prvi problem riješen je u okviru hrvatskog pravosudnog sustava, dok je opasnost od sankcija otklonjena djelovanjem hrvatske diplomacije ujesen prošle godine. Drugi problem Vlada je pokušala riješiti prebacivanjem iz Vijeća sigurnosti na Vijeće Haaškog tribunala, uz obvezu da ćemo prihvatiti svaku odluku tog Vijeća. Tim kompromisnim stavom dobilo se na vremenu do izbora, ali sada se od Hrvatske traže jasni konačni stavovi. Naime, Haaški sud i tužiteljica Karla Del Ponte odbili su mogućnost da Vijeće Haaškog tribunala odlučuje o zahtjevu Hrvatske jer to nije propisano pravilima suda. To znači da bi trebalo promijeniti ta pravila, što može učiniti jedino Vijeće sigurnosti.

### Ne bude li surađivala s Haagom, Hrvatskoj prijeti izolacija

Po riječima zastupnika Vijeće sigurnosti dosad nije odlučivalo o

zahtjevu Haaškog tribunala niti o prijedlogu Republike Hrvatske, iako se o tome neformalno raspravljalo, već je odlučilo promatrati razvoj događaja. Međutim, ako haška tužiteljica još jednom prijavi Hrvatsku nema sumnje da će Vijeće sigurnosti stati na njenu stranu, jer Haaški tribunal uživa potpunu podršku međunarodne zajednice. Dakako, posljedica toga bit će izolacija Hrvatske.

Suradnja sa sudom u Haagu ne znači odmah i optužnice, već samo davanje traženih dokumenata, napominje dalje Granić. S druge strane, izbjegavanje suradnje rezultiralo bi agresivnijim pristupom Haaškog tribunala i haške tužiteljice, uz dodatne političke pritiske. Po njegovu mišljenju suradnja sa Sudom u Haagu u interesu je Republike Hrvatske, kao i individualiziranje krivnje, ne samo radi žrtava nego i radi stvarne zaštite legitimiteta i legaliteta Domovinskog rata (iako niti jedan ozbiljan svjetski čimbenik to ne dovodi u pitanje).

**• Blaškić je osuđen na 45 godina, iako mu nije dokazana osobna krivnja, dok Milošević, Martić, Karadžić i mnogi drugi šetaju na slobodi.**

Istina je – kaže – da je nakon »Oluje« zamrznut Phare program i potpisivanje Sporazuma o suradnji s Europskom unijom, ali to se nije dogodilo zbog vojnih akcija nego nekih drugih stvari. Točno je i to da je hrvatsko pravosuđe procesuiralo oko 4 tisuće različitih kaznenih djela i 2000 osoba, ali neki od stvarnih zločina nisu odlučno procesuirani, što je nanijelo veliku štetu Republici Hrvatskoj. Što se tiče Rezolucije o zaštiti dostojanstva Domovinskog rata spremni smo – kaže – na njoj surađivati, ali postojeći tekst svakako treba doraditi i pročistiti.

Po riječima zastupnika Haaški tribunal je u svom radu pokazao dosta nedostataka, posebno u odnosu na žrtve Domovinskog rata 1991. i brojne masovne zločine nad civilima, napose Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Unatoč tome, njegovi stranački kolege odlučno podržavaju suradnju s tim sudom, jer Hrvatska nema drugog izbora budući da joj, u protivnom, prijete potpuna izolacija. Na kraju je sugerirao da se oformi međustranačka komisija koja bi doradila ovu Rezoluciju. Ako ona ne nađe zajed-

nički jezik, dužnost je Vlade da predloži svoju završnu verziju tog dokumenta.

**Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** najprije se javila za ispravak krivog navoda dr. Mate Granića, pojašnjajući da je Hrvatska podnijela dva zahtjeva Vijeću suda u Haagu – jedan da se raspravi pitanje nadležnosti nad vojnim akcijama »Bljesak« i »Oluja« i drugi za dopunu pravila dokaznog postupka o čemu, očito, sud još nije odlučivao. Ta se pravila često mijenjaju o čemu u prvom redu odlučuju suci na plenarnoj sjednici.

**Dr. Granić** je potvrdio da se o izmjenama tih pravila najprije odlučuje unutar Suda, ali ako o tome ne postoji suglasnost može ih mijenjati isključivo Vijeće sigurnosti.

Na početku svog izlaganja **dr. Ljerka Mintas-Hodak** podsjetila je na brojne činjenice, spomenute u uvodnom izlaganju, s kojima se zacijelo slaže većina građana Hrvatske i zastupnika. Nesporno je, kaže, da je na Republiku Hrvatsku izvršena agresija i da nam je nametnut brutalni rat koji je uzrokovao velika stadanja hrvatskog naroda. Nema sumnje da su se u Hrvati, kao žrtve u tom ratu, zalagali za uspostavu Međunarodnog suda koji bi sudio za ratne zločine, u prvom redu počinjene za vrijeme agresije na Hrvatsku, ali i za sve ratne zločine počinjene u doba tog rata. Licemjerno je, stoga, predbacivati zastupnicima HDZ-a da se odriču zahtjeva da svatko treba pojedinačno odgovarati za zločine koji su počinjeni. Spomenula je i činjenicu da nisu jednako procesuirani zločini koji su počinjeni u ovom ratu na svim stranama (pred Haaškim sudom našlo se najviše optuženih Hrvata, nešto manje Srba, dok ima vrlo malo optužnica protiv Muslimana).

Po riječima zastupnice, vladajuća stranka i oporba razmimoilaze se u mišljenjima oko toga je li, i u kojoj mjeri, rad Haaškog suda ispolitiziran i što se, zapravo, podrazumijeva pod suradnjom s tim sudom. Naime, dio zastupnika vladajuće Koalicije smatra da je taj sud vrhunac jednog pravnog sudišta, stvorenog kao izraz civilizacijskog dosega Europe za suđenje ratnim zločincima, primjenjujući pritom visoka etička načela. Za razliku od njih zastupnica drži da je ta institucija u velikoj mjeri poluga političkog pritiska određenih međunarodnih interesa na ovim prostorima.

## Suradnja se ne smije svesti na udovoljavanje zahtjevima Suda

Po mišljenju njenih stranačkih kolega suradnja s Haaškim sudom ne smije se svesti na bespogovorno udovoljavanje svakom zahtjevu te institucije, već mora podrazumijevati i obranu osnovnih državnih i nacionalnih interesa (što uključuje i pravo na korištenje svih legalnih sredstava za obranu vlastitog stava države u slučaju ugroze tih interesa u postupku rada tužiteljstva ili suda). Po riječima zastupnice bivša HDZ-ova Vlada je djelotvorno surađivala s tim sudom, o čemu svjedoči i činjenica da je pripremila za donošenje Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom, stvorila institucionalne pretpostavke za tu suradnju (organizacija Ureda za suradnju s Haaškim sudom, ureda Haaškog tužiteljstva, savjeta, itd.) te na traženje Suda redovno dostavljala brojnu dokumentaciju za koju je ocijenjeno da se može predočiti a da to ne ugrozi državni ili nacionalni interes.

*• Očekivali smo da će Vlada u ponuđenom dokumentu dati odgovor na pitanje na koji će se način, u svjetlu presude Blaškiću, zaštititi hrvatski interesi.*

Nadalje, posredovali su u predaji optuženika za ratne zločine, pregovarali o svim ovim sporazumima koji se spominju i u predloženoj Deklaraciji, te odobravali istrage na terenu koje se i danas obavljaju. Međutim, nisu pristali na omalovažavanje hrvatske Vlade niti udovoljili nalogu za svjedočenje hrvatskih dužnosnika, kad je bila izdana subpoena (to je bila prva naša pobjeda u traženju ravnopravnog odnosa ili barem poštivanja jedne suverene vlasti). Dakako, kad se procijenilo da bi predaja određene dokumentacije mogla naštetiti nacionalnim interesima nismo pristajali na to, kaže zastupnica. Veliki istočni grijeh HDZ-ove vlade bilo je i njeno odupiranje politizaciji Haaškog suda, time što je na kraju pokušala osporiti njegovu nadležnost za suđenje u vezi sa zločinima počinjenim u spomenutim vojno-redarstvenim akcijama Domovinskog rata. Unatoč svemu pozitivnom što smo kroz cijelo to vrijeme učinili, međunarodna zajednica je ne-

gativno ocijenila našu suradnju s Haaškim sudom (i danas nam se predbacuje da smo vodili zemlju u izolaciju jer nismo surađivali s tom institucijom).

## Haaški sud izuzetno ispolitiziran

U nastavku izlaganja zastupnica je obrazložila na čemu temelji mišljenje da je Haaški sud izuzetno ispolitiziran. U prvom redu na tom sudu nikada se nije sudilo stvarnim počiniteljima ratnih zločina, već onima na vrhu zapovjednog lanca a izricane su više nego drakonske kazne. Najbolji primjer za to je presuda generalu Blaškiću koji je, temeljem zapovjedne odgovornosti, dobio 45 godina, dok je jedan od najbližih Hitlerovih suradnika u Drugom svjetskom ratu osuđen na 25 godina zatvora. Osim toga, omjer osumnjičenika bio je uvijek na štetu Hrvata, a postupci su koncentrirani pretežno na zločine u Hrvatskoj i u BiH, te na akcije »Bljesak« i »Oluja«. Jednostavno se, kaže, zaboravilo na procesuiranje zločina učinjenih 1991. i 1992. godine. Iako je Hrvatska dostavila opsežnu dokumentaciju o zlodjelima koja su se činila nad Hrvatima za vrijeme Domovinskog rata, gospođa Del Ponte danas kaže da nema te dokumentacije i da zato nije ništa poduzeto. Osim toga, izjednačena je krivnja Tuđmana i Miloševića, budući da se već vodila istraga protiv dr. Tuđmana (iako nas se uvjeravalo u suprotno).

*• Ne samo jezične formulacije, nego i žurba u proceduri, daju nam pravo za sumnju da je i ovaj dokument rezultat vanjskih pritisaka.*

Po mišljenju zastupnice tako politizirani sud zasigurno ne može do kraja objektivno prosuditi ni krivnju za djela koja su se dogodila u akcijama »Bljesak« i »Oluja«. Zalaže se za to da se za sve eventualne zločine za vrijeme i nakon tih akcija sudi pred domaćim sudovima (u tom dijelu treba izmijeniti Deklaraciju). Sugerirala je i da se promijeni Ustavni zakon u dijelu u kojem predviđa osobnu odgovornost po zapovjednom lancu za one koji nisu izravno počinitelji kaznenih djela **Mr. Mato Arlović** je na to primijetio da je teško promijeniti Deklaraciju bez prethodne izmjene Ustavnog zakona.

## Deklaracija ne razlikuje žrtvu od agresora

Dr. Jure Radić (HDZ) započeo je svoje izlaganje izjavom da se zalaže za osudu zločina i kažnjavanje zločinaca, napose ratnih. Budući da ta zlodjela ne zastarjevaju, nada se da će ruka pravde kad tad stići one koji su ih počinili. Kako reče, uvjeren je da se svi zastupnici zalažu za to da zločinci budu osuđeni, ali da se mnogi boje da bi mogli biti osuđeni pravednici, a da zločinci ostanu na slobodi (to se dijelom događa u Haagu). U prilog tome spomenuo je da je Blaškić, iako mu nije dokazana osobna krivnja, osuđen na 45 godina robjice, dok Milošević, Martić, Karadžić i mnogi drugi šetaju na slobodi. Tko je osuđen za Vukovar, Škabrnju, Dubrovnik odnosno za gotovo 14 tisuća poginulih u Domovinskom ratu, za 35 tisuća ranjenih te za razorene teritorije (gotovo trećina Hrvatske) – pita zastupnik. Činjenica da Haag do sada nije postupao po pravdi daje nam pravo da sumnjamo u njegov rad i da ne potpišemo bilo kakve »bianco mjenice«, priznajući neupitnu nadležnost tog suda. Uostalom, Hrvati su i u povijesti ne jednom lakovjerno povjerovali svijetu zbog čega su stradavali (npr. Bleiburg). Što je napravila međunarodna zajednica da spriječi genocid u Vukovaru – pita dalje zastupnik.

Njegove osnovne zamjerke predloženom dokumentu su da uopće ne spominje agresiju na Hrvatsku, ne sadrži jasan poziv da se Kaznenom sudu u Haagu privedu krvnici nad Hrvatima, a nije izraženo ni neslaganje s dosadašnjim radom tog suda i osudom pravednika. S jedne strane govorimo o tome da dosadašnja hrvatska vlast nije odradila svoj dio obveza iz Ustavnog zakona o suradnji s Haaškim sudom, a ne spominjemo činjenicu da ni taj sud, najvećim dijelom, nije ispunio svoje obveze na privođenju počinitelja ratnih zločina u Hrvatskoj nad Hrvatima.

*• Piše se o zločinima i lažnim invalidima, a zanemaruju se pozitivne tekovine i doprinosi Domovinskog rata.*

Osvrnuvši se na preambulu tog dokumenta u kojoj, među ostalim, stoji da će Sud utvrditi pojedinačnu krivnju i »time onemogućiti uspostavljanje kolektivne odgovornosti čitavog

naroda...« zastupnik je rekao: »Odričem bilo kome, pa i Sudu, pravo da izravno ili posredno odlučuje o kolektivnoj odgovornosti moga naroda, kao i autorima ovog teksta da aludiraju na to. A što se tiče »neupitne« nadležnosti Haaškog suda za operacije »Bljesak« i »Oluju« pričekajmo pravorijek bilo Vijeća sigurnosti, bilo tog Suda.

Po mišljenju zastupnika predloženi dokument je prilično bezličan, i uopće ne razlikuje žrtvu od agresora. U tom kontekstu spomenuo je da je nekoliko zastupnika reklo da su u sukobu na ovim prostorima bile involvirane tri države nastale raspadom bivše Jugoslavije. To izjednačavanje krivnje karakteristično je za presudbu dijela svijeta o nama, ali je bolno kada se takvo stajalište provuče u dokumente koje hrvatska Vlada predlaže Hrvatskom državnom saboru, negodovao je zastupnik, najavivši da neće dići ruku za ovako predloženu Deklaraciju.

Vlado Gotovac koji je spomenuo da su tri države nastale raspadom bivše Jugoslavije bile involvirane u sukob, pojasnio je da se radilo o konstataciji a ne o vrijednosnom sudu (to ne znači da se te države na bilo koji način izjednačuju). Zastupnik je također izjavio da treba prestati s upozorenjima o tome što nam se može dogoditi. Ovo što se sada događa posljedica je toga što je proteklih 9 godina vođena pogrešna politika.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak zamjerila mu je na netočnom navodu, napomenuvši da su zastupnici HDZ-a 9 godina sprječavali da se dogodi ono što će se desiti zahvaljujući pristanku nove vlasti na tri glavna uvjeta međunarodne zajednice. Ona je te uvjete postavljala i pred njihovu vladu, ali oni nisu htjeli platiti tu cijenu.

Dr. Boris Kandare (HSP) priklonio se onim sudionicima rasprave koji su se usprotivili usvajanju Deklaracije u tekstu što ga je ponudila Vlada. Smatra, naime, da je predlagatelj pretjerao, ali isto tako da je u svom ponašanju, u odnosu na tzv. svoje nadležnosti, pretjerao i Međunarodni kazneni sud u Den Haagu. Po mišljenju zastupnika niz bitnih pogrešaka u ponuđenom tekstu ozbiljno dovode u pitanje objektivnost cijelog dokumenta. U prvom redu, Deklaracija kao oblik odluke Zastupničkog doma, trebala bi sadržavati samo opća načela a nikako ne konkretne mjere (tako je propisano Poslovnikom). Osim toga, ovaj tekst je očito prijevod s engleskog jer obiluje pravno-tehničkim

pojmovima karakterističnim za sustav »common law« odnosno englesko jezično područje. A ako to nije prijevod engleskog teksta onda ga je pisala osoba koja ne poznaje sustav hrvatskog prava. To je, kaže, jedan od razloga zbog kojih ne može povjerovati u vjerodostojnost i u valjanost ovog teksta i zbog toga će, zajedno sa svojim kolegama iz Kluba zastupnika HSP-a glasovati protiv ponuđene Deklaracije.

## Postoje naznake da je Deklaracija rezultat vanjskih pritisaka

Vlado Jukić podsjetio je zastupnike na to kako je uopće došlo do ove rasprave i do predložene Deklaracije. Naime, u ožujku ove godine, nakon što je hrvatska javnost saznala za drakonsku presudu generalu Blaškiću, u Saboru je održana zajednička sjednica nadležnih odbora ovog Doma s najvišim predstavnicima Vlade, predsjednicima parlamentarnih stranaka i klubova zastupnika. Povod za taj sastanak bila je činjenica da je u presudi tom generalu Haaški tribunal izrekao kvalifikaciju da je Republika Hrvatska agresor, što je izazvalo veliku zabrinutost. Vlada se posebnim zaključkom obvezala da će u roku od 3 tjedna dostaviti Saboru svoje očitovanje o suradnji s Međunarodnim sudom u Haagu.

*• Republika Hrvatska je i ranije surađivala s međunarodnom zajednicom, a šira regija nije nakon toga postala ništa stabilnija.*

Očekivali smo, kaže zastupnik, da će Vlada u ponuđenom dokumentu dati odgovor na pitanje na koji će se način, u svjetlu presude Blaškiću, zaštititi hrvatski interesi. Međutim, u Prijedlogu deklaracije nema ni riječi o tome, a to je ključno pitanje za svakoga tko želi dobro hrvatskom narodu i državi. Umjesto toga u obrazloženju, odnosno u raspravi dobili smo filozofski odgovor kako će ovakva Deklaracija biti veliki iskorak i donijeti rješenje svih problema vezanih za suradnju Hrvatske s Međunarodnim sudom u Haagu. Osim toga, u Deklaraciji nam se nudi, kao stav Republike Hrvatske, neupitna nadležnost suda za vrijeme i neposredno nakon Domovinskog rata, a Republika Hrvatska se obvezuje na do-



stavu svih dokumenata vezanih za vojne akcije. Jednom riječju, Deklaracijom se u tom pogledu sudbena vlast Republike Hrvatske praktično predaje u ruke Međunarodnog suda u Haagu, zaključuje zastupnik. S obzirom na neobične formulacije u predloženom tekstu zanima ga tko su njegovi autori (vjerujemo da je Vlada za izradu ovako ozbiljnog dokumenta konzultirala i vrhunske pravne stručnjake). Ne samo jezične formulacije nego i žurba u proceduri daje nam pravo za sumnju da je i ovaj dokument, kao i brojni drugi u modernoj hrvatskoj državi, rezultat vanjskih pritiska, a ne izvorni dokument i stajalište hrvatske Vlade, kaže zastupnik. Zanimalo ga je i to je li prilikom izrade Deklaracije bilo konzultacija s veleposlanicima stranih zemalja i dužnosnicima Međunarodnog kaznenog suda, budući da je obznanjen nakon posjete nedavne glavne tužiteljice Haaškog suda Hrvatskoj. To su vrlo ozbiljna pitanja na koja zastupnici zaslužuju odgovor, s obzirom na činjenicu da prihvaćanje ovakve Deklaracije zasigurno može imati dugoročne posljedice za Republiku Hrvatsku, upozorava zastupnik. Na kraju je napomenuo da ne može glasovati za ovakav dokument ako on ne pretrpi bitne izmjene.

**• I pojedini bi novinari trebali preispitati dosadašnje pisanje, jer su iznijeli lažnu tezu o trgovanju ljudskim organima tijekom rata.**

Za riječ se javio zastupnik **Krunoslav Gašparić (HDZ)** podsjetivši na stavove pokojnoga predsjednika dr. **Franje Tuđmana** oko pitanja zaštite ljudskih prava koje je izrekao u jednom od posljednjih istupa u novinama. Citirao je njegove stavove, prepričavajući kako se današnji svijet približava savršenstvu, a s druge strane pokazuje tamno lice puno nepravde, okrutnosti i proturječja.

### Neopravdane kritike hrvatskim braniteljima

Ocijenio je kako je medijski tretman Domovinskog rata neodgovarajući jer polazi s pozicija paušalne kritike i neargumentiranih navoda. Neprekidno se piše o kriminalu, lažnim invalidima i ratnim zločinima, a zanemaruju se pozitivne činjenice i stradanja branitelja. Ocijenio je zatim da Haaški sud nije objektivan jer je

jednome Tihomiru Blaškiću, umjesto oslobađajuće presude, dosudio 45 godišnji zatvor. Napomenuo je da se pred licem pravde trebaju naći i počinitelji zločina u Dubrovniku gdje je samo prilikom jednog bombardiranja smrtno nastradalo troje mladih ljudi.

**• Za ratni zločin treba odgovarati, ali okrivljenici u Haagu ne bi trebali ispaštati za moguća sporenja dviju strana.**

Na kraju je zamjerio da se u Prijedlogu deklaracije o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, barata pojmovima poput: »počinitelji ratnih zločina, suđenje ratnim zločincima, udovoljiti i ponuditi«. Zbog ovakvih formulacija glasovao će protiv rečenog Prijedloga deklaracije, najvjestio je zastupnik Gašparić.

Zastupnik **Tonči Tadić (HSP)** istaknuo je da se predloženi zakonski tekst oslanja na ranije doneseni Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom. Ocijenio je da je HDZ učinio veliki propust kada je svojedobno izradio i podržao donošenje rečenog Zakona. Iako je sadašnja vladajuća koalicija podržala ovakav Zakon, treba reći da su HSP i HKDU bili oštro protiv tadašnjeg zakonskog prijedloga. Sadašnja Deklaracija nažalost, dodatno cementira prijašnje pogrešne političke prosudbe, upozorio je zastupnik Tadić. Kritički se osvrnuo i na pojedine nedosljednosti i istaknuo da se nizozemskim vojnicima koji su propustili izvršiti zapovjedi u Srebrenici, sudi na njihovom vojnom sudu umjesto pred međunarodnim tribunalom. Ovakvih slučajeva bilo je mnogo, istaknuo je i podsjetio na pojedine zločine nad Hrvatima tijekom nadzora u nekadašnjim UNPA zonama u Republici Hrvatskoj. Međunarodna zajednica trebala bi zapečatiti sudbinu dr. Radovana Karadžića i Ratka Mladića koji sjede u miru, odlaze na utakmice ili glasuju na lokalnim izborima pred licem međunarodnih vojnih snaga.

**• Hrvatski generali nisu ratovali za sebe, već za državu i u skladu s najvišim političkim odlukama i naredbama.**

I on je govorio zatim o nepravednom kažnjavanju Tihomira Blaškića, ocjenjujući da je rečeno suđenje još jedan dokaz kako međunarodna zajednica kažnjava nedužne osobe i narode, te nameće osjećaj kolektivne odgovornosti. Govorio je zatim i o pojedinim spornim odredbama u predloženom zakonskom tekstu. Osvrnuo se na stavak 5. predložene Deklaracije gdje stoji da će suradnja Hrvatske sa sudom u Haagu bitno pridonijeti stabilnosti u regiji. Ovakve formulacije ocijenio je besmislenima, jer je Hrvatska i ranije surađivala sa spomenutom institucijom, a regija nije ništa stabilnija. Destabilizirajući element cijele ove ratne priče bio je i ostao – Slobodan Milošević i Srbija, s kojom je Hrvatska preuranjeno normalizirala odnose. Da bi se kaznili zločinci, trebao bi se preispitati i ukinuti Zakon o oprost, a Hrvatska ne bi trebala imati samo zadatke i zahtjeve za izručivanjem osumnjičenih osoba za počinjene ratne zločine. U pojedinim postupcima prema osumnjičenim osobama Međunarodni sud za ratne zločine demonstrirao je vlastitu nespretnost i neobjektivnost prema Hrvatima. Zbog ovih razloga utemeljeni su prijedlozi da Hrvatska tuži spomenuto sudsko tijelo Vijeću sigurnosti UN-a i Europskom sudu za ljudska prava.

Zaključio je svoje izlaganje slijedećim riječima: »Dok je HDZ bio na vlasti svojim je ustavnim zakonom doveo Hrvatsku na rub ponora, a šestorka će sada ovakvom Deklaracijom učiniti veliki korak naprijed«.

Ispravak krivoga navoda zatražio je zastupnik **Milan Kovač (HDZ)**. Procijenio je da HDZ nije nikoga izručio jer su se osumnjičeni javili dobrovoljno, a jedan dio je uhapšen od međunarodnih snaga u srednjoj Bosni.

### Vrijednosti Domovinskog rata nisu osporene

Zatim je govorio zastupnik dr. **Miroslav Furdek (HSS)** i ocijenio da je Domovinski rat imao obrambeni i oslobodilački karakter, jer je Republika Hrvatska bila žrtvom Miloševićeve agresije. Zbog ovakve općeprihvaćene činjenice, iz preambule bi trebalo izbaciti onaj dio u kojemu se naglašava zaštita vrijednosti koje su neupitne i nesporne. Trebalo bi izbaciti i dio u kojemu se govori da nema kolektivne odgovornosti hrvatskoga naroda za počinjene zločine jer je i ta činjenica nesporna. Prihvaćanjem Deklaracije treba individualizirati odgovornost i moguće

krivce. Ocijenio je zatim da je vrlo uzak manevarski politički prostor oko rečenog pitanja. Zbog ovih je razloga bolje prihvatiti Deklaraciju, jer ne treba biti veliki optimist ukoliko čitava stvar završi na arbitraži pred Vijećem sigurnosti UN-a.

I on je ocijenio da Međunarodni sud nije imun na pogreške, te je opisao pojedine dvojbene odluke koje su povezane uz presudu generalu Blaškiću. Mogući krivci ipak moraju osjetiti da trebaju osjetiti kaznu, ukoliko su počinili ratne zločine, upozorio je zastupnik. Odbacio je zatim ocjene zastupnika Đapića koji je prozvao pojedine zastupnike da su izbjegli ratna iskušenja i mirno dočekali rasplet situacije. Istaknuo je da je bio dragovoljac Domovinskog rata i pričuvni časnik Hrvatske vojske, a bio je sudionikom i akcije »Oluja«. Usprkos tim iskustvima, ne osjeća strah od suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom, kao ni brojni branitelji koji su hrabro, ali i odgovorno obavili svoju obrambenu i građansku dužnost. Upozorio je na kraju novinare da preispitaju senzacionalističke tvrdnje o tobožnjoj prodaji ljudskih organa tijekom rata. Kao član Udruge liječnika dragovoljaca Domovinskog rata 1990/91., odgovorno tvrdim da ovakvih radnji nije bilo, zaključio je zastupnik dr. Miroslav Furdek.

**• Deklaracijom se herojstvo hrvatskih branitelja odvaja od učinjenih zločina pojedina.**

Zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** iznijela je vlastite dojmove o posljednjim zbivanjima u Republici Hrvatskoj oko suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom. Zamjerila je da se previše brzo briše uspomena na stradanja tijekom Domovinskog rata i na doprinos dr. Franje Tuđmana. Nalazimo se pred reinterpretacijom ovih događaja koji se promatraju kroz prizmu krivnje branitelja i kriminalizaciju generala Hrvatske vojske. Posljednjih deset godina promatra se kroz negativistički pristup i kao zločinački pokušaj zbog kojega sada moraju ispaštati demokrati i internacionalisti. Haaški tribunal postaje, mišljenje je zastupnice Šuica, glavni kriterij i smisao hrvatskog političkog života i budućnosti. Založila se za individualizaciju krivice i za nadležnost hrvatskih sudova ukoliko su počinili zločini nad nedužnim osobama.

Nakon nje, govorio je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**, koji je uvodno istaknuo da su u tijeku neumjereni medijski napadi na sve događaje koji su se odvijali za vrijeme Domovinskog rata. Sada se prozivaju i sumnjiče upravo one osobe koje su iznijele najveći napor tijekom rata, a kroz sumnjičenja hrvatskih generala, nastoji se obezvrijediti čitav rat. Suđenje generalu Blaškiću pokazuje namjeru međunarodne zajednice koja želi osuditi cjelokupnu hrvatsku politiku imputirajući joj da je bila genocidna i vodila u istrebljenje Srba. Slična priča ponavljala se i nakon završetka II. svjetskog rata kada su optuživani Hrvati, a zaboravljena su njihova stradanja i velikosrpske aspiracije na hrvatski teritorij. Samostalna hrvatska država nastala je političkom voljom hrvatskog naroda, a u Ustavu se ne mogu pronaći nikakvi elementi isključivosti ili diskriminacije, upozorio je zastupnik. Pojedinačni zločini koji su se dešavali nakon provedenih akcija Hrvatske vojske, nisu mogli biti pokretač iseljavanja Srba. Zamjerio je da se stvara loša slika o hrvatskim časnicima koji se sada srame izlaziti u grad u službenim odorama, a suđenje generalu Blaškiću zorno ukazuje na neobjektivnost Haaškog suda.

Istaknuo je zatim da je ponosan što je sudjelovao u stvaranju hrvatske države, a i danas je spreman izdržati moguća sumnjičenja i odluke Međunarodnog suda u Den Haagu. Spomenuo je zatim da djeca hrvatskih osumnjičenika nisu kriva i ne bi smjela živjeti u oskudici i maltretiranju okoline. Upozorio je da su krivo upućena djeca istukla sina Darija Kordića, a takve se stvari ne bi smjele događati u Hrvatskoj. Na kraju je rekao da se ne protivi suradnji s Kaznenim sudom ukoliko je netko počinio zločin, ali je zapitao koliko cijenu još moraju platiti hrvatski branitelji koji su ginuli za oslobođenje Hrvatske.

Zastupnica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Podsjetila je da je svojedobno Hrvatski državni sabor odredio delegaciju koj se na licu mjesta trebala upoznati s problemima zatvorenika u Haagu. Zatražila je da se provjeri da li je i zbog čega, došlo do propusta u preuzetim obvezama.

### **Kazna treba stići i agresore na Hrvatsku**

Zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** rekao je da su se punih 45 godina njegovale uspomene na tekovine NOB-e, pa bi

trebalo očekivati da će se nekoliko godina čuvati uspomene i na stradalnike Domovinskog rata. Podsjetio je da su ratni zločini učinjeni i u Borovom Selu, Lovincu, Škabrnji, Čelijama i Vukovaru i to pred očima međunarodnih promatrača koji su ostali nijemi na te slučajeve. Osvrnuo se zatim i na nedavno započete forenzičarske radnje koje strani eksperti izvode na pojedinim lokalitetima u Gospiću. Zapitao je zašto se s istim žarom, ne pristupi istraživanju zločina koji su raketiranjem sa 50 kilometara, učinjeni nad nevinim građanima Zagreba. Što je s Martićem i Hadžićem, zapitao je zastupnik Šuker, podsjećajući da imenovani mirno žive iako su dostupni međunarodnim policijskim snagama. Prosvjedovao je zatim da nekim hrvatskim ljudima čak i stradanja iz Domovinskoga rata nisu neupitna, a takvim ponašanjem ruše temeljne nacionalne interese.

Zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** nije osporio mogućnost da su pojedinci učinili ratni zločin, ali je podsjetio na apsolutnu neravnotežu koju međunarodna zajednica čini kada izjednačuje obranu zemlje i agresiju. Za ratni zločin treba odgovarati, ali ne bi se smjela vršiti niti odmazda nad okrivljenicima koji možda ispaštaju zbog tobožnje nekooperativnosti Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom. Primjer generala Blaškića i njegova drakonska kazna daje naslutiti da su se takve nedopustive stvari ipak događale, upozorio je zastupnik Penić. Podsjetio je zatim da su Petar Zrinski i Krsto Frankopan smaknuti u Bečkom Novom Mestu jer su otišli dokazati vlastitu nevinost u uroti protiv carskih ovlasti. Ovakvi primjeri trebali bi biti opominjući za sve, kada zagovaraju bezuvjetnu i jednosmjernu suradnju s Den Haagom, upozorio je zastupnik Penić. Zamjerio je da se u Deklaraciji ne navodi ime agresora koji je započeo rat i počinio teška zlodjela protiv civila u: Vukovaru, Škabrnji, Borovom Selu i ostalim mjestima. Ocijenio je da pojedine neuravnotežene ocjene i kvalifikacije nisu utemeljene i objektivno dovode do okrivljavanja čitavog naroda. Zamjerio je na kraju što je tekst Deklaracije došao na zastupničke klupe neposredno prije početka rasprave.

**• I prijašnja je vlast surađivala s Kaznenim sudom pa ne stoje primjedbe o opstrukciji suradnje.**

Zastupnik **Darko Šantić (HNS)** osvrnuo se na naredbu koja je krajem 1991. ili početkom 1992. godine izdana u okviru nadležnih službi HV-a u 4. operativnoj zoni sa sjedištem u Karlovcu. Ova je naredba donesena kako bi se osujetile moguće nedopuštene radnje i kršenje međunarodnih ratnih odredbi, a zastupnik Šantić ovu je zapovijed kaže, odnio i u Gospić. To dokazuje da je Hrvatska vojska bila aktivna i odlučna u sprječavanju ratnih zločina i ne može se kolektivno optuživati. Ocijenio je zatim da se oko istih događaja koji su se zbili tijekom Domovinskog rata, oštro polariziraju stavovi i gledišta, što svakako nije dobar pristup. Zbog osjetljive materije koja se nalazi pred zastupnicima, založio se da se odluka donese temeljem konsenzusa.

Zastupnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)** citirao je povijesne izreke o oprost i istini, a zatim je ocijenio da se hrvatska vlast u nedavnoj prošlosti preblago odnosila prema brojnim zločincima koji su se kompromitirali napadom na vlastitu domovinu. Sada se događaju kontroverzne stvari jer se žele osuditi hrvatski generali, a stvarni su zločinci dobili zakonsku amnestiju. Zapitao se, nije li na djelu želja da se svi izjednače, da se pomiješaju postupci agresora i žrtve, kako bi se moglo reći da je u pitanju građanski rat bez agresora. Hrvatsku treba izjednačiti sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom jer bi se tako ostvarila uvertira o još jednom hrvatskom povijesnom porazu u borbi za vlastitu nezavisnost. Zastupnica dr. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** podsjetila je na pojedine izvještaje bivše tužiteljice u Haagu, Louis Arbour. Govoreći o razlozima za utemeljenje Suda, tužiteljica je rekla da narode bivše Jugoslavije treba naučiti da je njihov izbor nacionalističkih vođa bio pogrešan izbor. Navela je zatim izjavu zastupnice dr. Vesne Pusić i podsjetila da je dala pogrešnu interpretaciju Tuđmanovog poziva Srbima o ostanku u domovima neposredno uoči akcije »Oluja«. Ocijenila je da je međunarodna zajednica teško kaznila i izolirala Hrvatsku zbog oslobađanja svog prostora i zbog odbijanja da se s većim elanom priključi balkanskim integracijama.

### Geopolitički interesi stranih krugova

Vladina Deklaracija o suradnji s Haaškim sudom, daje Međunarodnom tribunalu pravne ovlasti koje se mogu zloupotrijebiti i na političkom polju pritisaka, ocijenio je zastupnik

**Krunoslav Kordić (HDZ)**. Isto tako evidentan je i politički pritisak na Hrvate Bosne i Hercegovine kao najmalobrojniji narod da izruči svoje branitelje nadležnom sudu. Ako se govori o Hrvatskoj kao elementu regionalne stabilnosti, zašto od strane Europske unije i SAD-a nije spriječena agresija na našu državu. Izrazio je zatim i dvojbu da se preko sudenja generalu Blaškiću žele uputiti političke poruke Hrvatima u BiH, koji se stoljećima bore za opstojnost i temeljna ljudska prava. I on je istaknuo stradanja hrvatskog naroda nakon Bleiburga i križnog puta, te podsjetio da za ove zločine nitko nije krivično odgovarao. Ovakvo ignoriranje ponavlja se i sada, jer nitko nije odgovoran za brojna umorstva hrvatskih civila u Grabovici, Uzdlolu, Dusi ni i ostalim mjestima u BiH. Zbog ovakvih postupaka nije moguće »dati bianco deklaraciju za političko discipliniranje Republike Hrvatske i osudu sudionika Domovinskog rata«, zaključio je zastupnik Kordić.

Zatim je govorio zastupnik **Ivica Tafra (HDZ)** izrazivši bojazan da bi prema kriterijima iz Deklaracije mogao biti optužen svaki branitelj koji se oružano borio u obrani Hrvatske. Smatra da Vlada pretjerano brine o zahtjevima međunarodne zajednice, a budući da imaju parlamentarnu većinu neće imati problema oko izglasavanja Deklaracije. Upozorio je na kraju da se braniteljima nanosi nepravda jer ih se neutemeljeno optužuje i proziva.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** istaknuo je da ratni zločini ujedno predstavljaju zločine protiv čovječnosti i ne podliježu zastarjevanju. Zapitao se zbog čega je onda posrijedi takva žurba i predložio da se o Deklaraciji provede široka rasprava u hrvatskom društvu. Dodao je na kraju, da hrvatski pravni sustav ne bi smio biti u vazalnom odnosu prema Haagu, a niti jedan hrvatski državljanin ne bi smio biti izručen Međunarodnom kaznenom sudu bez odobrenja Hrvatskog državnog sabora. Ponovno je zatim govorio i zastupnik **Krunoslav Gašparić**, te ocijenio da su se pojedini krugovi međunarodne zajednice opirali stvaranju novih demokratskih država na razvalinama Jugoslavije. Citirao je i prigodnu izjavu tadašnjeg američkog diplomata W. Cimermana koji je osporavao tadašnju emancipaciju novih država.

### Ne treba unaprijed suditi pojedinim generalima

Za riječ se zatim javio i ministar obrane **Jozo Radoš** koji se osvrnuo na

predloženu Deklaraciju s aspekta Ministarstva obrane. Istaknuo je da hrvatski generali nisu ratovali za sebe već za interese hrvatske države i u skladu s najvišim političkim odlukama i naredbama. To su ljudi koji su izvršavali zadaće i ako treba fokusirati odgovornost, onda to nisu hrvatski generali nego oni koji su kreirali politiku. Apelirao je da se nikoga ne optužuje unaprijed jer to onda izaziva zaštitu koja je dominantno stranačka, a takva zaštita hrvatskim generalima nije potrebna. Paušalne kritike dovode u pitanje funkcioniranje bitnog segmenta ove države, a to je Hrvatska vojska. Odgovorio je zatim i na neutemeljene prozivke pojedinih opozicijskih političara koji su pronosili lažne glasine da postoje tajne optužnice protiv hrvatskih generala. Prema saznanju ove Vlade i prema iskazima resornog ministra Ivaniševića, nemamo spoznaja da postoje tajne optužnice protiv hrvatskih generala, istaknuo je ministar Radoš. Izrazio je istovremeno čuđenje što je zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak** osporila iskaze nadležnih ministara i time naznačila da možda zna više o ovoj temi. Pozvao ju je da kaže sve što zna o tajnim optužbama ili da povuče ove optužbe kao neutemeljene. Govorila je zatim prozvana zastupnica, te uvodno zatražila od potpredsjednika Sabora da zaštiti zastupnike od ovakvog odnosa i ponašanja ministra hrvatske Vlade. Objasnila je da je samo interpretirala iskaz tužiteljice Carle del Ponte, koja je izjavila da postoje tajne optužnice protiv osumnjičenih za ratne zločine. Uostalom, ova izjava bila je javna i može se provjeriti iskaz koji je tom prilikom objavljen i na televiziji. Moje saznanje temeljilo se na novinskim i televizijskim izjavama koje sam vidjela i pročitala, zaključila je zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak**. Ispravak krivoga navoda zatražio je i zastupnik dr. **Ivić Pašalić (HDZ)** koji je uvodno čestitao ministru Radošu i odao mu priznanje da je jedini od predlagatelja uzeo u javnu obranu hrvatske generale. Zabrinjavaju ga, međutim, dvojbe i utisak da je ministar podsvjesno izrazio bojazan da se neće utvrđivati individualni zločini, nego će se ići na tzv. objektivnu odgovornost, što za sobom povlači i kolektivnu krivnju. Zamjerio je da su neki zastupnici iz pobjedničke koalicije ružno govorili o hrvatskim generalima jer su ih unaprijed proglasili odgovornima za pogreške koje tek treba sudski ustvrditi.

Ponovno je govorio ministar **Jozo Radoš** te se osvrnuo na iznijete pri-

mjedbe. Ispričao se zastupnici **Ljerki Mintas-Hodak** ukoliko je govorio pre-snažnim tonom. Ipak, još ju je jednom podsjetio da je njegovo pitanje bilo potaknuto nakon što je izjavila da postoje opravdane bojazni od tajnih optužnica i to potkrijepila vlastitim iskustvima koja su se formirala tijekom dosadašnje suradnje s odgovarajućim međunarodnim čimbenicima. Ponovio je da je tužiteljica naglasila da ministar Ivanišević zna sve što treba znati, a spomenuti je ministar kasnije, pred novinarima ponovio da nema tajnih optužnica. S ovako ozbiljnim stvarima ne bi se smjelo igrati, ocijenio je ministar Radoš. Odgovarajući na pretpostavke zastupnika Pašalića, poručio mu je da odustane od psihoanalitičkih nagađanja, te ponovio ranije iznijete teze da su hrvatski generali izvršavali povjerene im zadatke. Ponovno je govorio i dr. Pašalić te konstatirao kako se time moguća krivnja prebacuje na političare. Ovaj stav je neutemeljen iako se sada iznose teze da su krivi i oni koji su kreirali hrvatsku politiku. Ukoliko su ovakve pretpostavke točne i istinite, to onda znači da se odustaje od utvrđivanja individualne odgovornosti već se presuđuje jednoj politici i jednom narodu. Ispravak netočnog navoda zatražila je i zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak**, koja je ponovno zatražila da se nabavi snimka i iskaz tužiteljice Del Ponto kako bi se utvrdilo što je tom prigodom rečeno o spornoj temi. Za sebe je zadržala zastupničku slobodu da se osvrne i komentira iznijete ocjene koje se odnose na suradnju Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu. Odbacila je ocjene da se neodgovorno poigrava s izjavama, jer nakon četverogodišnjeg iskustva na odgovornim poslovima dobro zna prepoznati teške teme od kojih se jedna upravo razmatra.

I ministar **Jozo Radoš** pojasnio je već iznijete ocjene, te istaknuo da mu je drago što je zastupnica odustala od tvrdnje kako postoje tajne optužnice protiv hrvatskih generala, a odgovorio je i zastupniku dr. **Pašaliću** kako nije u iznijetoj raspravi precizirao i kvalificirao što znači objektivna odgovornost. Ali ukoliko se ona već postavlja, onda pod tom odgovornošću nisu dominantno odgovorni hrvatski generali već oni koji su kreirali i vodili takvu politiku, zaključio je ministar Radoš.

### Vlada osuđuje učinjene ratne zločine

Na iznijete primjedbe i prijedloge osvrnuo se nakon toga i ministar va-

njskih poslova, **Tonino Picula**. Ocijenio je da rečena tema ima i vanjskopoličke reflekse koji se moraju pojasniti. Nije sporno da Vlada Republike Hrvatske u svojoj programskoj deklaraciji koju je u Saboru prezentirao premijer Račan, želi promijeniti dosadašnji politički stav i poboljšati suradnju s Međunarodnim sudom u Den Haagu. Bivša vlast formalno je i deklarativno prihvaćala suradnju, ali je opstruirala i odugovlačila s izručenjem osoba koje su bile osumnjičene za ratne zločine. Takvim ponašanjem prethodna je administracija stekla negativnu reputaciju koju neće biti tako jednostavno izmijeniti. Naglasio je da je odnos između Republike Hrvatske i Međunarodnog kaznenog suda, prije svega ugovorni odnos koji je određen Ustavnim zakonom o suradnji, a koji je pak donesen u ovom Parlamentu – 19. travnja 1996. godine. Republika Hrvatska konačno ima priliku, naglasio je ministar vanjskih poslova, institucionalizirati odnose s Europskom zajednicom pa se opisani ugovorni odnosi ne mogu više odugovlačiti. Suverenitet Republike Hrvatske brani se najbolje sustavom vrijednosti koji danas povezuju države moderne demokracije, a za vjerovati je da svi zastupnici žele što prije ući u takav sustav. Rečenom se Deklaracijom nikako ne zamagljuje nepobitne povijesne činjenice o Domovinskom ratu, već nasuprot, ovakvim se potezima, dobro i herojstvo odvajaju od zla i zločina. Pojasnio je zatim i pojedine neutemeljene tvrdnje kako se suradnjom Republika Hrvatska odriče od dijela vlastitog suvereniteta. Domovinski rat nije i ne smije biti sinonim za zločin i zločinca, ali je za trajanja Domovinskog rata bilo nedopustivih djela koje su učinili potencijalni zločinci. Izrazio je uvjerenje da će u nastavku svoga rada, Međunarodni kazneni sud započeti istragu i progone osoba koji su učinili zločine nad Hrvatima i svim ostalim građanima u Republici Hrvatskoj. Da je politička volja tako htjela, dodao je ministar, učinjeni zločini već su se trebali otkriti i kazniti i u Republici Hrvatskoj. Govorio je zatim i o nekim iznijetim pretpostavkama da sud u Haagu nastoji povezati sve zemlje jugoistočne Europe u nekakvu novu balkansku asocijaciju. Ovakve tvrdnje nemaju realno uporište i ne smiju se iskrivljavati i krivo tumačiti zemljopisne odrednice i položaj Republike Hrvatske koja participira u više regija. Zemljopisni i geopolitički položaj Republike Hrvatske treba se

iskoristiti kao pozitivna komparativna prednost, a ne kao prokletstvo, upozorio je ministar **Picula**.

Ponovno se vratio na probleme koje branitelji i sudionici Domovinskog rata imaju u posljednje vrijeme. Većina njih je uznemirena i nezadovoljna, ali prvenstveno zbog teških socijalnih prilika u kojima žive oni i njihove obitelji. Problemi se javljaju zbog nezaposlenosti ili gubitka posla, a dobar dio i zbog posttraumatskog sindroma. Ogroman dio branitelja spokojan je, jer nema nikakve veze s učinjenim zločinima, a država će najbolje štiti svoje branitelje na taj način da se ustanove pravi krivci. Ministar **Picula** založio se za branitelje jer je na kraju i osobno prošao sva iskušenja vojnoga poziva i dužnosti tijekom Domovinskoga rata.

### Ni prijašnja vlast nije opstruirala suradnju

Za ispravak netočnoga navoda odlučio se ponovno zastupnik dr. **Ivić Pašalić**. Smatra da nisu točne tvrdnje kako je Republika Hrvatska ranije vodila dvostruku politiku oko suradnje s Međunarodnim sudom u Haagu. Podsjetio je da su sve parlamentarne stranke uz izuzetak HSP-a, donijele Zakon o suradnji s Haaškim sudom, a jedini grijeh prijašnje vlasti sastoji se u činjenici da nisu željeli bespogovorno izvršavati sve naloge i zahtjeve rečenog suda. Takve primjedbe iznijete su zbog oprečnih stavova oko dokumenata vezanih uz »Bljesak« i »Oluju«, a nije se radilo o opstrukciji, već o dozvoljenim pravnim mehanizmima. Nastojalo se pravnim sredstvima ukazati da Sud nije nadležan za te operacije, a sličnih problema bilo je i oko izručenja pojedinih osoba.

Govorio je zatim i zastupnik dr. **Ivo Sanader (HDZ)** koji je konstatirao da je nedopustivo da se devet godina nakon agresije na Hrvatsku i 14 tisuća poginulih, svega četiri osobe iz agresorske vojske nalaze pod istragom, a niti jedan nije u Haagu. O tim činjenicama u Deklaraciji nema niti riječi i upravo zato HDZ predlaže donošenje odluke konsenzusom. Ne može nikako prihvatiti činjenicu da su se dogodila stradanja u: Vukovaru, Čelijama i Škabrnji, a da se o tim zločinima ne govori u rečenom dokumentu. Zastupnik dr. **Petar Turčinović (IDS)** zatražio je ispravak netočnog navoda te osporio pojedine nepreciznosti iz govora zastupnika dr. **Pašalića**. Ocijenio je da su iznijeti sasvim solidni dokazi kako je Republika Hrvatska, odnosno tadašnja

vlast, ipak opstruirala Haaški tribunal i odugovlačila s iskrenom suradnjom.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović**, pozvao je zastupnike da se drže ispravaka netočnoga navoda, a ukoliko se odluče da daju i dodatne podatke, bilo bi dobro da su iznijeti navodi točni, pouzdani i provjerljivi. Dodao je da se u Haagu nalazi najmanje Hrvata, a činjenica je da su počeli procesi i za neke druge stvari kojima se počinjeni zločini individualiziraju. Ponovno je govorio dr. **Pašalić**, te upozorio da uvijek citira ono što ispravlja, a zatim argumentima obrazlaže ispravak. Ministar **Tonino Picula** izdvojio je pojedine tvrdnje i ocjene oko Bijele knjige kojom je bivše Ministarstvo pravosuđa popisalo sve procesuirane zločine koji su sankcionirani nakon akcije »Bljesak« i »Oluja«.

U najvećem broju slučajeva radi se o manjim kaznenim djelima kao što su krađe, šumske krađe i tome slično. Ovo ministarstvo nije željelo dostaviti fotokopije sudskih spisa iako je to bilo traženo, a takvo stanje ispravljeno je dolaskom novog ministra. Ponovno je zastupnik dr. **Pašalić** zatražio ispravak netočnoga navoda i ustvrdio da je odluku o dostavi spornih dokumenata ipak donijela bivša Vlada, a slične tvrdnje ponovila je i zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak**. Ona je dodala da su se konstantno slale pismene obavijesti o tome da se vode pojedini postupci. Ne stoje dakle tvrdnje da je prijašnja Vlada opstruirala suradnju, a još su manje utemeljeni navodi sadašnje tužiteljice kako joj nisu dostavljeni dokumenti o stradavanju i zločinima koji su učinjeni nad Hrvatima.

Na pojedine primjedbe i prigovore odgovorio je zatim i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i zamjenik premijera, dr. **Goran Granić**. Istaknuo je da je na njegovu posljednju izjavu bilo pet, šest reakcija i da bi trebalo dugo vremena da se odgovori na sve primjedbe. Za tim nema niti potrebe jer smo svi živjeli u Hrvatskoj u posljednjih deset godina, istaknuo je dr. **Granić**. Predsjedavajući mr. **Arlović** zatim je rezimirao tijek međustranačkih dogovora oko prihvaćanja Deklaracije. Zbog različitih interpretacija i oprečnih izjava predstavnika klubova dogovoreno je da zastupnik **Nenad Stazić** pročita Deklaraciju. Zastupnik je prije čitanja Deklaracije naglasio da su u usuglašavanju sudjelovali Klubovi zastupnika: HSLŠ-a, HSS-a, HNS-a, LS-a, IDS-a, SDP-a, PGS-a, SBHS-a i Klub nacionalnih

manjina, koji predlažu sljedeći tekst:

Polazeći od članka 20. Ustava i od vladavine prava kao jedne od najviših vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske, te izražavajući uvjerenje da svi počinitelji zločina moraju biti kažnjeni, a posebice oni koji su počinili najteže zločine, kao što su ratni zločini i teške povrede humanitarnog prava,

– uvjereni da je zadatak Međunarodnog kaznenog suda utvrditi individualnu krivnju počinitelja kaznenih djela ratnog zločina, te onemogućavanje i sprječavanje uspostavljanja kolektivne odgovornosti naroda,

– vjerujući da je iskrena suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom od bitnog međunarodnog interesa za Republiku Hrvatsku, koja se time potvrđuje kao odgovorni subjekt međunarodne zajednice,

– tom suradnjom s Međunarodnim kaznenim sudom, što će bitno pridonijeti političkoj stabilnosti u regiji, kao i uspostavi i razvoju međunarodnoga pravnog poretka i uključivanju Republike Hrvatske u euro-atlantske integracije,

– ocjenjujući da su Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom i Ugovor o statusu Ureda Tužiteljstva Međunarodnoga kaznenog suda, normativni okvir za suradnju,

– utvrđujući da je otežavanjem suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom, nanosena velika šteta vjerodostojnosti pravnoga sustava Republike Hrvatske, kao i neposrednim državnim interesima, a zemlja je dovedena u međunarodnu izolaciju,

– uvjereni da će se kroz međusobnu suradnju i utjecaj poboljšati odnosi sa Sudom, uspostaviti veće međusobno razumijevanje, te osigurati vladavina prava u Republici Hrvatskoj,

Vlada Republike Hrvatske predlaže Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora da prihvati sljedeću Deklaraciju o suradnji s Međunarodnim kaznenom sudom u Den Haagu:

1. Republika Hrvatska smatra da svi počinitelji ratnih zločina na području bivše Jugoslavije trebaju biti kažnjeni, bez obzira na to koje su nacionalnosti, u kojim su postrojbama djelovali i koje su dužnosti obavljali.

2. Pravosudni organi poduzet će sve zakonom predviđene mjere da bi počinitelji ratnih zločina bili otkriveni i primjereno kažnjeni.

3. U skladu s odredbama Ustavnoga zakona o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu te odredbama Statuta Međunarodnoga kaznenog suda u Den Haagu, Republika Hrvatska ne dovodi u pitanje pravo suda da pokreće postupke utvrđivanja odgovornosti za zločine počinjene za vrijeme i neposredno nakon završetka Domovinskog rata.

4. U razvoju suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, Republika Hrvatska će se zalagati za odgovarajući suradnički odnos u kaznenom progonu i suđenju optuženima za ratne zločine.

5. Nadležna tijela Republike Hrvatske pratit će rad Međunarodnoga kaznenog suda u Den Haagu te će nastojati pomoći da se njegov rad poboljša i ubrza.

B) Konkretna mjere.

1. Intenzivirati aktivnosti hrvatskih pravosudnih tijela u procesuiranju otkrivenih ratnih zločina.

2. Ubrzati rad na otkrivanju ratnih zločina i njihovih počinitelja te na prikupljanju dokaza ne čekajući za to poticaj od Međunarodnoga kaznenog suda.

3. Otpočeti razgovore sa Tužiteljstvom Međunarodnoga kaznenog suda i dogovoriti model po kojem će se razmjenjivati informacije o ratnim zločinima i njihovim počiniteljima.

4. Udovoljiti zahtjevima Međunarodnoga kaznenog suda i branitelja okrivljenika za dostavom kopija dokumenata što mogu biti relevantni dokazi za provođenje postupka za utvrđivanje ratnog zločina, a čuvaju se u arhivima državnih tijela Republike Hrvatske.

Svi dokumenti trebaju biti istodobno dostupni tužiteljstvu i obrani.

5. Ponuditi Tužiteljstvu Međunarodnoga kaznenog suda provođenje zajedničkih istraga, odnosno istražnih radnji u kojima bi sudjelovali hrvatski istražni organi i istražni organi Tužiteljstva.

6. Predložiti Međunarodnom kaznenom sudu sporazum po kojem bi taj sud ustupio određene kaznene postupke domaćim sudovima.

7. Predložiti Međunarodnom kaznenom sudu zaključenje sporazuma po kojem bi hrvatski državljani osuđeni za ratne zločine izdržavali kaznu zatvora u kaznenim tijelima Republike Hrvatske.

8. Inzistirati na tome da Međunarodni kazneni sud u svome postupanju osigura učinkovitost u procesuiranju svih počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije.

9. Inzistirati na tome da se svi postupci pred Međunarodnim kaznenim sudom ubrzaju, upozoravati na propuste i nedosljednosti suda.

10. Preispitati dosadašnju praksu plaćanja obrane optuženih pred Međunarodnim kaznenim sudom iz sredstava državnoga proračuna te učiniti transparentnima eventualna buduća plaćanja.

Nakon čitanja teksta predsjedavajući je konstatirao da je predloženim tekstom prihvaćen velik broj primjedbi od zastupnika navedenih klubova, ali i od zastupnika čiji klubovi nisu postigli suglasje tijekom rasprave u Saboru.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** imao je poslovničku primjedbu i upozorio da se cijeli dan raspravljalo o točki čiji je predlagatelj bila Vlada Republike Hrvatske, a prethodno je odlučeno, u skladu s člankom 175. Poslovnika, da se o ovom Prijedlogu raspravlja kao u slučaju Konačnog prijedloga zakona. Na rečeni Vladin prijedlog, Klub zastupnika HDZ-a je podnio čitav niz amandmana, ali je sada pročitana jedan dokument kojega su navodno usuglasili određeni klubovi parlamentarnih stranaka. Ocijenio je da je učinjena teška povreda Poslovnika i zatražio da se predstavnik predlagatelja očituje o amandmanima.

Predsjedavajući, **mr. Mato Arlović**, ponovio je da je pročitani usuglašeni tekst koji su postigli pojedini klubovi, ali nažalost ne i predstavnici opozicije. U tom pogledu rečeni tekst predložene Deklaracije je uključio prijedlog Vlade, te predložene i prihvaćene amandmane, koji su sastavni dio prijedloga. To je prihvatio i sam predstavnik Vlade koji je isto tako sudjelovao u ovim razgovorima, uključujući i predsjednika Kluba zastupnika HDZ-a. Vlada će se očitovati i o amandmanima koje je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Ukoliko Vlada prihvati pojedine amandmane, rečeni tekst doživjet će korekcije u predloženoj dijelu. Nakon što su predsjedavajući i zastupnik Krpina naveli svoje stavove oko podnesenih amandmana, riječ je uzeo predstavnik predlagatelja, **dr. Goran Granić**, kako bi se očitovao o amandmanima koje je podnio Klub zastupnika HDZ-a.

### Očitovanje o amandmanima

Prihvatio je prvi amandman, s tim da je u prvoj verziji Deklaracije izbačen stavak 2. U tekstu novoga prijedloga Deklaracije prihvaćen je i amandman pod rednim brojem 2. Pre-

dstavnik predlagatelja nije međutim prihvatio amandmane pod rednim brojem 3. i 4. o kojima se zatim glasovalo. Amandmani nisu prošli. Negativno se očitovao i o slijedećem amandmanu, a zastupnik **dr. Pašalić** je zatraživši riječ upozorio da je riječ o ključnom amandmanu, koji predstavlja »pitanje svih pitanja ove Deklaracije«. Ponovio je stav da Međunarodni kazneni sud ne bi trebao imati nadležnost za zbivanja tijekom akcija »Bljesak« i »Oluja«. Moguća pojedinačna kaznena djela trebalo bi procesuirati hrvatsko pravosuđe. Glasovanje koje je uslijedilo nakon objašnjenja ukazalo je da niti ovaj amandman nije dobio potreban broj glasova. Zamjenik premijera ocijenio je zatim da je amandman pod rednim brojem 6. već prihvaćen u novoj verziji Deklaracije, a u amandmanu broj 7. predložen je novi tekst, kojega je zatim i pročitao.

Njime, »Hrvatski državni sabor poziva Vladu Republike Hrvatske da nastavi suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu u okvirima Ustavnog zakona o suradnji kojega je ovaj Dom Sabora donio 19. travnja 1996. godine, u skladu s međunarodno preuzetim obvezama i zaključcima ove Deklaracije, vodeći pri tome uvijek računa o zaštiti nacionalnih interesa i dostojanstva hrvatskih ljudi i hrvatske države«. Ovaj amandman prihvaća se u cijelosti, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Prokomentirao je zatim amandman pod rednim brojem osam i konstatirao da se i ovaj amandman prihvaća. Predsjedavajući je zatim napomenuo da je Klub zastupnika HDZ-a na temelju članka 224. Poslovnika, zatražio pojedinačno glasovanje o Prijedlogu deklaracije s usvojenim amandmanom. Riječ je međutim ponovno zatražio zastupnik **dr. Ivić Pašalić (HDZ)** i konstatirao da zbog neprihvaćanja ključnog amandmana, koji će »u bitnome odrediti budućnost i hrvatsku povijest, zastupnici HDZ-a neće sudjelovati u odlučivanju«. Zatražio je da tu odgovornost trebaju preuzeti oni koji su podržali Deklaraciju, te pozvao zastupnike HDZ-a da napuste vijećnicu, što su oni i prihvatili. Predsjedavajući je zatim potvrdio zastupniku **Anti Đapiću (HSP)** da postoji kvorum i pozvao tajnicu da izađe za govornicu kako bi se lakše odvijalo pojedinačno glasovanje utvrđeno poslovnicičkim odredbama. Tajnica Danica Orčić prozvala je zatim abecednim redom zastupnike Zastupničkoga doma koji su se izjasnili o predloženom tekstu na slijedeći način:

Durđa Adlešić – da, Ingrid Antičević-Marinović – za, Mato Arlović – za, Ivo Baica, Zdenka Babić-Petričević, Marija Bajt, Milan Bandić – za, Branka Baletić – za, Marko Baričević – za, Luka Bebić, Ante Beljo, Snježana Biga-Friganović – za, Sonja Borovčak, Viktor Brož, Dražen Budiša, Zdravka Bušić, Zlatko Čanjuga, Karmela Caparin, Ivan Čehok, Dijana Čizmadija – za, Ivo Čović, Zdenka Čuhnil – za, Ljubo Česić-Rojs, Dino Debeljuh – za, Đuro Dečak, Stjepan Dehin – da, Mirjana Didović – za, Valter Drandić, Anto Đapić – protiv, Milan Đukić, Ivo Fabijanić – za, Mirjana Ferić-Vac – za, Zdenko Franić – za, Miroslav Furdek – za, Krunoslav Gašparić, Željko Glavan, Zrinjka Glovacki-Bernardi – za, Mladen Godek, Vlado Gotovac – za, Ante Grabovac – za, Mate Granić, Borislav Graljuk – za, Stjepan Henezi, Vilim Herman, Dubravka Horvat – za, Nikola Ivaniš – nema ga, Baltazar Jašovec – za, Ivan Jarnjak, Želimir Janjić – nema ga, Vlado Jukić – protiv, Mate Jukić – nema ga, Damir Jurić – za, Marin Jurjević – za, Damir Kajin – nema ga, Pavle Kalinić – nema ga, Božidar Kalmeta – nema ga, Boris Kandare – protiv, Sanja Kapetanović, Jadranka Katarinčić-Škrlj – za, Slavko Kojić – za, Ivan Kolar – za, Joško Kontić – za, Miroslav Korenika – za, Krunoslav Kordić – nema ga, Jadranka Kosor, Ivica Kostović, Mario Kovač – za, Milan Kovač, Krešo Kovačićek – za, Anto Kovačević – protiv, Drago Kraljević – za, Zlatko Kramarić – nema ga, Željko Krapljan, Drago Krpina, Franjo Kučar – za, Ljubica Lalić – nema je, Željko Ledinski, Josip Leko – za, Vedran Lendić – za, Ivo Lončar – za, Željko Malević – za, Ante Markov – nema ga, Marijan Maršić – nema ga, Zlatko Mateša – nema ga, Marina Matulović-Dropulić – nema je, Romano Meštrović – za, Jadranko Mijalić – za, Ivan Milas, Pavao Miljavac, Ljerka Mintas-Hodak, Dorica Nikolić, Ivan Ninić – nema ga, Dragutin Novina – za, Đuro Njavro, Juraj Njavro, Milanka Opačić – za, Darinka Orel, Ivić Pašalić, Vlatko Pavletić, Željko Pavlic – za, Ivan Penić, Velimir Pleša, Vesna Podlipec, Vesna Pusić – za, Jure Radić, Furio Radin, Jadranka Reihl-Kir – da, Luka Roić, Berislav Rončević, Zvonimir Sabati – da, Ivo Sanader, Tibor Santo – za, Katica Sedmak – za, Josip Sesar, Ante Simonić – da, Gordana Sobol – za, Nenad Stazić – za, Luciano Sušan – za, Darko Šantić – da, Vladimir Šeks, Vladimir Šepčić – da, Zlatko Šešelj, Nevio Šetić, Vesna Škare-

Ožbolt, Ivan Škarić, Ivo Škrabalo – da, Ivo Šlaus – da, Berislav Šmit, Ivan Štajduhar – da, Dubravka Šuica, Ivan Šuker, Tonči Tadić – protiv, Ivica Tafra, Zdravko Tomac, Zlatko Tomčić, Josip Torbar, Luka Trčonić, Petar Turčinović – za Deklaraciju, Branišlav Tušek, Nikica Valentić, Zorko Vidiček – za, Andro Vlahušić, Hrvoje Vojvoda, Dragutin Vrus – za, Dario Vukić, Dragutin Vukušić – da, Dragica Zgrebec – za, Hrvoje Zorić, Stjepan Živković, Tonči Žuvela – za.

(Kao što smo naveli zastupnici HDZ-a, napustili su dvoranu pa se nisu odazvali kada su bili prozvani da se očituju o predloženom zakonskom tekstu.)

Nakon toga, tajnica je sukladno Poslovniku još jednom prozvala one zastupnike koji nisu bili nazočni. To su:

Ivo Baica, Marija Bajt, Luka Bebić, Ante Beljo, Zdravka Bušić, Zlatko Čanjuga, Karmela Caparin, Ivo Čović, Ljubo Česić, Đuro Dečak, Valter Drandić, Milan Đukić, Krunoslav Gašparić, Željko Glavan, Milan Godek, Stjepan Henezi, Nikola Ivaniš, Ivan Jarnjak, Želimir Janjić, Damir Kajin, Pavle Kalinić, Božidar Kalmeta, Krunoslav Kordić, Jadranka Kosor, Ivica Kostović, Milan Kovač, Zlatko Kramarić, Željko Krapljan, Drago Krpina, Ljubica Lalić, Željko Ledinski, Marijan Maršić, Ante Markov, Zlatko Mateša, Marina Matulović-Dropulić, Ivan Milas, Pavao Miljavac, Ljerka Mintas-Hodak, Ivan Ninić, Đuro Njavro, Juraj Njavro, Ivić Pašalić, Vlatko Pavletić, Ivan Penić, Velimir Pleša, Jure Radić, Furio Radin, Luka Roić, Berislav Rončević, Ivo Sanader, Josip

Sesar, Vladimir Šeks, Nevio Šetić, Vesna Škare-Ožbolt, Ivan Škarić, Berislav Šmit, Dubravka Šuica, Ivan Šuker, Ivica Tafra, Zdravko Tomac, Zlatko Tomčić, Josip Torbar, Nikica Valentić, Hrvoje Vojvoda i Dario Vukić.

Nakon toga je predsjedavajući utvrdio da je većinom glasova Deklaracija o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu prihvaćena u tekstu kako ju je predložio predlagatelj, zajedno s klubovima zastupnika koji su usuglasili tekst, te s usvojenim amandmanima koje je predložio Klub zastupnika HDZ-a većinom glasova (77 »za« i 5 glasova »protiv«), te glasi:

*Polazeći od članka 20. Ustava Republike Hrvatske i od vladavine prava kao jedne od najviših vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske, te izražavajući uvjerenje da svi počinitelji zločina moraju biti kažnjeni, a posebice oni koji su počinili najteže zločine, kao što su ratni zločini i teške povrede humanitarnog prava, uvjereni da je zadatak Međunarodnog kaznenog suda utvrditi individualnu krivnju počinitelja kaznenih djela ratnog zločina,*

*vjerujući da je iskrena suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom od bitnog međunarodnog interesa za Republiku Hrvatsku, koja se time potvrđuje kao odgovorni subjekt međunarodne zajednice,*

*tom suradnjom s Međunarodnim kaznenim sudom, što će bitno pridonijeti političkoj stabilnosti u regiji, kao i uspostavi i razvoju međunarodnoga pravnog poretka i uključivanju Republike Hrvatske u euro-atlantske integracije,*

*ocjenjujući da su Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom i Ugovor o statusu Ureda Tužiteljstva Međunarodnoga kaznenog suda, normativni okvir za suradnju,*

*utvrđujući da je otežavanjem suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom, nanesena velika šteta vjerodostojnosti pravnoga sustava Republike Hrvatske, kao i neposrednim državnim interesima, a zemlja je dovedena u međunarodnu izolaciju,*

*uvjereni da će se kroz međusobnu suradnju i utjecaj poboljšati odnosi sa Sudom, uspostaviti veće međusobno razumijevanje, te osigurati vladavina prava u Republici Hrvatskoj,*

*Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 14. travnja 2000., donio je*

## **DEKLARACIJU**

### **O SURADNJI S MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOM U DEN HAAGU**

#### **A) Načelni stavovi:**

1. *Republika Hrvatska smatra, da svi počinitelji ratnih zločina, koje su počinili na području bivše Jugoslavije, trebaju biti kažnjeni, bez obzira na to koje su nacionalnosti, u kojim su postrojbama djelovali i koje su dužnosti obavljali.*
2. *Pravosudni organi poduzet će sve zakonom predviđene mjere da bi počinitelji ratnih zločina bili otkriveni i primjereno kažnjeni.*
3. *U skladu s odredbama Ustavnoga zakona o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, te odredbama Statuta Međunarodnoga kaznenog suda u Den Haagu, Republika Hrvatska ne dovodi u pitanje pravo Suda da pokreće postupke utvrđivanja odgovornosti za zločine počinjene za vrijeme i neposredno nakon završetka Domovinskog rata.*
4. *U razvoju suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, Republika Hrvatska će se zalagati za odgovarajući suradnički odnos u kaznenom progonu i suđenju optuženim za ratne zločine.*
5. *Hrvatski državni sabor poziva Vladu Republike Hrvatske da nastavi suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu u okvirima Ustavnog zakona o suradnji kojeg je ovaj Dom Sabora donio 19. travnja 1996. godine, u skladu s međunarodno preuzetim obvezama i zaključcima ove Deklaracije, vodeći pri tome uvijek računa o zaštiti nacionalnih interesa i dostojanstva hrvatskih ljudi i hrvatske države.*

**B) Konkretna mjera:**

1. Intenzivirati aktivnosti hrvatskih pravosudnih tijela u procesuiranju otkrivenih ratnih zločina.
2. Ubrzati rad na otkrivanju ratnih zločina i njihovih počinitelja te na prikupljanju dokaza, ne čekajući za to poticaj od Međunarodnoga kaznenog suda.
3. Otpočeti razgovore s Tužiteljstvom Međunarodnoga kaznenog suda i dogovoriti model po kojem će se razmjenjivati informacije o ratnim zločinima i njihovim počiniteljima.
4. Udovoljiti zahtjevima Međunarodnoga kaznenog suda i branitelja okrivljenika za dostavom kopija dokumenata što mogu biti relevantni dokaz za provođenje postupka za utvrđivanje ratnog zločina, a čuvaju se u arhivima državnih tijela Republike Hrvatske, vodeći pri tome računa o zaštiti nacionalnih interesa i interesa nacionalne sigurnosti. Svi dokumenti trebaju biti istodobno dostupni Tužiteljstvu i obrani.
5. Ponuditi Tužiteljstvu Međunarodnoga kaznenog suda provođenje zajedničkih istraga, odnosno istražnih radnji u kojima bi sudjelovali hrvatski istražni organi i istražni organi Tužiteljstva.
6. Predložiti Međunarodnom kaznenom sudu sporazum po kojem bi taj Sud ustupio određene kaznene postupke domaćim sudovima.
7. Predložiti Međunarodnom kaznenom sudu zaključenje sporazuma po kojem bi hrvatski državljani osuđeni za ratne zločine izdržavali kaznu zatvora u kaznenim tijelima Republike Hrvatske.
8. Inzistirati na tome da Međunarodni kazneni sud u svome postupanju osigura učinkovitost u procesuiranju svih počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije.
9. Inzistirati na tome da se svi postupci pred Međunarodnim kaznenim sudom ubrzaju, upozoravati na propuste i nedosljednosti Suda.
10. Preispitati dosadašnju praksu plaćanja obrane optuženih pred Međunarodnim kaznenim sudom iz sredstava državnoga proračuna, te učiniti transparentnima eventualna buduća plaćanja.



### »Zaštita dostojanstva Domovinskog rata«

U ime predlagatelja – Kluba zastupnika HDZ-a, dr. Jure Burić predložio je odgodu rasprave o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«. Razlog – nije dostavljeno očitovanje Vlade i radnih tijela Doma o tome. Raspravu o ovoj temi valja, kaže, provesti u nastavku ove sjednice ili na nekoj drugoj sjednici, ali uz prijenos na HTV-u. Rekao je zatim kako se dostojanstvo Domovinskog rata štitilo u Gospiću, a haaške istražitelje upitao zašto »ruju po hrvatskoj zemlji po kojoj su znoj i krv lili hrvatski radnici i ratnici, i ne treba nam haaški znoj«. Upitao ih je također zašto ne procesuiraju ono što je svima jasno i za što imaju argumente, te gdje su bageri tih istražitelja bili na Ovčari.

• *Novoizabranu Vladu treba pustiti na miru da spasi što se spasiti može, i vrati moral i dostojanstvo svakog hrvatskog branitelja.*

Mr. Vladimir Mesarić (KDM) je, pak, predložio da se preformulira ova

točka dnevnog reda i Županijski dom raspravlja o rezoluciji o prekidu suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu. Razlog za to nalazi u novim elementima u hrvatskoj i svjetskoj politici. Jedno utemeljenje nalazi u tome da je Sud u Haagu kršio svoje obveze, obećanja i kodeks ponašanja, a drugo utemeljenje u ratu koji se u međuvremenu dogodio na području bivšeg SSSR-a gdje su također učinjeni veliki ratni zločini, a nisu procesuirani. Hrvatska je dužna za zaštitu svojeg naroda, države i suverenosti donijeti takvu rezoluciju, pa ako Zastupnički dom ne nalazi za shodno da to učini, onda je za donošenje te rezolucije odgovoran, Županijski dom.

Dr. Ivan Valent (HDZ) je iskoristio ovu prigodu da upozori na nešto što nije u svezi s ovom temom, ali se može i tako razumjeti. Nakon promjene vlasti u Hrvatskoj, HDZ je najavio da želi biti konstruktivna oporba što se može shvatiti kao vrijednost, ali i kao slabost, primijetio je Valent. Događaji koji su slijedili, a ponajprije oni u svezi sa suspenzivnim vetom od Županijskog doma (dječji doplatk) i reakcije, pa gotovo i uvrede od Zastupničkog doma, pokazuje da se to ipak shvatilo kao slabost. Nastojanje Županijskog doma glede dječjeg doplatka neki su okvalificirali kao »nojevo guranje glave u pijesak«, a predsjednik Zastupničkog doma koji je bio dok se u tom domu vodila rasprava o doplatku, nije, kaže, zaštitito nesumnjivo povrijeđen digni-

tet zastupnika Županijskog doma. A da je to tako potvrđuje daljnje odvijanje stvari i ovo što se zbiva oko deklaracije. Županijski dom je tražio još prije mjesec i pol dana raspravu o ovoj temi, ali je bio zaobiden, pa, kaže, ne razumije ovu žurbu u svezi s deklaracijom, osim »ako je najuže ne povežemo sa zbivanjima u Gospiću«.

### Javna televizija ne radi po narudžbi

Petar Novački (HSS) izrazio je dvojbu glede premještanja ove točke dnevnog reda za poslijepodnevni dio sjednice. Izgleda da nije bitan toliko sadržaj rasprave koliko je bitna publika pred kojom se to odvija. Tema o kojoj će se raspravljati važna je bez obzira hoće li se o njoj raspravljati ili ne pred TV kamerama, drži zastupnik.

Dr. Živko Kolega (HDZ) prisjetio se da je televizija uvijek prije prenosiла utorkom sjednicu Županijskog doma, a da to spriječi Zastupnički dom prvi put u tri godine zasjeda u utorku da bi onda nastavio sa zasjedanjem tek sljedeći tjedan.

Obračujući se zastupniku Novačkom, Ivan Brleković (HDZ) rekao je: »Prije izbora govorili ste nam da se radi o jednoj rigidnoj HDZ-ovoj televiziji, pod apsolutnom kontrolom HDZ-a, pa se toplo nadamo da se sada radi o neovisnoj i javnoj televiziji. Zato se skromno nadamo da imamo pravo tražiti da ovako važnu temu prenosi HTV i tu raspravu vidi hrvatska javnost«, zaključio je ovaj zastupnik.



U tom je momentu intervenirala predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** tražeći da se prekine rasprava u svezi s prijenosom televizije. Osobno misli da je Dom zaslužio raspravu pred TV kamerama, a ne nikakvu reportažu, no javna televizija ne radi po narudžbi pa je na TV urednicima da procijene što je interesantno za javnost.

Zastupnica **mr. Ankica Mamić (LS)** također misli da je dobro da raspravu o ovoj točki prenose TV kamere. Povrijeđena je pozicijom u kojoj se našao Županijski dom i zabrinjava je osjećaj da se Zastupnički dom trudi da svojim postupcima i metodologijom radi prema Županijskom domu a priori dokaže javnosti da je ovaj potonji dom nepotreban. S tim u svezi zanimalo ju je kako je to Zastupnički dom skinuo s dnevnog reda ovu temu, a predlagatelji su zastupnici Županijskog doma, ali joj je predsjednica Ivanišević objasnila da ova tema tamo nije skinuta s dnevnog reda već samo povučena dok se ne dopuni materijal za tu raspravu.

**• U dnevni red sjednice Doma uvrstiti i raspravu o ulozi i položaju Županijskog doma u HDS-u.**

Ova točka dnevnog reda jedno je obično politikanstvo, smatra **Srećko Kljunak (HSS)** pitajući s tim u svezi jesu li dvije kartice prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a povijest Domovinskog rata i zaštita njegovog digniteta. Zanimalo ga je još kako će o ovoj temi koja sadrži samo četiri prijedloga raspravljati zastupnici Doma koji nisu bili sudionici Domovinskog rata? Zamolio je da mu se više ne dijele lekcije o hrvatstvu i o Domovinskom ratu te zatražio da se »pusti na miru novoizabrana vlada da spasi što se spasiti može, te vrati moral i dostojanstvo svakog hrvatskog branitelja«.

Odmah je reagirao **Zvonimir Puljić (HDZ)** zapitavši zastupnika Kljunka da mu odgovori tko je to oduzeo dostojanstvo Domovinskom ratu, da ga treba vraćati, te da dokaže da je to doista tako.

**Velimir Kvesić (HSP)** rekao je kako osobno nikada nije nikome dijelio lekcije, a glede predložene deklaracije poručio je: »Predlagatelji Deklaracije, ali ne svi, samo su prihvatili Hrvatsku, u odnosu na nas koji smo se borili, ali ima i onih koji još nisu prihvatili Hrvatsku«.

**Marinko Liović (HDZ)** skrenuo je pozornost da još nema Vladinog izvješća o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Osobno je, kaže, tražio još prije tjedan dana da se zaduži Vlada da napravi to izvješće. »Kroz postupke o kojima je ovdje riječ uvjerali smo se da nas Vlada i šestorka apsolutno ništa ne uvažavaju, jer je od Županijskog doma jači jedan pomoćnik ministra koji kaže da neće napraviti izvješće«, podvukao je Liović. Stoga je predložio da se jednim zaključkom od Zastupničkog doma zatraži da obveže Vladu na izradu izvješća.

**Zaštita Domovinskog rata od privatizacije**

Nije točno da je pomoćnik ministra jači od Županijskog doma, već je samo bahatiji i arogantniji, reagirao je **mr. Miroslav Rožić (HSP)** na jedan od Liovićevih navoda.

Na Liovićev nastup uzvratilo je **mr. Josip Kukuljan (SDP)**. Ispravljajući krivi navod podsjetio je na lipanj prošle godine kada se vodila rasprava o provođenju Zakona o pravima hrvatskih branitelja i na obvezu Vlade da svakih šest mjeseci Saboru podnosi izvješće o provedbi Zakona. Stoga bi zamjerku glede izvješća trebalo uputiti prijašnjoj vladi, drži Kukuljan i dodaje kako ne bi već sada trebalo prejudicirati rješenje iz budućih zakona, kako to čini zastupnik Liović. Dodaje kako postojeća Vlada ne može snositi nikakvu odgovornost za zatraženo izvješće jer u osam dana nije niti moglo kvalitetno pripremiti taj materijal za raspravu. Osobno se slaže s raspravom o tom izvješću.

Udrugama proisteklim iz Domovinskog rata zamjera što ne štite i na odgovarajući način ne brane Domovinski rat od politizacije.

**• Kriminalizacija Domovinskog rata medijski se i svim drugim sredstvima instrumentalizira.**

**Raspraviti o ulozi i položaju Županijskog doma u Saboru**

**Zvonimir Puljić (HDZ)** drži da se kriminalizacija Domovinskog rata, medijski i svim drugim sredstvima, instrumentalizira.

Ustvrdivši da je od prvog dana bio u Domovinskom ratu, zastupnik **Kukuljan (SDP)** uzvratilo mu je da se on niti u jednom trenutku nije Osjetio

prozvanim za nedjela koja su činjena u tom ratu.

**Ankica Mamić (LS)** smatra da je Županijski dom sam kriv što u prosincu nije zatražio spomenuto Vladino izvješće to više jer se Županijski dom nije raspuštao. A u svezi s deklaracijom zatražila je da se zastupnicima dostavi i dokument o suradnji RH sa Sudom u Haagu držeći da velika većina zastupnika ne zna što u tom dokumentu piše.

U ponovnom istupu zastupnik **Kljunak (HSS)** upozorio je na dojučerašnju kadrovsku politiku u Ministarstvu hrvatskih branitelja i HV-u te kako je vezama i poznanstvima rješavan status invalida, a veliki broj kamiondžija i bagerista postali su hrvatski generali. O tome je li pogrešno koncipiran Ustavni zakon o suradnji s Haagom može se raspravljati, ali je činjenica da ga je donio HDZ, kao i Zakon o pravima hrvatskih branitelja, sporazum o granicama itd.

Glede kamiondžija koji su postali generali **dr. Jure Burić (HDZ)** rekao je kako 1991. nije bilo previše sveučilišnih profesora koji su se uključivali u Domovinski rat pa su to onda učinile kamiondžije i ratujući dobili svoj generalski čin, a ne filozofirajući i pišući knjige.

U ponovnom istupu zastupnik **Kljunak (HSS)** je ukazao kako veliki broj hrvatskih generala nikada nije bio na prvoj liniji, a dobili su generalske činove.

**Zvonimir Novoselec (HDZ)** drži netočnim navod po kojem je HDZ donio ustavni zakon o suradnji s Haagom. To su uz HDZ učinile u Zastupničkom domu i sve druge parlamentarne stranke, osim HSP-a.

**Milan Markanjević (LS)** pledirao je da se u dnevni red ove sjednice konačno uvrsti raspravu o ulozi i položaju Županijskog doma u Hrvatskom državnom saboru. Ovaj Dom nije imao onu ulogu koja mu je namijenjena Ustavom, a mi je nismo ispunili, kaže Markanjević.

**Traži se Vladino izvješće**

S njegovom se ocjenom nije složila predsjednica Doma **dr. Ivanišević**. Kao predsjednica Doma u dva mandata meritorno tvrdi da je Županijski dom vrlo konstruktivno i savjesno izvršavao svoju ulogu u okvirima svojih ustavnih ovlasti, ali ništa izvan toga nije ni mogao. Županijski je dom inicirao zakone i rasprave, davao mišljenja i prethodna mišljenja i primjenjivao pravo suspenzivnog veta, odnosno vraćao zakonske akte Zastupničkom domu na doradu. O tome tre-

ba li Hrvatskoj dvodomni parlament svakako treba raspraviti, a u tom okviru i o dosadašnjem radu ovoga Doma. Na časništvu Županijskog doma dogovoreno je da će Odbor za Ustav, Poslovnik pripremiti za raspravu materijal o mogućnosti dvodomnog parlamenta, izvijestila je predsjednica Ivanišević. Upozorila je još da će Županijski dom vrlo pomno raspravljati o ustavnim promjenama, a u tom okviru i o položaju gornjeg doma parlamenta, odnosno mogućnostima dvodomnog ili jednodomnog parlamenta.

Reagirao je zastupnik **Markanjević (LS)** ustvrdivši kako niti u jednom trenutku nije pomislio da zastupnici Županijskog doma nisu obavljali svoj posao. Razlog – za razliku od Zastupničkog doma u Županijskom je domu uglavnom bio kvorum. Ipak, uvijek je netko sputavao Županijski dom, pa često njegova mišljenja nisu pročitana niti uzeta na razmatranje u Zastupničkom domu. Odnos dvaju domova unutar parlamenta svakako se mora pojasniti u budućnosti, zaključio je ovaj zastupnik.

Posljednji sudionik ove rasprave **Mato Šimić (HDZ)** predložio je da se zaključkom Doma zatraži od Vlade izvješće o trenutnom stanju u svezi s povratkom i obnovom domova prognanika, izbjeglica i useljenika te o njihovoj skrbi. Tom bi se prilikom, drži, trebala voditi objedinjena rasprava o Zakonu o područjima od posebne državne skrbi, koji se još uvijek ne primjenjuje na području istočne Hrvatske (Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije). Predsjednica Doma obvezala se da će takvo izvješće zatražiti od Vlade, te konstatirala da se na prijedlog predlagatelja odgađa rasprava o »Zaštiti dostojanstva Domovinskog rata«, kao i izvješće o provedbi zakona o pravima hrvatskih branitelja. Kada se ti materijali dopune bit će uvršteni u dnevni red sjednice Doma, zaključila je predsjednica Ivanišević.

### Rasprava o već donesenoj Deklaraciji?

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** zatražio je da predsjednica Doma ili predstavnik Odbora za Ustav i Poslovnik objasne kako je moguće raspravljati o Deklaraciji koju je Zastupnički dom već donio i koja je, praktički, objavljena u »Narodnim novinama«. Još je podsjetio kako Klub zastupnika HSP-a i KDM-a umjesto toga predlaže raspravu odnosno rezoluciju o raskidu suradnje Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom u Haagu.

### • *Za rezoluciju o raskidu suradnje Republike Hrvatske s Međunarodnim sudom u Haagu – 12 zastupnika.*

Predsjednica Doma dr. **Katica Ivanišević**, potvrdila je da je Deklaracija donesena i da ona Vladu obvezuje. Županijski dom ima, međutim, pravo raspravljati o tome – objasnila je, ponudivši zatim na glasovanje Prijedlog rezolucije o raskidu suradnje RH s Međunarodnim sudom u Haagu, koji je podržalo 12 zastupnika.

Uslijedilo je zatim uvodno izlaganje zamjenika premijera, dr. **Gorana Granića**. On je zastupnike Županijskog doma izvijestio da je Zastupnički dom izglasao Deklaraciju u nešto izmijenjenom obliku u odnosu na prijedlog Vlade. U raspravi je – objasnio je – bilo sporno pitanje nadležnosti Suda nad »Olujom« i »Bljeskom« pa Klub zastupnika HDZ-a nije sudjelovao u glasovanju.

Dr. Granić je ustvrdio kako je, kad je riječ o pravnoj proceduri jasno da nijedan akt ne može suspendirati ono što je utvrđeno Ustavnim zakonom o suradnji s Haaškim sudom. Što se, pak tiče osporavanja karaktera oružanog sukoba – da bi se Sudu mogla osporiti nadležnost nad »Bljeskom« i »Olujom«, rekao je da je to neutemeljeno i neodrživo te opstrukcija, a ne inzistiranje na pravno utemeljenom zakonu.

### • *Bivša vlast nije procesuirala zločine za koje postoji sumnja i dokaz da su počinjeni.*

Po riječima zamjenika premijera, takvim tumačenjima »sami sebe dovodimo u pitanje«. Karakter Domovinskog rata utvrđen je – bila je riječ o agresiji na Republiku Hrvatsku, a agresiju može izvršiti samo netko izvana. Po međunarodnom pravu eventualno počinjeni zločini mogu se smatrati ratnim zločinima. I to što je protivnička strana bila vojno organizirana i imala lokalnu administraciju upućuje na to da je riječ o oružanom sukobu u tijeku kojega su mogli nastati ratni zločini – dometnuo je. Analizirajući zatim što je zapravo sporno i zašto se pod upit dovodi nadležnost Međunarodnog suda, dr.

Goran Granić rekao je kako je dio odgovora u neaktivnosti bivše vlasti – nije procesuirala zločine za koje postoji sumnja i dokaz da su učinjeni. A bilo je dovoljno vremena da se to učini, dometnuo je. Nova Vlada jasno se opredijelila da će poštovati međunarodno preuzete obveze i nema nikakve mogućnosti da se bilo kako osporava nadležnost Haaškog suda nad eventualnim kaznenim djelima.

Zamjenik premijera uz to je rekao kako se ovaj problem ne može tretirati kao dnevno-politički na kojem će se pokušati dokazati razina domoljublja ili privrženosti neovisnoj Hrvatskoj i naglasio da se Deklaracijom ne dovodi u pitanje legitimitet »Bljeska« i »Oluje«.

### Nije poštovan uobičajeni postupak odlučivanja

O raspravi u Odboru za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku i njegovim amandmanima te o vlastitim stavovima o Deklaraciji govorila je predsjednica toga radnog tijela, **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Izvijestila je zastupnike da je »prva tema« bio upravo postupak donošenja Deklaracije, kako reče, iznenađujuće suprotan normalnom radu u Hrvatskome državnom saboru. Sve je otpočelo, podsjetila je, inicijativom zastupnika HDZ-a, koji su željeli da se u dnevni red uvrsti rasprava o Haagu. Brzo iza toga – rekla je zastupnica – dogodila se »famozna« sjednica dvaju Odbora za nacionalnu sigurnost oba doma te svih relevantnih u državi – od predstavnika Predsjednika Republike, predsjednika Vlade, svih nadležnih ministara, predstavnika klubova svih stranaka zastupljenih u Saboru. Na njoj je konsenzusom – nakon iscrpne, odgovorne i usuglašene rasprave – utvrđeno da u roku tri tjedna o tome valja raspraviti u oba doma. Odbor Županijskog doma sazvan je za 17. travnja (Vladi je prešutno dat rok da razgovara s predstavnicama Haaškog suda, da se konzultira s pravnim stručnjacima), ali još se nije »osušila tinta«, a Deklaracija je bila na raspravi u Zastupničkom domu. Nije se uopće – upozorila je Ivana Sućec-Trakoštanec vidilo računa o članku 81., prema kojem o pitanjima nacionalne sigurnosti – a Haaški sud zacijelo u to zadire – treba raspravljati u Županijski dom.

Zastupnica je govorila o raspravi u Odboru, ali i objasnila i vlastiti stav s tim u svezi. Među ostalim rekla je kako se postavlja pitanje upitnosti Deklaracije ako stoje tvrdnje da je sve

već riješeno propisima UN-a, Statutom Suda i drugim međunarodnim propisima. Osobno misli da to nije riješeno, a najmanje na način na koji se to očekivalo – kada je Hrvatska donijela Ustavni zakon vjerujući kako će se Sud ponašati u skladu s pravnim načelima. U njega su, međutim, prevagnula politička pitanja – rekla je zastupnica, ocijenivši zatim kako ni statut Haaškog suda nije do kraja učinkovit ni dosljedan. Mješavina je više različitih praksi i o njemu se u svijetu vode stručne rasprave. Postavlja se pitanje, rekla je, nije li Hrvatska prvi slučaj da neko humanitarno pravo bude važnije od suverenog odnosno da bude nadređeno suverenom pravu nacionalne države. Sudu je još zamjerila zbog proceduralnih grešaka i metoda prisile koje si, po njezinoj tvrdnji, Sud dopušta. Kritički se osvrnula na rečenicu iz presude generalu Blaškiću u kojoj se Hrvatsku okrivljuje kako 150 godina njeguje ambicije prema drugim državama. Stalno se, upozorila je, postavlja pitanje – je li bila riječ o građanskom ratu, unutarnjem državnom sukobu, etničkom sukobu ili ratu više država.

**Srećko Kljunak (HSS)** izjavio je, osporivši navod predsjednice Odbora, kako u nacionalnu sigurnost ne zadiru ni Deklaracija ni Ustavni zakon već kadrovska politika HDZ-a u Ministarstvu obrane i u Hrvatskoj vojsci, sporazumi o granici i o normalizaciji sa SFRJ (Konavljani ni danas ne mogu na Prevlaku).

**Ivana Sućec-Trakoštanec** odgovorila je zastupniku kako se ne ispravila mišljenje Odbora za nacionalnu sigurnost već krivi navod.

»Radi hrvatske javnosti i točnosti«, **Velimir Kvesić (HSP)** upozorio je kako su Ustavni zakon zajedno donijeli – šestorka i HDZ.

### Djeliteljima pravde interesantni uglavnom Hrvati

Zašto Klub zastupnika HDZ-a ne podržava Deklaraciju objasnio je **Ivan Brleković (HDZ)**. Haaški tribunal nije samo sud već i snažan politički instrument u rukama svjetskih moćnika koji putem Suda, po svojim kriterijima, kroje sudbinu na ovim prostorima – rekao je. Djeliteljima pravde zasad su, izgleda, interesantni uglavnom Hrvati (predstavnicima napadnutog naroda), koji su u Haagu postajali žrtve sporih i zastarjelih istražnih postupaka, po pravilima anglosaksonskog prava. Pravila postupka mijenjana su oko 14 puta, po-

dsjetio je zastupnik, naglasivši zatim kako je presuda generalu Blaškiću drastičan primjer neobjektivnosti Suda. Blaškić je, rekao je, postao simbolom nametnute kolektivne hrvatske odgovornosti i presuda je u potpunom nesuglasju s duhom i tradicijom europske kulture i pravdom utemeljenom na individualnoj krivnji.

**• Haaški tribunal nije samo sud već i snažan politički instrument u rukama svjetskih moćnika koji putem Suda – po svojim kriterijima kroje sudbinu na ovim prostorima.**

Po riječima zastupnika još više zabrinjava stav Suda iz kojeg je razvidno da se prihvaća teza po kojoj je posljednjih 150 godina Hrvatska ispoljavala teritorijalne pretenzije prema Bosni i Hercegovini i slijedom koje se Hrvatska svrstava u agresore.

Klub zastupnika HDZ-a ocijenio je da Deklaracija otvara pravni i politički prostor za kriminaliziranje Domovinskog rata, ponovno uvođenje kolektivne odgovornosti za individualno počinjena djela. U konačnici – rekao je zastupnik – na optuženičku klupu lako može biti doveden i sam Domovinski rat, a blistave vojno-redarstvene akcije mogu dobiti atribut operacija usmjerenih prema etničkom čišćenju.

### Štititi i braniti dostojanstvo Domovinskog rata

**• Deklaracija otvara pravni i politički prostor za kriminaliziranje Domovinskog rata, ponovno uvođenje kolektivne odgovornosti za individualno počinjena djela.**

Dužni smo – rekao je Ivan Brleković – svim dopuštenim sredstvima štititi i braniti dostojanstvo Domovinskog rata jer time štitimo i branimo teško stečenu slobodu i nezavisnost zemlje i naroda. Kao kulturni i civilizirani narod osuđujemo svaki zločin i dužnost je i zadaća organa gonjenja te hrvatskog pravosuđa – bez odgađanja procesuirati svaki zločin. Ne mogu se, međutim – naglasio je – zaboraviti tužne i duge kolone pro-

gnanika, palež, rušenje sela, gradova i kulturnih spomenika, ucviljene majke i udovice, siročad, masovne grobnice, logori smrti. Borit ćemo se – zaključio je na kraju zastupnik HDZ-a za to da branitelji Domovinskog rata po načelu neke objektivne ili zapovjedne odgovornosti ne služe Haaškom sudu za krivo tumačenje povijesti na ovim prostorima, politikanstvo i izjednačavanje žrtve i agresora.

### Na stranputici od početka suradnje sa Sudom

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** započeo je obrazlaganje stava Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a upitom – ako je već sve bilo riješeno Rezolucijom o osnivanju Suda čemu Ustavni zakon i zašto niti jedna druga država nastala na području bivše Jugoslavije nije donijela takav zakon. Ako je, pak, sve riješeno Ustavnim zakonom (ako su Hrvatskoj time, kako se tvrdi »vezane ruke«) – čemu onda Deklaracija.

Po riječima ovog zastupnika, samo oni koji sudjeluju u političkom pritisku Haaškog suda na Hrvatsku tvrde da to nije politički pritisak. I tvrdnje o individualizaciji zločina su, kaže, floskula, što dokazuje i presuda Blaškiću, koji nije osuđen zato što je izvršio zločin već zato što je »trebao znati« i »mogao znati«. Na takav bi se način – upozorio je – moglo kriminalizirati i neke strane diplomate – primjerice Cyrusa Vancea koji je znao što se događa u Vukovaru a nije spriječio što se, jer je bio tamo, spriječiti moglo.

Zastupnik je s tim u svezi još upozorio kako se pripadnicima nizozemskog bataljuna SFOR-a sudi u Nizozemskoj a ne u Haagu za to što nisu spriječili zločine koje su mogli spriječiti.

Mr. Rožić izjavio je da on osobno i njegov klub smatraju da je riječ o političkoj trgovini u kojoj oni koji su stvarali hrvatsku državu i branili je plaćaju previsoku cijenu, i nju Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a nisu spremni platiti.

Zastupnik je zatim upitao zašto Hrvatska – ako je bila inicijator osnivanja Haaškog suda – ne bi mogla biti i inicijator njegova raspuštanja. Ako je, pak, donijela Zakon o oprostima za one koji su razarali Hrvatsku zašto ne bi mogla donijeti i primijeniti Zakon o oprostima i na hrvatske građane koji su u ratnom vohoru izvršili neko kazneno djelo, upitao je, predloživši da se donese jedinstven Zakon o oprostima (za 4000

procesuiranih u Hrvatskoj te 20 i nešto tisuća za koje postoje pravomoćne presude koje su, međutim, ukinute Zakonom o oprost.

Kad još jedno moguće rješenje zastupnik je predložio da se razmisli o ukidanju Ustavnog zakona o suradnji s Haagom. Ako, pak, šestorica znaju da se to ne može učiniti zašto to ne kažu kakve posljedice slijede – napomenuo je.

Iz izlaganja ovog zastupnika u nastavku izdvajamo ocjenu kako je Hrvatska od početka suradnje sa Sudom na stranputici, tvrdnju kako je HDZ uvidjevši to pokušao na neki način tu suradnju opstruirati (pa je tako doveo Hrvatsku u loše odnose s ostatkom međunarodne zajednice) te upit – noće li se taj loš odnos popraviti donošenjem Deklaracije.

Spomenimo još njegove riječi da se u Gospiću jesu događali stravični zločini, ali da je one koji su ih počinili zahvatio Zakon o oprost pa slobodno šecu Likom i okolicom Gospića.

### Zakon o oprost ne uključuje oprost za ratni zločin

U ime Kluba zastupnika SDP-a, govorio je **Ratko Maričić (SDP)**, naglasivši uvodno kako su o dvije stvari svi u raspravi govorili isto – o Domovinskom ratu (o »Bljesku« i »Olujici«) i o tome kako treba kazniti sve koji su počinili teška kaznena djela suprotno međunarodnom pravu.

Nastavljajući zatim o izraženim razlikama, ustvrdio je najprije da točka 3. Deklaracije – na koju je HDZ podnio amandman zahtijevajući isključivu nadležnost hrvatskog pravosuđa za eventualna kaznena djela počinjena u »Bljesku« i »Olujici« – i ne spominje »Bljesak« i »Oluju« već govori o odgovornosti za zločine počinjene na vrijeme i nakon završetka Domovinskog rata. Taj amandman, tvrdi, zadire u nadležnost Međunarodnoga kaznenog suda, utvrđenu njegovim statutom.

Osvrnuvši se na tvrdnje svoga prethodnika u svezi sa Zakonom o oprost, Ratko Maričić je pojasnio da doneseni zakon ne uključuje oprost za ratne zločine.

Komentirajući tvrdnje iz »Bijele knjige« kako su »Bljesak« i »Oluja« operacije interne naravi koje se ne mogu smatrati oružanim sukobom ili njegovim dijelom, zastupnik je naglasio kako treba jasno reći da su ove operacije dio Domovinskog rata te da bi ga se osiromašilo tvrdnjom da to nisu bili oružani sukobi.

### • Deklaracija – posljedica neizvršavanja obveza RH definiranih Ustavnim zakonom o suradnji sa Sudom.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo i ocjenu kako se nadzor nad Domovinskim ratom neće postići amandmanom 5., u kojem stoji da je Hrvatska sama procesuirala pojedince te da ih ne da pod nadležnost Međunarodnog suda. Ako se smatra da je Međunarodni sud pristran tada to treba jasno i reći.

### Hrvatski narod kao kolektivitet neće biti optužen ni za šta

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Petar Novački (HSS)** izjavio je da je Deklaracija – posljedica neizvršavanja obveza Republike Hrvatske definiranih Ustavnim zakonom o suradnji sa Sudom, a ne uzrok ili povod. Do istine će se – naglasio je – doći ispitivanjem sumnji, a one imaju ime i prezime. Tražeći tim putem doći će se do toga da hrvatski narod kao kolektivitet neće biti optužen ni za šta.

Domovinski rat svetinja je u koju nema nitko pravo sumnjati u Hrvatskoj, a dopustit će se i Međunarodnoj zajednici da se uvjeri da je to svetinja – rekao je zastupnik Novački.

U ime Kluba zastupnika LS-a, **Ankica Mamić (LS)** najprije je izjavila kako se ipak stječe dojam da se nekome u svezi s ovom temom strahovito žurilo. Činjenica je, međutim, kako reče, da neke stvari moraju ići kako idu sviđale se nama ili ne. Tekst Deklaracije više se ne može mijenjati, ali u njemu odnosno u Ustavnom zakonu Liberalnoj stranici nedostaje ono o čemu je govorio ministar pravosuđa Ivanišević – izričito pojašnjenje da se osumnjičena osoba može izručiti tek nakon što prođe tri pravne instance (Županijski, Vrhovni i Ustavni sud).

Zastupnica se osvrnula i na Gospić, ustvrdivši kako je trebalo upozoriti lokalno stanovništvo što će se događati – da znaju tko dolazi i s kakvim ovlastima jer ishitreno postupanje može rezultirati neželjenim reakcijama na terenu.

Spomenimo i njezino upozorenje kako bi trebalo utvrditi tko će pokriti eventualne štete – hrvatska Vlada ili Haaški sud (uz to, napomenula je sumnja jer ni oni oslobođeni krivnje

nisu imali pravo ni na kakvu naknadu za vrijeme provedeno na Sudu), a i o kojim je rokovima riječ – da se ne dogodi, kako reče da se iskopava idućih pedeset godina (»a ima duga još od 1945.«).

### Formirati svjetski sud za ratne zločine

Za riječ se, potom, javio **dr. Slobodan Lang**, glasnogovornik Kluba zastupnika Demokratskog centra, koji je najprije govorio o личности generala Blaškića. Naveo je da se prvi put s njim susreo na Dan ljudskih prava 1992. godine, prilikom sastavljanja Deklaracije o ljudskim pravima, u kojoj se, među ostalim, ističe da će se prilikom formiranja franjevačke bolnice u Novoj Bili pomagati svim ljudima, bez obzira na njihovu nacionalnost i vjeru. Iduće godine susreli su se, kaže, više puta u Lašvanskoj dolini (tamo, kaže, nije bilo ni jednog hrvatskog vojnika). Kako reče, posebno ga je impresioniralo to kako se general Blaškić odazvao na molbu da pomogne Židovskoj zajednici u Zenici, koja je bila u potpunosti izolirana (pomogao mu je u nastojanju da se izgradi most prema Bošnjačkom i Muslimanskom krugu). Zajedno s njim ušao je, kaže, u oslobođeni Kupres, puno su razgovarali prije odlaska, a kasnije su se dopisivali. Bio je s generalom i njegovom obitelji u Haagu, sudjelovao u pokretanju »Web stranice o njegovoj poziciji, odmah nakon izrečene presude zatražio je da se ta tema stavi na dnevni red HDS-a, a nedavno je posjetio i obitelji u Vitezu. Međutim, nije bio pozvan pred Sud kao svjedok, iako je bio sudionikom najtragičnijih događaja od 1992. do danas. Kako reče, pratio je brojne rasprave o suđenju generalu Blaškiću, ali još nije čuo stručnu ocjenu dosadašnjeg pravnog postupka (čuo je samo političke i vjerske ocjene). Smatra da bi grupa uglednih pravnik svakako trebala o tome izreći svoje mišljenje jer ne postoji ništa vrednije od prava na istinu i prava na obranu svakog čovjeka.

### • Prijeko je potrebno formirati univerzalni sud za ratne zločine za područje cijelog svijeta.

U nastavku je izjavio da nema ništa protiv toga da Hrvatska, zajedno s Centralnom Afrikom, bude eksperimentalno područje (pitanje je samo

kako dugo) da bi svijet došao do spoznaje da se mora odgovarati za ratne zločine počinjene bilo gdje u svijetu (treba formirati univerzalni sud za ratne zločine za područje cijelog svijeta). Po riječima zastupnika Langa, čovječanstvo je skupo platilo nedostatak jednog takvog suda (onaj u Nürnbergu imao je ograničenu teritorijalnu i vremensku odgovornost). Nije lako sudjelovati u ratu (i riječi i djela mogu biti grijeh), ali nikada još niti jedan rat nije bio analiziran na ovaj način kao naš, konstatira zastupnik. Dao Bog, kaže, da se iz toga izvuče korist, ali ako na ovome padne dostojanstvo, i dogodi se da ponese nove rane, onda smo doživjeli neuspjeh. Svi koji nisu sudjelovali u Domovinskom ratu, naglasio je, trebali bi se za to ispričati, a ne da traže eventualne negativnosti (iako je i toga bilo, o čemu je, napominje, javno govorio na skupovima). Na kraju je izrazio mišljenje da bi delegacija Hrvatskoga državnog sabora trebala posjetiti Srednju Bosnu, odnosno Lašvansku dolinu, i osvjedočiti se da je ugrožena opstojnost hrvatskog naroda na tim prostorima.

**Vladimir Mesarić (KDM)** primijetio je da se suđenja u Nürnbergu i Haagu ne mogu uspoređivati. Razlog – u Den Haagu se, među ostalim, namjerava suditi hrvatskim braniteljima koji su vodili obrambeni rat (možda su neki od njih i prekršili određena međunarodna prava) dok se u Nürnbergu sudilo predstavnicima vojske koja je izgubila rat, dakle predstavnicima jedne ideologije koja je išla i u okupaciju drugih zemalja. Zastupnik, inače, podržava inicijativu gospodina Langa o formiranju jednog univerzalnog svjetskog suda za ratne zločine i općenito kršenje humanitarnih prava.

**Dr. Slobodan Lang** je priznao da je zastupnik Mesarić u pravu i ispričao se nazočnima na brzopleto usporedbi. Kako reče, želio je upozoriti na to da je i prilikom suđenja u Nürnbergu trebalo sagledati odgovornost svih strana koje su sudjelovale u ratu, a ne suditi samo onoj koja je izgubila. Haaški sud nikada neće biti nadležan za moćnike, već će zauvijek biti rezerviran za slabe (npr. za nas Hrvate) negodovao je **dr. Živko Kolega (HDZ)**. O tome, kaže, najbolje svjedoči činjenica da se u Haagu sudi samo jednom ratu, i to agresoru i žrtvi (prvi put u povijesti sudi se žrtvi) iako se u zadnjih dvadeset godina u svijetu vodilo puno ratova (npr. u Alžiru, Vijetnamu, Kambodži, Kongu, Koreji, itd.).

Po riječima **Emila Soldatića (IDS)** za Hrvatsku je nacionalni interes demokratska i pravna država, dio civilizirane Međunarodne zajednice. Njegovo je mišljenje da će hrvatski građani i Hrvatska od potpune i iskrene suradnje s Haaškim sudom (na temelju odluka Vijeća sigurnosti i donesenog Ustavnog zakona) samo profitirati. Kakve su posljedice nesuradnje najbolje se može vidjeti kod naših istočnih susjeda, kaže zastupnik.

### Svaki zločin mora biti kažnjen

*• Blaškić i Kordić dragovoljno su pristali biti zatočnici licemjernog svijeta, samo zato da Hrvatska ne bi bila njihovim zatočenikom.*

Na početku svog izlaganja **dr. Jure Burić (HDZ)** konstatirao je da su Blaškić i Kordić dragovoljno pristali biti zatočnici licemjernog svijeta samo zato da Hrvatska ne bi bila njihovim zatočenikom. Naglasio je da hrvatski narod vrlo dobro znađe (na to ga ne trebaju podsjećati ni Bogom dani demokrati, niti dame s broševima) da svaki zločin, bez obzira na to kada i gdje počinjen, mora biti kažnjen (ratni zločini ne zastarijevaju). To znači da zaslužuju pravednu kaznu i zločini počinjeni nad Hirošimom, u Vijetnamu, Kambodži, Alžiru, Bosni i Hercegovini, Čečeniji, Ruandi, na Kosovu, pa i u Hrvatskoj. Kako možemo očekivati pravednu presudu od onih koji su u veljači 1945. iz aviona pobili više od 250 tisuća građana Dresdena ili u rujnu iste godine bacili atomsku bombu na Hirošimu, pobivši pritom 200 tisuća nelužnih ljudi, mahom civila, žena i djece – pita zastupnik. Zanima ga i kada će biti dovedeni pred Haaški sud oni koji su pobili više od 200 tisuća Hrvata, od Bleiburga, na Križnom putu, u logorima, itd.

Ne treba nam nitko se strane rovatiti po hrvatskoj zemlji oko Gospića, negoduje zastupnik (to će, ako bude trebalo, činiti sami Hrvati jer su naučili zalijevati tu zemlju i znojem i krvlju). Tko će odgovarati za zločin nad Dubrovnikom, kad su građani tog grada, kao taoci, bili izloženi bezočnosti JNA, odnosno Srba i Crnogoraca, ali i licemjernog svijeta; tko će odgovarati za Vukovar, za zločine u Škabrnji, Glini, Petrinji ili za 1.673 nestala Hr-

vata – pita dalje. Naime, Međunarodna zajednica to ne osuđuje već preko Haaškog suda sudi hrvatskom narodu jer se, mimo volje svjetskih silnika, drznuo osnovati svoju domovinu. Dakako, u jednom ratu koji nije bio pravedan jer su ti isti licemjeri svojom povijesnom šutnjom dopustili da zločinac napravi svoj posao. To je bio najprljaviji rat u povijesti ratovanja, naglašava zastupnik. Naime, ti isti koji nam danas dijele lekcije gledali su neravnopravnu borbu Davida i Golijata (David im je svojom hrabrošću i ljubavlju za hrvatsku domovinu pomrsio račune). I umjesto da taj Haaški sud bude vrhunac demokratskih standarda, oni se služe nekim čudnim metodama (izgleda da su prihvatili nekakve balkanske norme, a očito im nije nepoznato ni ponašanje Poncija Pilata). Naime, našim uznicima u Haagu obećano je brzo i pravedno suđenje. Rezultat – umjesto 4 mjeseca Blaškić je tamo proboravio 4 godine, a potom mu je dosuđena dva i pol puta veća kazna nego što se maksimalno može dobiti u Hrvatskoj.

*• Međunarodna zajednica ne osuđuje masovne zločine nad civilima diljem Hrvatske, već preko Haaškog suda sudi hrvatskom narodu jer se, mimo volje svjetskih silnika, drznuo osnovati svoju državu.*

Dragovoljni odlazak Hrvata u Haag („nažalost, opet odoše u maglu“) trebao je potaknuti suđenje pravim zločincima (npr. Miloševiću i dr.) – kaže dr. Burić. Međutim, od toga očito ništa, jer se međunarodna zajednica neshvatljivo klanja nepopustljivima, dok se prema popustljivima vlada nasilnički. Koliku kaznu zaslužujete vi, gospodo iz svijeta, zato što ste gledali, snimali i dopuštali zločine nad Hrvatima, a svojim ispolitiziranim presudama medijski tretirate njih kao zločince, pita zastupnik. Njegovo je mišljenje, naime, da su međunarodni čimbenici 1991. mogli zaustaviti rat u Hrvatskoj, kao što su to lani učinili na Kosovu. Svjestan je, kaže, da nas svijet smatra građanima drugog reda, ali ga čudi zbog čega se barem na mrtve ne gleda istim očima. Zar žrtve Ravnog (gdje su Srbi pobili 30 ljudi), Drežica ili Grabovice (tamo su Muslimani likvidirali 32 osobe) nemaju pravo na pravdu? Zašto se

haaški istražitelji tamo ne pojave i ne procesuiraju one slučajeve koji su potpuno bjelodani?

### Za ratne zločine moraju odgovarati i oni koji su ih zataškali

Ovom Deklaracijom želimo ispraviti greške prema Haaškom tužiteljstvu za neizvršenje preuzetih obveza u ime HDZ-a, konstatirao je **Srećko Kljunak (HSS)**. Po mišljenju zastupnika za ratne zločine počinjene na teritoriju bivše Jugoslavije moraju odgovarati organizatori ali i oni koji su za njih znali, ali su ih zataškali (interesira ga zbog čega takvi slučajevi nisu procesuirani). Izrazio je uvjerenje da bi svi sudionici Domovinskog rata, koji su svoju dužnost obnašali onako kako su i prisegnuli, zasigurno dali potporu ovoj Deklaraciji. Naime, važno je procesuirati ratne zločine, kako bi i branitelji i Domovinski rat ostali neokaljani. Napomenuo je, nadalje, da će ovom Deklaracijom zasigurno biti umanjena odgovornost te smanjena kazna generalu Blaškiću (zahvaljujući pronađenim dokumentima koje je HDZ-ova Vlada dosad prikivala). O sadržaju tih dokumenata trebao bi raspravljati nadležni odbor, ali ih ne bi trebalo javno obznaniti, smatra zastupnik.

**• Za ratne zločine počinjene na teritoriju bivše Jugoslavije moraju odgovarati organizatori, ali i oni koji su za njih znali, ali su ih zataškali.**

Što se, pak, tiče gospićkog slučaja, o kojem je čitao u novinama, napominje da na tom području nije nestalo samo 65 Srba nego i 39 Hrvata. Tvrdi da je Vlada znala za to, ali da je procesuiranje zločina zaustavljeno. Zanima ga, također, zbog čega nisu iskorišteni dokumenti 1600 nestalih branitelja, pronađeni prije više godina, i zašto nisu predočeni udrugama iz Domovinskog rata. Ako želimo kazniti srpske zločince moramo prihvatiti ovu Deklaraciju, jer jedino ih Haaški sud može osuditi i zatvoriti, zaključuje zastupnik. Krajnje je vrijeme, kaže, da se prekinu veze između tajkuna, ratnih zločinaca i nekih dužnosnika koji su prikivali dokumente o ratnim zločinima i drugim kriminalnim radnjama. A oni koji namjeravaju kriminalizirati Do-

movinski rat, zataškavanjem ratnih zločina i krađe hrvatskog blaga, neka odgovaraju. Poznato je, kaže, tko je donio Ustavni zakon o suradnji s Haaškim tribunalom, tko nije procesuirao ratne zločine prijavljene državnim odvjetništvu, i tko je izručio Hrvate u Haag (doduše, predali su se sami, ali nakon raznih obećanja). Vrijeme je da se pravi hrvatski branitelji riješe tereta prikrivanja ratnih zločina, ratnog profiterstva, sumnjivih generala, lažnih branitelja i invalida, zaključio je.

**• Važno je procesuirati ratne zločine, kako bi i branitelji i Domovinski rat ostali neokaljani.**

Predsjednica Doma dr. Katica Ivanišević, opovrgnula je njegove navode da je bivša Vlada prikivala dokumente o ratnim zločinima. Napomenula je da je bivši ministar izjavio da su svi dokumenti bili dostupni obrani. **Vladimir Katić (HDZ)** podsjetio je na to da su sve parlamentarne stranke, osim HSP-a, glasovale za Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom, te poručio zastupniku Kljunku da je predizborna kampanja već završena. Nije moguće da je ministar Pančić izjavio da je netko skrivao dokumentaciju o nestalim hrvatskim braniteljima i da je to kasnije pronađeno (ni dandanas ne znamo gdje su 1523 poginula hrvatska branitelja) nego dogovao je **Marinko Liović (HDZ)**, ustvrdivši da je to preopasna izjava u svrhu politikantstva. Isto vrijedi i za insinuacije o tome tko je donio Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom. Dakako, to je pogreška HDZ-ove vladavine, ali vi ste savršena vlast i zato udovoljite opravdanim zahtjevima za izmjenu tog propisa.

**Srećko Kljunak** je izjavio da je u »Jutarnjem listu« pročitao da je pronađena prostorija puna dokumentacije iz bivše tzv. Srpske krajine, koju dosad nitko nije analizirao, ali koja će zasigurno pridonijeti ubrzanju procesa identifikacije tijela poginulih hrvatskih branitelja i stradalih civila.

### Aktualna događanja - instrument velikih sila

Nesporno je da se u događanjima na području bivše Jugoslavije, od samih začetaka pa i sukoba, nazire namjera međunarodnih čimbenika da to područje bude uređeno prema

njihovoj zamisli, konstatirao je **mr. Vlado Ošust (HDZ)**. Naime, međunarodna zajednica je pokušala staviti taj prostor pod svoj nadzor, s temeljnim ciljem rušenja komunizma, odnosno socijalizma, i uspostavljanja jurisdikcije NATO saveza. Nakon neuspjelog pokušaja da se to realizira dovođenjem određenih vlada (Panić, Marković) pribjeglo se drugoj metodi, koju najbolje ilustrira izjava gospodina Holbrooka nakon vojno-redarstvenih akcija »Oluja« i »Bljesak«: »Evo, Hrvati su obavili za nas prljav posao«. Stoga postoji opravdana sumnja da su i aktualna događanja o kojima je riječ instrument velikih sila da ostvare svoje ciljeve, zaključuje zastupnik.

Po njegovu mišljenju njihov primarni cilj nije individualizacija zločina, nego potčinjavanje sadašnje i pokušaj da se to učini s bivšim vladama u Republici Hrvatskoj, kako bismo se ponašali prema njihovim pravilima. Nije sporno ni to da je i sukob, odnosno oružana pobuna Srba u Hrvatskoj, povezana s agresijom iz SRJ, također bila pod blagoslovom Međunarodne zajednice, kao i pronalaznje masovnih grobnica i korištenje postojećih dokumentacije u dnevno-političke svrhe.

**• Primarni cilj međunarodnih čimbenika nije individualizacija zločina, nego potčinjavanje sadašnje i bivših vlada u Republici Hrvatskoj, kako bismo se ponašali prema njihovim pravilima.**

Zastupnik je u nastavku podsjetio na činjenicu da je nakon oružanih borbi, za vrijeme procesa mirne reintegracije, tiskao bio pun »pomirenja« a u tu svrhu koristili su pritisci pronalaznjem zločina. Dakako, Hrvatska je zahtijevala da se svi ratni zločinci izvedu pred Haaški sud. Međutim, od 200 osumnjičenih koji su bili na popisu knjiga se svela na jedan list (optužen je jedino Dokmanović) jer je bilo teško naći dokaze.

### Neprihvatljivo nastojanje da se sudi i za propuste

Neprijeporno je, kaže zastupnik, da se ratnim zločinom smatra ubijanje i mučenje zatočenika, odvođenje na prisilni rad, stvaranje živog zida stavljanjem na prve crte bojišnice, itd. Zbog toga nikako ne možemo prihvatiti nastojanje Haaškog suda da sudi i

za propuste odnosno za nečinjenje. Po toj tezi svi u vrhovima bivših vlada i dr. koji nisu izjavili prigovor savjesti, sukladno članku 47. Ustava RH, trebali bi strahovati da bi mogli biti okrivljeni za to. U tom kontekstu spomenuo je, među ostalim, da je na području pod upravom UNTAES-a, do oslobođajućih vojno-redarstvenih akcija, pod jurisdikcijom UN-a ubijeno više od 300 ljudi. Osim toga, žitelji tih područja odvođeni su na prisilan rad (bili su označavani različitim oznakama samo zato što nisu bili Srbi). Zastupnika zanima hoće li predstavnici međunarodne zajednice odgovarati zato što to nisu spriječili. Na kraju je sugerirao članovima sadašnje Vlade da kroz daljnje aktivnosti zaštiti svoj, te dignitet hrvatske države i pravosuđa. Naime, ne smije se dozvoliti da ijedan branitelj, bez pravnog procesuiranja sukladno našem Ustavu, neopravdano završi u Haagu.

**• Ova Deklaracija ide korak dalje u potčinjavanju hrvatskog sudstva Haaškom sudu, a samim time krnji se suverenitet Hrvatske.**

Po mišljenju **Julija Derossija (HDZ)** ovaj prijedlog objave HDS-a o suradnji Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu ne bi trebalo prihvatiti iz više razloga. U prvom redu zbog toga što taj dokument ide korak dalje u potčinjavanju hrvatskog sudstva Haaškom sudu, a samim time krnji se suverenitet Hrvatske. Ranije donesenom rezolucijom se, koliko – toliko, štiti Domovinski rat, osobito vojno-redarstvene akcije »Bljesak« i »Oluja«, napominje zastupnik. Njegova je daljnja zamjerka što predloženi dokument ne sadrži konkretne mjere nego samo uopćene formulacije koje Međunarodni sud u Haagu ni na što ne obvezuju, dok se hrvatsko sudstvo potpuno prepušta njegovoj volji.

### U Haagu se sudilo žrtvi agresije

**Dr. Živko Kolega (HDZ)** podsjetio je na činjenicu da je 2. travnja 1996. godine general Blaškić dragovoljno otišao u Haag da bi dokazao svoju nevinost, a dva tjedna kasnije Hrvatski državni sabor je donio Ustavni zakon o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom. Nakon četiri godine donesena je presuda koja bi bila

pravno sramotna i za zemlje u kojima je sudstvo na najnižem civilizacijskom nivou, budući da optuženiku nije dokazano niti jedno kazneno djelo, kao individualnom počinitelju. Po riječima zastupnika u Haagu se sudilo žrtvi agresorskog rata, po unaprijed utvrđenom scenariju. Naime, europski i svjetski moćnici nisu osnovali Haaški sud s namjerom da se osude zločini počinjeni u ratovima diljem svijeta (Alžir, Vijetnam, Kongo, Angola, Mađarska, itd) nego radi toga da se sudi samo jednom ratu, i to manje agresoru a puno više žrtvi te agresije. Hrvatska se, očito, kažnjava zbog nepopustljivosti kad se zadire u njen integritet, dom i naciju.

**• Europski i svjetski moćnici nisu osnovali Haaški sud s namjerom da se osude zločini počinjeni u ratovima diljem svijeta, nego da se sudi samo jednom ratu, i to manje agresoru a puno više žrtvi te agresije.**

Zastupnik podsjeća na to da je nepodijeljenost Bosne i Hercegovine bila u programu hrvatske države i prije nego su je počeli dijeliti Caringtoni, Oweni, pa i Daytonski sporazum. Najjači zagovornik nepodijeljene Bosne je upravo hrvatski entitet kojem se danas u Haagu sudi, tvrdi dr. Kolega. Po njegovim riječima tragedija hrvatskog naroda u Lašvanskoj dolini započela je onog trenutka kad su pred agresorom Srbijom Muslimanima prisilno napuštali svoja stoljetna ognjišta u istočnoj Bosni i to uz prešutnu suglasnost velikih sila koje na taj način postaju sukrivci zločina. Muslimanima je, kao žrtvi agresije, bio potreban životni prostor koji su mogli dobiti jedino u hrvatskom području. Danas su svi zaboravili zločine nad Hrvatima u Bosni i Hercegovini jer se ne uklapaju u ciljeve velikih sila koje itekako znadu za zločine u Dusinama, Buhinim kućama, Križančevu selu, Bugojnu, itd. General Blaškić je, kaže, simbol kazne hrvatskom entitetu koji je branio svoje pravo na nacionalni identitet na svom prostoru unutar Europe i pravo na svoju državu. Zbog toga zastupnik smatra da treba preispitati Ustavni zakon te, poput Francuske, Velike Britanije i SAD-a i drugih zemalja, propisati da se hrvatski državljanin ne može izručiti ni jednoj

zemlji, niti jednom pravnom sustavu, nego da ga se može suditi jedino u Hrvatskoj (prema našim zakonima koje ćemo, ako je potrebno, uskladiti sa zakonodavstvom drugih država).

**• U Haagu se ne sudi Blaškiću i Kordiću, nego Hrvatima i Hrvatskoj. Taj sud radi u interesu politike koja jasno pokazuje da izjednačuje Domovinski rat sa zločinačkom agresijom na hrvatski narod.**

Po njegovim riječima Hrvatska ima kredibilitet suditi svima koji su počinili kazneno djelo na njenom teritoriju, i Srbima i Hrvatima, ali i preispitati Zakon o oprostima koji nepravilno abolira one koji su počinili djela za koja bi u drugim demokratskim zemljama odgovarali. Donošenjem ovakvog zakona o suradnji s Haaškim sudom i potpisivanjem ovakvih ugovora ispali smo, po tko zna koji put u povijesti, politički naivci, vjerujući u nekakvu tuđu pravdu (nismo računali na ovakvo licemjerje) negoduje zastupnik.

### Blaškić – žrtveno janje

Po njegovim riječima Tihomir Blaškić je, poput ranije Šubića Zrinskog i Krste Frankopana, žrtveno janje na oltaru individualiteta Hrvatske, odnosno njezine državnosti. Naime, u Haagu se ne sudi Blaškiću i Kordiću nego Hrvatima i Hrvatskoj (kriva je što je ubila Jugoslaviju, miljenicu Europe, i što je napokon postala suverena država). Haaški tribunal je dosad, svojim neutemeljenim zahtjevima, pothvatima na terenu i osudama, pokazao da mu ni najmanje nije stalo do istine, već njegove osude trebaju opravdati političke ciljeve velikih sila, tvrdi zastupnik. Zato je to politički sud u interesu politike koja jasno pokazuje da izjednačuje Domovinski rat sa zločinačkom agresijom na hrvatski narod. Suditi hrvatskim generalima, pa i pokojnom predsjedniku, što je također njihova nakana, za svjetske moćnike znači stvoriti preduvjete da se Hrvatskoj, u interesu njihovih gospodarskih, političkih i vojnih ciljeva, nametnu balkanske asocijacije. Zastupnik podsjeća na to da Hrvatska, do ove Deklaracije, nije potpisala nikakav sporazum o tome da Haaški tribunal ima ovlasti nad »Bljeskom« i »Olujom« jer bi to značilo

suditi Domovinskom ratu. To bi bila veleizdaja i potpuna kapitulacija koja bi dovela do toga da se hrvatskom narodu nametne kolektivna krivnja. Zato ovakva Deklaracija Vlade nije prihvatljiva.

Svi sudionici rasprave slažu se s tim da Sud u Haagu nije ono što smo očekivali i čemu smo se nadali, konstatirao je **Josip Majdenić (HDZ)**. Naime, vjerovali smo u to da će zločin biti pravično sankcioniran, da će agresor biti javno označen i da će među prvima biti procesuirani oni slučajevi koji su i doveli do stvaranja ovog suda. S tim uvjerenjem sve stranke, osim HSP-a, pristale su na donošenje Ustavnog zakona (ali ne onoga koji će omogućiti zadiranje u suverenitet ove zemlje) i hrvatska strana iskazala je visoki stupanj kooperativnosti. Sada se čitava hrvatska javnost osjeća prevarenom i poniženom zbog toga što činjenice govore suprotno. Naime, pravna sastavnica ovog suda već je davno stavljena u drugi plan, dok politička komponenta sve više postaje prepoznatljiva. Međunarodna zajednica izgubila je svoju savjest već u Vukovaru, Voćinu, Četekovcu, Čelijama i Škabrnji, a osjećaj pravde izgubila je u Haagu, naglašava zastupnik. Kako reče, vrijeđa i ponižava traženje krivaca među onima koji su se borili za goli život i štitali jedan narod od istrebljenja, dok mnoge od onih koji su zasigurno činili zločine štiti zakon o aboliciji. Posljedice – nad 250 tisuća branitelja i generale nadvila se sjenka sumnje da bi mogli biti proglašeni zločincima. Ovakva deklaracija je, kaže, jeftin politički proizvod koji je koristio samo za jednokratno umirenje savjesti. Naime, onima koji su je izglasali omogućila je da prespavaju mirno samo jednu noć jer su ih već sljedećeg jutra probudili bageri i rovokopači koji su počeli prekopati oko Gospića.

• *Međunarodna zajednica izgubila je svoju savjest već u Vukovaru, Voćinu, Četekovcu, Čelijama i Škabrnji, a osjećaj pravde u Haagu.*

### Zahtjevima Suda neće biti kraja

O tome koliko je Vlada bila pod pritiskom svojih mentora sa zapada najbolje govori činjenica da je Zastupnički dom morao izglasati ovu

Deklaraciju hitnim postupkom, bez prethodnog mišljenja Županijskog doma. Zahtjevima Suda sada neće biti kraja, upozorava zastupnik. Naime, ne budemo li se uklapali u njihovu političku shemu svakog trenutka moći će optužiti svakog hrvatskog generala da je sudjelovao u etničkom čišćenju (prema famoznoj zapovjednoj odgovornosti). Cilj Međunarodne zajednice odnosno suđenja u Haagu nije individualizacija zločina nego progon Hrvatske, kaže zastupnik. Kako reče, »Bljesak« i »Oluja« su nacionalne svetinje i nacionalni interes, ali ponašanje Međunarodne zajednice polako topi njihovu legitimitet. Međutim, u tim akcijama je proliveno previše krvi da bismo sada olako prepustili pojedincima izvana, koji nam ne mogu oprostiti pobjedu, da skrnave i ruju po tim našim svetinjama. Hrvatskom narodu treba otvoreno reći da je cilj svega ovoga da zaboravi svoje žrtve i ono što se događalo 1991., da se izjednači krivica, sotonizira Domovinski rat, ponize branitelji i generali, da bi jednog jutra u novinama osvanuo natpis: »Političari zavadili narod, možemo mi opet zajedno«. Opet su guske, izgleda, krenule u maglu, ali ovaj puta preko zapada, da bi došle na istok, zaključio je.

Poučena ranijim iskustvom hrvatska oporba mora se ograditi od izglasanog dokumenta, kaže Majdenić. Kao civiliziran narod ne odričemo se prava na osudu svakog zločina. Mi nismo protiv donošenja deklaracije, ali ona mora odražavati neke pravne i moralne norme iz kojih se jasno mora vidjeti da smo slobodna država, da i mi znamo što je pravda, i da možemo razlučiti etičko od političkoga. Treba jasno reći da ovaj narod također ima svoj ponos i dostojanstvo, da smo sada svoji na svome i da se ne želimo prodati za Judine škuđe. Prošlo je vrijeme međunarodnog tutorstva, naglašava zastupnik. Zalaže se, stoga, za to da suđenje za eventualno počinjena kaznena djela u vojno-redarstvenim akcijama »Bljesak« i »Oluja« bude isključivo u naležnosti naših sudova.

### Suradnja nije sporna

**Ivani Sućec-Trakoštanec (HDZ)** nije sporna suradnja s Haškim sudom nego način na koji tumači i primjenjuje međunarodno kazneno pravo, te drži da Sabor treba zahtijevati od Vlade da ne radi ništa više od onoga za što je zadužena.

Podsjetila je na dokument kojim je bila zadužena da upozorava Sud na propuste, politizaciju, sporost u

zapčetim suđenjima, te nedovoljnu učinkovitost.

Sada, pak treba upozoriti na stručnost, jer na to kao država, Hrvatska ima pravo. Isto tako da traži nepristranu međunarodnu stručnu ocjenu, pogotovo jer nema kontrolnog tijela.

Kao društvo s razvijenim personalizmom treba voditi računa o osobama, te odgovara na »trgovanje zločinima« da je od toga gore trgovanje ljudima i nacionalnim ponosom i suverenitetom.

Prethodnom stavu zastupnice odgovorio je **Miroslav Prpić (HDZ)**, rekavši da Haaški sud kontroliraju njegovi politički mentori. To je i sama rekla u uvodu, odgovorila je zastupnica **Sučec-Trakoštanec**.

**Dr. Branko Sruk (SDP)** je postavio pitanje – što se to događalo u akcijama oslobađanja Hrvatske što šira javnost ne bi smjela znati. Smatra da u samom tekstu Deklaracije nema ništa što nije dobro – od navedene težnje za iskrenom međunarodnom suradnjom, za većim međusobnim razumijevanjem, za suradničkim odnosima, zaštitom nacionalnih interesa i održavanja dostojanstva hrvatskih ljudi i države.

Zbog sebe osobno, inzistira, da se rasvijetle možebitni zločini koje su izavršili takozvani hrvatski branitelji.

Ovu Deklaraciju vidi kao mogućnost da se Hrvati rasterete bremena koje nose već dvije i pol godine zbog postojećih sumnji, (u zadnje vrijeme nije bilo lako nositi uniformu), pa bi dao mogućnost onima koje se sumnjiči da ponesu odgovornost.

**Velimir Kvesić (HSP)** je u svoje ime svih dragovoljaca HOS-a rekao da u Domovinskom ratu nije bilo zločina.

**Dr. Ivan Valent (HDZ)** je u ispravku netočnog navoda ustvrdio – ne radi se o suđenju ratnom zločinu, nego o suđenju državi. To proizlazi i iz riječi ministra vanjskih poslova jedne moćne europske zemlje da jugoslavenska ideja i nije bila tako loša.

**Dr. Branko Sruk** je odgovorio na primjedbu o uniformi, da je bilo teško nositi uniformu zbog postojanja »branitelja« i branitelja, i Ivanu Valentu da nije sporan referendum iz 1990. godine.

**Mr. Vladimir Mesarić (KDM)** je rekao da do drugog čitanja imaju namjeru podnijeti svoju rezoluciju. Uvodno je rekao da razumije namjeru prošle i ove Vlade koje nastoje amortizirati svjetski pritisak.

Naglasio je da do sada nije demantirana značajna ocjena o Haaškom sudu da se radi o političkom suđenju



u kojem se, između ostalog procesuiraju i određeni ratni zločini proizašli iz služenja politici.

U ime Kršćanskih demokrata i Pravaša zatražio je da se privremeno prekine suradnja s Haaškim sudom radi novonastalih okolnosti, a to bi pomoglo Vladi da dobije na vremenu. Pritom nije protiv procesuiranja ratnih zločina nego za procesuiranje u zemlji nastanka.

Evo spomenutih novih okolnosti – nepobitno je da Haaški sud krši svoja pravila, principe i obećanja (Hrvatska kao suverena država na to mora reagirati), a pojavili su se i novi zločini na području Europe koji trebaju potpasti pod jurisdikciju Haaškog suda.

### Trebaju suditi hrvatski sudovi

Ivan Galić (HDZ) se nije usprotivio općoj suradnji s Haaškim sudom ali drži da u dijelu o kojem je riječ treba suditi u hrvatskim sudovima. Nameće se pitanje, rekao je – zašto se Vlada upravo u ovom trenutku i na ovom mjestu odlučila »otvoriti srce Hrvatske« i to prostora koji je u smislu obrambene moći ili prostorno-organi- zacijski najteže braniti.

Smatra, naime da se ovime otvara pravosudni proces nad Republikom Hrvatskom, na što reagira javnost i upozorava na mogućnost da se to odrazi na turističku sezonu.

I mr. Božidar Pugelnik (HDZ) se zauzeo za procesuiranje zločina u hrvatskim sudovima izrazivši nevjericu u presude tuđinca još od smaknuća Zrinskog i Frankopana.

Sada se isto dogodilo generalu Blaškiću, rekao je, izrazivši bojazan da nikada neće biti izrečene kazne za zločne počinjene nad Hrvatima u području Sisačko-moslavačke županije.

Prigovara zastupnicima da pretilo upozoravaju na zločine navedene u »Bijeloj knjizi« koju je Vlada predala Haaškom sudu, i na zločine koje sami procesuiramo, protivći se neprekidnom nametanju pitanja kolektivne odgovornosti.

Osuđuje jednostranu politiku viđenu na nedavnoj komemoraciji žrtvama u Jasenovcu gdje se nije reklo da su u njemu stradali i Hrvati, i nema spomena na Mačekovo zatočenje i Hrvata s križnog puta, u razdoblju od 1945–1947. godine.

Poznato je da su Hrvati poslušni i dobri sluge tuđinu, te se slijedom predloženih namjera boje presuda sličnih onima iz 1946. godine kada im se sudilo kao ratnim zločincima i konfiscirala njihova imovina.

Velimir Kvesić (HSP) je upitao – zašto donositi Deklaraciju ako postoji Ustavni zakon, ustvrdivši da se radi o promašaju i prošle i ove Vlade. Naime, Deklaracija proizlazi iz Zakona i još više cementira stanje, te bi bio zadovoljniji, a s njime i dragovoljci da je Vlada predložila preispitivanje suradnje s Haaškim sudom.

Smatra kako se sve više potvrđuje tvrdnja Pravaša da Sud pritišće i zastrašuje Hrvatsku što potvrđuje da im još uvijek nije oprostena uspostava vlastite države.

Rekao je »ovaj je Sud najjača poluga za pritisak za hrvatsku nezavisnost i svojim političkim suđenjima sotonizira sve vrijednosti i smisao Domovinskog rata«.

Dodao je da se ovih dana moglo vidjeti kako gotovo sve udruge proizišle iz Domovinskog rata gledaju na predloženu Deklaraciju i ne daju joj potporu, kao ni izjavi Stjepana Mesića da su nas u rat poslala dvojica koja se dobro poznaju.

Ako Deklaraciju prihvati i ovaj Dom uključit će se u opću kriminalizaciju svih vrijednosti Domovinskog rata.

Nedopustiva je šutnja nad činjenicom da je pred Haaškim sudom najviše osumnjičenih Hrvata a Vlada ne iznosi podatak da se Hrvatska 1991. godine samo branila od srbočetničke agresije i još važnije da su u nekim krajevima uspjela obraniti.

Posumnjao je u individualnu krivnju i podsjetio da je 1991. godine Hrvatsku branilo 20 tisuća ljudi te da postoji mogućnost da svi budu osumnjičeni, i zato što su uspjeli obraniti veliki dio Hrvatske, naročito ako se procijeni da predstavljaju prepreku u ostvarenju ciljeva one strane čiji je Haaški sud instrument.

Neprihvatljivo je da Sud ima ingerencije nad Domovinskom ratom, to više što u Deklaraciji nema jasnih odredbi o zaštiti suvereniteta Republike Hrvatske.

**• Naša Vlada ne nameće prioritete i štiti na činjenicu da se još uvijek ne zna gdje je više od 1600 hrvatskih branitelja i civila.**

Naša Vlada, međutim ne nameće prioritete i štiti na činjenicu da se još uvijek ne zna gdje je više od 1600 hrvatskih branitelja i civila.

Zastupnik joj prigovara što nije inicirala promjene statuta Haaškog suda

ili predložila njegovo ukinuće, te smatra da će se dovesti u izuzetno tešku situaciju ako ne zaštiti Domovinski rat.

Na kraju je rekao da su Deklaraciju smislili oni koji 1990. godine nisu željeli Hrvatsku, pa ga ne bi čudilo da Vlada ponudi Haagu svoje neistomišljenike.

Pozvao je zastupnike HDZ-a da amandmanima pokušaju popraviti tekst Deklaracije, premda misli da se to ne može jer proizlazi iz velikog političkog propusta, kao i Zakona o suradnji s Haaškim sudom, opetujući da hrvatski vojnik nije činio ratni zločin.

### Zašto je Županijski dom zaobiden

Jozo Medved (HDZ) pitao je Vladu zašto je s ovako važnom temom za hrvatsku državu i hrvatski narod Županijski dom zaobiden. Smatra da se o tekstu Deklaracije nema što izjašnjavati jer nije ni imao prigodu sudjelovati u njezinom donošenju.

**• I u ovoj raspravi o Deklaraciji sugerira se i nameće zaborav nekih stvari, primjerice, apela i poziva s najviše razine bivše vlasti prema onima koji su držali određene hrvatske teritorije pod okupacijom.**

Ne želi ponavljati ali i u ovoj raspravi o Deklaraciji sugerira se i nameće zaborav nekih stvari, primjerice, apela i poziva s najviše razine bivše vlasti prema onima koji su držali određene hrvatske teritorije pod okupacijom. Što je jednoj suverenoj državi tada preostalo nego da svojim redarstvenim snagama riješi problem, pitao je. Uz to, gdje su sva ona izvješća onih silnih monitora u bijelim i inim odorama koji su hodali po Hrvatskoj 1991. godine i dobro se upoznali sa zlodjelima nad hrvatskim narodom jer takva bi izvješća dobro došla Haaškom tribunalu. Monitori su znali za masovne civilne žrtve u Voćinu, Balincima, Humu itd. Tribunal ne poduzima ništa u vezi s tim nego ruje bagerima, zaprečuje naše ceste i jednostavno narušava suverenitet države, koju su priznale tolike države pa i članice UN čiji je i Tribunal. Koje je to licemjerje, rekao je.

Dr. Ivan Valent (HDZ) smatra da ova rasprava iako je post festum nije

izgubila svoju aktualnost i boji se da će u nekom drugom vremenu biti još aktualnija. Jer, ovdje se pokušava dogovoriti o nadležnosti hrvatskog pravosuđa i legitimitetu »Bljeska« i »Oluje« i čitavog Domovinskog rata.

Pravosuđe je stožer jedne države pa kakva je to država koja ga se odriče. Hrvatsko je pravosuđe pokazalo da zna i može i treba se prisjetiti bespriječnog suđenja D. Šakiću pa zašto ne može biti nadležno i za ove slučajeve. Kao mamac za prihvaćenje Deklaracije su velike stvari poput stabilnosti u regiji, europske integracije no pitanje je hoće li taj koji o svemu odlučuje prihvaćenje Deklaracije shvatiti kao našu vrijednost ili slabost.

Pozadina svega je neprežaljena Jugoslavija i sve će se to umotati u celofan da lakše progutamo. Jer najlakše bi bilo sada Hrvatskoj natovariti na grbaču siromašne balkanske susjede, rekao je, među ostalim, osvrnuvši se i na drakonsku presudu generalu Blaškiću koju smatra upozorenjem novoj Vladi.

Deklaraciju je teško prihvatiti zbog navedenih razloga a i zbog toga što se, boji se zastupnik, posijala klica sjemena (razlike u mišljenjima o ovoj temi) za koje se ne zna u kakvo će stablo izrasti. Puno se spornog moglo izbjeći da se s Deklaracijom nije žurilo, naglasio je zastupnik osvrnuvši se i na govore o dignitetu Domovinskog rata. Njegov neodjeljiv dio su Bljesak i Oluja i kada se sudi svima nama treba se prisjetiti da niti jednom vojniku od te poražene srpske vojske, a niti civilu, i takva je bila zapovijed, nije pala vlas s glave i taj je vojnik bio nahranjen i dobio gorivo. Svaki je od tih časnika poražene vojske dobio oružje kao znak svog digniteta i mogao je napustiti ako je želio teritorij Republike Hrvatske.

**Dragan Papac (HDZ)** zamjerio je bivšoj Vlasti, a i novoj, zbog nedovoljnog pritiska prema međunarodnoj zajednici da se ispoštuje obećano u vezi s odlaskom Hrvata u Haag i smatra da odnos Republike Hrvatske prema međunarodnoj zajednici i Haagu nije dobar. Uporno nam govore čega se moramo pridržavati (»za HRT su predlagali nešto što nemaju oni ni u svojim zemljama«) i poštovati Haaški sud oni koji sprječavaju osnivanje stalnog suda za ratne zločine i koji nisu nikad svoje ljude slali ni na kakav sud za zločine koje su počinili tijekom povijesti. Smeta ga i odnos prema Hrvatskoj vojsci (»general Blaškić je otišao u Haag kao general HV-a«) a zapadne su zemlje o svojoj vojsci stvorile mit iako znamo što su

radile. Izgleda da je našim generalima jedina greška što su branili i obranili hrvatsku državu a nama što smo je stvorili, rekao je naglašavajući da se raspravom ne može pomoći niti Blaškiću niti Kordiću ali da im treba poručiti da se suosjećaju s njima.

Međunarodnoj zajednici treba pokazati da imamo snage biti samostalni i ne dopustiti da se tako ponaša premda smo mali narod, ali kroz povijest je dokazano da smo veliki narod, rekao je, među ostalim.

### Deklaracija u okviru već usvojenih dokumenata

**Koković Slavko (HSS)** rekao je kako izgleda da je teško danas govoriti o Deklaraciji jer se to pitanje radikalizira i politizira. No ako se govori načelno, moralno, sukladno Ustavu RH i Ustavnom zakonu o suradnji s Haaškim sudom onda nije teško govoriti o toj temi. Već kod donošenja ustavnog zakona radilo se o jednoj u nizu političkih manipulacija najvećim dijelom za domaće političke potrebe. Jer kako objasniti pristajanje na donošenje mnogih zakona, deklaracija, odluka, potpisivanje mnogih sporazuma a u praksi provoditi bitno drugo ponašanje. Ili, dodao je, stajalište da je HDZ stvorio državu a ostali su vanjski ili unutarnji neprijatelji i HDZ je jedina garancija njezinog suvereniteta. To je uz druga pitanja dovelo do značajnih tenzija i podjela na unutarnjoj političkoj pozornici i osude međunarodne zajednice.

Kad se govori načelno o zločinu treba ponoviti, naglasio je, da je svaki učinjeni zločin zločin bez obzira na to tko ga je počinio i postoje sudovi na svijetu koji su nadležni za eventualno učinjen zločin ali ne i za operacije (Bljesak i Oluja).

Ova Deklaracija je u okviru već usvojenih dokumenata, rekao je zastupnik na kraju pozivajući Vladu da učini daljnje napore da se značajnije poboljša međunarodni položaj Republike Hrvatske.

**Mr. Franjo Križanić** u ispravku navoda predgovornika da su unutarnje nedorečenosti razlogom blokade Hrvatske od međunarodne zajednice rekao je da su razlozi drugi i da ih je navela M. Albright – procesuiranje Bljeska i Oluje, provođenje Daytonu odnosno odnos prema Hrvatima u BiH i povratak Srba.

### Instrument politike kažnjavanja Hrvatske

**Petra Katalinića (HDZ)** nitko i ništa ne može uvjeriti, kako je rekao,

da Sud u Haagu nije instrument i jedina od institucija određene politike kažnjavanja Hrvatske zbog njenog izdvajanja, odnosno »po njima razbijanja Jugoslavije«. Hrvatska je to učinila 1941. pa opet 1991. i treba je pacificirati i utjerati u balkansku asocijaciju pa tek potom može u Europu, zaključuje zastupnik navodeći tome u prilog tekstove domaćeg tiska s naslovima poput »Europa nam vjeruje otkad je Račan rekao da smo i mi dio Balkana«, ili da su čelni ljudi EU-a u Lisabonu kreirali novu platformu za Balkan (pitanje za ministra vanjskih poslova), izjavu Solane itd.

**• Nitko i ništa ne može me uvjeriti, mišljenje je iz rasprave, da sud u Haagu nije instrument i jedna od institucija određene politike kažnjavanja Hrvatske zbog njenog izdvajanja, odnosno »po njima razbijanja Jugoslavije«.**

Županijski dom treba dobiti odgovor na ta pitanja jer ovdje nisu nikakvi politički naivci da ne vide o čemu se radi. Stoga se zastupnik pridružuje zahtjevu hrvatskih branitelja koji traže odbacivanje (dijela) Deklaracije jer se u njoj dopušta kriminalizacija Bljeska i Oluje, legalnih akcija oružanih snaga Republike Hrvatske.

Hrvatski branitelji niti u primisli nemaju namjeru rušiti državu za koju su se borili, rekao je zastupnik povodom izjave premijera Račana »da je bilo i prijetnja zveckanja oružja«. Radi se o odgovarajućem njihovom prosvjedu na navode (ministar hrvatskih branitelja), napise počevši od žutog tiska do izjava pojedinaca usred Hrvatskog državnog sabora koji na određeni način kriminaliziraju Domovinski rat, dragovoljce ocjenjuju kao paravojsku i tome slično. U tome prednjače zastupnica Pusić (»dama bez boje, mirisa i okusa, internacionalističkih i masonskih nazora«) i ministar Jakovčić (»iredentist i autonomaš«). Ako premijer čuje o zveckanju oružja onda neka i čuje što mu govore njegovi koalicijski partneri i neka se Vlada od toga ogradi, rekao je zastupnik.

**Zvonimir Novoselec (HDZ)**, smatrajući da su predgovornici rekli najbitnije prigovorio je što nekadašnja oporba a sada vladajuća koalicija nije poštivala proceduru kao oblik demo-

kratskog odlučivanja u vezi s ovom Deklaracijom i time učinila nedopustiv propust.

Treba prihvatiti prijedloge Odbora za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku kako se ne bi dogodilo da Haaški sud donosi odluke i postupa suprotno interesima Hrvatske i dovodi u pitanje naše nacionalne interese (i u Zastupničkom domu D. Budiša, koalicijski partner predloženom dopunom Deklaracije eufemistički je ukazao na to).

Zastupnik je posebno upozorio kako je Haaški sud u svojim postupcima često zaboravio uzročnost zbivanja i pokušavao u svojim odlukama relativizirati događaje na ovom području. Ali mi nismo zaboravili uzroke i agresiju na hrvatsku državu pa čak niti embargo na uvoz oružja u Hrvatsku (spomenuo i zastupnik Križanić). Haaški bi sud u svom djelovanju morao biti ravnomjieran i na to ga treba upozoravati naša Vlada.

## Nelogičnost i nedosljednost Suda

Ivan Marijanović (HDZ) podsjeća da postoje već pravni okviri o suradnji s Haaškim sudom i da je sada vrlo teško iz njih izaći a i da je pitanje treba li. Kada se pažljivo čita Ustavni zakon o suradnji vidi se da je rad Haaškog suda mogao biti drugačiji odnosno na naše zadovoljstvo jer kaže se da Sud neće ništa raditi što nije u suglasnosti s našim Ustavom i u suglasnosti s Vladom. Međutim, izrečene presude izazivaju strah i nezadovoljstvo jer ako je na 45 godina zatvora osuđen netko kome nije dokazana krivnja što će biti s onima koji su krivi. U radu Haaškog suda uočava se i nelogičnost i nedosljednost jer ne procesuirao ono što se zbivalo oko nas u ovom ratu, rekao je, među ostalim, smatrajući da vojnoredarstvene akcije u Hrvatskoj ne trebaju biti pod jurisdikcijom Haaškog suda već našim, a u suradnji s tim Sudom to više što sada kažu da smo se demokratizirali i da smo nova država.

Svima nama je u interesu da se otkriju sve žrtve rata i ne trebaju kopati po tuđoj zemlji već raditi u suradnji s nama, naglasio je, i kao najviše što se može u dobroj volji prihvatiti u vezi s ovom Deklaracijom su prijedlozi matičnog Odbora.

Paško Bubalo (HDZ) najprije je prigovorio što sjednici nije nazočan ministar vanjskih poslova a zatim opovrgnuo primjerima prigovore da Hrvatska nije procesuirala hrvatske vojnike koji su napravili ekscese.

U nastavku je opširno govorio o radu Haaškog suda te osnovama prema kojima on djeluje. Najveća tekovina rimske civilizacije je rimsko pravo i ono je ugrađeno u pravne sustave svih europskih zemalja osim Engleske u kojoj je stvoreno posebno zakonodavstvo koje su preuzele i SAD. Prema presudama Haaškog suda vidljivo je da se ne primjenjuju tradicije europskog prava (general Blaškić) i da se ne uzimaju u obzir zakoni zemlje iz koje optuženi dolazi. Svaki sud sudi na temelju ustava i zakona a Haaški sud na temelju statuta i poslovnika izrađenog u UN-u, koja je međunarodna politička organizacija pa je li to dokaz da je Haaški sud dobrim dijelom politički sud, pita zastupnik tražeći mišljenje pravnika o svemu tome.

## Mijenja se smjer Hrvatske?

Zvonimir Puljić (HDZ) smatra da ima naznaka da se hrvatska putanja opasno zakrivljuje prema povratku u prošlost iz koje smo toliko žudili izaći i za što smo bez kolebanja uložili živote i uspjeli makar uz najveću cijenu. U prosincu 1991. godine u Machtrichtu dvanaestorica je raspravljala o budućnosti Europe, a u postkomunističkoj Europi postoje samo dvije vrste naroda, legitimni, koji piše povijest i ima pravo na slobodu i prekobrojni, nekorisni, kojima je u borbi za slobodom zabranjen čak i pristup u tragediju. Nakon krvavog Uskrsa, Borova sela, Vukovara, Dalja, Škabrnje, Bljeska i Oluje, Vlaka slobode, danas smo nakon usvajanja ove Deklaracije koja poništava stavove Rezolucije Sabora iz 1999. godine u točki koja određuje eliptičnu putanju i mijenja smjer Hrvatske, rekao je zastupnik.

U Deklaraciji ne nalazi izraze dostojanstva naroda koji se sam obranio od agresije, trag volje Vlade da utječe na smjer i granice, već se podložnošću krivca i bez otpora žuri odreći vlastitog prava. To nisu promjene za koje su građani Hrvatske glasovali jer oni nisu za kriminalizaciju onih koji su obranili državu a time i mogućnost da aktualna Vlada bude ono što jest, hrvatska Vlada. Pozivajući se na književnike Kunderu i Barbierija rekao je da se moglo previdjeti da će uloga statista u ratu i u miru postati sve važnija i da je sudbina njima namijenila epilog. Ali da će oni pobjednike pretvarati u sumnjičene to ni Barbieri nije mogao previdjeti iako je pred više od godinu dana smatrao potrebnim javno upozoriti na blaćenje Domovinskog rata i

branitelja, rekao je zastupnik. Smatra da može konstatirati da je kolektivno sumnjičenje psihološka priprema da bi se pojedinačna izručenja makar za sumnje zapovjedne odgovornosti moglo prikazati kao olakšanje i povratak dostojanstva.

Zbog svega toga zastupnik je iznio svoju osobnu deklaraciju s četiri točke a prva je da je Domovinski rat bio obrambeni i oslobodilački rat koji je hrvatski narod vodio protiv velikosrpskog agresora štiteći svoju slobodu, pravo na državu i biološki opstanak.

Mato Šimić (HDZ) naglašava da je ovo tema o kojoj bi svi zastupnici mogli puno govoriti a žalost, malo je nazočnih dužnosnika Vlade.

Rezoluciju odnosno njen 3. članak zastupnik doživljava kao politički stavak. U njemu se Vlada Republike Hrvatske obračunava s tvorcima ove države jer su nakon »Bljeska« i »Oluje« stvoreni uvjeti za reintegraciju i stvaranje suverene cjelovite Republike Hrvatske. Sada se više ne može utjecati na Rezoluciju (brisati taj članak), no ona je pogubna za mnoge sudionike Domovinskog rata.

Govorio je zatim o stradanjima Istočne Slavonije u ovom ratu, razorenim i potpuno praznim selima, odvođenju 60-ak ljudi u minska polja, Sotinom mjestu, Vukovaru, o tome da Hrvatska još traga za 1.680 nestalih, o otkrivanju 110 masovnih grobnica Hrvata a da za sve to danas još nitko nije odgovarao. Je li to ratni zločin i hoće li to itko procesuirati, pitao je, kao i za namirenje ratne štete Hrvatskoj od 25 milijardi dolara. A mi sada dajemo međunarodnoj zajednici mogućnost da može pozvati i privesti u Haag svakog našeg građanina.

Osvrnuo se i na svjedočenje sadašnjeg predsjednika Republike Hrvatske gospodina Mesića u Haagu te pitao može li Županijski dom preporučiti Zastupničkom domu da se osnuje istražno povjerenstvo i da Predsjednik odgovori što je rekao kao svjedok u Haagu i je li to bilo »recite nam gospodine Mesiću mi ćemo vam osigurati da budete budući predsjednik Republike Hrvatske«. Zastupnik o tome ne može šutjeti, rekao je te zatražio da Županijski dom to usvoji kao zaključak.

Govorio je zatim zastupnik mr. sc. Josip Kukuljan (SDP) konstatirajući kako je ova deklaracija pobudila snažne emocije, možda i zbog činjenice što su u raspravi dominirale povijesne teme. Ocijenio je da se hrvatski narod može s ponosom prisjećati hrvatskih branitelja, koji

su, unatoč slabom naoružanju obranili državu. To se odnosi i na sve oslobodilačke akcije – od »Maslenice« do »Oluje«. Upozorio je da je najviše zločina nad civilima učinjeno nakon završetka ratnih operacija, a odgovornost za ova nedjela ide na dušu pljačkaša koji nose neslavni epitet – »psi rata«, a dolaze nakon završetka ratnih sukoba.

### Nema zaborava za ratne zločine

Ove osobe svakako trebaju odgovarati za svoje zločine, jer nema razloga da njihova izjvljavanja i pljačkanje budu zaštićeni od visokih vojnih dužnosnika. Rezolucija se najvećim dijelom odnosi upravo na takve osobe, podsjetio je zastupnik Kukuljan. Govorio je zatim i o teškim trenucima opsade Dubrovnika koje je upoznao na licu mjesta, na bojišnici 1992. godine. Dubrovnik je u tom trenutku bio u očajnoj poziciji i u potpunom okruženju, a stanovnici i branitelji bili su na granici snaga. Usprkos takvim uvjetima, hrvatska policija je podnijela 48 kaznenih prijava i to u trenutku kada nitko nije znao kako će čitava ratna drama okončati i tko će preživjeti. Ovi podaci ukazuju da se u pojedinim ratnim zonama itekako vodilo računa o svim elementima u kojima se odvijao ratni sukob. Treba voditi računa i evidenciju o svim zločinima jer je to najsigurniji način da se prekršitelji ratnih prava uhvate i osude na zasluženu kaznu. Naveo je kako je nedavno uhićena osoba koja je tijekom rata na dubrovačkom području učinila nedopuštena djela, a bezbrižno je ušla u Hrvatsku misleći da nema doказа protiv nje.

**• Treba voditi evidenciju o svim zločinima jer je to najsigurniji način da se prekršitelji uhvate i osude.**

Svoj je govor okončao s upozorenjem, da su i drugi mogli slijediti ovakav primjer i voditi računa o sprječavanju ratnih zločina. U tom slučaju sada bi postojala potpuno druga slika, a ratni zločinci već bi bili krivično procesuirani od naše vlasti. Što se tiče zločinaca koji su ubijali Hrvate u Škabrnji i Kusonjama, nadam se da neće osjetiti potrebu za povratkom u Republiku Hrvatsku, zaključio je zastupnik Kukuljan.

Zastupnik **Stjepan Marić (HSS)** osvrnuo se na stradanja civila koja su

učinjena tijekom II. svjetskoga rata u hrvatskom selu Zrin, blizu Dvora. Iako je prošlo 55 godina nakon masakra civila i uništenja čitavog naselja, nitko nije pozvao ove zločince na odgovornost. Ovo selo su kasnije naselili Srbi koji su pak izbjegli uoči oslobodilačke akcije »Oluja« 1995. godine. Paradoksalno je i nepravedno, da će se srpske kuće u tom selu obnoviti, a pravni vlasnici zemljišta i stradalnici već punih 55 godina čekaju pravdu i povrat vlastitih imanja. Ocijenio je na kraju da se ne bi smjeli zaboraviti niti ovi događaji iako je prošlo već dosta vremena od učinjenih zločina.

Zastupnik **Šimun Kujavec (HDZ)** podsjetio je na detalje oko utemeljenja Međunarodnog kaznenog suda. Ova institucija osnovana je nakon brojnih vapaja stradalnika i žrtava agresije koji su očekivali da će međunarodni pravni tribunal zaštititi žrtvu. Nije moguće da je ljudsko pamćenje toliko krhko, da već nakon nekoliko godina zaboravi ove kriterije, a pozicija agresora i žrtve postane nejasna i međusobno isprepletana. Naglasio je da su se okrivljenici dobrovoljno odazvali i otišli u Haag jer su osjećali da će pravda ipak biti na njihovoj strani. Otišli su nakon konzultacija s aktualnom vlasti, da se dokaže jedna pravedna borba i težnje hrvatskoga naroda koji ima povijesno pravo na vlastitu državu. Ova autentična želja, narušena je silnicama međunarodnih moćnika i pretvorila se u potpunu suprotnost. O takvim suprotnostima bilo je najviše riječi, istaknuo je zastupnik Kujavec.

Povijest nas je dovela pod udar Beča, Pešte, Beograda, a evo sada, nakon stvaranja demokratske hrvatske države, ponovno smo na udaru međunarodne zajednice. Ne treba se opirati europskim integracijama, ali ne može se prihvatiti da cijena bude određena nametanjem kolektivne krivnje hrvatskom narodu. Hrvatska se država dijabolično razara i razapinje po perfidnom scenariju međunarodnih moćnika. Postavio je zatim pitanje – »Kakvim smo se metodama morali boriti tijekom agresije?«. Napadnuti građani Vukovara i Dubrovnika nisu mogli mahati cvijećem i priopćiti međunarodnoj javnosti da će štrajkom glađu započeti otpor protiv srbočetničkog agresora.

### Međunarodna zajednica ne razlikuje žrtvu od agresora

Zastupnik **Ivan Lacković (HDZ)** započeo je svoj govor citiranjem pje-

snika Petra Preradovića, koji govori o civilizacijskim obvezama prema pokojnicima. Osjećaj pijeteta prema žrtvama predstavlja kulturno, vjersko i običajno naslijeđe koje su poštovali čak i najprimitivniji narodi u osvitu čovječanstva. Zbog ovih je tekovina Hrvatska još u XII. i XIII. stoljeću imala pravne zakonike i pridržavala se svih standarda civilnoga i vojnoga prava. Ne treba se čuditi današnjoj razočaranosti zbog činjenice što je međunarodna zajednica pogrešno fokusirala krivce i žrtve, upozorio je zastupnik Lacković. Ocijenio je da predstoje teški dani, a izlazak iz ove situacije treba potražiti u temeljima Ustava i odlukama Hrvatskoga državnog sabora.

**• Deklaracija ne dovodi u pitanje vrijednosti Domovinskog rata.**

Nakon što je zaključena rasprava, za riječ se javio ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivica Pančić**. Ocijenio je da su se tijekom izlaganja mogli čuti brojni argumenti koji idu u prilog, ali i protiv prihvaćanja Deklaracije. Rasprava je, ocijenio je, protekla u tolerantnom tonu i pokazala zrelost hrvatskoga naroda koji ima snagu suočavanja i s krajnje osjetljivim temama. Svatko treba glasati prema svojoj savjesti, istaknuo je ministar i zaključio da predložena Deklaracija ne dovodi u pitanje vrijednosti Domovinskog rata, već je u interesu Republike Hrvatske i hrvatskog naroda. Konačni sud dat će najbolje nadolazeće vrijeme.

Predsjedavajući je istaknuo da nema potrebe glasovati o Deklaraciji koja je već donesena. Ipak, dobro je da su zastupnici govorili o rečenoj temi kako bi svatko podsjetio na vlastito stajalište. Predložio je da se usvoji slijedeće stajalište:

**1. Županijski dom se protivi načinu na koji je Zastupnički dom pristupio stavljanju Prijedloga deklaracije o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu na dnevni red po hitnom postupku. Procjenjuje da bi bilo korektno da se pričekalo mišljenje Županijskog doma kao što se čeka u postupku donošenja organiskih zakona koji se donose na isti način.**

**2. Županijski dom podržava Deklaraciju o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, a koju je pre-**

dložila Vlada Republike Hrvatske, s izmjenama i dopunama kako je predložio Odbor za vanjsku politiku, u tekstu kako je predložio Odbor za vanjsku politiku i nacionalnu sigurnost.

3. Županijski dom izražava ozbiljnu zabrinutost za posljedice koje

će Deklaracija o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznim sudom u Den Haagu u tekstu kako je prihvaćena u Zastupničkom domu 14. travnja 2000. godine, imati za nacionalnu sigurnost i očuvanje suvereniteta Republike Hrvatske.

Za ovakav prijedlog glasovalo je 34 zastupnika, »protiv« je bilo 8, a »suzdržanih« – 6 zastupnika. Predsjedavajući je utvrdio da je Dom većinom glasova zauzeo ovakvo stajalište.

M. Ko; D. K; I. K; M. S;  
M. P; J. R; J. Š; V. Ž.

## IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Jednoglasno i bez rasprave Zastupnički je dom donio Odluku kojom se utvrđuje da je 25. ožujka 2000. godine prestalo mirovanje zastupničkog mandata zastupnici **Marini Matulović-Dropulić (HDZ)**, a njezin zamjenik **Božo Biškupić (HDZ)** prestao obnašati zastupnički mandat.

Tu je Odluku predložilo Mandatno-imunitetno povjerenstvo Zastupničkog doma, a o izvješću je govorila **Milanka Opačić (SDP)**, predsjednica toga radnog tijela. Vlada je rješenjem od 10. ožujka ove godine raspustila Gradsku Skupštinu Grada Zagreba, te imenovala svoga Povjerenika, pa je time gđi Matulović-Dropulić prestala dužnost izabrane gradonačelnice Gra-

da Zagreba, a koja je nespojiva sa zastupničkom dužnošću.

Povjerenstvo je utvrdilo da je mirovanje zastupničkog mandata gđi Matulović-Dropulić, izabranom na listi HDZ-a u I. izbornoj jedinici, započelo 2. veljače 2000., te da je njen zamjenik gos. Biškupić 23. veljače 2000. započeo u Zastupničkom domu obnašati zastupničku dužnost (o tome smo pisali u broju 259 od 8. III. na strani 51).

Kako je gđa Dropulić, sukladno članku 13. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski državni sabor, podnijela pisani zahtjev Predsjedniku Doma u zakonskom roku, Povjerenstvo je ocijenilo da su ispunjeni Zakonom

utvrđeni uvjeti, pa je mirovanje zastupničkog mandata zastupnice prestalo osmog dana od podnošenja zahtjeva. Tim danom je također prestala zastupnička dužnost njenog zamjenika Bože Biškupića.

Kako smo uvodno izvijestili, zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su donijeli odluku suglasivši se s prijedlogom svog Mandatno-imunitetnog povjerenstva.

Nakon toga **Marina Matulović-Dropulić** dala je prisegu, a prvi joj je čestitao predsjednik Doma, **Zlatko Tomčić** poželjevši zastupnici, dakako, uspjeh u obnašanju časne i odgovorne zastupničke dužnosti.

J. Š.

# ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

## CARINE

### Nemogućnost otvaranja Carinske ispostave u Trilju

**Joško Kontić (HSLs)**, zastupnik u Zastupničkom domu, postavio je pitanje u svezi s otvaranjem Carinske ispostave u Gradu Trilju.

U odgovoru, koji je dalo **Ministarstvo financija** stoji da, uz uvažavanje svih razloga koji su navedeni u zahtjevu, zbog ograničenja proračunskih izdataka nema mogućnosti za otvaranje carinske ispostave u Gradu Trilju. Napomenuto je i da postoji tendencija smanjena broja carinskih ispostava, jer novi Carinski zakon omogućuje uvođenje pojednostavnjenih postupaka carinjenja. **M. S.**

## IMOVINSKA PRAVA

### Zakon o naknadi za oduzetu imovinu

Zastupnik u Zastupničkom domu mr. **Željko Glavan (HSLs)** postavio je pitanje, vodi li Vlada Republike Hrvatske računa o vremenskom ograničenju unutar kojeg bi trebala reagirati na rješenje Ustavnog suda te je li spremna reagirati u tom roku i donijeti reviziju Zakona o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine?

**Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** odgovorilo je da su Odlukom i rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske od 21. travnja 1999. godine ukinute, djelomično ili u

cijelosti, neke odredbe Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Navedene zakonske odredbe prestaju važiti stupanjem na snagu zakona kojim će Hrvatski državni sabor donijeti nove odredbe umjesto ukinutih, a najkasnije istekom roka od jedne godine do dana objave ove Odluke i rješenja u »Narodnim novinama«. Slijedom navedenoga, krajnji rok je 23. travnja 2000. godine. Kako se radi o zakonu od velikog značenja za Republiku Hrvatsku, njegove izmjene i dopune zahtijevaju pristup koji podrazumijeva temeljite pripreme. Budući da se takav posao ne može na zadovoljavajući način obaviti u zadanom roku, Vlada je donijela zaključak kojim predlaže Saboru da podnese obrazloženi prijedlog Ustavnom sudu Republike Hrvatske da rok

za izmjenu i dopunu Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine produlji do 31. prosinca 2000. godine. **M. S.**

## PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

### Stambena zgrada u Dubrovniku

Zastupnik Županijskog doma, **Srećko Kljunak (HSS)** postavio je pitanje **kada će biti završena stambena zgrada sa 43 stana u Dubrovniku**, na lokaciji »Hladinci«, namijenjena za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih i vojnih invalida Domovinskog rata te po kojim kriterijima će se ti stanovi dodjeljivati.

**Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata** odgovorilo je kako je rok završetka zgrade na navedenoj lokaciji kraj svibnja 2000. godine. Dodjeli stanova pristupit će se sukladno odredbama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te Uredbi o mjerilima za stambeno zbrinjavanje HRVI Domovinskog rata i članova obitelji poginuloga, umrloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja, pojasnilo je Ministarstvo. Liste za dodjelu stanova od 1997. godine izrađene su u roku, a revidirana lista objavljena je 1. ožujka 2000. godine, navodi se na kraju odgovora.

**M. S.**

### 111 kuća za najteže invalide

Zastupnicu Zastupničkog doma **Dragicu Zgrebec (SDP)** zanimalo je **koliko je kuća do sada izgrađeno za najteže invalide Domovinskog rata i kako se realizira taj program.**

Iscerpan odgovor dalo je **Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata**. Programom Vlade RH predviđena je izgradnja obiteljskih kuća za najteže invalide Domovinskog rata koji se kreću isključivo u invalidskim kolicima. Za provedbu Programa građenja kuća 1994. godine zaduženo je bilo Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, koje je izgradilo 111 obiteljskih kuća, po prosječnoj cijeni od 817.669,23 kune. Program 1997. godine prelazi u nadležnost Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Tada to Ministarstvo preuzima projekte gradnje još 42 kuće. Trenutno je 37 slučajeva u realizaciji, od čega su 22 kuće dovršene i predane vlasnicima, pet dovršenih, ali nema

vlasnika, pet je u izgradnji, a po dvije lokacije su u projektiranju i rješavanju. Za jednu kuću još uvijek ne postoji suglasnost invalida na do sada ponuđene parcele. Prosječna cijena građenja obiteljskih kuća u organizaciji Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, iznosila je 712.754,97 kuna. Isti status, odlukom Vlade RH stekli su i HRVI s područja Bosne i Hercegovine, njih 71, te su priključeni ovom programu. Trideset kuća je gotovo, od čega je 28 predano na korištenje; pet je u izgradnji; 12 kuća je u postupku projektiranja, a za još 17 kuća Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata mora osigurati adekvatno zemljište.

U realizaciji kompletnog programa osnovnu poteškoću predstavlja spornost u dodjeljivanju adekvatnih lokacija, jer nakon što bi se zemljišta dodijelila bilo bi potrebno oko četiri mjeseca da se dovrši izgradnja i ostalih kuća s prosječnom cijenom od 680 tisuća kuna, naglasilo je Ministarstvo. **M. S.**

## PRAVOSUĐE

### Nezakonit upis u sudski registar

**Srećko Kljunak (HSS)** zastupnik Županijskog doma uputio je nekoliko pitanja vezanih uz **registraciju Hrvatske kontrole zračne plovidbe (HKZP) na Trgovačkom sudu u Zagrebu**. Slučaj je, kaže, vrijedan pažnje kad se zna da je riješen u roku dva dana te se pri upisu u Registar na mjesto direktora upisao g. Dražen Ramljak, dotadašnji ravnatelj Uprave kontrole letenja, koji nije imao pravo na to, jer je direktor morao biti biran javnim natječajem. Natječaj je objavljen kasnije, osam dana nakon upisa u Registar. Zastupnik je upitao ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kako tumači postupak Trgovačkog suda u Zagrebu o registraciji HKZP bez poštovanja Zakona o osnutku HKZP, kako objašnjava da Trgovački sud Zagreb ne poštuje članak 60. Zakona o sudskom registru, te što namjerava učiniti sa službenicima Trgovačkog suda koji su nemarom napravili takve greške.

U odgovoru **Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** stoji kako je prije upisa subjekt ustrojen u skladu sa Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe uz odgovarajuću primjenu odredaba Zakona o trgovačkim društvima. Kako u postupku ustrojavanja nije bilo moguće provesti natječaj za imenova-

nje direktora društva, imenovan je obnašatelj dužnosti sa zadatkom žurnog upisa u sudski registar i ovlastima utvrđenima sve do provedbe natječaja i imenovanja uprave društva. RegistarSKI sud je ocijenio prijavu dopuštenom i zahtjev za upis osnovanim. Kod upisa podataka u glavnu knjigu omaškom je direktor društva upisan bez statusa obnašatelja dužnosti. Nakon što će se provesti natječaj za imenovanje uprave, očekuje se nova prijava uz koju će se dostaviti podaci o provedenom natječaju i imenovanju osobe ovlaštene za zastupanje. U tom slučaju provest će se bezuvjetni upis novih podataka o upravi, bez dodatnih statusnih obilježja u obnašanju ove funkcije. Predmet je dostavljen Visokom trgovačkom sudu RH, koji će u redovnom žalbenom postupku odlučiti o zakonitosti rješenja o upisu, a to ne može ispitivati Ministarstvo. Isti sud ispitat će i ima li mjesta stegovnoj odgovornosti uređujućeg suca.

**M. S.**

## SIGURNOST PROMETA

### Hrvatska kontrola zračne plovidbe

Zastupnik u Županijskom domu **Srećko Kljunak (HSS)** postavio je i nekoliko pitanja vezanih uz **zračni promet te o radu Hrvatske kontrole zračne plovidbe u vrijeme zrakoplovne nesreće kod Dubrovnika 3. travnja 1996. godine.**

Odgovor je uputilo **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**. U završnom Izvješću Komisije za ispitivanje te nesreće nigdje se ne spominje nikakva nepravilnost niti nezakonita radnja Uprave kontrole leta, a niti njenog ravnatelja gospodina Dražena Ramljaka. Provjera svih navigacijskih uređaja uredno se provodila od sredine 1992. godine na područjima Republike Hrvatske, koja nisu bila zahvaćena Domovinskim ratom, o čemu postoje i dokumenti, kaže se dalje u odgovoru. Posebno se to tiče provjere ispravnosti operativnog rada navigacijskog uređaja NDB KLP, ona se obavlja u okviru raspoloživih mogućnosti tj. stalnim monitoringom i redovitim tehničkim pregledima. Što se pak tiče upisa Hrvatske kontrole zračne plovidbe u sudski registar, i tu je sve bilo u skladu sa Zakonom o osnutku Hrvatske zračne plovidbe. Ravnatelj je proveo taj upis kada su se stekli uvjeti na koje ravnatelj nije mogao izravno utjecati, zaključuje

Ministarstvo. U skladu sa zakonom je i provedba Pravilnika o ispitima i dozvolama za rad kontrolora letenja, koja je u nadležnosti Uprave za civilno zrakoplovstvo Ministarstva pomorstva, prometa i veza te stoga gospodin Ramljak nije mogao dopustiti kršenje istog u smislu nelegalnog stjecanja ovlaštenja za rad. Djelatnike na rukovodeća mjesta u Upravi kontrole leta postavljao je ministar na prijedlog ravnatelja i ni u jednom slučaju nije bilo postavljenja kojima bi se kršio zakon. Da je odabir ljudi bio dobar potvrđuje činjenica da su realizirani svi projekti obnove sustava kontrole letenja. Funkcija kontrole letenja sigurna je, redovita i kvalitetna, a na nju se još nije žalio niti jedan korisnik, naglašava Ministarstvo. U svezi s navedenom nesrećom nisu uočene nepravilnosti koje mogu prouzročiti nesagledive posljedice po Republiku Hrvatsku, a ministar pomorstva, prometa i veza poduzet će sve mjere radi otklanjanja nepravilnosti, ako se takve pojave, stoji na kraju odgovora.

M. S.

## UNUTARNJI POSLOVI

### Nezakonitosti u radu

#### Policijske uprave

#### Dubrovačko-neretvanske

Zastupnik Županijskog doma Srećko Kljunak (HSS) je Vladu Republike Hrvatske obavijestio o nizu saznanja koja ukazuju na možebitni nezakonit rad određenih državnih službenika Policijske uprave Dubrovačko-neretvanske i bivšeg načelnika SZUP-a Dubrovnik te zatražio očitovanje nadležnog ministra o tim slučajevima.

**Ministarstvo unutarnjih poslova** provelo je precizan uvid u svaki posebni slučaj te odgovorilo zastupniku. Prvo je utvrđeno kako se na službenom parkiralištu I. Policijske postaje u Dubrovniku nalazio automobil »Audi 1,9 TDI« registrarskih oznaka na koje je već bio registriran drugi automobil – Zastava Yugo 45. Ustanovljeno je kako je prije registrirano vozilo bilo u vlasništvu »OSUP-a« Dubrovnik te prodano, a Audi je 1995. godine dat na korištenje načelniku Policijske uprave Dubrovačko-neretvanske, Eduardu Čengiji. Određene nedopustive radnje uočene su i glede popravaka službenih policijskih automobila. Utvrđeno je, da se uz račune za popravak vozila ne prilažu zahtjevi korisnika usluga, odnosno jedinica Policijske uprave. Također ne postoje zapisnici o preuzimanju, kvaliteti i kvantiteti izvršenih radova uz predočenje svih zamjenskih dijelova, što je izričita obveza. Policijska uprava nije primjenjivala niti odredbe Zakona o nabavi roba i usluga i ustupanju radova prilikom odabira poduzeća za ovu vrstu poslova, iako se nedvojbeno radi o visokim izdacima. Dalje se navodi, da račune za te usluge nije ovjeravao načelnik Operativne tehnike, već donaćelnik odsjeka prometne tehnike. Određeni računi nisu uopće ovjeravani, a na nekima je potpis vrlo teško pronaći te odgonetnuti. Uvid u raspoloživu dokumentaciju pokazao je i kako je Policijska uprava Dubrovačko-neretvanska 1995. i 1996. godine za najam vozila rent-a-car utrošila oko 2,6 milijuna kuna. Nedvojbeno je da su izdaci za najam vozila bili krajnje ekonomski neopravdani te da se imenovana Policijska uprava trošenjem sredstava na ovakav način ponašala krajnje neracionalno, zaključuje Ministarstvo. Provedenim provjerama utvrđeno je, dalje,

da je načelnica Odjela za upravne poslove i strance, gospođa Davorka Ivanović, počinila određene propuste prilikom zaprimanja zahtjeva za primitak u hrvatsko državljanstvo gospodina Josipa Matića. Gđa. Ivanović tom se prigodom neprofesionalno i netaktilno ponašala prema službenici za državljanstvo i strance. Zbog počinjenih propusta, načelnik Policijske uprave Dubrovačko-neretvanske načelnici Ivanović izrekao je upozorenje. Što se tiče poslovanja poduzeća »Razvitak-Predolac«, uvid u postojeću dokumentaciju ukazao je kako je poduzeće isplaćivalo velike iznose novca privatnim poduzećima, radi nabave svježeg mesa. U svezi s ovim slučajem, tadašnji načelnik SZUP-a u Dubrovniku Petar Luburić pozvao je tadašnjeg načelnika Odjela kriminalističke policije. Tom prigodom g. Luburić mu je rekao da se ne raspolaže saznanjima o kriminalnom ponašanju pojedinaca iz poduzeća »Razvitak-Predolac«, a procesuiranje uočenih nepravilnosti u poslovanju moglo bi izazvati rasplamsavanje sukoba »moćnika« u dolini Neretve. Sugerirao je, dalje, da se odgovori na zahtjev nadležnog odvjetništva glede okolnosti pretvorbe u navedenom poduzeću, kao i na zahtjev Policijske uprave Splitsko-dalmatinske u svezi s dostavom dokumentacije o poslovanju poduzeća »Razvitak-Predolac« i PP »Commerce-Brača Pivac«. Policijska uprava Dubrovačko-neretvanska odlučila je postupiti na način kako je sugerirao g. Luburić. Na kraju odgovora Ministarstva unutarnjih poslova stoji da je potrebno provesti još dosta uvida, provjera i nadzornih djelatnosti kako bi odgovor na sve slučajeve koje je g. Kljunak iskazao bio potpun. O rezultatima svih daljnjih poduzetih radnji u svezi s postavljenim pitanjima, Ministarstvo je zastupniku Kljunku obećalo pravodobne obavijesti. M. S.

# izvješća HRVATSKOGA SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:  
dr. Željko Sabol

- \* OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- \* REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehnac, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- \* GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- \* TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- \* ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- \* POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- \* PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- \* www.SABOR.HR
- \* Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora

BROJ

262

IHS

28. IV. 2000.

## PRAVA HRVATSKIH BRANITELJA

### Prednost imaju osobe iz prvog nasljednog reda

Zastupnica u Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora, dr. Vesna Pusić (HNS), upitala je ministra obrane, Jozu Radoša, je li moguće da se roditeljima poginulih branitelja, čije su udovice zbrinute, dodijeli stan u vlasništvu Ministarstva obrane, a koji su dobili na privremeno korištenje. Zastupnicu je zanimalo i tko je nadležan za stambeno zbrinjavanje rodbine poginulih hrvatskih branitelja drugog nasljednog reda, odnosno roditelja.

Iz Ministarstva obrane je odgovoreno da, sukladno postojećim važećim propisima, ne postoji mogućnost da se roditeljima poginulih branitelja, čije su udovice već zbrinute, dodijeli stan. Pri odlučivanju o dodjeli stana ili stambenog kredita članovima obitelji poginuloga, umrloga ili zatočenoga hrvatskog branitelja, prednost imaju članovi obitelji prvog nasljednog reda, odnosno djeca i bračni drug, koji isključuje pravo sljedećem nasljednom redu.

Međutim, određenom broju roditelja poginulih hrvatskih branitelja dodijeljeni su stanovi na privremeno korištenje, kao osobama prognanim s okupiranih područja Republike Hrvatske.

S obzirom na to da članak 70. novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, koji se primjenjuje od 1. siječnja 1997. godine, propisuje da će se postupci po zahtjevima za ostvarivanje prava utvrđenih navedenim Zakonom, a koji su podneseni do dana njegova stupanja na snagu, dovršiti po odredbama novog Zakona, Ministarstvo obrane je zatražilo mišljenje Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske. Ured se negativno očitovao i ustvrdio

da nije moguće priznati pravo na otkup stana roditeljima kao osobama drugog nasljednog reda.

Sukladno članku 5. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija, za stambeno zbrinjavanje obitelji poginuloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja nadležno je Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

*I. K.*